

(सभापतीस्थानी माननीय सभापती)

सभापती : लक्षवेधी सूचना क्रमांक १

श्री.संजय दत्त : सभापती महोदय, या लक्षवेधी सूचनेतील विषय अतिशय महत्वाचा आहे आणि बऱ्याच काळापासून तो प्रलंबित आहे. जेव्हा ही लक्षवेधी सूचना स्वीकृत झाली व कामकाज पत्रिकेत दर्शविण्यात आली त्यावेळी मी मुख्यमंत्री महोदयांना अशी विनंती केली की, आपण या लक्षवेधी सूचनेवरील चर्चेला उत्तर दिले तर मार्ग निघू शकेल. माझी ही विनंती मुख्यमंत्री महोदयांनी मान्य केली आहे. आता माझी आपल्याला अशी विनंती आहे की, मुख्यमंत्री महोदय सभागृहात आल्यानंतर आपण ही लक्षवेधी सूचना पुकारावी.

सभापती : ठीक आहे.

सन्माननीय सदस्य श्री.गोपिकिशन बाजोरीया हे मला माझ्या दालनात भेटून गेले आहेत. त्यांच्या विनंतीनुसार लक्षवेधी सूचना क्रमांक २ मी नंतर पुकारणार आहे.

आता लक्षवेधी सूचना क्रमांक ३ वर आपण चर्चा करू.

पु.शी. : खा.ारघर, नवी मुंबई येथील पूर्वा डे-केअर अँड प्ले
स्कुलमध्ये बाळाला झालेली अमानुष मारहाण

मु.शी. : खा.ारघर, नवी मुंबई येथील पूर्वा डे-केअर अँड प्ले
स्कुलमध्ये बाळाला झालेली अमानुष मारहाण यासंबंधी
सर्वश्री सुजितसिंह ठाकूर, रविंद्र फाटक, प्रा. जोगेन्द्र कवाडे,
डॉ. नीलम गोन्हे, डॉ. अपुर्व हिरे, वि.प.स. , यांनी दिलेली लक्षवेधी
सूचना.

श्री.रवींद्र फाटक (स्थानिक प्राधिकारी संस्था) : सभापती महोदय, मी नियम
१०१ अन्वये पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्त्वाच्या बाबीकडे आपल्या अनुमतीने
सन्माननीय मुख्यमंत्र्यांचे लक्ष वेधू इच्छितो आणि त्याबाबत त्यांनी निवेदन करावे, अशी
विनंती करतो.

“नवी मुंबई, खारघर सेक्टर १० मधील “पूर्वा डे-केअर अँड प्ले स्कूल” या
पाळणाघरात, मुलांची निगा राखण्यासाठी ठेवलेल्या, अफसाना शेख या आयाने, १०
महिन्यांच्या बाळाला अमानुषपणे मारहाण केल्याचा धक्कादायक प्रकार दिनांक २१
नोव्हेंबर, २०१६ रोजी उघडकीस येणे, आई-वडील दोघेही नोकरी करीत असल्यामुळे, सदर
बाळाला पाळणाघरात ठेवण्यात येत असणे, सदर प्रकरण सीसीटीव्हीद्वारे निदर्शनास
आल्यावर, बाळाच्या आईने दिनांक २३ नोव्हेंबर, २०१६ रोजी खारघर पोलीस ठाण्यात
तक्रार दाखल करण्यात येऊनही पोलीसांनी आरोपी विरुद्ध ठोस कारवाई न करणे, पिडित
बाळास उपचारासाठी, नवी मुंबईतील हिरानंदानी फोर्टीस रुग्णालयात दाखल केले असता
फ्रॅक्चर असल्याचे आढळून येणे, सदर पाळणाघरात इतर बाळांबरोबर देखील असाच
प्रकार घडण्याची शक्यता असणे, यामुळे पाळणाघरात बाळांच्या सुरक्षिततेबाबत निर्माण
झालेले प्रश्नचिन्ह, यामुळे मुंबईसह राज्यातील, पाळणाघरांमध्ये मुलांच्या संगोपनाबाबत
निर्माण झालेली अविश्वासाची भावना, परिणामी मुलांना पाळणाघरात ठेऊन नोकरी
करणा-या पालकांमध्ये निर्माण झालेले चिंतेचे वातावरण, राज्यातील सर्व

श्री.रवींद्र फाटक.....

पाळणाघरांमध्ये बाळाची निगा, संगोपन व सुरक्षा उपलब्ध करून देण्याबाबत राज्य शासनाने प्ले स्कूलबाबत, धोरण बनवून त्याची त्वरित अंमलबजावणी करण्याची आवश्यकता, पाळणाघरांची नोंदणी करण्याची आवश्यकता, याकडे शासनाचे झालेले अक्षम्य दुर्लक्ष, याबाबत शासनाने तातडीने करावयाची कार्यवाही, उपाययोजना व प्रतिक्रिया.”

डॉ.रणजित पाटील (गृह राज्यमंत्री) : सभापती महोदय, लक्षवेधी सूचनेसंबंधीच्या निवेदनाच्या प्रती सन्माननीय सदस्यांना आधीच वितरित केल्या असल्यामुळे मी ते निवेदन आपल्या अनुमतीने सभागृहाच्या पटलावर ठेवतो.

सभापती : निवेदन सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आले आहे.

निवेदन

(प्रेस : येथे सोबतचे निवेदन छपावे)

श्री.रवींद्र फाटक : सभापती महोदय, नवी मुंबई, खारघर सेक्टर १० मधील पूर्वा डे-केअर अँड प्ले स्कुल या पाळणाघराविरोधात खारघर पोलीस स्टेशनला संबंधितांनी गुन्हा दाखल केला असून या गुन्ह्याची नोंद पोलीस स्टेशनने केली आहे का ?

सभापती महोदय, राज्यात अनेक पाळणाघरे आहेत. खारघर येथे घडलेला प्रकार पाहता राज्यातील सर्व पाळणाघरे बालकांच्या दृष्टीने सुरक्षित असावीत, यादृष्टीने पाळणाघरांवर नियंत्रण ठेवण्यासाठी शासन कोणती उपाययोजना करणार आहे ? तसेच बेकायदेशीर पाळणाघरांविरोधात शासन कोणती कारवाई करणार आहे ?

सभापती महोदय, खारघर येथे घडलेल्या घटनेची क्लिप सोशल मीडियावर व्हायरल झाली असून ती बघितली असता एका बालकाला मारहाण होत असताना अन्य सर्व बालके झोपलेल्या अवस्थेत होती. त्यामुळे अन्य बालकांना ड्रग देऊन झोपवून ठेवले असावे, अशी शंका घेण्यास वाव आहे. पोलीस यादृष्टीनेही तपास करणार आहेत का ?

डॉ.रणजित पाटील : सभापती महोदय, दिनांक २३/११/२०१६ रोजी रात्रौ ९ वाजून ३० मिनिटांनी तक्रार दाखल झाली असून दिनांक २४/११/२०१६ रोजी रात्रौ १ वाजून २६ मिनिटांनी गुन्ह्याची नोंद करण्यात आली आहे. सीसीटीएनएसला कनेक्ट करताना थोडासा उशीर झाला आहे. या प्रकरणी आयपीसी ३२४, ३२५ आणि ज्युविनाईल जस्टिस ॲक्ट, २००० प्रमाणे कलम २३ लावण्यात आले आहे. त्यानंतर सीसीटीव्ही फुटेज पाहून कलम ३०७ सुध्दा समाविष्ट करण्यात आले आहे.

सभापती महोदय, या प्रकरणाच्या अनुषंगाने स्थानिक पोलीस स्टेशनने त्या परिसरातील तसेच ठाण्यामधील सर्व पाळणाघरांची पहाणी केलेली आहे. पाळणाघरांमध्ये योग्य ती कार्यवाही केली जाते किंवा नाही, ही पाळणाघरे सुरक्षित आहेत किंवा नाहीत, तसेच सन्माननीय सदस्यांनी व्यक्त केलेल्या शंकेनुसार अंमली पदार्थ देऊन बालकांना झोपवून ठेवले जाते का, याबाबतचीही पहाणी केलेली आहे.

डॉ.रणजित पाटील.....

सभापती महोदय, ही गोष्ट सत्य आहे की, पाळणाघरांसंदर्भात राज्याचे सर्वकष धोरण असले पाहिजे. पाश्चिमात्य देशांमध्ये पाळणाघरातील बालकांची सुरक्षितता महत्वाची मानली जाते. त्यामुळे महिला व बालकल्याण विभागाबरोबर बैठक घेऊन एक सर्वकष धोरण आखले जाईल.

या नंतर श्री. खर्चे

डॉ.नीलम गोन्हे : सभापती महोदय, या लक्षवेधीच्या अनुषंगाने मी असे सांगू इच्छिते की, एका बाजूला शहरीकरण होत असताना लहान मुलांच्या संदर्भात किती अमानुष घटना घडत आहेत, ही बाब समोर आलेली आहे. ही लक्षवेधी सूचना देण्याचे कारण असे आहे की, ही घटना घडल्यानंतर संबंधित कुटुंब पोलीस स्टेशन येथे तक्रार करण्यासाठी गेले होते, या लक्षवेधी सूचनेच्या निवेदनात असे नमूद केले आहे की, फिर्यादी यांनी सीसीटीव्ही फुटेज पाहून खात्री करून तक्रार द्यावी असे सहाय्यक पोलीस निरीक्षक यांनी सांगितले आहे. तेथील एपीआय यांनी स्वतः सीसीटीव्ही फुटेज पाहणे आवश्यक होते, फिर्यादींना सीसीटीव्ही फुटेज पाहून तक्रार द्यावी असे सांगितले आहे. फिर्यादी व्यक्तिला कशावरून प्ले गृपच्या मालकीनीने सहकार्य केले असते. समजा दरम्यानच्या काळात सीसीटीव्ही फुटेज काढून टाकले असते, ते चित्रिकरण डिलिट केले असते तर काहीच पुरावा मिळाला नसता. फिर्यादी तक्रार करण्यासाठी येतांना मी याबाबत खात्री करून येते असे सांगते काय ? याबाबत एपीआय यांनी योग्य वर्तन केलेले नाही. यामध्ये दिरंगाई झाली आहे, बाळाचे आईवडील मुख्यमंत्री यांना भेटले आहेत, त्याचा हा आक्रोश होता की, सुरुवातीला तक्रार घेतली गेली नाही. दुसरी एक भयंकर बाब अशी आहे की, जोपर्यंत तक्रार घेत नाही तोपर्यंत बाळावर उपचार करता येणार नाही. असे त्यांना कोणी तरी मिसगाईड केले होते. मी त्यांच्याशी स्वतः फोनवर बोलले व त्यांना सांगितले की, असे काहीही नाही तुम्ही बाळावर उपचार करून घ्यावेत. पोलीस स्टेशनला तक्रार घेतली नाही तोपर्यंत बाळाची जखम तशीच होती. एपीआय यांनी अक्षम्य गुन्हा केला आहे. त्या एपीआयची चौकशी करून त्यांच्यावर कारवाई करण्यात येईल काय ?

सभापती महोदय, नवी मुंबईचे पोलीस आयुक्त श्री. हेमंत नगराळे यांनी एक परिपत्रक जारी केले आहे. पाळणाघराची गुणवंता व इतर सोईसुविधा हा विषय

डॉ. नीलम गोन्हे.....

महिला व बालकल्याण विभागाचा असला तरी प्ले गृप व पाळणाघरांची नोंद संबंधित पोलीस स्टेशनला असावी व बीटमार्शल यांनी सीसीटीव्ही कनेक्शन व्यवस्थित चालते किंवा नाही ते बघावे. पाळणाघराची साईट मोबाईलवर पालकांनी जोडून घ्यावी, अशा प्रकारच्या सूचना परिपत्रकाद्वारे त्यांनी दिलेल्या आहेत. अशाच प्रकारची पाळणाघरे ज्या महानगरामध्ये चालतात त्या ठिकाणी अशा प्रकारे परिपत्रक काढून सूचना देण्यात येतील काय ? नागपूर मध्ये सरकारी पाळणाघरे व शुशुगृहे आहेत, तेथील सेविका सरकारी असल्या तरी त्या चांगल्या वागतात असे नाही. हा प्रश्न खाजगी पाळणाघरांचा असला तरी नागपूर मध्ये १७ बालगृहे व ८ शुशुगृहे आहेत. सोशल वेलफर बोर्डातर्फे १२५ केंद्रे चालविली जातात. या ठिकाणी सीसीटीव्ही बसविण्याच्या सूचना गृह विभागातर्फे देण्यात येतील काय ?

डॉ.रणजित पाटील : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्या डॉ.नीलम गोन्हे यांनी पहिला प्रश्न असा विचारला की, हे कुटुंब तक्रार देण्यास गेले, रात्री ते बाळाला घेण्यास गेले ती तारीख २१ होती, २२ तारखेला सकाळपासून फोर्टीस हॉस्पिटल येथे बाळावर उपचार सुरु होते. त्या बाळाची लक्षणे अशी होती की, डोक्याला मार लागला होता त्यामुळे बाळाला उलट्या होत होत्या, डोळा सूजला होता. फोर्टीस हॉस्पिटल येथे भरती करून दिवसभर उपचार सुरु होते. सायंकाळी बाळाला बरे वाटल्यावर त्यांचे आईवडिल तक्रार देण्यास पोलीस स्टेशनला गेले, तेव्हा पोलीस स्टेशनला काय घडले हे निवेदनात नमूद केले आहे. त्यामध्ये असे नमूद केले आहे की, फिर्यादी यांनी जाऊन सीसीटीव्ही फुटेज पहावे व नंतर तक्रार करण्यासाठी यावे असे कर्तव्यावर असलेल्या एपीआयचे म्हणणे निश्चितच योग्य नाही. त्या एपीआयने तातडीने तक्रार दाखल करून घ्यायला पाहिजे होती. स्वतः तेथे जायला पाहिजे होते. त्यांच्या हाताने डीव्हीआर घ्यायला पाहिजे होता, सीसीटीव्ही फुटेज दिसत नव्हते तर स्वतः पाहायला पाहिजे होते व त्यानंतर स्वतः तक्रार नोंदवून घ्यायला पाहिजे होती. सन्माननीय सदस्यांनी म्हटल्याप्रमाणे एक किंवा दोन दिवसांचा कालावधी गेल्यावर तेथील पुरावे नष्ट होऊ शकतात. त्या एपीआयबाबत तक्रार प्राप्त झालेली आहे. एसीपी दर्जाच्या अधिकाऱ्यांकडून या प्रकरणाबाबत चौकशी करण्यास

डॉ.रणजित पाटील.....

सांगण्यात आले आहे.

दुसरा प्रश्न असा होता की, नवी मुंबईतील सीपी यांनी परिपत्रक काढले आहे, ते नवी मुंबई परिसरातील शिशुगृहे व बालगृहांसाठी लागू आहे. असा प्रकार झाल्यानंतर यासंदर्भात एक धोरणात्मक निर्णय संपूर्ण राज्यासाठी लागू करावा. खाजगी व शासकीय शिशुगृहे, असतील बालगृह असतील त्याचप्रमाणे केअर टेकर असतात ते बरोबर काम करतात किंवा नाही यासाठी महिला व बाल कल्याण विभागातर्फे एक संहिता तयार करण्यात येईल. या सर्व शिशुगृहांना अद्ययावत तंत्रज्ञानाच्या आधारे सीसीटीव्ही लावून पूर्णवेळ त्यांच्यावर नजर ठेवणे आवश्यक आहे. कारण आठ ते दहा महिन्यांच्या बाळाला बोलता येत नाही, काही सांगता येत नाही. अशा धकाधकीच्या व गतीमान जीवनात छोटी कुटुंबे राहतात, अशी शिशुगृहे पुढे सुध्दा लागतील ही काळाची गरज आहे, याबाबतीत गंभीर विचार करून बाळांना काय खायला व प्यायला दिले जाते याबाबत लक्ष ठेवले जाईल यासंदर्भातील शासनाकडून सर्व समावेशक धोरण तयार करण्यात येईल.

श्री.हेमंत टकले : सभापती महोदय, या लक्षवेधी सूचनेच्या निमित्ताने राज्यात वाढत चालेल्या स्मार्टसीटी योजनांमध्ये नागरीकरण होत आहे, नोकऱ्या करणाऱ्यांची संख्या वाढत जाते. त्या प्रमाणात अशा प्रकारच्या सुविधा उपलब्ध होण्याची गरज आहे. या दृष्टीने आपण स्मार्ट सीटीच्या योजना करीत आहात त्यावेळी योग्य प्रकारे चालणारी पाळणाघरे त्यामध्ये अंतर्भूत केली जातील काय ? दुसरा प्रश्न असा आहे की, आपल्या व इतर राज्यात फार मोठ्या प्रमाणात अनेक ठिकाणी बांगलादेशी नागरीक राहतात. ते कोणता तरी रोजगार मिळविण्याचा प्रयत्न करतात. नवी मुंबईमध्ये पाळणाघरात काम करणाऱ्या महिला व घरकाम करणाऱ्या महिलांमध्ये बांगलादेशी महिला जास्त आहेत. यासंदर्भात माहिती घेतल्यावर ही बाब कळते. याबाबत तेथील लोकांमध्ये चर्चा सुरु असते. या पाळणाघरांमध्ये काम करणाऱ्या कर्मचाऱ्यांची आयडेंटिटी कशा पध्दतीने असावी व त्यांना परवाना देण्याची पध्दत गृह खात्यामार्फत करण्यात येईल काय ? आताच सन्माननीय सदस्या डॉ.नीलम गोऱ्हे यांनी सांगितले की, नागपूर येथे सरकारी पाळणाघरे उपलब्ध आहेत,

श्री.हेमंत टकले.....

अशी सरकारी पाळणाघरे राज्यात किती ठिकाणी उपलब्ध करून देता येतील. याबाबत काही सर्व्हे शासनाने केला आहे काय ? सरकारी पाळणाघरे होणार नसतील तेथे खाजगी पाळणाघरे असतात. खाजगी आस्थापनेवर काम करणाऱ्या महिला कर्मचाऱ्यांना सरकारी कर्मचाऱ्यांप्रमाणे दोन वर्ष अखंडीत रजा देता आली नाही तरी लहान मुल किमान एक वर्षाचे होईपर्यंत त्यांना रजा देण्याबाबत खाजगी क्षेत्राला निर्देश देण्याची उपाययोजना शासनामार्फत करता येईल काय ? याबाबत मंत्री महोदयांनी खुलासा करावा.

डॉ.रणजित पाटील : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्य श्री.हेमंत टकले यांनी पहिला प्रश्न असा उपस्थित केला की, स्मार्टसीटी व शहरीकरण होणार आहे, अशा ठिकाणी कामावर जातांना तास ते दीड तासांचा कालावधी लागतो त्यामुळे पालक कमी वेळ घरी राहू शकतात. धकाधकीच्या जीवनात छोट्या कुटुंबातील आईवडील व आजोबा घरी राहत नाहीत. अशा परिस्थिती स्मार्टसीटीमध्ये गरजेची बाब व काळाची गरज म्हणून ही सुविधा अंतर्भूत करायला पाहिजे याबाबत गांधीर्याने विचार केला पाहिजे. प्ले गृप स्कूल जेवढ्या महत्वाच्या आहेत, तितकीच महत्वाची बाब पाळणाघरांची आहे. याबाबत निश्चितपणे शासनाकडून विचार करण्यात येईल. स्मार्टसीटीचे नियम तयार करण्यात येतील त्यावेळी या बाबीचा अंतर्भाव करण्यात येईल. या पाळणाघरांमध्ये काम करणारे बरेच बांगलादेशी लोक आहेत, या लोकांना कामाची गरज असते, हे लोक जेथे काम करतात त्यांची ओळख पटण्यासाठी जे लोक त्यांना आस्थापनेवर घेतात त्यावेळी त्या व्यक्तीची सर्व माहिती आवश्यक ती कागदपत्रे, रहिवासाचा पुरावा या सर्व बाबींची शहानिशा केली जाणे आवश्यक आहे. नवी मुंबई येथे जे पाळणाघर चालविले जात होते तेथे शॉप अॅक्ट होते, महानगरपालिकेमार्फत शॉप अॅक्टचा एक कागद कोणालाही मिळतो. अनेक संस्थामार्फत पाळणाघरे चालविली जातात. कोणावरही अवलंबून न राहता मी मघाशी सांगितल्याप्रमाणे लहान मुलांना काही सांगता येत नाही. त्यांच्याकडे ती पावर नसते. बोलण्या चालण्याची व समजून घेण्याची ताकद नसते.

या नंतर श्री. बोरले

डॉ.रणजित पाटील.....

अशा वेळी काही स्ट्रिंजन्ट क्रायटेरिया लावले गेले पाहिजेत आणि या सर्व नॉर्म्समध्ये लायसेन्सचे इम्पॅनलमेंट असावे. सर्वाना या गोष्टी करू द्यायला नकोत. सर्व गोष्टी बघूनच अशा गोष्टी करावयास पाहिजेत. तसेच, आपण मॅटर्निटी लिव्ह बाबत उल्लेख केलेला आहे. खाःाजगी क्षेत्रात काम करणाऱ्या कर्मचाऱ्यांना सुद्धा किमान एक वर्षाची मॅटर्निटी लिव्ह मिळावी किंवा सिंगल पॅरेंट असेल तर पॅटर्निटी लिव्ह मिळावी, असा आपला मुद्दा होता. याबाबतीत एक धोरण तयार करून त्याचा विचार केला जाईल.

सभापती : मंत्री महोदय, हा अत्यंत क्रूर असा प्रकार आहे. मी स्वतः या संदर्भात आपल्याला दोन-तीन सूचना करणार आहे. मी याबाबतीत काही निर्देश देखील देऊ इच्छितो. मी आज सकाळी ही लक्षवेधी सूचना वाचली. आपण धोरणात्मक निर्णय घेतलेला आहे, ही चांगली गोष्ट आहे. सन्माननीय सदस्य श्री.हेमंत टकले यांनी केलेली सूचना आपणा सर्वांनाच मान्य आहे. कारण, हा शहरीकरणाचा परिणाम आहे. मुंबई, पुणे किंवा तशाच मोठ्या शहरांमध्ये मध्यमवर्गीय जनता वन रुम किचन किंवा वन बीएचकेमध्ये राहते. पूर्वीच्या काळात एकत्र कुटुंब पध्दतीमध्ये साधारणपणे महिला फारशा नोकरीसाठी बाहेर जात नव्हत्या. परंतु, आता पती-पत्नी अशा दोघांनीही काम केल्याशिवाय कुटुंबाचा उदरनिर्वाह होऊ शकत नाही, अशी परिस्थिती आहे. जागा कमी असल्यामुळे वृद्ध आई-वडिलांना किंवा अन्य ज्येष्ठ नातेवाईकांना स्वतःजवळ ठेवणेही शक्य होत नाही.

माझा पहिला निर्देश असा आहे की, पाळणाघरामध्ये लहान मुले येतात. पाळणाघर ही एक कमर्शियल ॲक्टिव्हिटीच आहे. कारण, निश्चितपणे ते काही तरी रक्कम घेत असतीलच. ही कमर्शियल ॲक्टिव्हिटी असेल तर पाळणाघरात ज्या आया नेमल्या जातील त्यांच्याकडे मुलांची काळजी घेण्याचे कौशल्य किंवा प्रशिक्षण असणे बंधनकारक आहे. ते असल्याशिवाय पाळणाघरे सुरु ठेवणे योग्य

सभापती.....

होणार नाही. आपण चर्चा करीत असलेली घटना पाहिली तर ते बाळ यातून वाचले ही देवाची कृपाच आहे. ते मूल देवाच्या कृपेमुळेच वाचले आहे. म्हणून हे करणे गरजेचे आहे.

सन्माननीय सदस्या डॉ.नीलम गोऱ्हे यांनी सांगितले की, तेथे कम्पलसरी सीसीटीव्ही कॅमेरे असले पाहिजेत. टेक्नॉलॉजी बाबत मलाही माहिती आहे. सीसीटीव्ही आणि मोबाईल कनेक्ट होऊ शकले तर विशेष करून प्रत्येक आईला आपले मुल दिवसभर काय करीत आहे, हे निश्चितपणे बघता येईल. परंतु, कदाचित अंतराचा प्रश्न निर्माण होण्याची शक्यता आहे. उदाहरणार्थ, नवी मुंबईमध्ये पाळणाघर आहे आणि नवी मुंबईत राहणाऱ्या कुटुंबातील पालक ठाणे किंवा अन्य ठिकाणी ३० ते ४० किलो मीटर अंतरावर काम करीत असतील तर हे शक्य होईल किंवा नाही, हे आपण तपासून घ्यावे.

आपण सांगितले की, कलम ३०७ अन्वये केस दाखल केलेली आहे. पण सर्वात महत्वाचे हे आहे की, भारतीय दंड संहितेचा विचार करता ज्यावेळी महिलेवर बलात्कार होतो किंवा अन्य अत्याचार होतात त्यावेळी त्या महिलेला कायद्याचे संपूर्ण संरक्षण मिळते. वृद्धांनाही संरक्षण देण्यासाठी आपण काही कायदे केलेले आहेत. वृद्धांना घराच्या बाहेर काढता येणार नाही, मुलगा वेडावाकडा वागला तर कारवाई होईल, वगैरे वगैरे. माझे म्हणणे हे आहे की, लहान मुलांविरुद्ध अशा प्रकारचे गुन्हे, मारहाण, लैंगिक अत्याचार झाल्यास त्यांना कायद्याचे संरक्षण कसे देता येईल. आता 'लहान' या शब्दाची व्याख्या करणे, हा अडचणीचा विषय होणार आहे. कित्येक गुन्हांमध्ये १८ वर्षांच्या आतील मुलेही सहभागी असतात. मला जाणीव आहे की, भारतीय दंड संहिता हे भारत सरकारचे इनअॅक्टमेंट आहे. परंतु, माझी अशी माहिती आहे की, राज्य शासनाला भारतीय दंड संहितेमध्ये राज्यापुरती दुरुस्ती करावयाची असेल तर त्यासाठी काही अडचण येईल अशातला भाग नाही.

सभापती.....

अशा प्रकारे मुलांवर आई-वडिलांनी जरी अत्याचार केले तरी त्यांना स्पेशल शिक्षा द्यावी, स्पेशल इनअॅक्टमेंट करावे, त्यासाठी स्पेशल सेक्शन्स असावीत. शक्य असेल तर शासनाने त्याचा विचार करावा, असे माझे निदेश आहेत.

तसेच, पोलीस डिपार्टमेंटचे अधिकारी गुन्हा घडल्यानंतर केस दाखल करून घेत नाहीत. आपण सांगितले की, चौकशी सुरु आहे. मी शक्यतो हा आग्रह धरत नाही. परंतु, हे जे कोणी सद्गृहस्थ आहेत त्यांना माझ्या शब्दात सांगावयाचे झाले तर तो अवतारी पुरुषच आहे. त्यांच्याही घरात मुलगा, पत्नी, आई असेल. ते अशा प्रकारे दुर्लक्ष करून मुलांच्या जीवनाशी खेळणार असतील तर त्यांना सस्पेंड करता आले तर सस्पेंड करावे आणि मग चौकशी करावी किंवा त्यांची कोठे तरी लांब नॉन एक्झिक्युटिव्ह पोस्टवर बदली करावी. तेथे त्याला चौकशीसाठी त्रास होईल. शक्यतो, या सर्व गोष्टींसाठी टाईम लिमिट ठरवून घ्यावी. माझी स्वतःची इच्छा आहे की, मार्चच्या अधिवेशनात ही संपूर्ण पॉलिसी आणावी. मी सांगितले की, भारतीय दंड संहिते अंतर्गत गुन्हे आणि सन्माननीय सदस्यांनी ज्या ३-४ गोष्टी सूचविलेल्या आहेत त्या संदर्भात आपण सर्वकष धोरण जाहीर करावे.

श्री.सुजितसिंह ठाकूर : सभापती महोदय, मी ही लक्षवेधी सूचना सभागृहात मांडलेली आहे. मी या निमित्ताने आपले आभार मानतो. जो क्रूर प्रकार घडलेला आहे तो संपूर्ण राज्याने, देशाने बघितलेला आहे. माझी विनंती आहे की, ज्यावेळी त्या बाळाची आई पोलीस स्टेशनमध्ये फिर्याद नोंदविण्यासाठी गेली आणि दुसऱ्या दिवशी ज्यावेळी ती पाळणाघरात गेली त्यावेळी पाळणाघर चालिकेच्या पतीने त्या महिलेला धमकावले आणि तू पोलीस स्टेशनमध्ये का गेली असे विचारले. त्या महिलेला धमकीही दिली गेली. म्हणून त्या व्यक्तीवर सुद्धा कारवाई केली जावी आणि हे प्रकरण फास्ट ट्रॅक कोर्टात चालविले तर या विषयाला लवकर न्याय मिळेल आणि समाजामध्ये चागला संदेश जाईल.

सभापती : आपले म्हणणे बरोबर आहे. अद्याप पाळणाघराच्या मालकाला अटकच झालेली नाही, अशी माझी माहिती आहे. (...अडथळा...) दोघांनाही शिक्षा व्हावयास पाहिजे.

श्री.सुजितसिंह ठाकूर : सभापती महोदय, त्या महिलेला धमकी मिळाल्याची बातमी तिने पोलिसांना सांगितली होती. परंतु, पोलिसांनी त्याची दखल घेतलेली नाही.

सभापती : मंत्री महोदय, आपण हे गांभीर्याने घ्यावे आणि असे प्रकार होऊ नयेत याची काळजी घ्यावी.

श्री.सुजितसिंह ठाकूर : सभापती महोदय, आपण आता सांगितले की, याची शासन दरबारी कोठेच नोंद नाही. केवळ दुकाने अधिनियमानुसार शॉप अॅक्टचा परवाना आहे. पाळणाघर अशी नोंद आहे.

सभापती : मी आपल्याला सांगू इच्छितो की, ही चर्चा झालेली आहे.

पृ.शी. : अकोला शिवणी विमानतळाच्या
धावपट्टीच्या विस्तारीकरणासाठी निधी उपब्ध करून देणे
मु.शी. : अकोला शिवणी विमानतळाच्या
धावपट्टीच्या विस्तारीकरणासाठी निधी उपब्ध करून देणे
याबाबत श्री.गोपिकिशन बाजोरीया, वि.प.स. यांनी
दिलेली लक्षवेधी सूचना.

श्री.गोपिकिशन बाजोरीया (अकोला तथा वाशिम तथा बुलढाणा स्थानिक प्राधिकारी संस्था) : सभापती महोदय, मी नियम १०१ अन्वये पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्त्वाच्या बाबीकडे आपल्या अनुमतीने सन्माननीय मुख्यमंत्र्यांचे लक्ष वेधू इच्छितो आणि त्याबाबत त्यांनी निवेदन करावे, अशी विनंती करतो. ”अकोला शिवणी विमानतळाच्या धावपट्टीचे विस्तारीकरणाकरिता दिनांक २३ मे, २०१६ रोजी डॉ.पंजाबराव देशमुख कृषी विद्यापीठ यांच्या ६०.६८ हेक्टर जमिनीचा ताबा जिल्हाधिकाऱ्यांनी घेतलेला असणे, विमानतळ विस्तारीकरणाकरिता संपादित करावयाच्या ३४.०६ हे.आर खाजगी जमिनीवरील शेती क्षेत्र, अकृषक क्षेत्रे, गुंठेवारी क्षेत्र, पक्की घरे, कच्ची घरे यांचे मुल्यांकन मागविण्यात येणे, खाजगी जमिनीचे भूसंपादनाला अंदाजे १०९ कोटी रुपयांच्या निधीची तरतूद आवश्यक असणे, पश्चिम विदर्भाच्या व अकोला शहराच्या जलद औद्योगिककरणाच्या दृष्टीने अकोला येथे विमानतळ होणे अत्यंत गरजेचे असणे, याकरिता खाजगी जमिनीचे भूसंपादन करणे व लागणाऱ्या इतर खर्चाकरिता अंदाजे १०९ कोटी रुपयांची असलेली आवश्यकता, याकडे शासनाचे होत असलेले अक्षम्य दुर्लक्ष, सदर विमानतळाच्या धावपट्टीचे विस्तारीकरणाचे काम तातडीने पूर्णात्वास नेण्याकरिता १०९ कोटी रुपयांचा निधी तातडीने उपलब्ध करून देण्याची नितांत आवश्यकता, याबाबत शासन स्तरावर करावयाची कार्यवाही, शासनाची प्रतिक्रिया व भूमिका.”

श्री.मदन येरावार (सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम) मंत्री) : सभापती महोदय, लक्षवेधी सूचनेसंबंधीच्या निवेदनाच्या प्रती सन्माननीय सदस्यांना आधीच वितरित केल्या असल्यामुळे मी ते निवेदन आपल्या अनुमतीने सभागृहाच्या पटलावर ठेवतो.

सभापती : निवेदन सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आले आहे.

निवेदन

(प्रेस : येथे सोबतचे निवेदन छपावे)

श्री.गोपिकिशन बाजोरिया : सभापती महोदय, आपण मला लक्षवेध्ाी सूचना मांडण्याची परवानगी दिली त्याबद्दल मी आपला आभारी आहे. ही अकोला शिवणी विमानतळाच्या संदर्भातील लक्षवेधी सूचना आहे. आता पर्यंत या विषयाबाबतची लक्षवेधी सूचना सभागृहात जवळपास ७ ते ८ वेळा उपस्थित करण्यात आलेली आहे आणि प्रत्येक वेळी शासनाने या विषयावरील लक्षवेधी सुचनेला सकारात्मक उत्तर दिलेले आहे, यामध्ये दुमत नाही. अकोला हे ब्रिटीशकालीन विमानतळ असून आजही ते विमानतळ सुसज्ज आहे. परंतु, या विमानतळाची धावपट्टी केवळ १४०० मीटर लांब असल्यामुळे या विमानतळावर फक्त एटीआर-४२ ही विमानेच उतरू शकतात व टेकऑफ करू शकतात. या विमानतळाची धावपट्टी आणख्ाी ४०० मीटरने वाढवावी आणि या विमानतळावर एटीआर-७२ विमाने उतरविण्यास परवानगी मिळावी यासाठी मागील वेळी लक्षवेधी सूचना उपस्थित करण्यात आली होती. या धावपट्टीच्या पश्चिमेला पीकेव्हीची जागा संपादित करण्यासाठी निवेदन देखील देण्यात आले होते. शासनाने मागील वेळी ५.५ कोटी रुपये खर्च करून ती संपूर्ण कार्यवाही पूर्ण केलेली आहे आणि ती जागा एव्हिएशन डिपार्टमेंटला हस्तांतरीत सुद्धा झालेली आहे. आता धावपट्टीची लांबी वाढविल्यानंतर आणि नाईट लँडिंग झाल्यानंतर हे विमानतळ सुसज्ज होईल यामध्ये दुमत नाही. हे विमानतळ अकोला, बुलढाणा, वाशिम आणि यवतमाळ या जिल्ह्यांच्या मध्यभागी आहे. यामुळे त्या भागातील रोजगार आणि उद्योगधंद्यांमध्ये मोठी भर पडणार आहे. परंतु, एव्हिएशन डिपार्टमेंटने पीकेव्हीची ६०.६८ हेक्टर जमीन दिल्यानंतर आता पुन्हा आजुबाजूची ३०.३४ हेक्टर जमीन इन्फ्रास्ट्रक्चरसाठी मागितलेली आहे. आता शासनाकडे १०९ कोटी रुपयांचा प्रस्ताव पुन्हा सादर करण्यात आलेला आहे. १०९ कोटी रुपये दिल्यानंतर अकोला येथील विमानतळ सुसज्ज होईल आणि त्या विमानतळावर एटीआर-७२ किंवा त्यापेक्षा मोठी विमाने तेथे उतरू शकतील. या विमानतळासाठी सभागृहात आणि अन्य माध्यमातून शासनाकडे निधीची मागणी

श्री.गोपिकिशन बाजोरीया.....

करण्यात येत आहे. माननीय मंत्री महोदय यवतमाळ जिल्ह्यातील आहेत. त्यांनाही याचा फायदा होईल. ज्यावेळी अकोला येथे सायंकाळी ४ वाजता एटीआर-४२ विमान उतरते त्यावेळी आपल्याला किंवा मुख्यमंत्री महोदयांना अर्धा चहा सोडून विमानतळावर धाव घ्यावी लागते. कारण, तेथे नाईट लँडिंग नाही. मंत्री महोदयांनी या लक्षवेधी सूचनेला सकारात्मक उत्तर दिलेले आहे.

या नंतर श्री. भोगले

श्री.गोपीकिसन बाजोरिया.....

१०९ कोटी रुपये निधी जेव्हा लागेल तेव्हा देण्यात येईल. मी हा विषय सभागृहात आतापर्यंत ९ वेळा उपस्थित केला आहे. या विषयाचा शेवट करण्यासाठी मी दोन प्रश्न विचारू इच्छितो. आपल्या दालनात जिल्हाधिकार्यांसोबत बैठक घेऊन मार्चपूर्वी १०९ कोटी रुपये ट्रान्सफर करणार का, तोपर्यंत आपण दिलेली ६०.६८ हेक्टर जमिनीवर वाढीव धावपट्टी करून मार्चपूर्वी नाईल लँडिंगची व्यवस्था करणार काय?

श्री.मदन येरावार : सभापती महोदय, हे खरे आहे की, विविध आयुधांचा वापर करून आतापर्यंत माननीय सदस्यांनी हा विषय सभागृहात उपस्थित करण्याचा प्रयत्न केला. १४०० मीटरपासून १८०० मीटरपर्यंत रुंदी वाढविण्याचा प्रस्ताव आहे. अडचण पंजाबराव कृषी विद्यापीठाच्या जमिनीची होती. मागील काळात ६०.६८ हेक्टर जमीन विद्यापीठाने सुपूर्द केली, त्यांना त्याचा मोबदला दिला आणि ती जमीन भारतीय विमान प्राधिकरणाकडे सुपूर्द करण्यात आली आहे. ही धावपट्टी वाढविण्यासाठी एटीआर ७२ उतरविण्यासाठी सेफ्टी मेजर पाहिजेत. त्यासाठी ३६.०६ एकर जमीन खाजगी भूसंपादनातून घ्यावी लागणार आहे. एटीआर ७२ उतरविण्यासाठी नाईट लँडिंग हे सेफ्टी मेजर आहे. याला पश्चिमेला वाढविण्यासाठी स्कोप आहे. म्हणून जिल्हाधिकार्यांनी पत्र पाठविल्यानंतर त्यांच्याकडून सरळ वाटाघाटी आणि भूसंपादनासाठी किती पैसे लागतील याची माहिती मागविली. त्यांनी १०९ कोटी रुपये आणि सरळ वाटाघाटीने १३६ कोटी रुपये लागतील अशी माहिती दिली आहे. मी माननीय सदस्यांना सांगू इच्छितो की, आज एमएडीसीकडे ६० कोटी रुपयांचा निधी आहे. तत्काळ मी जिल्हाधिकार्यांसोबत बैठक घेऊन मोजणीसाठी लागणारा निधी आम्ही तातडीने देऊ. या शिवाय कन्सेन्ट देऊन सरळ वाटाघाटीने जमीन देण्यासाठी कास्तकार येतील त्यांना जेवढा निधी लागेल तो देण्यास आम्ही तयार आहोत.

श्री.गोपीकिसन बाजोरिया : सभापती महोदय, कालमर्यादा निश्चित केली तर चांगले होईल.

श्री.मदन येरावार : मोजणीसाठी लागणारा पैसे उद्या द्यायला तयार आहोत.

सभापती : मला आपली खरी चिंता कळते. मोजणीसाठी पैसा असला आणि सरकारी अधिकारी तेथे गेले व खाजगी जमिनीवर घरे आणि अन्य गोष्टी असतील तर प्रचंड विरोध होईल. हा विरोध न होण्यासाठी तुम्ही स्थानिक लोकप्रतिनिधी आहात, तुम्हाला आऊट ऑफ वे जाऊन सहकार्य करावे लागणार आहे. राज्यमंत्री बैठक घेणार आहेत ही आनंदाची गोष्ट आहे. सर्व व्यवस्थित पार पडले आणि मार्चपर्यंत न थांबता काम करून घ्यायचे असेल तर माझी सूचना आहे. सरकारला मान्य असेल तर ठीक आहे. अर्थमंत्र्यांबरोबर बैठक घ्यावी आणि जे पैसे लागतील ते सी.एफ.मधून काढून घेण्याचा प्रयत्न करावा.

श्री.जयंत प्र.पाटील : सभापती महोदय, मी स्वतः दोन वेळा हा विषय सभागृहात मांडला होता. धावपट्टी एअरपोर्ट अॅथॉरिटी बांधणार आहे की राज्य शासन बांधणार आहे? कोल्हापूर येथील धावपट्टी राज्य शासन बांधते. अकोल्याची काय परिस्थिती आहे? कालावधी निश्चित केला पाहिजे. ४०० मीटर वाढीव धावपट्टी बांधायला किती वर्षे लागणार आहेत? आपण आर्थिक महासत्तेकडे वाटचाल करित आहोत. पश्चिम विदर्भातील ही महत्वाची धावपट्टी आहे. पश्चिम विदर्भात औरंगाबादहून याचे झाले किंवा नागपूरहून यायचे झाले तरी तेवढाच वेळ लागतो. म्हणून ही धावपट्टी राज्य शासन स्व-निधीतून करणार आहे की केंद्र सरकारच्या मदतीने करणार आहे? केंद्र सरकारचे फंडींग आहे काय हे आम्हाला कळले पाहिजे. केंद्र सरकारचे फंडींग असेल तर अडचण आहे. त्याला अधिक कालावधी लागेल. म्हणून ४०० मीटरची वाढीव धावपट्टी राज्य शासन तयार करणार आहे काय?

श्री.मदन येरावार : सभापती महोदय, माननीय सदस्य श्री.जयंत प्र.पाटील यांनी मांडलेला मुद्दा योग्य आहे. ४०० मीटर वाढीव धावपट्टीचा हा विषय नाही. धावपट्टी १८०० मीटरची झाल्यामुळे एटीआर ७२ विमान उतरते, ते उतरविण्यासाठी सेफ्टी मेजर लागतात, त्यासाठी जमीन संपादित करावी लागणार आहे. ती खाजगी जमीन वाटाघाटीने संपादित करावी लागेल. राज्य शासन पैसे देऊन जमीन एअरपोर्ट अॅथॉरिटीच्या ताब्यात देते. बजेटमध्ये अपग्रेडेशन ऑफ एअरपोर्ट यासाठी पैसे शिल्लक आहेत. रिजनल कनेक्टिव्हिटी अकोल्याला नसल्यामुळे केंद्र शासनाचा विषय नाही. राज्य सरकार पैसे देईल. सन्माननीय सदस्य त्या भागातील लोकप्रतिनिधी आहेत. या क्षेत्रातही ते काम करतात. त्यामुळे अकोला येथे बैठक घेऊन संबंधित शेतकऱ्यांशी भूसंपादन करावयाचे झाल्यास जो निधी लागेल तो निधी तत्काळ उपलब्ध करून देऊ आणि १८०० मीटरमध्ये एटीआर ७२ उतरविण्यासाठी जे इन्फ्रास्ट्रक्चर पाहिजे त्यासाठी त्यांची मदत घेऊ.

सभापती : अकोल्याचा विषय आहे याची मला जाणीव आहे. माननीय सदस्य श्री.आनंदराव पाटील सभागृहात उपस्थित नाहीत. तत्कालीन मुख्यमंत्री श्री.पृथ्वीराज चव्हाण यांनी सातारा जिल्हयात कराड येथे असलेली धावपट्टी अशाच पध्दतीने वाढविण्याचा प्रयत्न केला होता. परंतु कराड शहरातही असाच विरोध झालेला आहे आणि काहीही यश आलेले नाही. सातारा जिल्हयाची परिस्थिती अशी झाली आहे की, कराडचे विमानतळ आणि भौगोलिक परिस्थिती पाहिली तर एकदम दक्षिणेकडे येते, इतर तालुके कराडपासून दूर आहेत. मध्यवर्ती केेंद्र म्हटले तरी ६० ते ७० कि.मी.वर तालुके आहेत. सातारा किंवा खटावमध्ये येईल. तुमच्या दृष्टीने अँड करायचा विषय म्हणजे एका जिल्हयात किती धावपट्ट्या द्यायच्या? हा फक्त सातारा जिल्हयाचा प्रश्न नाही. कनेक्टिव्हिटी होणे ही महत्वाची आहे.

सभापती.....

अकोला मागास भाग असल्यामुळे तेथे धावपट्टी होणे अधिक गरजेचे आहे. मुंबईतील छत्रपती शिवाजी विमानतळाला लागून झोपडपट्टी आहे. माझ्या कानावर असे आले आहे की, हे विमानतळ केंद्र शासनाने बीओटीवर चालवावयास दिले आहे. तेथे झोपडपट्टीची जागा, मालक, उडणारी विमाने, रिस्क फॅक्टर, जिऑग्राफीकल फॅक्टर, कम्युनिकेशन फॅक्टर याचा विचार करून माननीय सदस्य श्री.जयंत प्र.पाटील यांनी म्हटल्याप्रमाणे आपल्याला जर एकविसाव्या शतकात महासत्तेकडे जायचे असेल आणि महाराष्ट्र राज्याला एअर कनेक्टिव्हिटी जास्तीत जास्त देण्याचा प्रयत्न करण्यासाठी सर्वकष बैठक आपल्या दालनात घ्यावी. पुढील वेळी याचा अहवाल सभागृहापुढे येऊ द्या किंवा संबंधित मंत्री किंवा संबंधित आमदारांना बोलावून घ्यावे आणि एक धोरण, त्यात येणाऱ्या अडचणी याविषयी आपण माहिती सादर करावी.

पृ.शी. : नागपूर येथील मिहान सेझ प्रकल्पातील २३० एकर जमीन
खाजगी संस्थेला नाममात्र दराने देण्याचा घेतलेला निर्णय

मु.शी. : नागपूर येथील मिहान सेझ प्रकल्पातील २३० एकर
जमीन खाजगी संस्थेला नाममात्र दराने देण्याचा घेतलेला
निर्णय यासंबंधी श्री.शरद रणपिसे, वि.प.स. यांनी दिलेली
लक्षवेधी सूचना

श्री.शरद रणपिसे (विधानसभेने निवडलेले) : सभापती महोदय, मी नियम १०१
अन्वये पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्त्वाच्या बाबीकडे आपल्या अनुमतीने
सन्माननीय मुख्यमंत्र्यांचे लक्ष वेधू इच्छितो आणि त्याबाबत त्यांनी निवेदन करावे, अशी
विनंती करतो.

”नागपूर येथील मिहान सेझ प्रकल्पाची सुमारे २३० एकर जमीन रामदेव बाबा
यांच्या पतंजली समूहाला २५ लाख रुपये प्रती हेक्टर या नाममात्र दराने देण्याचा घेण्यात
आलेला निर्णय, मिहानमधील जमिनी उद्योजकांना देण्याच्या सध्याच्या निकषातील काही
निकष बदलून सदर जमीन देण्यात आलेली असणे, मिहान मधील रामदेव बाबांच्या
पतंजली फूड व हर्बल पार्कचे सदर जागेवर मा.केंद्रीय भूपृष्ठ मंत्री यांच्या उपस्थितीत व
मा.मुख्यमंत्री यांच्या हस्ते दिनांक १० सप्टेंबर, २०१६ रोजी अथवा त्या सुमारास संपन्न
झालेले भूमिपुजन, मिहान मधील जमिनींची किंमत सुमारे एक कोटी रुपये प्रती हेक्टर
असतांना रामदेव बाबा यांच्या पतंजली समूहाला सवलतीच्या दराने म्हणजेच २५ लाख
रुपये प्रती हेक्टर दराने देण्यात आल्यामुळे शासनाचे कोट्यवधी रुपयांचे झालेले नुकसान,
सदर नुकसान कसे भरून काढण्यात येणार याचा विचार झालेला नसणे, यात राज्याचे हित
कशा प्रकारे अपेक्षित आहे व ते किती कालावधीत पूर्ण करण्यात येणार आहे हे स्पष्ट
झालेले नसणे, यात राज्याचे अहित असल्याचे दिसून येत असणे, त्यामुळे शासनाने या सर्व
बाबी स्पष्ट करण्याची नितांत गरज व यावर शासनाची प्रतिक्रिया.”

श्री.मदन येरावार (सामान्य प्रशासन राज्यमंत्री) : सभापती महोदय, लक्षवेधी सूचनेसंबंधीच्या निवेदनाच्या प्रती सन्माननीय सदस्यांना आधीच वितरित केल्या असल्यामुळे मी ते निवेदन आपल्या अनुमतीने सभागृहाच्या पटलावर ठेवतो.

सभापती : निवेदन सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आले आहे.

निवेदन

(प्रेस : येथे सोबतचे निवेदन छपावे)

श्री.शरद रणपिसे : सभापती महोदय, योग गुरु श्री.बाबा रामदेव यांच्याबद्दल आपल्या सगळ्यांना आदर आहे. ते योग, आयुर्वेदाचे ज्ञान लोकांना देत असून काळा पैसा व भ्रष्टाचार याविरुद्ध लढत आहेत त्याबद्दल आपल्याला निश्चित अभिमान आहे. आपण नाकारू शकत नाही. या सभागृहात आपण सर्व सन्माननीय सदस्य हे राज्य शासनाचे ट्रस्टी म्हणून बसत असतो. आपला हेतू असा असतो की, शासनाच्या प्रत्येक पैशाचा हिशोब सभागृहाला मिळाला पाहिजे. शासनाचे आर्थिक नुकसान होता कामा नये. तो सर्वसामान्य जनतेचा पैसा असतो. त्या भूमिकेतून मी प्रश्न विचारतो. माझी वेगळी भावना नाही. मिहान सेझ प्रकल्पाच्या बाहेरील क्षेत्रातील २३० एकर जमीन पतंजली या संस्थेला आपण दिली आहे.

या नंतर श्री. ओटवणेकर

श्री.शरद रणपिसे.....

त्या जमिनीचा सेझ बाहेरील दर १ कोटी १६ लक्ष ३२ हजार प्रती एकरी असा आहे. ही किंमत धरली तर २३० एकराची किंमत २६७ कोटी ५३ लक्ष ६० हजार एवढी येते. आता आपण टेंडर्स काढले आहेत. आपण दोन वेळा टेंडर काढले आणि तिसऱ्यांदा ग्लोबल टेंडर काढले. त्यामध्ये पतंजली उद्योग समूहाने साडेपंचवीस लाख प्रती एकरी असा दर भरला होता. तो दर आपण मान्य देखील केला. यासाठी आपण सचिवांची समिती नेमली होती. त्यांनी ठरविल्याप्रमाणे आपण कार्यवाही केली आहे. या २३० एकर जमिनीसाठी पतंजली उद्योग समूहाने ५८ कोटी ६५ लक्ष रूपये एवढी किंमत मोजली. सेझ बाहेरील जमिनीची किंमत १ कोटी १६ लक्ष ३२ हजार गुणिले २३० एकर अशी किंमत काढली तर ती २६७ कोटी ५३ लक्ष ६० हजार रूपये एवढी येते. असे असताना शासनाने रूपये ५८ कोटी ६५ लाखाला ती जमीन दिलेल आहे. यामध्ये शासनाचे सकृतदर्शनी जवळ जवळ २०८ कोटी ८८ लक्ष ६० हजार रूपये म्हणजे रूपये २०९ कोटी रूपयांचे नुकसान झालेले आहे. या नुकसानीचे कारण काय आहे ते देखील मी सांगतो. सदर जमिनीच्या विक्री व्यवहारासाठी ज्या काही अटी व शर्ती ठरविण्यात आल्या होत्या. त्यामध्ये अशी अट होती की, या जमिनीला वाहतूकीसाठी अॅप्रोच रोड नाही म्हणून जमिनीची पर एकरी किंमत ही ११६.३२ कोटी वरून एकदम रूपये साडेपंचवीस लाखा पर्यंत आणण्यात आली. तेव्हा माझा स्पेसिफिक प्रश्न आहे की, या जमिनीसाठी अॅप्रीच रोड करावयाचा झाला असता तर किती पैसे लागले असते व त्याचा हिशोब केला असता तर सरकारचे किती नुकसान झाले असते ?

श्री.मदन येरावार : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्य श्री.शरद रणपिसे यांनी जो प्रश्न विचारला आहे त्यासंबंधी मी सांगू इच्छितो की, नागपूरमध्ये एक्सपोर्ट प्रमोशनसाठी मिहान प्रोजेक्ट आहे. यामध्ये दोन विषय आहेत. मिहानच्या आतील जी जमीन आहे.....

श्री.शरद रणपिसे : सभापती महोदय, मी जो प्रश्न विचारला आहे.....

सभापती : मी सन्माननीय सदस्यांना सांगू इच्छितो की, माननीय मंत्र्यांचे उत्तर ऐकून घ्यावे. सन्माननीय सदस्य ज्याप्रमाणे स्वतःचा प्रश्न डेव्हलपड करतात तसे माननीय मंत्री आपले उत्तर डेव्हलपड करीत आहेत.

श्री.मदन येरावार : सभापती महोदय, सेझच्या आतील जमीनचा रेट आणि बाहेरील जमीनीचा रेट यासंबंधात सन्माननीय सदस्यांनी पश्च विचारला आहे. शासनाचा सेझा बाहेरील जमिनीचा रेट १ कोटी १६ लाख ३२हजार इतका आहे. पण हा रेट विकसित जमिनीचा आहे. अॅप्रोच रोड नाही या कारणांसाठी पतंजली उद्योग समूहाला जमीन दिलेली नाही. ही जमीन सेझच्या पूर्ण बाहेर असून अविकसित जमीन आहे. ही जमीन देत असताना पूर्ण पारदर्शकता ठेवण्यात आली आहे. विदर्भ-मराठवाड्यातील १४ जिल्हे हे आत्महत्याग्रस्त आहेत. त्यावर आपण दोन्ही सभागृहात नेहमी चर्चा करतो. ज्या जिल्ह्यात जे पिकते त्याच्यावर आधारित उद्योग निर्माण झाले पाहिजेत असे मत मागच्या वेळी दोन्ही सभागृहात सन्माननीय सदस्यांनी मांडले होते. विदर्भात फूड पार्क निर्माण करावे अशी अनेकांची मागणी होती. त्यामुळे त्यासाठी निविदा मागविण्यात आल्या. या निविदा मागच्या काळात देखील आल्या होत्या. यासाठी आपण एक सचिव समिती नेमली होती. या समितीमध्ये युडी-१, एमआयडीसी, एमएडीसी, वित्त विभागाचे अधिकारी होते. यासाठी आपण तीन वेळा निविदा मागविल्या. सन्माननीय सदस्य म्हणाले त्याप्रमाणे ग्लोबल टेंडर मागविले. पतंजली उद्योग समूहाला ही जमीन देताना काही अटी घातल्या होत्या.

श्री.मदन येरावार....

त्यातील एक अट रूपये ३०० कोटी इतकी उलाढाल पाहिजे अशी होती. तसेच त्यांनी १०० कोटीचा स्थानिक माल हा शेतकऱ्यांकडून खरेदी केला पाहिजे अशी देखील अट होती. या अटी फक्त पतंजली उद्योग समूहाने पूर्ण केल्या आहेत. यात सरकारचे कुठे नुकसान झाले आहे असे नाही. त्यांना जमीन देताना आपण अट घातली आहे की, सहा महिन्यांमध्ये कामाला सुरुवात झाली पाहिजे, १८ महिन्यांमध्ये उत्पादन सुरू झाले पाहिजे. त्यांना दिनांक १० सप्टेंबर २०१६ रोजी जमीन देण्यात आली आहे. त्यांनी संपूर्ण जमिनीचे पैसे भरले आहेत. या उद्योगामुळे सुरुवातीला पाच हजार आणि हा उद्योग पूर्ण उभा राहिल्यानंतर २० हजार बेरोजगार युवकांच्या हाताला काम मिळणार आहे. एवढेच नव्हे तर या प्रकल्पाच्या लगतचा जो परिसर असेल तेथे शेतमाल निर्माण होणार असून त्या मालावरच पक्रिया करणारे उद्योग पतंजली उद्योग समूह येथे निर्माण करणार आहे.

श्री.शरद रणपिसे : सभापती महोदय, मी माननीय मंत्र्यांना स्पेसिफिक प्रश्न विचारला होता. पतंजलीचा उद्योग आल्यामुळे स्थानिकांना रोजगार मिळेल, शेतमालाला भाव मिळेल हे मान्य आहे. तेथे कुठलाही उद्योग आला तरी या सर्व गोष्टी घडतात. त्या आम्ही नाकारित नाही. त्या स्वागतार्ह आहेत. ॲप्रोच रोड आणि अविकसित भाग विकसित करणे यासाठी शासनाला किती खर्च आला असता असा माझा स्पेसिफिक प्रश्न होता. या प्रकल्पासाठी आपण पतंजली उद्योग समूहाला जवळ जवळ रूपये २०९ कोटी रूपयांची सूट दिली आहे. जर तो भाग विकसित केला असता, त्या जमिनीला ॲप्रोच रोड दिला असता तर किती खर्च आला असता, अशा खर्चामुळे सरकारचे किती नुकसान झाले आहे यासंबंधातील आकडेवारी मला माननीय मंत्री महोदयांनी द्यावी. त्याचे उत्तर न देता बाकीचा फाफटपसाराच येथे सांगण्यात येत आहे. तेव्हा माझ्या प्रश्नाला माननीय मंत्र्यांनी योग्य उत्तर द्यावे. आपण योग्य उत्तर दिले नाही तर मला आपल्या विरुद्ध विशेषाधिकार भंगाची सूचना द्यावी लागेल.

श्री.मदन येरावार : सभापती महोदय, अॅप्रोच रोड आणि अविकसित भाग विकसित करण्यासाठी रूपये ४०.०० लाख प्रती एकर इतका खर्च आला असता.

श्री.शरदे रणपिसे : सभापती महोदय, यात शासनाचे २०९ कोटी रूपयांचे नुकसान झाले आहे.

श्री.मदन येरावार : सभापती महोदय, मी मघापासून सांगत आहे की, विकसित भागाची किंमत १ कोटी रूपये होती ती आता १ कोटी १६ लाख करण्यात आली आहे. या जमिनीला अॅप्रोच रोड देऊन पूर्ण इन्फ्रास्ट्रक्चर उभे केले असते तर एवढाच खर्च आला असता. येथे फूड पार्क व्हावे येथील शेतकऱ्यांना दिलासा द्यावा हा त्या मागचा उद्देश होता. फूड पार्क तयार करण्यासाठी आपण एक समिती घटित केली होती. पूर्ण पारदर्शकतेने या समितीने निर्णय घेतला आहे. त्या निर्णयाच्या माध्यमातून हे वाटप झाले आहे.

या नंतर श्री. जुन्नेरे

श्री.शरद रणपिसे :सभापती महोदय, मी स्पेसिफिक आकडेवारी दिल्यानंतर मंत्री महोदयांना चिठ्ठी आली. परंतु त्यामध्ये कॅलक्यूलेशन आलेले दिसत नाही. मंत्री महोदय सांगत आहेत की, जमीन विकसित करण्यासाठी तेवढाच खर्च आला असता असे उत्तर देऊन ते सारवासारव करीत आहेत. परंतु मला त्यांच्याकडून हे उत्तर अपेक्षित नाही. जमिनीची किंमत २६७ कोटी ५३ लक्ष ६० हजार रुपये इतकी असून तो खर्च किती झाला असता व त्यामुळे सरकारचे किती पैसे वाचले असते असा माझा स्पेसिफिक प्रश्न मी विचारला आहे. केवळ पैसे देऊन आणि घेऊन भ्रष्टाचार होत नाही तर आडमार्गाने सुध्दा भ्रष्टाचार होतो. जे भ्रष्टाचाराच्या विरुद्ध बोलतात तेच मागच्या दाराने भ्रष्टाचार करीत असतात. त्यामुळे मी जो स्पेसिफिक प्रश्न विचारला आहे त्याला मंत्री महोदयांनी स्पेफिक उत्तर द्यावे अशी माझी आपल्या मार्फत नम्र विनंती आहे.

श्री.मदन येरावार : सभापती महोदय, ही जमीन पूर्ण विकसित केली असती तर सेजच्या बाहेर १ करोड १६ लाखाचा जो रेट आज चालू आहे तोच रेट ही जमीन विकसित केली असती तर लागला असता. यामध्ये फक्त रस्ता नाही. टोटल मिहान म्हणून जे इन्फ्रास्ट्रक्चर्स आहे त्या डेव्हलपमेंटसहितचा हा खर्च आहे.

श्री.शरद रणपिसे : सभापती महोदय, २३० एकरासाठी एकंदर किती खर्च आला असता याचीच माहिती आम्हाला हवी आहे. आपण संपूर्ण मिहानची माहिती येथे देण्याचे कारण नाही. २३० एकर जमीन विकसित करण्यासाठी व त्यामध्ये अॅप्रोच रोड तयार करण्यासाठी एकंदर किती खर्च आला असता ?

श्री.मदन येरावार : सभापती महोदय, सेजच्या बाहेर ज्या जमिनी आहेत.....(अडथळा) सेजच्या बाहेरचा भाग मिहानचा पार्ट समजला जाईल. सेजच्या आत आणि सेजच्या बाहेर विकसित करण्यासाठी तो मिहानचा पार्टच समजला जाईल. त्यामुळे पार्ट ऑफ मिहान म्हणून इन्फ्रास्ट्रक्चर्स डेव्हलपमेंट लागले असते त्याला १ करोड १६ लाख रुपये लागले असते व आज मार्केटमध्ये सुध्दा हाच रेट आहे.

श्री.संजय दत्त : सभापती महोदय, हे सरकार सत्तेवर आल्यानंतर माननीय मुख्यमंत्र्यांनी पहिली घोषणा केली होती की, माझे सरकार पारदर्शक कारभार करणार आहे. लोकांना असे वाटते की, या सरकारचे एवढे घोटाळे झाले त्यात टॉप फाईव्ह मधील हा एक घोटाळा आहे. एका बाजूला शेतकऱ्यांच्या जमिनीला मोबदला मिळत नाही आणि दुसऱ्या बाजूला या सरकारी बाबाला सरकारने गरू दक्षिणा देण्याचे ठरवले आहे काय ? यासंदर्भात माझे स्पेसिफिक प्रश्न आहेत. उत्तरामध्ये म्हटले आहे की, अन्य उद्योजकांनी निविदा भरल्या नाहीत. पुढे म्हटले आहे की, उद्योजकांकडून प्रतिसाद मिळाला नाही. त्यामुळे आज लोकांच्या मनात मॅच फिक्सींग शंका उत्पन्न होत आहे. खरे म्हणजे यांनी लोकांना निविदा भरू दिली दिली नाही. लोकांना निविदा भरू न देण्याचे कारण म्हणजे तुम्हाला हे सर्व ऑर्गनाईज करावयाचे होते. सन्माननीय सदस्य श्री. शरद रणपिसे साहेबांनी लॉसबद्दल प्रश्न विचारला परंतु त्यांच्या प्रश्नाला उडवा उडवीचे उत्तर मंत्री महोदयांकडून दिली जात आहे. मार्केट व्हॅल्यू काय आहे आणि ही जमीन पतंजलीला किती दराने दिली व त्यामुळे एकंदर किती लॉस झाला हे सरकारने रेकॉर्डवर आणले पाहिजे.

सभापती महोदय, प्रश्न असा पडतो की, सरकार कन्सेशन देत असते. सरकार कन्सेशन देत नाही अशातला भाग नाही. परंतु सरकार सोशल कॉस्टसाठी कन्सेशन देते, मागासवर्गीयांच्या योजनांसाठी, लघू उद्योगाला कन्सेशन देत असते. आम्हाला प्रश्न असा पडतो की, हे सरकारी बाबाजी खाजगी उद्योगामध्ये सर्वात मोठे उद्योजक होऊ पहात आहेत. त्यामुळे या सरकारी बाबाजींना कन्सेशन देण्याचे नेमके कारण काय आहे ? या प्रकल्पाचा उद्घाटनाचा कार्यक्रम झाला त्यामध्ये १० हजार युवकांना नोकरी मिळेल असे सांगण्यात आले. परंतु यासंदर्भात बाबाजींचे ट्रॅक रेकॉर्ड काय आहे ? या बाबांनी अशा प्रकारच्या नोकऱ्या कोठे दिल्या आहेत हे तपासण्यात आले आहे काय ?

श्री.संजय दत्त

त्यांनी फक्त इलेक्शनची परतफेड केली. एखाद्या राजकीय पक्षाला इलेक्शनची परतफेड करावयाची असेल तर तो त्यांचा अधिकार आहे, त्यांनी खुशाल कमिशन द्यावे. परंतु हा जनतेचा पैसा आहे. हा जनतेच्या घामाचा आणि रक्ताचा पैसा असून तो देण्याचा अधिकार आपल्याला कोणी दिला ? या संपूर्ण प्रकरणात १० हजार नोकऱ्या युवकांना देऊ असे पतंजलीने लिखित आश्वासन दिले आहे काय, एवढे एवढे प्रॉडक्ट उचलणार आहे त्यासंदर्भात एमओयु झालेला आहे काय ? या सर्व प्रश्नांची माहिती मंत्री महोदयांनी या सभागृहात देण्याची आवश्यकता आहे. मी स्पेसिफिक प्रश्न विचारले असून त्याला मंत्री महोदयांनी स्पेसिफिक उत्तरे दिली पाहिजेत.

श्री.मदन येरावार : सभापती महोदय, मी मघापासून तेच सांगत आहे. एखाद्या उद्योजकाने जमीन मागितली आणि त्याला वगळून.....

सभापती : मंत्री महोदय, आपण तपशिलवार उत्तर देत आहात, त्याबाबत काही म्हणावयाचे नाही. आपल्याला मदत व्हावी या हेतूने मी आपल्याला सांगू इच्छितो की, सन्माननीय सदस्य श्री.शरद रणपिसे व सन्माननीय सदस्य श्री.संजय दत्त व अन्य सदस्यांच्या मनात एकच प्रश्न आहे की, मिहानच्या जमिनीचा दर आणि रामदेव बाबांना जी जमीन देण्यात आली तीचा दर काय आहे. बाबांना जी जमीन दिलेली आहे ती मिहानच्या बाहेर असून ती जमीन विकसित केलेली नाही. मिहानची जमीन विकसित करण्यासाठी आलेला पर एकर खर्च तुम्ही २०००-२२५ एकराला लावून त्याचे उत्तर देत आहात. परंतु सन्माननीय सदस्यांचे म्हणणे असे आहे की, या जमिनीचा मार्केट रेट जास्त असल्यामुळे डेव्हलपमेंट कॉस्टचा प्रश्न येणार नाही. यामध्ये २०० कोटी रुपयांचा फरक राहिल असे सन्माननीय सदस्यांचे म्हणणे आहे. त्यामुळे आपण जे स्पेसिफिक उत्तर द्याल ते मुद्यावर केंद्रित करून द्यावे.

दुसरा मुद्दा असा आहे की, आपण पारदर्शकता पाळून जेव्हा टेंडर काढतो तेव्हा कमीतकमी ३ तरी टेंडर्स येणे आवश्यक असतात. यामध्ये जर स्पेशल कंडिशन घालून तुम्ही टेंडरींग केले असेल तर तो विषय वेगळा. त्यामुळे स्पेसिफिक उत्तर

सभापती.....

तुम्ही दिले म्हणजे हा प्रश्न सुटू शकेल.

श्री.मदन येरावार : सभापती महोदय, मी मघाशी जे सांगितले ते पुन्हा सांगतो. मी सन्माननीय सदस्यांना सांगू इच्छितो की, मिहानच्या बाहेरचा डेव्हलप रेट १ करोड १६ लाख ३२ हजार रुपये आहे अशी माहिती सन्माननीय सदस्यांनी दिलेली आहे. अविकसित जागा विकसित करण्यासाठी सुध्दा तेवढाच खर्च आला असता.

सभापती महोदय, या ठिकाणी टेंडरच्या संदर्भात मुद्दा उपस्थित करण्यात आलेला आहे. यामध्ये एकंदर तीन वेळा टेंडर काढण्यात आले होते. यासंदर्भात सचिव समितीला हे काम देण्यात आले होते. फूड पार्कसाठी २५ लाख रुपयाचा निर्णय सचिव समितीने घेतला होता, पहिल्यांदा टेंडर काढले तेव्हा दोन कंपन्यांनी भाग घेतला होता. जास्त रेट येईल म्हणून दुसऱ्यांदा टेंडर काढण्यात आले आणि तिसऱ्या टेंडरमध्ये फक्त पंतजली उद्योग समूह आला व त्यामुळे हे टेंडर पंतजली उद्योग समूहाला देण्यात आले. यामध्ये पंतजली आणि हर्मन फायनो कॉर्प कंपनीने टेंडर भरले होते. मी आपल्याला कंपनीचे नाव सांगितले आहे. परंतु ही कंपनी कोणाची आहे याची माहिती आता माझ्या जवळ नाही. यामध्ये पंतजलीसाठी....

श्री.संजय दत्त : सभापती महोदय, मंत्री महोदयांकडून स्पेसिफिक उत्तर येत नसल्यामुळे ही लक्षवेधी सूचना राखून ठेवण्यात यावी अशी विनंती आहे.

सभापती : सन्माननीय मंत्री महोदयांचे उत्तर पूर्ण झाल्यानंतर ही लक्षवेधी सूचना राखून ठेवायची की, नाही यासंदर्भातील निर्णय मी राखून ठेवतो.

श्री.मदन येरावार :सभापती महोदय, पंतजली उद्योग समूहासाठी हे सर्व करण्यात आले अशातला भाग नाही. माझ्याकडे संचालकांची नावे नसल्यामुळे मी ती नावे सभागृहाच्या पटलावर ठेवतो.

सभापती महोदय, या सभागृहात काल कै.वसंतदादा पाटील यांच्या जन्मशताब्दी वर्षानिमित्त चर्चा आयोजित करण्यात आली होती. त्यामध्ये आपण सांगितले की, दादांमुळे संपूर्ण राज्यात शैक्षणिक जाळे आपण विणू शकलो. मी मघाशी संदर्भ दिला होता की, विदर्भ आणि मराठवाडयातील शेतकरी आत्महत्या करीत असल्यामुळे

श्री.मदन येरावार.....

त्यांची आर्थिक परिस्थिती सुधारणे अत्यंत आवश्यक आहे. या ठिकाणी रोजगाराचा विषय निघाला होता म्हणून मी हा उल्लेख केलेला आहे. ५ हजार ते १० हजार युवकांना नोकऱ्या दिल्या पाहिजेत अशी कंडिशन दिलेली आहे. तसेच १०० करोड रुपयांचा माल हा स्थानिक शेतकऱ्यांकडून पंतजलीने घेतलाच पाहिजे, त्यांनी लोकांना प्रशिक्षित केलेच पाहिजे अशा टेंडर मधील कंडिशनस आहेत. काल आपण कै.वसंतदादांच्या जन्मशताब्दी वर्षानिमित्त चर्चेमध्ये शैक्षणिक गोष्टींवर विचार मांडले आहेत. आपण अनेक एमआयडीसीमध्ये शैक्षणिक संस्थांना जागा दिलेल्या आहेत. या अगोदर कोणाला लिजवर किती जागा दिल्या, कोणाला शुन्य दराने जागा दिल्या यासंदर्भातील यादी माझ्याकडे उपलब्ध आहे. परंतु याचा अर्थ आपण पंतजलीला कमी दराने जागा दिली असा त्याचा अर्थ होत नाही. पंतजली उद्योग समूह विदर्भात आल्यामुळे विदर्भातील शेतकऱ्यांच्या मालावर मोठ्या प्रमाणात प्रक्रिया करणारे उद्योग यामुळे उभे राहणार आहेत. पंतजली समूह लोकल प्रोड्यूसर्स कडून माल घेणार असल्यामुळे येथील युवकांच्या हातांना काम मिळेल हा सुध्दा यामागील उद्देश होता. या सर्व प्रकरणात पारदर्शकपणे सचिव कमिटीने निविदा काढून पंतजली उद्योग समूहाला ही जागा अलॉट केलेली आहे.

या नंतर श्री. शिगम

श्री.धनंजय मुंडे : सभापती महोदय, माननीय मंत्र्यांनी उत्तर देताना अनेक गोष्टी सांगितल्या तसेच काही संदर्भ दिले. माझा प्रश्न आहे की, भूखंडाची किंमत ठरविताना कोणते निकष लावण्यात आले, तो भूखंड कोणाला द्यायचा तो सरकारचा विषय आहे. त्याठिकाणी इतर भूखंडाचा दर जास्त असताना रामदेव बाबांनी राज्य सरकारला कोणता प्राणायम योग शिकवला त्या योगामुळे पतंजली समूहाला २५ लाख रुपये प्रति हेक्टर इतक्या कमी दराने भूखंड दिला ? माझा दुसरा प्रश्न आहे की, सेझमध्ये भूखंडाचा दर ६० लाख रुपये प्रतिहेक्टर असताना व सेझच्या बाहेर कितीतरी पटीने जास्त दर असताना पतंजली समूहाला २५ लाख रुपये प्रति हेक्टर दराने निविदा मंजूर करण्याचे कारण काय ? मला जमीन घ्यायची आहे आणि मी माझ्या तीन कंपन्यांद्वारे निविदेमध्ये भाग घेणार आणि मीच त्या जमिनीचा भाव ठरविणार असा हा प्रकार आहे. इतर कामात अशा गोष्टी झाल्या त्यावेळी सरकारने कारवाई केलेली आहे. एका कंपनीच्या तीन दोन सिस्टर कंपन्या असतील आणि त्या कंपन्यांनी निविदे प्रक्रियेमध्ये भाग घेतला तर निविदा प्रक्रिया पारदर्शक होत नाही. आमचा या निविदा प्रक्रियेवर आक्षेप आहे. तेव्हा ही निविदा प्रक्रिया थांबविणार काय ? मंत्री महोदयांनी सांगितले की, आपण माजी मुख्यमंत्री स्व.वसंतदादा पाटील यांच्या जन्मशताब्दीचे वर्ष साजरे करित आहोत. त्यांनी शिक्षणक्षेत्रासाठी जमिनी दिल्या वगैरे सांगितले. कालच या सभागृहात माजी मुख्यमंत्री स्व.वसंतदादा पाटील यांच्या जन्म शताब्दीचे औचित्य साधून त्यांनी राज्याच्या विकासामध्ये दिलेल्या योगदानाबद्दल विधानपरिषदेत त्यांच्या प्रती कृतज्ञता व्यक्त करणारा प्रस्ताव मांडण्यात आला होता. त्यावर अनेक सन्माननीय सदस्यांनी त्यांची मते मांडली. मला मंत्री महोदयांना सांगायचे आहे की, स्व.वसंतदादा पाटील हे स्वातंत्र्य सैनिक होते. परंतु रामदेव बाबा आपले परिवर्तनाचे सैनिक असल्यामुळे सरकारने त्यांना २५ लाख रुपये प्रति हेक्टर या दराने भूखंड दिला काय ? रामदेव बाबांचे काय योगदान आहे ? रामदेव बाबा २५० एकरमध्ये प्रकल्प करणार आणि त्यामध्ये स्थानिकांना रोजगार देणार असे

श्री.धनंजय मुंडे....

मंत्री महोदय सांगत आहेत.रामदेव बाबांचे इतर राज्यांमध्ये जे प्रकल्प सुरु आहेत ते जाऊन पहावेत. हरद्वार आणि तामिळनाडू येथे रामदेव बाबांचे प्रकल्प सुरु आहेत. त्या ठिकाणी स्थानिकांना कोणत्याही प्रकारचा रोजगार मिळालेला नाही. ते कोणत्याही शेतकऱ्यांना मदत करीत नाहीत. त्यांना देशभरातून माल घ्यावा लागतो. तेव्हा या ठिकाणी खोट्यानाट्या गोष्टी सांगू नयेत. केंद्र व राज्य सरकारची अशी नीती आहे की, “हम बाबा को व्यापारी बनाएंगे और व्यापारियों को बाबा बनाएंगे” शासनाची भूमिका अशी आहे काय ? माझा प्रश्न आहे की, २५ लाख रुपये हेक्टर हा दर लावण्यासाठी कोणते निकष लावण्यात आले, एकाच व्यक्तीच्या तीन कंपनीने निविदेमध्ये भाग घेतला असेल आणि ते स्पष्ट असेल तर आमचा त्या निविदेवर अाक्षेप आहे, तेव्हा ती निविदाप्रक्रिया रद्द करणार काय ?

श्री.मदन येरावार : सभापती महोदय, या प्रश्नाचे उत्तर मी अगोदर दिलेले आहे. मी पुन्हा एकदा सांगताे की, २५ लाख रुपये प्रति एकर फूड पार्कला देण्याबाबतचा निर्णय सचिव समितीने घेतलेला आहे.

(विरोधी पक्षातील अनेक सन्माननीय सदस्य एकाचवेळी
बोलण्याचा प्रयत्न करतात)

सभापती : माझी सन्माननीय सदस्यांना विनंती आहे की, आपण मंत्री महोदयांचे उत्तर ऐकून घ्यावे.

श्री.मदन येरावार : सभापती महोदय, ही सेझच्या बाहेर अविकसित व विदाऊट ॲप्रोच असलेली जमीन होती. या संदर्भात सचिव समितीने निकष लावले हाते की, ही अविकसित जमीन आहे, विदाऊट ॲप्रोच आहे. ती जमीन डेव्हलप करण्याकरिता तेवढाच खर्च लागणार आहे. एकाच ठिकाणची ही जमीन आहे. माननीय विरोध पक्ष नेत्यांनी सांगितले की, एकाच कंपनीच्या तीन कंपन्यांनी निविदेप्रक्रियेमध्ये भाग घेतला. मी त्याबाबत सांगू इच्छितो की, सरकारने ईकॉनॉमिक्स टाईम्स ऑफ इंडिया या वर्तमानपत्रात जाहिरात दिली होती. तसेच ग्लोबल टेंडर काढले होते. ग्लोबल टेंडरलाही याच कंपन्याचा प्रतिसाद मिळाला.

श्री.मदन येरावार....

सरकारने सर्व प्रक्रिया पूर्ण करूनच त्या कंपनीला ती जमीन दिलेली आहे. दुसऱ्या कंपनीला डावलून दिले असा प्रकार झाला असता तर समजू शकतो. परंतु असे काहीही झालेले नाही. दिनांक १० सप्टेंबरला सदरहू कंपनीस भूखंडाचे वाटप करण्यात आले. भूखंड ताब्यात मिळाल्यानंतर सहा महिन्यात काम सुरु करण्याचे बंधन निविदेमध्ये घालण्यात आलेले आहे. माननीय विरोधी पक्ष नेत्यांनी सांगितले की, हरिद्वार आणि तामिळनाडू येथील प्रकल्प पाहून यावेत. आपण निविदेमध्ये ज्या अटी घातलेल्या आहेत त्याचा मी पुन्हा उल्लेख करतो. कंपनीने दरवर्षी लोकलचा १०० कोटी रुपयांचा माल घ्यावा. तसेच पाच हजार युवकांना रोजगार द्यावा. या अटींचे पालन झाले नाही तर योग्य ती कारवाई केली जाईल असा विश्वास मी येथे देतो.

(विरोधी पक्षातील अनेक सन्माननीय सदस्य एकाचवेळी बोलण्याचा प्रयत्न करीत असतात.)

श्री.धनंजय मुंडे : सभापती महोदय, माननीय मंत्र्यांनी सांगितले की, सरकारने इकॉनॉमिक्स ऑफ टाईम्समध्ये जाहिरात दिली होती. तसेच सरकारने कोणालाही डावलून सदर कंपनीस भूखंड दिला नाही. आम्ही कोणत्या वर्तमानपत्रात जाहिरात दिली असे विचारले नव्हते. जर रामदेव बाबांच्या कंपनीपुरता निविदा काढण्यात आली असेल तर त्यामध्ये कोणी हस्तक्षेप करायचा ? ज्या ज्या वेळी ही निविदा काढण्यात आली त्यावेळी फक्त रामदेव बाबांशी संबंधित असलेल्या कंपन्यांनी निविदा भरलेल्या आहेत. तेव्हा या निविदा प्रक्रियेवर आमचा आक्षेप आहे. मंत्री महोदयांनी सांगितले की, तो नॉन डेव्हलपमेंट प्लॉट होता म्हणून दर कमी करण्यात आला. सरकारला रेट कमी करण्याचे कारण काय होते ? या कामामध्ये पारदर्शकता दिसत नाही. ही निविदा प्रक्रिया चुकीची झालेली आहे. या निविदा प्रक्रियेमध्ये एकाच व्यक्तीच्या तीन कंपन्यांनी भाग घेतलेला आहे. २५ लाख रुपये हेक्टर दराने जमीन देण्याचा निकष कोणत्या आधारावर लावण्यात आलेला आहे, रामदेव बाबांची कंपनी आहे म्हणून त्यांना तो प्लॉट दिला काय ? जर दुसरी कंपनी आली तर त्यास कंपनीस त्याच दराने प्लॉट देणार काय ?

श्री.धनंजय मुंडे.....

माननीय मंत्री जे निकष सांगत आहेत त्याबाबत कोणाचेही समाधान झालेले नाही. आमचा निविदा प्रक्रियेवर आक्षेप आहे. तेव्हा ही निविदा प्रक्रिया रद्द करून नव्याने निविदा काढणार काय ?

श्री.मदन येरावार : सभापती महोदय, मी सुरुवातीपासून तेच सांगत आहे की, हा अविकसित, विदाऊट ॲप्रोच असलेला प्लॉट आहे. सन्माननीय सदस्य श्री.शरद रणपिसे यांनी मिहानमध्ये प्लॉटचा रेट १ कोटी १६लाख ३२ हजार आहे असे सांगितले. तो मिहानमधील सेझच्या बाहेरचा रेट आहे. त्या ठिकाणी इन्फ्रास्ट्रक्चर डेव्हलपमेंट आहे. परंतु तशा प्रकारची डेव्हलपमेंट येथे नाही. इन्फ्रास्ट्रक्चरमध्ये रस्ते, पाणी, लेटआऊट, पिण्याच्या पाण्याची व्यवस्था, अंडरग्राऊंड ड्रेनेजची व्यवस्था इत्यादी सर्व सुविधा मिहानच्या डेव्हलपमेंटमध्ये असल्यामुळे तेथील जमिनीचा रेट १ कोटी १६ लाख ३२ हजार इतका आहे. पतंजली समूहाला जी जमीन दिली त्याठिकाणी यापैकी कोणतीही सुविधा नाही. त्यामुळे हा रेट आलेला आहे. संपूर्ण पारदर्शकपणे ही प्रक्रिया राबविण्यात आलेली आहे.

श्री.हेमंत टकले : सभापती महोदय, रामदेव बाबांच्या कंपनीला ही जमीन देण्यासाठी हे सर्व केलेले आहे हे सभागृहासमोर आले आहे. मला सरकारला असे विचारावयाचे आहे की, राज्याचे उद्योगाबाबत निश्चित धोरण काय आहे, सरकारला सरकारी उद्योग बंद करायचे आहेत काय ? आपल्याकडे महाराष्ट्र ॲग्रो इंडस्ट्री डेव्हलपमेंट कॉर्पोरेशन आहे. त्यामध्ये रामदेव बाबा इंटरेस्ट घेणार असतील आपण पीपीपीमध्ये एमआयडीसीला ५० टक्के शेअर देण्यास त्यांना भाग पाडणार आहात काय ?

या नंतर श्री. बोर्डे

श्री.हेमंत टकले....

आणि त्यांना तसे करण्यास भाग पाडून शासनाने त्यांच्याबरोबर काम केले तर या भागातील लोकांना त्याचा फायदा होईल. बाकी नोकऱ्या उपलब्ध करून देणे वगैरे या केवळ हवेतील गप्पा आहेत. सर्वच बाबी पूर्ण केल्या जात नाहीत. मला हे कळत नाही की, ही कोणती फूड टेक्नॉलॉजी आहे जी रामदेव बाबा या ठिकाणी आणणार आहेत. आज आपल्या देशात विविध ठिकाणी निरनिराळ्या टेक्नॉलॉजी उपलब्ध आहेत. त्यामुळे मी स्पेसीफिक विचारतो की, या टेक्नॉलॉजीचा वापर करून राज्यातील उद्योगांना जिवंत ठेवणार आहात की, समोर आलेल्या कोण्या एखाद्या व्यक्तीला सर्व काही देऊन राज्यातील उद्योग बंद पाडणार आहात ?

श्री.मदन येरावार : सभापती महोदय, माननीय विरोधी पक्ष नेत्यांनी नोटा बंदीवरील चर्चेच्या वेळी संत्रा पिकाचे भाव पडल्यामुळे संत्रा उत्पादक शेतकऱ्यांना आपला माल फेकून द्यावा लागल्याचे उदाहरण दिले होते. सभापती महोदय, ज्या जिल्ह्यात वा भागात ज्या पिकाचे उत्पादन होते त्या पिकावर आधारित उद्योगांची निर्मिती झाली तर त्या भागातील लोकांना रोजगार तर मिळेलच, परंतु त्यापेक्षा स्थानिक मालाचे व्हॅल्यू अॅडिशन सुध्दा होईल. या दृष्टीने आपण राज्यात धोरण आखत आहोत. सभापती महोदय, यवतमाळ आणि बुलढाणा येथे टेक्सटाईल पार्क उभारण्याचे घोषित केले आहे. त्यामुळे त्या भागात इन्फ्रास्ट्रक्चर डेव्हलपमेंट येत आहे. यवतमाळ येथील हिंदुस्थान लिव्हर कंपनीचा उद्योग बंद पडला. या शिवाय ईटीपी प्रकल्प उभा करित आहोत. तसेच १३२ के.व्ही. चे सबस्टेशन उभे केले आहे. ११ के.व्ही. चे केंद्र करित आहोत. आपण कृषी समृद्धी प्रकल्प लॅण्ड पुर्लींगच्या माध्यमातून करित आहोत. एमएसआरडीसीच्या माध्यमातून नागपूर ते जेएनपीटीचा विकास करित आहोत. यामध्ये २४ नोड आहेत. या ठिकाणी सुध्दा उद्योग उभारत आहोत. या ठिकाणी येणाऱ्या उद्योगांसाठी सुविधा निर्माण करित आहोत. ज्या भागात ज्या पिकाचे उत्पादन होते त्या पिकावर आधारित उद्योग उभे राहिले पाहिजेत, जेणेकरून शेतकऱ्यांच्या मालाला भाव मिळेल.

श्री.मदन येरावार....

कोणी तरी सांगितले की, फॅब्रिक टु फॅशन ही संकल्पना कापसाच्या बाबतीतील आहे. अशा प्रत्येक संकल्पनांना प्रोत्साहन देण्यासाठी राज्य सरकारकडून सर्वतोपरी प्रयत्न सुरु आहेत.

श्री.जयंत प्र.पाटील : सभापती महोदय, माननीय राज्यमंत्री वारंवार सांगत आहेत की, या कंपनीकडून १० हजार रुपयांची गॅरंटी घेतली होती. मी सांगू इच्छितो की, जी कंपनी ३०० कोटी रुपये किंमतीच्या मालांची निर्यात करेल त्याच कंपनीला उद्योग उभारण्याची परवानगी देण्यात येणार आहे. मी विचारू इच्छितो की, या कंपनीच्या ताब्यात जागा दिली आहे काय, कंपनीला जागा दिल्यानंतर कंपनीने सहा महिन्यात काम सुरु करावयास हवे होते ही अट आहे, जर या मुदतीत उक्त कंपनीने काम सुरु केले नसेल तर ही निविदा रद्द करणार काय, तसेच अटीनुसार १० हजार लोकांना रोजगार दिला नाही तर त्या कंपनीकडून बँक गॅरंटी किंवा अन्य गॅरंटी घेण्यात येईल काय ? सभापती महोदय, सदरहू टेंडर फॉर्मेट करित असताना, ते पतंजली कंपनीलाच मिळेल या दृष्टीने फॉर्मेट झालेले आहे. अमुक रकमेची निर्यात केली तरच काम मिळेल, अमुक रकमेचाच माल घ्यावा लागेल. दुसरी बाब अशी की, उत्पादन मालावर प्रक्रिया करण्यासाठी जाे स्थानिक माल घेण्यात येणार आहे त्याचा कृषी विभागाकडून सर्व्हे करून घेतला आहे काय, तसेच तेवढा माल देण्याची आपली क्षमता आहे काय आणि ते देण्यासाठी शेतकऱ्यांची संमती घेतली आहे काय ?

श्री.मदन येरावार : सभापती महोदय, जे टेंडर फ्लोट केले त्यानुसार ३०० कोटी रुपयांची उलाढाल आवश्यक आहे. तसेच १०० कोटी रुपयांचा स्थानिक माल खरेदी केला पाहिजे, इत्यादी निविदेतील अटी आहेत. सहा महिन्यात कंपनीने जागेचा ताबा घेतला पाहिजे आणि १८ महिन्यात उत्पादन सुरु केले पाहिजे, असाही टेंडरमध्ये क्लॉज आहे. दिनांक १० सप्टेंबर, २०१६ रोजी कंपनीला जागेचा ताबा दिला आहे आणि त्यांच्याकडून ६३ कोटी रुपये भरून घेतले आहेत.

श्री.मदन येरावार....

उद्योग उभारण्याच्या दृष्टीने त्या कंपनीकडून काम सुरु आहे. या अटीच्या पूर्ततेमध्ये कमतरता आढळली आणि या अटीपैकी एकही फुलफील झाली नाही तर सरकारकडून योग्य ती कार्यवाही करण्यात येईल.

श्री.शरद रणपिसे : सभापती महोदय, मी स्पेसिफिक प्रश्न विचारला होता. परंतु त्यावर उत्तर देताना माननीय राज्यमंत्री गोंधळले आणि त्यांनी सांगितले की, अॅप्रोच रोडसह विकास करण्यासाठी एकरी ४० लाख रुपये खर्च येणार आहे. त्यानंतर त्यांना चिड्डी आल्यानंतर त्यांनी सांगितले की, १ कोटी १६ लाख ३२ हजार म्हणजेच पूर्वीच्या इतकाच खर्च येईल. मुळात या दोन्ही गोष्टींमध्ये तफावत आहे. मी या बाबतचा हिशेब केला आहे. त्यानुसार ४० लाख x २३० एकर म्हणजेच ९२ कोटी रुपये खर्च येतो. परंतु २०९ कोटी रुपयांतून ९२ कोटी रुपये वजा केले तर शासनाचे सरळसरळ ११७ कोटी रुपयांचे नुकसान झाले आहे. त्यामुळे ११७ कोटी रुपयांचा भ्रष्टाचार झाला आहे की नाही, हे सिध्द करण्यासाठी या लक्षवेधी सूचनेवर सविस्तर चर्चा व्हावयास पाहिजे. त्यामुळे ही लक्षवेधी सूचना राखून ठेवली पाहिजे, अशी माझी विनंती आहे.

श्रीमती विद्या चव्हाण : सभापती महोदय, माननीय राज्यमंत्री सभागृहाची दिशाभूल करीत आहेत. त्यांनी दिलेल्या उत्तरातील बाबी मी लिहून ठेवल्या आहेत. माननीय राज्यमंत्र्यांनी सुरुवातीला उत्तर देताना सांगितले की, या उद्योगामुळे ३० हजार लोकांना नोकऱ्या मिळणार आहेत, दुसऱ्या वेळी सांगितले १० हजार लोकांना नोकऱ्या मिळणार आहेत आणि तिसऱ्या वेळी सांगितले की, ५ हजार लोकांना नोकऱ्या मिळणार आहेत. आपण हे तपासून घेऊन शकता. परंतु....

श्री.प्रवीण पोटे-पाटील : सभापती महोदय, मी सांगू इच्छितो की,....

सभापती : मंत्री महोदय, आपला आणि या लक्षवेधी सूचनेचा संबंध नाही. आपण संबंधित विभागाच्या मंत्र्यांना उत्तर देऊ द्यावे. संबंधित विभागाचे राज्यमंत्री उत्तर देत असून, कॅबिनेट मंत्री सुध्दा सभागृहात उपस्थित आहेत. त्यामुळे आपला

सभापती....

काही संबंध नसताना लक्षवेधी सूचनेला उत्तर देऊन नवीन प्रथा पाडता कामा नये. तसेच दुसरी बाब अशी की, आवश्यकता पडली तर ज्येष्ठ मंत्री माननीय श्री.दिवाकर रावते आणि माननीय श्री.विनोद तावडे हे सुध्दा उत्तर देऊ शकतील.

श्रीमती विद्या चव्हाण : सभापती महोदय, आपण सभागृहाच्या कामकाजाचे रेकॉर्ड तपासून पहावे. पतंजली समूहाने हरिद्वार येथे उभारलेल्या उद्योगातून किती रोजगार निर्माण केला आणि त्यांच्यावर किती केसेस झाल्या हे सुध्दा तपासून पहावे. सभापती महोदय, जागतिक श्रीमंतांच्या यादीत म्हणजेच फोर्ब्सच्या यादीमध्ये रिलायन्स आणि पतंजली उद्योग समूहाचे आचार्य बालयोगी यांचे नाव आहे. याचाच अर्थ राज्य सरकार जगातील श्रीमंताना सवलती देत आहे. मी तर म्हणेन की, आपण या लोकांना लवकरात लवकर बीपीएल कार्ड द्यावे. रिलायन्स कंपनीला सुध्दा मिहान प्रकल्पात २८९ एकर जमीन दिलेली आहे. भांडवलदारांना १ लाख हजार कोटी रुपयांच्या सवलती देणे, फोर्ब्सच्या यादीत समावेश असलेल्या लोकांना सवलती देणे कदापि योग्य नाही. महोदय, या लक्षवेधी सूचनेला माननीय मुख्यमंत्र्यांनी उत्तर दिले पाहिजे.

सभापती : मला वाटते यावर भरपूर चर्चा झाली. एकंदरीत.....

(विरोधी पक्षाचे अनेक सन्माननीय सदस्य एकाच वेळी बोलतात.)

श्री.धनंजय मुंडे : सभापती महोदय,....

सभापती : माननीय विरोधी पक्ष नेत्यांना मी सांगू इच्छितो की, मी काय बोलावे या बाबत आपण मला फोर्स करता कामा नये. वास्तविक पाहता मी उभा राहिल्यानंतर आपण आणि सर्व सन्माननीय सदस्यांनी खाली बसावयास पाहिजे. माननीय विरोधी पक्ष नेते, मी काय बोलणार आहे हे आपणास कळले आहे काय, आपण माझ्या मनातील ओळखता काय ? मला वाटते आपण शांत राहण्यास शिकावे. या ठिकाणी अत्यंत गुंतागुंतीचे विषय उपस्थित करण्यात आलेले आहेत.

सभापती....

या निविदा प्रक्रियेत दोन-तीन कंपन्यांनी भाग घेतला होता. शासनाच्या निविदा प्रक्रियेच्या अटी व शर्तीनुसार निविदा मागविण्यात आल्या. सर्वांच्या मनात शंका आहे की, पतंजली कंपनी आणि.....

या नंतर श्री. कांबळे

सभापती

दुसरी आलेली कंपनी याच लोकांची असल्यामुळे, ज्याची माहिती आज आपल्याकडे नाही. माझे स्वतःचे मत असे आहे की, ही लक्षवेधी सूचना राखून ठेवून संबंध विषयावर(अडथळा).... ही लक्षवेधी सूचना झाल्यानंतर दोन गोष्टींचा खुलासा घेऊन आपण माझ्या दालनात यावे. एक म्हणजे आरईसी म्हणजे कंपनी रजिस्टर असते, त्यावरून ही माहिती काढावी की, या कंपनीचे डायरेक्टर कोण आहेत, पतंजलीचे डायरेक्टर कोण आहेत ? तिन्हींची जी काही माहिती असेल ती शोधावी आणि त्याप्रमाणे आपण पुढे जाऊ. सगळ्यात महत्त्वाचा मुद्दा जो पहिल्या प्रश्नापासून सन्माननीय सदस्य श्री. शरद रणपिसे बोलत आहेत की, त्यांना जमिनीच्या दरामध्ये डिफरन्स दिसत आहे, यासंबंधी(अडथळा).... आपण वारंवार बोलत आहात की, डेव्हलप केला असता तर तेवढाच खर्च आला असता. यामध्ये २-३ गोष्टी स्पेसिफिक आहेत. सन्माननीय विरोधी पक्षनेते श्री. धनंजय मुंडे यांनी जे काही प्रश्न विचारले आहेत, त्याची सरळ यादी तयार करावी. आपण प्रॉपर घेऊ.

श्री. विनोद तावडे : सभापती महोदय, हे ई-टेंडरिंग होते. जे नॉर्मस आहेत, ते २५ कंपन्या भरू शकले असते. पतंजलीला असे काही एक्सक्युझिव्ह नॉर्मस नव्हते. १०० कोटी, ३०० कोटी इतका रोजगार असे नॉर्मस कोणतीही कंपनी भरू शकते. ई-टेंडरिंगमध्ये कोणी कोणाला अडवू शकत नाही. हा पहिला मुद्दा आहे. सन्माननीय सदस्य श्री. शरद रणपिसे यांचे गणित परफेक्ट आहे. पण केवळ ४० लाख रूपये रस्ता, ड्रेनेज, लाईट हा उल्लेख केला तो त्यांनी घेतला नाही, सगळा मिळून त्याचा खर्च जो एमआयडीसीकडे असतो, तोही आपल्याला पाहता येऊ शकतो. त्यामुळे मला असे वाटतं की, लक्षवेधी सूचना राखून ठेवण्याचे काही कारण नाही. अतिशय ट्रान्सपारंटली आहे.(अडथळा)....

सभापती : या संदर्भातील निर्णय झालेला आहे.

श्री. विनोद तावडे : सभापती महोदय, माझी विनंती असू शकते.

सभापती : माझ्या बैठकीत ठरेल.

श्री. गिरीशचंद्र व्यास : सभापती महोदय, माझा पॉईंट ऑफ इन्फॉर्मेशन आहे. लक्षवेधी सूचनेवर एवढी चर्चा सुरू आहे. अविकसित क्षेत्रामधल्या २३० एकरांच्या बाजूला अद्यापही काही जागा दुसऱ्यांना याच दरात, जर ग्लोबल टेंडर किंवा ई-टेंडरिंग झाले तर, प्राप्त होऊ शकते का, तशी जागा उपलब्ध आहे का, तो दर त्यांना लागेल का, म्हणजे अधिक कोणता उद्योग येणार असेल तर त्याची देखील चर्चा होऊ द्यावी. तेथे कोणी येणार असेल तर हाच दर राहिल का याचेही उत्तर द्यावे.

सभापती : ठीक आहे.

पृ.शी. : प्राध्यापकांनी केलेल्या आंदोलन काळातील ७२ दिवसांचा पगार शासनाने रोखणे.

मु.शी. : प्राध्यापकांनी केलेल्या आंदोलन काळातील ७२ दिवसांचा पगार शासनाने रोखणे यासंबंधी सर्वश्री श्रीकांत देशपांडे, दत्तात्रय सावंत, वि.प.स. यांनी दिलेली लक्षवेधी सूचना

श्री. श्रीकांत देशपांडे (अमरावती विभाग शिक्षक) : सभापती महोदय, मी नियम १०१ अन्वये पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्त्वाच्या बाबीकडे आपल्या अनुमतीने माननीय उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्र्यांचे लक्ष वेधू इच्छितो आणि त्याबाबत त्यांनी निवेदन करावे, अशी विनंती करतो.

“राज्यामध्ये दिनांक ०४ फेब्रुवारी ते १० मे, २०१३ या कालावधीत वरिष्ठ महाविद्यालयीन व विद्यापीठीय प्राध्यापकांनी / अधिव्याख्यात्यांनी आपल्या प्रलंबित मागण्यांकरिता परीक्षा व शैक्षणिक कामावर बहिष्कार आंदोलन सुरु करणे, मा. मुंबई उच्च न्यायालयासमोर दिनांक १० मे, २०१३ रोजी सन २०१२ च्या याचिका क्रमांक (L) १३२६ मधील घडामोडीनंतर / कार्यवाहीनंतर आंदोलन मागे घेण्यात येणे, परीक्षा बहिष्कारामुळे देण्यात आलेल्या कारणे दाखवा नोटीसेस मागे घेण्याचे मा. उच्च न्यायालयाने राज्यातील सर्व विद्यापीठांना आदेश देण्यात येणे, त्यानुसार राज्यातील सर्व प्राध्यापकांनी परीक्षेमध्ये संपूर्ण सहभाग घेवून त्या परीक्षा यशस्वी करण्यात येणे, अशी महाविद्यालयीन कामे करून सुद्धा त्या प्राध्यापकांना कोणतीही कारणे दाखवा नोटीस न देता, प्राध्यापकांचे म्हणणे ऐकून न घेता राज्यातील सर्व प्राध्यापकांचे ७२ दिवसांचे पगार / वेतन रोखून शासनाने एकतर्फी कारवाई करणे, वास्तविक राज्यातील सर्व प्राध्यापकांनी ७२ दिवस सेवा दिल्या असल्याबाबत त्या त्या विद्यापीठाच्या मा. कुलगुरू व उपकुलसचिव यांनी शासनाला प्राध्यापकांनी / अधिव्याख्यात्यांनी परीक्षा व शैक्षणिक कामे केली असल्याबाबत कळवूनसुद्धा शासनाद्वारे त्यांना वेतन न देण्यात आल्यामुळे राज्यातील सर्व प्राध्यापकांमध्ये शैक्षणिक कामे करूनसुद्धा वेतन न मिळाल्याने शासनाप्रती पसरलेला प्रचंड असंतोष त्यावर शासनाने तात्काळ करावयाची कार्यवाही व शासनाची प्रतिक्रिया.”

श्री. रवींद्र वायकर (उच्च व तंत्र शिक्षण राज्यमंत्री) : सभापती महोदय, लक्षवेधी सूचनेसंबंधीच्या निवेदनाच्या प्रती सन्माननीय सदस्यांना आधीच वितरित केल्या असल्यामुळे मी ते निवेदन आपल्या अनुमतीने सभागृहाच्या पटलावर ठेवतो.

सभापती : निवेदन सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आले आहे.

निवेदन

(प्रेस : येथे सोबतचे निवेदन छपावे.)

श्री. श्रीकांत देशपांडे : सभापती महोदय, प्राध्यापकांनी केलेल्या बहिष्कार आंदोलन प्रकरणात शासनाने प्राध्यापकांच्या विविध मागण्यांकडे अक्षम्य दुर्लक्ष केलेले होते. प्राध्यापकांनी त्यांचे आंदोलन टप्प्याटप्प्याने शासनाला योग्य वेळी कायदेशीर नोटीस देऊन लोकशाही मार्गाने केले होते. परंतु दुर्दैवाने तत्कालीन शासनाने प्राध्यापकांच्या न्याय्य मागण्यांकडे दुर्लक्ष केले आणि प्राध्यापकांवर आंदोलन करण्याची वेळ आणली. प्राध्यापकांनी दिनांक ४ फेब्रुवारी, २०१३ ते दिनांक १० मे, २०१३ पर्यंत परीक्षेवर बहिष्कार टाकला होता, शासनाने याची योग्य ती दखल घेतली नाही. तत्कालीन शासनाच्या चुकीच्या धोरणांची आर्थिक शिक्षा आजही प्राध्यापकांना मिळत आहे. प्राध्यापकांनी शैक्षणिक कामे पूर्ण केली होती. हजेरीपटावर स्वाक्षऱ्या केल्या होत्या. माननीय उच्च न्यायालयाने निर्देश दिल्यानंतर परीक्षेचे काम सुरळीतपणे पूर्ण केले. त्यांचा बहिष्कार मागे घेतला. परीक्षांचे निकाल नियोजित वेळेवर जाहीर झाले, असे असून सुध्दा प्राध्यापकांच्या बहिष्काळ काळातील ७१ दिवसांचे वेतन शासनाने आजपर्यंत रोखून धरलेले आहे. कोणतीही कारणे दाखवा पूर्व सूचना न देता कोणाचेही, प्राध्यापकांचे काही म्हणणे ऐकून न घेता नैसर्गिक न्यायाविरूद्ध एकतर्फी त्यावेळी निर्णय शासनाने घेतला आणि ७१ दिवसांचा पगार कापला. वास्तविक पाहता, प्राध्यापकांवर हा मोठा अन्याय आहे. शासन प्राध्यापकांवर एकामागून एक अन्याय करित आहे. प्राध्यापकांना त्यांच्या परीक्षांच्या कामासाठी नियमित वेतनाव्यतिरिक्त स्वतंत्र असे पारिश्रमिक दिले जाते. अशा वेळी परीक्षेच्या कामावर बहिष्कार घातल्याने त्यांचे नियमित वेतन रोखण्याचे कारण काय ? यातही विनोदाचा विषय असा आहे की, प्राध्यापकांनी परीक्षेवर बहिष्कार घातला हा होता, त्यानंतर त्या परीक्षा सुरळीतपणे पार पडल्या म्हणून त्यांचे पारिश्रमिक शासनाने दिले. पण नियमित वेतन मात्र आजपर्यंत रोखून धरले आहे. शासन म्हणते की, आम्ही उच्च न्यायालयाच्या सांगण्याप्रमाणे समिती नेमू. सन २०१३ पासून आता सन २०१६ आले आहे. शासन समिती स्थापन करित आहे, त्या समितीचे कामकाज कधीपासून होईल, त्या समितीमध्ये आम्हाला निमंत्रित म्हणून बोलाविण्यात येईल का ? हा प्रश्न गेल्या अनेक वर्षांपासून चिघळत आहे. हा प्रश्न विशिष्ट कालर्यादित शासन सोडवेल का ?

श्री. श्रीकांत देशपांडे

माननीय मंत्र्यांनी त्याची कालमर्यादा सांगायची.

श्री. रवींद्र वायकर : सभापती महोदय, शिक्षकांनी दिनांक ४.२.२०१३ ते दिनांक १०.५.२०१३ या काळात संप पुकारला होता. हा ७१ दिवसांचा संप होता. सन्माननीय सदस्यांनी मुद्दे मांडून ३ स्पेसिफिक प्रश्न विचारले आहेत. सदर समिती निर्माण झाली आहे. शासनाने सदर शिक्षक संघटनेची भूमिका ऐकून घेण्यासाठी दिनांक १०.३.२०१६ रोजी शासन निर्णय निर्गमित केल्याप्रमाणे विशेष समिती गठीत केलेली आहे. या समितीमध्ये लवकरात लवकर निर्णय घेऊ, यावर आपल्याला देखील बोलाविण्यात येईल.

पृ.शी. : घाऊक बाजारात कांद्याचे भाव घसरूनही
शासनाने कोणतीही उपाययोजना न करणे.

मु.शी. : घाऊक बाजारात कांद्याचे भाव घसरूनही
शासनाने कोणतीही उपाययोजना न करणे यासंबंधी
सर्वश्री धनंजय मुंडे, जयवंतराव जाधव, हेमंत टकले,
सुनील तटकरे, अमरसिंह पंडित, सतीश चव्हाण, अॅड
निरंजन डावखरे, सर्वश्री नरेंद्र पाटील, किरण पावसकर,
श्रीमती विद्या चव्हाण, सर्वश्री रामराव वडकुते, आनंद
ठाकूर, प्रकाश गजभिये, वि.प.स. यांनी दिलेली लक्षवेधी सूचना.

श्री. धनंजय मुंडे (विरोधी पक्ष नेते) : सभापती महोदय, मी नियम १०१ अन्वये पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्त्वाच्या बाबीकडे आपल्या अनुमतीने माननीय पणन मंत्र्यांचे लक्ष वेधू इच्छितो आणि त्याबाबत त्यांनी निवेदन करावे, अशी विनंती करतो.

‘गेल्या आठ महिन्यांपासून घाऊक बाजारात कांदा कमाल आठ ते किमान तीन रुपये किलोपर्यंत घसरूनही शासनाने कोणतीही उपाययोजना न करणे, दोन महिन्यांपूर्वी शासनाने जाहिर केलेले प्रतिकिलोला अवघे एक रुपयांचे अनुदानही अद्याप शेतकऱ्यांच्या हाती पडलेले नसणे, उन्हाळी कांदा विक्रीतून उत्पादन खर्चही न निघाल्याने लागवडीसाठी अनेकांकडे पैसे नसणे, सटाणा बाजार (जि.नाशिक) समितीत दुय्यम प्रतीच्या कांद्याला २५ रुपये क्विंटल अर्थात २५ पैसे किलो भाव जाहीर झाल्यामुळे संतप्त शेतकऱ्यांनी सटाणा-मालेगाव रस्त्यावर कांदा फेकून नुकतेच केलेले तीव्र आंदोलन, मातीमोल भावात खरेदी करतांना काही कांदा व्यापाऱ्यांनी खरेदीला नकार देणे, व्यापाऱ्यांच्या मनमानी कारभाराचा शेतकऱ्यांनी केलेला निषेध, कांद्याचे भाव गडगडण्याची मालिका अद्यापही कायम असून मागील चार ते पाच महिन्यात ८०० ते १००० रुपयांच्या दरम्यान असणारे कांद्याचे भाव मागील काही दिवसात प्रति क्विंटलला ४०० रुपयांपर्यंत घसरलेले असणे, त्यातच व्यापाऱ्यांच्या संपामुळे महिनाभर कांद्याचे लिलाव बंद असणे,

श्री. धनंजय मुंडे

त्यातच यावर्षी कांद्याचे झालेले जादा उत्पादन, सरकारच्या अनास्थेमुळे शेतकऱ्यांना उत्पादन खर्चापेक्षाही कमी भाव मिळत असणे, शेतकऱ्यांचे कांदे हमी भावाने खरेदी करणे आवश्यक असणे, ज्या काळात निर्यात करावयाची त्या काळात निर्यात न केल्याने ही परिस्थिती ओढवलेली असणे, जिल्हा बँक व सोसायटी कर्ज देण्यास तयार नसणे, ही विचित्र स्थिती आणि गडगडलेले भाव, यामुळे विहिरीचे पाणी असूनही नव्याने लागवड करताना अनेक शेतकऱ्यांची दमछाक होणे, याचा परिणाम नव्याने येणारे उत्पादन आणि बाजार भावावर होणे, पाच ते सहा महिन्यांपासून कांद्याचे उत्पादन घेणारा शेतकरी भरडला जात असूनही शासनाची त्यांना मदत देण्याची मानसिकता नसणे, याबाबत कांदा उत्पादन शेतकऱ्यांमध्ये पसरलेला कमालीचा संताप, याबाबत शासनाची भूमिका व शासनाने तातडीने करावयाची कार्यवाही.”

श्री. सदाभाऊ खोत (पणन राज्यमंत्री) : सभापती महोदय, लक्षवेधी सूचनेसंबंधीच्या निवेदनाच्या प्रती सन्माननीय सदस्यांना आधीच वितरित केल्या असल्यामुळे मी ते निवेदन आपल्या अनुमतीने सभागृहाच्या पटलावर ठेवतो.

सभापती : निवेदन सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आले आहे.

निवेदन

(प्रेस : येथे सोबतचे निवेदन छपावे.)

श्री. धनंजय मुंडे : सभापती महोदय, या लक्षवेधी सूचनेच्या माध्यमातून राज्यातील कांदा उत्पादक शेतकऱ्यांच्या प्रश्नाला न्याय मिळेल अशी अपेक्षा आहे. योगायोग असा आहे की, आज शेतकऱ्यांचे लेकरू माननीय मंत्री म्हणून या ठिकाणी बसले आहे. कांद्याच्या बाबत त्यांनी जेवढी आंदोलने केली, कांद्याच्या प्रश्नावर वेगवेगळे विषय मांडले, त्यामुळे राज्याचे एकूण कांदा उत्पादक शेतकऱ्यांची स्वाभाविक अपेक्षा फार मोठ्या प्रमाणात वाढली आहे. मात्र मी दिलेल्या उत्तरावर समाधानी नाही. बाजार हस्तक्षेप योजनेतर्गत बाजारातील कांद्याच्या किंमती १० टक्क्यांची कमी झाल्यास अथवा गत हंगामात १० टक्क्यांनी उत्पादन जास्त झाल्यास शेतकऱ्यांकरिता बाजार भावाने कांदा खरेदी करण्याकरिता केंद्र व राज्य शासनाने ५०-५० टक्के खर्च उचलून बाजारभावाने कांदा खरेदीची तरतूद आहे. दुर्दैवाने राज्य शासनाकडून मधल्या काळात या योजनेतून शेतकऱ्याला कसलाच फायदा मिळाला नाही. याबाबत केंद्र सरकारने आपल्याला काही असे प्रस्ताव पाठविण्याबाबत पत्रव्यवहार केला होता का आणि राज्य शासनाने असा प्रस्ताव पाठविला का ? दुसरा स्पेसिफिक प्रश्न असा आहे की, आज कांद्याचा भाव पडलेला आहे. आज कांद्याचा ४००-५०० रूपये भाव नाशिकच्या मोठ्या बाजारपेठांमध्ये निघत आहे. आजपर्यंत शेतकऱ्यांचे जे नुकसान झाले, त्याबाबत सरकार शेतकऱ्यांना मदत देण्याच्या संदर्भात काही लक्षवेधी सूचनेअंती निर्णय घेणार आहे का ?

श्री. सदाभाऊ खोत : सभापती महोदय, सन्माननीय विरोधी पक्षनेत्यांनी कांद्याच्या संदर्भात प्रश्न विचारलेला आहे. सन २०१३-२०१४, सन २०१४-२०१५ मध्ये जेवढे कांद्याचे उत्पादन झाले होते, सन २०१५-२०१६ मध्ये २० लाख मेट्रिक टनाने कांद्याचे उत्पादन त्यापेक्षा अधिक झालेले होते. देशभरात कांद्याचे उत्पादन अधिक झाल्यामुळे दर घसरलेले होते ही गोष्ट खरी आहे.

या नंतर श्री. रोझेकर

श्री.सदाभाऊ खोत.....

त्यासाठी राज्य सरकारने ऑगस्ट महिन्यामध्ये कांद्याला प्रति किलो १ रुपया अनुदान देण्याचा निर्णय जाहीर केला. त्या पध्दतीने राज्यातील सर्व कृषी उत्पन्न बाजार समित्यांकडून माहिती गोळा केलेली आहे. साधारणपणे अनुदानापोटी ४५ कोटी रुपयांपर्यंतची रक्कम द्यावी लागणार आहे. ही रक्कम हे अधिवेशन संपल्यानंतर जानेवारीअखेर निश्चितपणे शेतकऱ्यांच्या खात्यावर वर्ग केली जाईल.

श्री.जयवंत जाधव : सभापती महोदय, ज्याप्रमाणे भाषणातील कणखर आवाज आम्ही आतापर्यंत ऐकत आलो आहोत तशा प्रकारचा कणखर आवाज माननीय राज्यमंत्री श्री.सदाभाऊ खोत यांच्याकडून सभागृहातही ऐकावयास मिळेल, अशी आमची अपेक्षा होती.

सभापती महोदय, उत्तरात असे नमूद केले आहे की, केंद्र शासनाने कांदा या पिकाचा जीवनावश्यक वस्तुंच्या यादीत समावेश केला होता. यापुढील माझी माहिती योग्य आहे किंवा नाही, हे मला माहित नाही. परंतु, मंत्री महोदयांकडून ती रेकॉर्डवर यावी यासाठी मी प्रश्न विचारतो आहे की, साधारणपणे ४ जुलै पर्यंत कांद्याचा समावेश जीवनावश्यक वस्तुंच्या यादीत होता. म्हणजे, कांद्याची मुदत ४ जुलै पर्यंत होती. ५ जुलै पासून कांदा जीवनावश्यक वस्तुंच्या यादीतून वगळला गेला आहे, हे खरे आहे का ?

सभापती : सन्माननीय सदस्यांनी अगोदर या प्रश्नाचे उत्तर घ्यावे व त्यानंतर पुढील प्रश्न विचारावा. आपल्याला काय म्हणावयाचे आहे हे माझ्या लक्षात आलेले आहे. (अडथळा.....) सन्माननीय सदस्य श्री.अमरसिंह पंडित व सन्माननीय सदस्य श्री.सतीश चव्हाण यांना मी सांगू इच्छितो की, आपली 'बैठी विधानपरिषद' आपण थांबवावी. आपण खाली बसून बोलत असल्यामुळे अन्य सन्माननीय

सभापती.....

सदस्यांवर अन्याय होतो, मंत्री महोदयांवर अन्याय होतो आणि माझ्यावरही अन्याय होतो.

कांदा या पिकाचा जीवनावश्यक वस्तुंच्या यादीत समावेश होता. दिनांक ४ जुलै, २०१६ पासून कांदा वगळला गेला आहे किंवा कसे, याचे उत्तर मंत्री महोदयांनी द्यावे.

श्री.सदाभाऊ खोत : सभापती महोदय, कांदा हा जीवनावश्यक वस्तुंच्या यादीत समाविष्ट आहे, ही गोष्ट खरी आहे. तथापि, ग्रामीण भागातील शेतकऱ्यांची अशी मागणी होती की, कांद्याला जीवनावश्यक वस्तुंच्या यादीमधून वगळावे.

सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्यांनी कांदा हा जीवनावश्यक वस्तुंच्या यादीतून वगळला गेला आहे, ही दिलेली माहिती अधिकृतारित्या केंद्र सरकारकडून राज्य शासनाकडे आलेली नाही. तथापि, सन्माननीय सदस्यांनी ही माहिती सभागृहात विचारलेली असल्यामुळे निश्चितपणे आम्ही केंद्र सरकारकडून ही माहिती घेऊ आणि ती पटलावर ठेऊ.

श्री.धनंजय मुंडे : सभापती महोदय, माझ्या स्पेसिफिक प्रश्नाला अद्याप उत्तर मिळालेले नाही. कांदा अनुदानाचा प्रस्ताव राज्य सरकारने केंद्र सरकारकडे पाठवायचा होता. तो कधी पाठविला आहे ? तसेच, प्रस्ताव पाठवावा, असे पत्र केंद्र सरकारकडून राज्य सरकारला आले आहे का आणि असा प्रस्ताव आपण पाठविला आहे का ?

श्री.सदाभाऊ खोत : सभापती महोदय, ५० टक्के राज्य सरकारने आणि ५० टक्के केंद्र सरकारने अनुदान द्यावे, या संदर्भात राज्य सरकारने केंद्र सरकारबरोबर वेळोवेळी पत्रव्यवहार केलेला आहे.

श्री.धनंजय मुंडे : सभापती महोदय, मी स्पेसिफिक विचारले आहे की, केंद्र सरकारने प्रस्ताव मागविला आहे का आणि राज्य सरकारने तो पाठविला आहे का ?

श्री.सदाभाऊ खोत : अनुदानाची ५० टक्के रक्कम मिळावी, असा प्रस्ताव केंद्र सरकारकडे पाठविला आहे.

श्री.धनंजय मुंडे : सभापती महोदय, मी विचारलेली माहिती बाहेर येणे आवश्यक

श्री.धनंजय मुंडे.....

आहे. राज्य सरकारकडून प्रस्ताव पाठविण्यात आला आहे का आणि केंद्र सरकारकडून याबाबतची विचारणा राज्य सरकारकडे लेखी स्वरूपात झाली आहे का ? तशा प्रकारे ती झाली नसेल तर राज्य सरकारने तो प्रस्ताव कधी पाठविला आहे ?

श्री.सुभाष देशमुख : सभापती महोदय, नाफेडमार्फत कांदा खरेदी करण्याबाबत ऑगस्ट महिन्यामध्ये मुख्यमंत्री महोदयांनी केंद्र सरकारकडे परवानगी मागितली होती किंवा तशी विनंती केली होती. त्यानंतर कांदा खरेदीसाठी राज्य सरकार ५० टक्के अनुदान देण्यास तयार आहे, ५० टक्के अनुदान केंद्र सरकारने द्यावे, अशा प्रकारचा प्रस्ताव पाठविला होता. तिसरा प्रस्ताव ऑगस्ट महिन्यामध्ये पाठविला आहे.

सभापती : सभागृहाची वेळ मी १० मिनिटांकरिता वाढवीत आहे.

श्री.सुभाष देशमुख : सभापती महोदय, तिसरा प्रस्ताव कांदा निर्यातीसंबंधीचा होता. तोही केंद्र सरकारकडे पाठविलेला आहे. नाफेडकडून कांदा खरेदी करावा, अशीही चर्चा होती. पण सन १९९९-२००० मध्ये नाफेडकडून कांदा खरेदी केला होता. त्यावेळी २८१ कोटी रुपयांचा तोटा झाला होता. त्यामुळे नाफेडकडून कांदा खरेदी करण्याबाबत सुधारणा करण्याचा प्रयत्न केलेला आहे. कांदा हे नाशवंत पीक आहे. त्याची विक्री झाली नाही तर तोटा येतो. त्यामुळे शेतकरी हा केंद्रबिंदू मानून आपण असा आग्रह धरला की, केंद्र सरकारने ५० टक्के अनुदान द्यावे. कांदा खरेदी करण्यासाठी शेतकऱ्यांच्या खात्यावर प्रति क्विंटल १०० रुपये जमा करावेत, असा प्रस्ताव राज्य सरकारने केंद्र सरकारला पाठविला होता. परंतु, त्यावेळी केंद्र सरकारकडे अंदाजपत्रकात तरतूद नव्हती. त्यामुळे त्यांनी असे सांगितले की, राज्य सरकारने द्यावे. केंद्र सरकारकडून पैसे मिळतील किंवा नाही, याचा विचार न करता प्रति क्विंटल १०० रुपये अनुदान आपल्याला शेतकऱ्यांना द्यावयाचे आहे. तशा प्रकारचे प्रस्ताव शेतकऱ्यांकडून आलेले आहेत. यासाठी ४६ कोटी रुपये खर्च येणार आहे. हे अनुदान आपण सर्व शेतकऱ्यांना देणार आहोत.

श्री.सुभाष देशमुख.....

सभापती महोदय, दुसरा प्रस्ताव निर्यातीसंदर्भातील होता. त्यामध्ये देखील शेतकरी हा केंद्रबिंदु मानण्यात आला आहे. व्यापाऱ्यांनी कांदा खरेदी केल्यानंतर तो माल या ठिकाणी राहू नये, परदेशात जावा म्हणून निर्यातीसाठी केंद्र सरकारने ५ टक्के अनुदान दिलेले आहे. तेही अनुदान आपण देऊ केलेले आहे. केंद्र सरकारने निर्यातीसाठी आणखी अनुदान वाढवून द्यावे, असाही प्रस्ताव पाठविलेला आहे.

सभापती महोदय, केंद्र सरकार कांदा उत्पादकांच्या बाबतीत जागरूक आहे. राज्य सरकारने सुध्दा कांद्यावरील प्रक्रियेसंदर्भात विचार केला आहे. कांद्याचे अतिरिक्त उत्पादन झालेले आहे, बाजूच्या राज्यात देखील कांद्याचे उत्पन्न मोठ्या प्रमाणावर होत आहे आणि दुसरीकडे मागणी कमी होत चालली आहे. भविष्यात शेतकरी अडचणीत येऊ नये म्हणून राज्य सरकार असा विचार करीत आहे की, कांद्यावर प्रक्रिया करून रस काढून ठेवावा. म्हणजे, ज्यावेळी कांद्याची उपलब्धता जास्त असते त्यावेळी प्रक्रिया केल्यास शेतकऱ्यांना चांगला भाव मिळेल. या दृष्टीनेही आम्ही प्रयत्नशील आहोत.

श्री.धनंजय मुंडे : मी दोन स्पेसिफिक प्रश्न विचारले होते. परंतु, राज्यमंत्री महोदयांकडून किंवा मंत्री महोदयांकडून या प्रश्नाला उत्तर मिळालेले नाही. मी असा प्रश्न विचारला होता की, राज्य सरकारने ५० टक्के आणि केंद्र सरकारने ५० टक्के अनुदान देण्याबाबतचा प्रस्ताव राज्य सरकारने केंद्र सरकारकडे कधी पाठविला आहे ? असा प्रस्ताव पाठविण्याबाबत केंद्र सरकारने राज्य सरकारला सुचविले होते का ? परंतु या दोन्ही प्रश्नांची उत्तरे मिळालेली नाहीत.

सभापती महोदय, मुख्य विषय असा आहे की, राज्य सरकारला असे वाटते की,

श्री.धनंजय मुंडे.....

निर्यातबंदी उठविल्यानंतर निर्यातीसाठी ५ टक्के अनुदान देण्याची विनंती केली गेली. याबाबतचा निर्णय झाल्यानंतर कांद्याचा भाव वाढेल, असे वाटले. पण कांद्याचे भाव वाढले नाहीत. हस्तक्षेप योजनेअंतर्गत सुध्दा भाव वाढले नाहीत. म्हणूनच मी असे विचारले आहे की, राज्य सरकारने केंद्र सरकारकडे प्रस्ताव पाठविला आहे का किंवा केंद्र सरकारने प्रस्ताव मागविला आहे का ? या प्रश्नांची उत्तरे मिळत नाही तोपर्यंत खऱ्या अर्थाने या लक्षवेधी सूचनेला न्याय मिळणार नाही. सरकार कांदा उत्पादक शेतकऱ्यांना न्याय देऊ शकणार नाही.

श्री.सुभाष देशमुख : सभापती महोदय, दिनांक १/०८/२०१६ रोजी मुख्यमंत्री महोदयांनी केंद्र सरकारला प्रस्ताव पाठविला आहे. त्यानंतर दिनांक १/८/२०१६ रोजी सहकार विभागाकडून केंद्र सरकारकडे प्रस्ताव पाठविला गेला. त्यानंतर दिनांक १०/०८/२०१६ रोजी देखील निर्यातीसंबंधीचा प्रस्ताव केंद्र सरकारकडे पाठविण्यात आला. मी हा सर्व खुलासा केलेला आहे. फक्त तारखा मी सांगितल्या नव्हत्या. पण तारखांपेक्षा प्रस्ताव पाठविला किंवा नाही आणि त्या संदर्भात काय निर्णय झाला, हे महत्वाचे आहे व ते मी सविस्तररित्या सांगितले आहे.

या नंतर श्री. खर्चे

श्री.धनंजय मुंडे : सभापती महोदय, मंत्री महोदयांनी जे उत्तर दिले ते मी विचारलेल्या प्रश्नाचे नाही. निर्यात बंदीबाबत प्रस्ताव कधी पाठविला त्याबाबत ते तारीख देत आहेत. मी अशी विचारणा केली होती की, कांदा उत्पादक शेतकऱ्यांना ५० टक्के राज्य सरकार व ५० टक्के केंद्र सरकार अनुदान देणार होते, त्यासंदर्भातील प्रस्ताव राज्य सरकारने कधी पाठविला हा माझा स्पेसिफिक प्रश्न आहे, तेवढेच मला उत्तर मिळावे.

श्री.सुभाष देशमुख : सभापती महोदय, दिनांक ११/०८/२०१६ रोजी निर्यातीसाठी अनुदान द्यावे म्हणून राज्य सरकारने केंद्र सरकारकडे प्रस्ताव पाठविला आहे. मी प्रस्ताव पाठविलेला आहे, त्यासंदर्भातील पुरावे मी देतो.

श्री.धनंजय मुंडे : सभापती महोदय, मंत्री महोदय कोणता पुरावा देत आहेत, मंत्री महोदय जगलरी करीत आहेत, मी निर्यातीचा प्रस्ताव कधी पाठविला असा प्रश्न विचारलाच नाही. कांदा उत्पादक शेतकऱ्यांना ५० टक्के राज्य सरकार व ५० टक्के केंद्र सरकार अनुदान देणार होते, त्यासंदर्भातील प्रस्ताव राज्य सरकारने कधी पाठविला आहे. निर्यातीचा प्रस्ताव गेलेला आहे, त्याबाबत माझे काही म्हणणे नाही.

श्री.सुभाष देशमुख : सभापती महोदय, दिनांक २५/०८/२०१६ रोजी राज्य सरकारने केंद्र सरकारला ५० टक्के अनुदान द्यावे म्हणून प्रस्ताव पाठविला आहे, मी सुरुवातीला फक्त तारखा सांगितल्या नाहीत. बाकी सर्व सांगितले आहे. सर्व तारखा माझ्याकडे आहे, आपणाला तारखांशी मतलब आहे की, शेतकऱ्यांना न्याय मिळण्याशी मतलब आहे.

श्री.धनंजय मुंडे : सभापती महोदय, मंत्री महोदयांची उदासीनता किती आहे हे मी आपणाला सांगतो, केंद्र सरकारने ५०-५० टक्के अनुदानाच्या संदर्भात राज्य शासनाला १२ पत्रे पाठविली आहेत, तरी देखील राज्य सरकारने केंद्र सरकारकडे प्रस्ताव पाठविला नाही. यापेक्षा दुदैव काय असू शकते. आपले नेते केंद्रीय मंत्री माननीय श्री.नितीन गडकरी यांचे पत्र वाचून दाखवितो. त्या पत्रातील मी शेवटचा

श्री.धनंजय मुंडे....

परिच्छेद वाचून दाखवितो. आपणाला आवश्यकता असेल तर मी पूर्ण पत्र देखील वाचून दाखवितो. मुख्यमंत्री महोदयांना दिलेले हे पत्र आहे. त्या पत्राची प्रत माझ्याकडे आहे, पत्राच्या तिसऱ्या परिच्छेदमध्ये असे नमूद केले आहे की, “He further informed that the State Government of Maharashtra was requested on May 31 and August 30, 2016 to furnish a proposal in the regard, and the submission of the proposal by the Government of Maharashtra in the regard is awaited by Ministry of Agriculture, GOI to process further.” याचा अर्थ २६ सप्टेंबर, २०१६ रोजी स्वतः केंद्रीय मंत्री श्री. नितीन गडकरी राज्याच्या मुख्यमंत्री महोदयांना पत्र देतात की, तुम्ही अशा पध्दतीचा प्रस्ताव पाठविला नाही. मंत्री महोदय सांगतात की, आम्ही ऑगस्ट महिन्यात प्रस्ताव पाठविला आहे. केंद्रीय मंत्री महोदयांच्या पत्राला राज्याचे मुख्यमंत्री व ज्यांच्यामुळे मंत्री पद मिळाले त्या मंत्री महोदयांनी देखील केंद्र शासनाकडे प्रस्ताव पाठविला नाही. शेतकऱ्यांच्या बाबतीत शासनाला किती तळमळ आहे ती लोकांच्या लक्षात आली आहे. आपण ज्या नेत्यांमुळे येथे बसला आहात त्यांचा आपण किती आदर करता हे स्पष्ट होते.

सभापती : माननीय विरोधी पक्ष नेत्यांनी भाषण करू नये प्रश्न विचारावेत.

श्री.धनंजय मुंडे : सभापती महोदय, मी भाषण करित नाही, (...अडथळा...) ३१ मे पासून राज्य सरकारला केंद्र सरकारने १२ पत्रे दिली आहेत, तरी देखील हे सरकार कांदा उत्पादक शेतकऱ्यांच्या बाबतीत किती उदासीन आहे, आज कांदा उत्पादक शेतकरी आत्महत्या करित आहेत. या आत्महत्यांसाठी दुसरे कोणीही जबाबदार नसून राज्य सरकार जबाबदार आहे. माझी आपणाला विनंती आहे की, ही लक्षवेधी सूचना राखून ठेवावी. आपल्या पैकी कोणीही शेतकरी नाही काय ? ५०/५० टक्के अनुदानाचा प्रस्ताव पाठविण्यात आलेला नसल्यामुळे ५० टक्के अनुदान शेतकऱ्यांना मिळाले नाही. ही जबाबदारी सरकारने स्वीकारली पाहिजे. मी आपणाकडे केंद्र सरकारची १२ पत्रे देतो ती आपण पहावीत. ३१ मे पासून

श्री.धनंजय मुंडे.....

सप्टेंबरपर्यंत १२ पत्रे पाठविण्यात आली आहेत. मंत्री महोदयांकडून उत्तर व्यवस्थित न आल्यामुळे मला ही पत्रे दाखवावी लागली आहेत.

सभापती : मी सभागृहाची वेळ १० मिनिटांसाठी वाढविली होती. मला वेळेची मर्यादा आहे, ही लक्षवेधी सूचना राखून ठेऊन माझ्या दालनात याबाबत बैठक घेण्यात येईल.(...अडथळा..) तुम्ही मला सांगू शकत नाही. मी निर्णय घेतलेला आहे. यानंतर प्रश्नोत्तराचा तास देखील महत्वाचा आहे. विशेष बैठकीची वेळ संपलेली आहे. आता सभागृहाची बैठक स्थगित होत असून १.१५ वाजता प्रश्नोत्तराचा तास सुरु होईल.

(सभागृहाची विशेष बैठक दुपारी १२.५५ ते १.१५ पर्यंत स्थगित झाली.)

या नंतर श्री. बोरले

(स्थगितीनंतर)

(सभापतीस्थानी माननीय सभापती)

पृ.शी./मु.शी.: तोंडी उत्तरे.

राज्यात पहिली ते आठवीपर्यंत शिक्षण घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांना मध्यान्ह भोजन,
पुस्तके व गणवेश देण्यासाठी करावयाची उपाययोजना

* 25273 श्री. प्रकाश गजभिये (नामनियुक्त), श्री. रामराव वडकुते
(नामनियुक्त) :

- (१) राज्यात पहिली ते आठवीपर्यंत शिक्षण घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांना शाळेत मध्यान्ह भोजन, पुस्तके व गणवेश व इतर सोयीसुविधा दिल्या जातात मात्र आठवीनंतर ह्या सोयीसुविधा बंद करण्यात येतात, हे खरे आहे काय,
- (२) तसेच राज्यात शाळाबाह्य विद्यार्थ्यांची संख्या ५० टक्क्यापेक्षा जास्त आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, आठवीनंतरच्या विद्यार्थ्यांना या सोयीसुविधा उपलब्ध करून देण्याबाबत तसेच शाळाबाह्य विद्यार्थ्यांचा शोध घेऊन त्यांची शाळेत भरती करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विनोद तावडे : (१) हे खरे आहे.

(२) हे खरे नाही.

(३) सर्व शिक्षा अभियान व शालेय पोषण आहार या केंद्र पुरस्कृत योजना असून केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सूचनांनुसार इयत्ता १ ली ते ८ वीच्या विद्यार्थ्यांना लागू आहेत.

ता.प्र.क्र.२५२७३.....

श्री.विनोद तावडे.....

जानेवारी, 2016 पर्यंत केलेल्या सर्वेक्षणामध्ये आढळून आलेल्या 74971 शाळाबाह्य विद्यार्थ्यांपैकी 50682 विद्यार्थ्यांना जवळच्या शाळेत प्रवेश देण्यात आलेला असून त्यांना विशेष प्रशिक्षण देण्यात येत आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

श्री.प्रकाश गजभिये : सभापती महोदय, राज्यामध्ये इयत्ता १ ते ८ वी पर्यंत शिक्षण घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांना शाळेत मध्यान्ह भोजन, पुस्तके, गणवेश व इतर सोईसुविधा दिल्या जातात. मात्र इयत्ता ८ वी नंतर या सोईसुविधा बंद करण्यात येतात हे खरे आहे काय, असा लेखी प्रश्न विचारण्यात आला होता. मंत्री महोदयांनी या प्रश्नाला “हे खरे आहे” असे लेखी उत्तर दिलेले आहे. हे खरे आहे हे त्यांचे सत्यवचन आहे. नाही तर सरकारच्या वतीने हे असत्य आहे असे उत्तर आले असते. माझी मंत्री महोदयांना विनंती आहे की, आपण राज्यामध्ये सर्वेक्षण केले आणि त्यानंतर ती सर्वेक्षणाची प्रक्रिया थांबविण्यात आली. माझा प्रश्न असा आहे की, राज्यातील किती मुले शाळाबाह्य आहेत ? जी मुले शाळाबाह्य आहेत त्यांना आपण शिक्षण देऊ शकत नाही, शिक्षणाच्या सोईसुविधा देऊ शकत नाही. राज्यात अजूनही ५ लाख मुले शाळाबाह्य आहेत. ही आकडेवारी त्याहीपेक्षा जास्त असू शकते. आपण लेखी उत्तरात सांगितले आहे की, “जानेवारी २०१६ पर्यंत केलेल्या सर्वेक्षणामध्ये आढळून आलेल्या ७४,९७१ शाळाबाह्य विद्यार्थ्यांपैकी ५०,६८२ विद्यार्थ्यांना जवळच्या शाळेत प्रवेश देण्यात आलेला आहे. मग उर्वरित २४,२८९ विद्यार्थ्यांना जवळच्या शाळेत प्रवेश न देण्याची कारणे काय आहेत आणि कमीत कमी मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांना ही सुविधा पुरविण्यामध्ये शासनाची भूमिका काय आहे ?

श्री.विनोद तावडे : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्य श्री.प्रकाश गजभिये यांनी दोन प्रश्न उपस्थित केलेले आहेत. पहिला प्रश्न इयत्ता ८ वी नंतर मध्यान्ह भोजन सुरु करण्यात यावे असा आहे आणि शाळाबाह्य विद्यार्थ्यांच्या संदर्भातील दुसरा प्रश्न

ता.प्र.क्र.२५२७३.....

श्री.विनोद तावडे.....

आहे. मी आपल्याला सांगू इच्छितो की, सर्व शिक्षा अभियानाच्या अंतर्गत ही योजना सुरु झालेली आहे. ती योजना प्राथमिक आणि उच्च प्राथमिक पुरती होती. त्यामुळे आता तरी ती योजना इयत्ता ८ वी पर्यंत आहे. ती योजना पुढील वर्गासाठी सुरु करावयाची म्हटल्यास ती राज्याच्या बजेटमधून करावी लागेल. आपण राज्याच्या बजेटमधून तशी सोय करू शकतो काय, विद्यार्थ्यांना मध्यान्ह भोजन द्यावयाचे का शिक्षक/शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांचे पगार द्यावयाचे या सर्वांचा ताळमेळ आपण करीत आहोत. परंतु, आता तरी आपण ती योजना केंद्राच्या योजनेप्रमाणे राबवित आहोत. दुसरा प्रश्न शाळाबाह्य विद्यार्थ्यांच्या संदर्भातील आहे. साधारणपणे नोव्हेंबर पर्यंत पालक आपल्या गावी असतात. त्यानंतर ते ऊस तोडणी किंवा विटभट्टी किंवा इतर कामे करण्यासाठी स्थलांतर करतात. आपण अगोदर सर्वेक्षण केले तर सत्य आकडेवारी मिळत नाही. म्हणून आपण डिसेंबर नंतर जानेवारी, फेब्रुवारी महिन्यात सर्वेक्षण करण्याचे नियोजन करीत आहोत. आपल्याला मागील वेळी जे शाळाबाह्य विद्यार्थी आढळून आले त्यापैकी आपण ५० हजार विद्यार्थ्यांना नजीकच्या शाळेत अॅडमिशन दिली. शाळाबाह्य विद्यार्थ्यांची जी उर्वरित आकडेवारी आहे त्यातील काही कुटुंबे प्रत्येक आठवड्याला स्थलांतरीत होणारे आहेत. आता आपण त्यांना शिक्षण कार्ड देणार आहोत. म्हणजे ते ज्या ठिकाणी जातील त्याच वर्गात त्यांना शिक्षण दिले जाईल. नाही तर पुन्हा पहिली पासून शिक्षण दिले असे होता कामा नये, यासाठी आपण ती योजना करीत आहोत. आपण तिसरा प्रश्न विचारलेला नाही. परंतु, मी सांगू इच्छितो की, ड्रॉप आऊट म्हणजे एखादा विद्यार्थी दोन महिने शाळेत आला नाही तर त्याला देखील शाळाबाह्य मानले पाहिजे. त्याचे ट्रॅकिंग करण्यासाठी आपण जी शाळाबाह्य मुले दाखल करून घेतलेली आहेत ती सातत्याने शाळेत येतात किंवा नाही हे बघण्यासाठी आपण सेल्फीची योजना काढली.

या नंतर श्री. भोगले

ता.प्र.क्र.२५२७३.....

श्री.विनोद तावडे.....

तो अनेक नेत्यांनी सेल्फी काढायची योजना म्हणजे ३००० मुलांची सेल्फी काढून दर सोमवारी पाठवायची का असा प्रचार केला. एखाद्या शाळेत १५ मुले शाळाबाह्य दाखल आहेत, ती १५ मुले सातत्याने दर सोमवारी शाळेत येतात का हे सेल्फीमधून कळणार आहे. ३ मुले सोमवारी शाळेत आली नाहीत तर तेथील गट शिक्षणाधिकारी त्या ३ मुलांच्या घरी जाऊन पाहणी करणार आहे. घर बंद असेल तर शेजाऱ्यांकडे विचारणा केली जाईल. शेजाऱ्यांकडून अशी माहिती मिळाली की, ते कुटुंब नगरच्या कारखान्यावर ऊस तोडणी करण्यास गेले तर आमचा अधिकारी नगरच्या अधिकाऱ्याला कळवणार आहे आणि फोटोसह तेथील गावातील शाळेत त्या मुलांना जोडणार असा या मागचा विचार आहे. या निमित्ताने मी सातत्याने हेच सांगितले की, पुढील दोन सर्वेक्षणे आपण करणार आहोत. त्यामध्ये अधिक शाळाबाह्य मुले वेगळ्या पध्दतीने शोधू. सामाजिक संघटना, लोकप्रतिनिधी यांना माझे आवाहन आहे. अशा विशिष्ट ठिकाणी शाळाबाह्य मुले असल्याचे जाणवत असेल तर तेथील शिक्षणाधिकाऱ्यांना कळवावे. जेणेकरून त्यांची नोंद करून शाळेमध्ये त्यांना प्रवेश देऊ.

श्री.भाई जगताप : सभापती महोदय, शाळाबाह्य विद्यार्थ्यांच्या संदर्भात प्रश्नाचा रोख आहे. उत्तरात म्हटले आहे की, ७४९७१ शाळाबाह्य विद्यार्थ्यांपैकी ५०६८२ विद्यार्थ्यांना सामावून घेतले आहे. याचा अर्थ उर्वरित विद्यार्थी अद्यापही शाळाबाह्य आहेत. मध्यंतरी मंत्री महोदयांनी सेल्फीच्या संदर्भात एक घोषणा केली होती. तशी आणखी एक गोष्ट केली होती. शाळाबाह्य विद्यार्थी दाखवा आणि पैसे मिळवा. त्यांचा कॉन्फिडन्स लेव्हल मोठा आहे. त्याबद्दल माझ्या मनात शंका नाही. मध्यंतरी एका सामाजिक संस्थेने सर्व्हे केला आणि त्याचा अहवाल शासनाला दिला आहे, माझ्याकडे त्या अहवालाची प्रत आहे. माननीय सदस्यांनी सांगितल्याप्रमाणे

ता.प्र.क्र.२५२७३.....

श्री.भाई जगताप.....

लाखो विद्यार्थी अजूनही शाळाबाह्य आहेत. तुमच्या हेतूबद्दल शंका नाही. परंतु या विद्यार्थ्यांबाबत आपण काय करणार आहात? बक्षिस वगैरे नंतर बघू. सर्व शिक्षा अभियानाच्या माध्यमातून देशभर प्रत्येक नागरिक, विद्यार्थी, मूल शिकले पाहिजे यासाठी प्रयत्न केले जात आहेत. त्यात केंद्र व राज्य सरकारचा मोठा सहभाग आहे. चौथ्या प्रश्नाला उत्तर देताना “प्रश्न उद्भवत नाही” असे म्हटले आहे. वास्तविक तसे नाही. शासनाकडे आणि माझ्याकडे एका जबाबदार खाजगी संस्थेने केलेल्या सर्वेक्षणाचा अहवाल आहे तो अहवाल ग्राह्य धरून शाळाबाह्य लाखो विद्यार्थी आहेत त्यांना आम्ही कशा पध्दतीने मूळ प्रवाहात आणून शिक्षणाची सोय करून देणार आहोत?

श्री.विनोद तावडे : माननीय सदस्य श्री.भाई जगताप यांनी माझी घोषणा अर्धवट ऐकली. पूर्ण घोषणा अशी होती की, पुढच्या वर्षी दोन सर्वेक्षणे आम्ही नीट करू. ती दोन सर्वेक्षणे आता करणार आहोत. माननीय सदस्यांना ज्या संस्थेने अहवाल दिला, ज्या संस्थेबद्दल ते सातत्याने बोलतात त्या संस्थेनेच सेल्फीची कल्पना दिली ती आम्ही जीआरमध्ये आणली. आम्ही त्यांना आवाहन केले. तुम्ही म्हणता ना मग ती माहिती द्या. Child population as per census, १,०१,२७,६११ पैकी शाळेत दाखल केलेली युडायस प्रमाणे १,००,२६,६२८ मुले आहेत. यातील फरक आहे, ही अधिकृत शाळाबाह्य मुले असतील शिवाय अशा ज्या संस्था डेडिकेशनने शाळाबाह्य मुलांच्या दृष्टीने काम करतात त्यांना एरिया माहिती आहेत. क्वॉरी आहेत, वीटभट्टया आहेत, त्या एरियासाठी सर्वेक्षण करून ही शाळाबाह्य मुले मुख्य प्रवाहात आणण्यासाठी प्रयत्नशील आहोत.

श्री.भाई जगताप : आपल्या हेतूबद्दल किंचितही शंका नाही, ती असू नये. राज्याच्या दृष्टीने एखादी अभिमानास्पद गोष्ट किंवा कर्तव्य बजावले जात असेल तर आम्ही अडथळा आणणार नाही. त्या संस्थेने त्या अहवालामध्य सविस्तर माहिती दिली आहे. वीटभट्टीवर काम करणारे किंवा तत्सम कामगार असतील, जे स्थलांतरित होणारे कामगार आहेत त्यांच्या मुलांच्या संदर्भात हा प्रश्न निर्माण होतो.

ता.प्र.क्र.२५२७३.....

श्री.भाई जगताप.....

त्याचे डिटेल्स अहवालात दिले आहेत. १ लाख मुले आहेत की २ लाख आहेत, पण आहेत ही वस्तुस्थिती आहे. शासनाने प्रश्नाच्या उत्तरामध्ये मान्य केले आहे की, ७४९७१ पैकी फक्त ५०६८२ मुलांना सामावून घेतले आहे. त्यामुळे संस्थेचा अहवाल ग्राह्य मानला पाहिजे. सरकारकडे यंत्रणा आहे. बीड जिल्हयातील एखादा ऊसतोड कामगार नगर जिल्हयामध्ये स्थलांतरित होतो, तेव्हा नगरच्या शिक्षणाधिकाऱ्यांना कळविले जाणार आहे, त्यांच्यामार्फत त्या कामगाराच्या मुलाला शाळेत दाखल केले जाईल, त्यांचे भले होईल. शासनाकडे यंत्रणा आहे, त्या संस्थेकडे यंत्रणा असणार नाही. सर्व शिक्षा अभियान राबविण्यासाठी सरकारची स्वतःची यंत्रणा आहे. ती यंत्रणा राबवून वंचित असलेल्या लाखो विद्यार्थ्यांना मुख्य प्रवाहात आणणार आहात काय?

श्री.विनोद तावडे : अशा एनजीओकडे इतकी मोठी यंत्रणा नसणार असे आम्ही गृहित धरतो. म्हणूनच त्यांनी काढलेली आकडेवारी ही कोणत्या तरी यंत्रणेने काढलेली असणार, त्यांनी सर्वेक्षण करून आकडेवारी दिल्यामुळे काही तरी यंत्रणा असेल, अन्यथा यंत्रणेशिवाय दिलेली आकडेवारी ही चुकीची असू शकते. डेडिकेशनने संस्था याबाबत काम करतात, त्यांच्याकडे काही तरी यंत्रणा असणार. १०० टक्के योग्य नसली तरी ७० टक्के माहिती खरी असेल. म्हणून आपण त्यांना आवाहन केले. आपली यंत्रणा लावणार आहोत.

अॅडरामराव वडकुते : सभापती महोदय, नवीन आरटीआय कायद्याप्रमाणे प्राथमिक शिक्षण हे पहिली ते पाचवीपर्यंत आहे. सहावी ते आठवी आणि उच्च माध्यमिक नववी ते बारावी आहे. कायदा आला असला तरी प्रत्यक्षात प्राथमिक म्हणून पाचवी ते दहावीचे वर्ग भरले जातात. ते एकत्रित असल्यामुळे भोजन,पुस्तके व गणवेश आठवीपर्यंतच्या मुलांना दिले जातात. विद्यार्थ्यांबाबत

ता.प्र.क्र.२५२७३.....

अॅडरामराव वडकुते.....

भेदभाव केला जातो. नववीतील विद्यार्थ्यांना वाटते की, आपल्यावर अन्याय होतो. हा अन्याय दूर करण्याच्या दृष्टीने किंवा त्यांच्यामधील असंतोष दूर करण्यासाठी शासन काय करणार आहे?

श्री.विनोद तावडे : नववीतील काहींना दिले, काहींना दिले नाही तर अन्याय वाटू शकतो. आता नववीत आहोत, आठवीपर्यंत मिळत होते, आता मिळत नाही त्यांना अन्याय होतो असे वाटते. अग्रक्रमाचे विषय आहेत. शाळांचे अनुदान, शिक्षकांचे वेतन, इन्फ्रास्ट्रक्चरचा प्रश्न आहे. मराठवाड्यातील निजामाच्या काळातील अनेक शाळा पडायला आलेल्या आहेत, त्या बांधायच्या आहेत. असे प्राधान्यक्रमाचे विषय आहेत. आठवीतील प्रत्येक मुलाला मिळाले पाहिजे. तसे तुम्ही म्हणता त्या भावनेचाही विचार करू.

श्री.कपिल पाटील : सभापती महोदय, तीन प्रश्न महत्वाचे आहेत. केंद्रीय योजनेत पहिली ते आठवीच्या सर्व मुलांना मध्यान्ह भोजन व इतर सुविधा द्यायच्या आहेत. आपल्याकडे अनुदानित शाळांमध्ये आपण देतो, विनाअनुदानित शाळांमध्ये देत नाही. मुलांमध्येभेदभाव करता येणार नाही, ती शासनाची जबाबदारी आहे. सुप्रीम कोर्टाचा निर्णय आहे.

या नंतर श्री. ओटवणेकर

ता.प्र.क्र.२५२७३....

श्री.कपिल पाटील...

ड्रॉप आऊट आणि शाळा बाह्य विद्यार्थी हे सेल्फी घेऊन वर्गात येऊ शकत नाही. आर्थिक परिस्थितीमुळे हे विद्यार्थी ड्रॉप आऊट आणि शाळा बाह्य होतात. ते त्यांच्या पालकांच्या व्यवसायामुळे ड्रॉप आऊट होतात, शाळाबाह्य होतात. तेव्हा ही परिस्थिती दूर करण्यासाठी अशा विद्यार्थ्यांसाठी निवासी शाळा सुरू करण्याचा आग्रह सभागृहामध्ये धरला असत तो मान्य करण्यात आला होता. पण त्यावर कोणतीही कारवाई झालेली नाही. यासाठी स्वतंत्र यंत्रणा राबवावी लागेल. केवळ सेल्फी काढल्याने ती मुले शाळेत येणार नाहीत. सेल्फीच्या आकर्षणाने मुले शाळेत येत नसतात. त्यांची जी मजबूरी आहे ती दूर करण्यासाठी शासन कोणता कार्यक्रम आखणार आहे असा माझा दुसरा प्रश्न आहे. माझा तिसरा प्रश्न असा आहे की, गणवेश देण्यामध्ये कोणताही भेदभाव करता कामा नये. जिल्हा परिषदा, मान्यता प्राप्त अनुदानित, विना अनुदानित शाळा यातील सर्व विद्यार्थ्यांना शासन गणवेश देणार आहे काय असा माझा तिसरा प्रश्न आहे त्यास शासनाने उत्तर द्यावे ही विनंती.

श्री.विनोद तावडे : सभापती महोदय, महाराष्ट्रात जो जो शिकतो त्याला सर्व सुविधा दिल्या पाहिजेत. शेवटी काही गोष्टींना अग्रक्रम हा लावावा लागतो. जो जिल्हा परिषदेच्या शाळेत जातो, नगर परिषदेच्या शाळेत जातो त्याला थोडा अधिक अग्रक्रम दिला जातो. त्यानंतर जो अनुदानित शाळेत जातो त्याला अग्रक्रम देण्यात येतो. नंतर मग विनाअनुदानित, स्वयं अर्थसहाय्यित शाळेमध्ये जाणाऱ्या विद्यार्थ्यांला अग्रक्रम देण्यात येतो. (अडथळा).... गरीबांच्या शाळाकडून त्यात श्रीमंतांच्या शाळा जोडाव्यात अशी आपली सूचना आहे काय ?

ता.प्र.क्र.२५२७३....

श्री.कपिल पाटील : सभापती महोदय, परवडत नाही म्हणून शाळांना अनुदान दिले जाते. स्वयं सहाय्यित शाळांचा विषय वेगळा आहे. पैसे देऊन शिक्षण घेणारा वर्गच वेगळा आहे. माझा प्रश्न स्पेसिफिक होता. अनुदानित आणि विनाअनुदानित असा फरक करता कामा नये. कारण तेथे देखील गरीबांची मुले शिकत आहेत. तेव्हा शासनाला असा भेदभाव करता येणार नाही. सर्वोच्च न्यायालयाने, केंद्र शासनाने सांगितल्यानंतर शासनाला भेदभाव करता येणार नाही.

श्री.विनोद तावडे : सभापती महोदय, शिक्षक सदस्यांच्या प्रश्नांचे निरसन झाले पाहिजे यासाठी माझा नेहमीच प्रयत्न असतो. सदनातील प्रत्येक सन्माननीय सदस्यांचे जो विषय समोर येतो त्यावर आग्रह धरणे हे कामच असते. शेवटी मी मघाशी म्हटले त्याप्रमाणे आपल्याला प्राधान्य हे ठरवावे लागणार आहे. आता आपण कायम विनाअनुदानित शाळा अनुदानावर आणत आहोत. यावर गेली ८-१० वर्षे नुसती चर्चा करण्यात येत होती.

श्री.कपिल पाटील : सभापती महोदय, मी हरकत घेत नाही. कारण उत्तर काय द्यायचे हा माननीय शिक्षण मंत्र्यांचा अधिकार आहे. सभापती महोदय, माननीय मंत्री उत्तराला बगल देत आहेत.

सभापती : आपण मध्येच किती बोलत आहात. गेल्या २५ वर्षांत मी अशा प्रकारचा तारांकित प्रश्न कधीच बघितलेला नाही. तेव्हा आपण खाली बसावे.

श्री.विनोद तावडे : सभापती महोदय, पुढच्या वेळेपासून उभे राहून व बसून विचारलेले प्रश्न असा प्रकार सुरू करावा लागेल.

श्री.जयंत पाटील : सभापती महोदय, या प्रश्नावरील उत्तर मिळालेले आहे.

सभापती : सन्माननीय मंत्री श्री.विनोद तावडे यांनी सन्माननीय सदस्य श्री.कपिल पाटील यांच्या प्रश्नाला उत्तर द्यावे.

ता.प्र.क्र.२५२७३....

श्री.विनोद तावडे : सभापती महोदय, ज्येष्ठ सन्माननीय सदस्य श्री.जयंत पाटील यांनी उत्तर झाले आहे असे सांगितल्यामुळे मी घाबरून खाली बसलो. मला आता प्रश्न विसरण्याच्या आधी उत्तर देऊ द्यावे.

सभापती : मंत्री महोदय, आपण उत्तर द्यावे.

श्री.विनोद तावडे : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्य श्री.कपिल पाटील यांचे म्हणणे अगदी खरे आहे. या विषयासंबंधी प्राधान्यक्रम ठरवून काम करण्यात येत आहे असे सांगितले आहे. त्यांचा दुसरा प्रश्न हा शाळा बाह्य विद्यार्थ्यांसंबंधातील होता..... सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्य श्री.कपिल पाटील आता उत्तरच ऐकत नाही. त्यामुळे आपण दुसऱ्या सन्माननीय सदस्यांना संधी द्यावी.

सभापती : मंत्री महोदय, मी आपले उत्तर ऐकतो आहे.

श्री.विनोद तावडे : सभापती महोदय, मी आता सन्माननीय सदस्यांचा प्रश्नच विसरलो आहे.

(सन्माननीय सदस्य सर्वश्री.कपिल पाटील व जयंत पाटील एकाच वेळी प्रश्न विचारण्याचा प्रयत्न करतात.)

श्री.जयंत पाटील : सभापती महोदय, हे काय चालले आहे ?

सभापती : काय चालले आहे हे मलाच कळत नाही.

श्री.जयंत पाटील : सभापती महोदय, या राज्यामध्ये अनेक अंगणवाड्या आहेत. या अंगणवाड्यातून शिक्षण घेणारी किती मुले आपल्या शाळेत म्हणजे पहिलीमध्ये दाखल होतात, याचा सर्व्हे शासनाने केला आहे काय ? आज ५० हजार विद्यार्थी शिक्षण घेत नाहीत. हे विद्यार्थी अंगणवाडीमध्ये आले होते काय ? जी अंगणवाडी शिक्षिका असते तिला सर्व मुले ही अंगणवाडीमध्ये गेली पाहिजे असे सांगावे लागेल. तेव्हा महिला बाल कल्याण व शालेय शिक्षण विभाग एकत्रितरित्या सर्व्हे करून त्यावर उपयोयोजना करणार आहे काय ?

ता.प्र.क्र.२५२७३....

श्री.विनोद तावडे : सभापती महोदय, ज्येष्ठ सन्माननीय सदस्य श्री.जयंत पाटील यांनी उल्लेख केल्याप्रमाणे दोघांचा एकत्रित सर्व्हे होणे बाकी आहे. अंगणवाडीमध्ये किती मुले आली आहेत याचा सर्व्हे आम्ही अंगणवाडी शिक्षिकेमार्फत करणार आहोत. शिक्षण विभाग येत्या मार्च महिन्यापर्यंत पूर्व प्राथमिक शिक्षणासंबंधी कायदा करणार आहे. त्यामुळे अधिक शाळाबाह्य मुले शाळेत आणण्यासाठी उपयोग होणार आहे.

श्री.ख्वाजा बेग : सभापती महोदय, लेखी उत्तरात नमूद करण्यात आले आहे की, जानेवारी २०१६ पर्यंत ७४९७१ शाळाबाह्य विद्यार्थ्यांपैकी ५०६८२ विद्यार्थ्यांना जवळच्या शाळेत प्रवेश देण्यात आलेला आहे. म्हणजे जवळपास २४२८९ विद्यार्थी आजही शाळाबाह्य आहेत. सन्माननीय सदस्य सर्वश्री भाई जगताप व प्रकाश गजभिये यांच्या अंदाजानुसार ही संख्या लाखामध्ये असू शकेल. माझा प्रश्न सोपा आणि साधा आहे. पूर्वी कोणी निरक्षर राहिले तर त्याला त्याच्या उदरनिर्वाहासाठी नोटा देण्यात येत होत्या. आता आपण कॅशलेसची भूमिका घेत आहोत. जे विद्यार्थी शाळेत जाणार नाहीत ते पर्यायाने निरक्षर राहणार आहेत. असे निरक्षर राहिलेले विद्यार्थी उद्या जेव्हा व्यवसाय करू इच्छित असतील तर त्यांना कॅशलेसची सुविधा कशी हाताळायची हे समाजणार नाही. तेव्हा कॅशलेस सुविधा कशी हाताळायची यासंबंधी शासन उपाययोजना करणार आहे काय ?

श्री.विनोद तावडे : सभापती महोदय, शिक्षणचे प्रमाण वाढविणे हे याला पूर्ण उत्तर आहे. तरी देखील एक वर्ग शिक्षणापासून राहू शकतो. शासनामार्फत प्रौढ शिक्षण कार्यक्रम राबविण्यात येतो. या प्राःैढ शिक्षणामध्ये प्रौढ संगणकीय शिक्षण असा अभ्यासक्रम येत्या काही काळात सुरू करावा लागणार आहे. यासाठी आपण ओपन स्कूल वगैरे प्रकार करित आहोत. शाळेच्या मुख्य प्रवाहात विद्यार्थी येणे यावर खरा म्हणजे भर असला पाहिजे. त्यासाठी शासन निश्चितच प्रयत्न करित आहे.

ता.प्र.क्र.२५२७३....

श्री.हरिसिंग राठोड : सभापती महोदय, आपण आठवी पर्यंतच्या विद्यार्थ्यांना गणवेश आणि पुस्तके देतो. ही योजना केंद्र शासनाची आहे. माझी शासनाला विनंती आहे की, त्यांनी दहावी पर्यंत मुलांना गणवेश आणि शालेय पुस्तके दिली पाहिजेत. कारण जिल्हा परिषदेच्या शाळेत गरीब विद्यार्थीच येत असतात. माझ्याकडे फसवा प्रगत शैक्षणिक महाराष्ट्र या नावाचा एक अहवाल आहे. हा अहवाल संघर्ष वाहिनीने दिला आहे. शाळाबाह्य मुलांचा शोध मोहीमेचा हा अहवाल आहे. हा शिक्षण तज्ज्ञांचा अहवाल आहे. नागपूर जिल्ह्यामध्ये, माननीय मुख्यमंत्र्यांच्या जिल्ह्यातील तीन तालुक्यांमध्ये शाळाबाह्य मुले किती आहेत त्याची माहिती नावानिशी आणि जातीनिशी देण्यात आलेली आहे. श्री.हेमंत कुलकर्णी हे शिक्षण तज्ज्ञ आहेत. त्यांनी अहवाल नमूद केले आहे की,.....

या नंतर श्री. जुन्नरे

ता.प्र.क्र.:२५२७३.....

सभापती : माझी सन्माननीय सदस्यांना सूचना राहीन की, आपण मंत्री महोदयांच्या दालनात जाऊन त्यांच्याशी चर्चा करावी.

श्री.हरिसिंग राठोड : सभापती महोदय,संघर्षवाहिनीचा अहवाल हा अत्यंत महत्वाचा आहे. शाळा बाह्य विद्यार्थ्यांमध्ये सगळ्यात जास्त विद्यार्थी हे भटके आणि विमुक्त जातीचे आहेत. एस.टी.च्या विद्यार्थ्यांसाठी आपण महात्मा ज्योतिबा फुले योजना राबवित असतो.

सभापती : सन्माननीय सदस्यांनी स्पेसिफिक प्रश्न विचारावा. अन्यथा मला पुढचा प्रश्न पुकारावा लागेल.

श्री.हरिसिंग राठोड : सभापती महोदय, एस.टी.समाजाच्या विद्यार्थ्यांना महात्मा ज्योतिबा फुले योजना लागू केली असून ती योजना भटक्या विमुक्त जातीच्या विद्यार्थ्यांसाठीही लागू केली जाणार आहे काय ?

श्री. विनोद तावडे :सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्य श्री. हरिसिंग राठोड यांनी ज्या अहवालाचा उल्लेख केला आहे तो शाळा बाह्य मुलांच्या संदर्भातील आहे. हा अहवाल ज्या सामाजिक कार्यकर्त्यांनी लिहिला आहे त्यांच्याशी माझे या विषयासंदर्भात नेहमी बोलणे होत असते. मी आज त्यांच्याशी बोलत असतांना सांगितले की, तुम्ही अहवाल चांगला दिला आहे. या अहवालाचे हेडिंग “फसवा प्रगत शैक्षणिक महाराष्ट्र” असे आहे. समजा शाळा बाह्य मुले १५-२० लाख आहे. हे काम नक्की केले पाहिजे याबद्दल वाद नाही. परंतु आता इंग्रजी शाळेतून माध्यमातून मराठी माध्यमांच्या शाळेत १४००० मुले आलेली आहेत इतके चांगले काम आज आपल्या शाळांमध्ये सुरु आहे. परंतु असे काम करीत असताना प्रगत शैक्षणिक कार्यक्रम सर्व फसवा आहे असे स्लोगनच्या माध्यमातून सामाजिक कार्यकर्त्यांनी लागू नये अशी मी त्यांना विनंती केलेली आहे. या अहवालात ज्या चांगल्या सूचना आहेत त्याबाबत मी सन्माननीय सदस्य श्री.हरिसिंग राठोड आणि इतर सन्माननीय सदस्यांबरोबर बसून चर्चा करणार आहे.

तलासरी (जि.पालघर) तालुक्यात बुरशी लागलेल्या डाळीची खिचडी खाल्याने
विद्यार्थ्यांचे आरोग्य धोक्यात आल्याबाबत

* 25873 श्री. रविंद्र फाटक (स्थानिक प्राधिकारी संस्थांद्वारा निर्वाचित), श्री. आनंद ठाकूर (महाराष्ट्र विधानसभा सदस्यांद्वारा निर्वाचित), श्री. धनंजय मुंडे (महाराष्ट्र विधानसभा सदस्यांद्वारा निर्वाचित), श्री. हेमंत टकले (महाराष्ट्र विधानसभा सदस्यांद्वारा निर्वाचित), श्री. किरण पावसकर (महाराष्ट्र विधानसभा सदस्यांद्वारा निर्वाचित), श्री. नरेंद्र पाटील (महाराष्ट्र विधानसभा सदस्यांद्वारा निर्वाचित) : (१) तलासरी (जि. पालघर) तालुक्यातील जिल्हा परिषद शाळेत पोषण आहार म्हणून बुरशी लागलेल्या डाळीची खिचडी दिली जात असल्याचे माहे सप्टेंबर, 2016 मध्ये निदर्शनास आले , हे खरे आहे काय,
(2) असल्यास, उक्त बुरशी लागलेल्या डाळीची खिचडी खाल्याने विद्यार्थ्यांचे आरोग्य धोक्यात आले आहे, हे ही खरे आहे काय,
(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, तदुसार संबंधितांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विनोद तावडे : (1) व (2) हे खरे नाही.

(3) जिल्हा परिषद शाळा बोबापाडा, ता. तलासरी, जि.पालघर येथील ग्रामस्थांकडून शालेय पोषण आहार योजनेबाबत प्राप्त तक्रारीनुसार चौकशी केली असता, 3 किलो मसूरडाळीस बुरशी लागलेली आढळून आली. तथापि, आहारासाठी सदर मसूरडाळीचा वापर करण्यात आलेला नाही. याबाबत मुख्याध्यापकांना कारणे दाखवा नोटीस देण्यात आली आहे. तसेच खराब झालेल्या डाळीची नुकसान भरपाई मुख्याध्यापकाकडून वसूल करण्यात आलेली आहे.

(4) प्रश्न उद्भवत नाही.

श्री.रविंद्र फाटक : सभापती महोदय, तलासरी (जि.पालघर) तालुक्यातील जिल्हा परिषदेच्या शाळेत बुरशी लागलेली खिचडी खाल्ल्याने विद्यार्थ्यांचे आरोग्य धोक्यात आलेले आहे. याप्रश्नाच्या संदर्भात मंत्री महोदयांनी उत्तर दिले आहे की, “ही बाब खरी नाही.”

सभापती महोदय, या अनुषंगाने माझा प्रश्न असा आहे की, तलासरी(जि.पालघर) तालुक्यातील जिल्हा परिषदेच्या शाळेत पोषण आहार म्हणून बुरशी लागलेल्या डाळीची खिचडी दिली जात नाही असे उत्तरात सांगण्यात आले आहे. परंतु जिल्हापरिषद शाळा बोबापाडा,ता.तलासरी,जि.पालघर येथील ग्रामस्थांकडून करण्यात आलेल्या तक्रारीच्या अनुषंगाने चौकशी केली असता मसूर डाळीला बुरशी लागल्याचे आढळून आले.

सभापती : सन्माननीय सदस्यांनी केवळ प्रश्न विचारावा.

श्री.रविंद्र फाटक : सभापती महोदय, या प्रकरणी मुख्याध्यापकांकडून नुकसान भरपाईची किती रक्कम केव्हा वसूल करण्यात आली ? या प्रकरणात मुख्याध्यापकांना दोषी धरण्यात आले आहे परंतु पुरवठा दारावर शासन कोणती कारवाई करणार आहे ?

श्री.विनोद तावडे : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्य श्री. रविंद्र फाटक यांनी जो प्रश्न विचारला आहे त्या घटनेचा मी पहिल्यांदा घटनाक्रम सांगितल्यावर सर्व वस्तुस्थिती आपल्याला समजून येईल.

सभापती महोदय, मसूर डाळ त्या शाळेमध्ये होती. शाळांना धान्याचा जो पुरवठा होत असतो तो ३-३,४-४ महिन्यांचा एकत्रित होत असतो. ही घटना पावसाळ्यानंतर लगेच घडलेली आहे. या ठिकाणी मुलांना प्रत्यक्षात मुग डाळीची खिचडी करून दिली जाते. या ठिकाणी पाऊस जास्त पडतो. या ठिकाणी बुरशी लागलेली ३ किलोची मसूरडाळीची बॅग होती किचन रुम मध्ये होती. परंतु मसूर डाळ खिचडीसाठी वापरली जात नव्हती. परंतु त्या ठिकाणी बुरशी लागलेली मसूरडाळ आहे हे एका पालकाने पाहिली व त्याची तक्रार गटशिक्षण अधिकाऱ्याकडे केली व गट शिक्षण अधिकारी ताबडतोब घटनास्थळी पोहचले.

श्री.विनोद तावडे....

शालेय शिक्षण समिती, तलासरी, बोबापाडा यांचे यांसदर्भातील प्रोसिडींग माझ्याकडे आहे. गट शिक्षण अधिकारी घटनास्थळी पोहचल्यानंतर शालेय व्यवस्थापन समितीला बरोबर घेऊन त्यांनी घटनेची पाहणी केली. व्यावस्थापन समितीने घटनास्थळी भेट दिली असता त्यांना बुरशी लागलेली मसूरडाळीची ३ किलो वजनाची बॅग आढळून आली. मसूरडाळ वापरली जाते काय अशी विचारणा स्वयंपाक करणाऱ्यांना केली असता त्यांनी सांगितले की, आम्ही मसूरडाळ वापरत नाही. खरे म्हणजे पालकाने बुरशी लागलेली मसूरडाळ पाहिल्यामुळे त्याने थेट गट शिक्षण अधिकाऱ्याकडे तक्रार केली. शाळा व्यवस्थापन समितीने खिचडीचा नमूना घेऊन पाहणी केली परंतु त्यांना खिचडी चांगली असल्याचे आढळून आले. परंतु त्या ठिकाणी मसूराची डाळ खराब केल्याची जबाबदारी शाळेच्या मुख्याध्यापकांवर फिक्स करून त्यांच्याकडून ५५८ रुपयांची वसुली सुध्दा करण्यात आली आहे. या खिचडीमुळे मुलांच्या आरोग्यावर कोणताही परिणाम झालेला नाही एवढे मी या निमित्ताने सांगू इच्छितो.

श्री.हेमंत टकले : सभापती महोदय, या ठिकाणी मंत्री महोदयांनी जे उत्तर दिले आहे त्यामध्ये ३ किलो मसूरडाळीला बुरशी लागल्याचे आढळून आले व त्या बुरशी लागलेल्या मसूरडाळीची रक्कम मुख्याध्यापकांकडून वसूल करण्यात आली असे उत्तर मंत्री महोदयांनी या ठिकाणी दिलेले आहे. परंतु यासंदर्भात शिक्षण अधिकाऱ्याचे स्टेटमेंट मध्ये असे म्हटले आहे की, पालक आणि शालेय व्यवस्थापन समिती सदस्यांच्या तक्रारी आल्यानंतर तपासणी केली असता शाळेतील डाळ आणि कडधान्य निकृष्ट तसेच बुरशी लागल्याचे आढळले. त्याच डाळीची खिचडी शिजविल्याचेही उघड झाले. याबाबत पंचनामा आणि अहवाल तयार करून कारवाईसाठी वरिष्ठ पातळीवर पाठविला जाईल. हे स्टेटमेंट प्रेसमध्येही आले आहे. आपण सांगितले की, या भागात मोठा पाऊस पडत असल्यामुळे धान्याला बुरशी लागते, ही डाळ वापरली गेली नव्हती असेही आपण सांगितले. या

श्री.हेमंत टकले.....

ठिकाणी पावसाचे प्रमाण मोठया प्रमाणात आहे ही वस्तुस्थिती आहे. परंतु धान्य साठवणीची आपण जी व्यवस्था करून दिलेली आहे त्यामध्ये आपण सुधारणा करणार आहात काय ? तसेच याविषयाच्या संदर्भात नेमकी वस्तुस्थिती काय आहे याबाबत मंत्री महोदयांनी खुलासा करतील काय ?

श्री.विनोद तावडे : सभापती महोदय, पावसाळी भागात धान्य नीट प्रकारे साठवले गेले पाहिजे. परंतु धान्य साठवण्याची शाळेमध्ये तशा प्रकारची व्यवस्था नसते. त्यामुळे एकदम ३ महिन्याचे धान्य न देता टप्प्या टप्प्याने देऊन यातून आपल्याला मार्ग काढावा लागेल. या प्रकरणाचे स्टेटमेंट वर्तमानपत्रात देखील आलेले आहे असे सन्माननीय सदस्यांनी सांगितले आहे. परंतु वर्तमानपत्राचे वक्तव्य खरे मानण्याचे कारण नाही. शाळा व्यवस्थापन समितीच्या प्रोसिडींगचा अहवाल मी मागवला असून त्या ठिकाणच्या लोकांशी तसेच तेथील कार्यकर्त्यांशीही मी चर्चा देखील केली आहे. या शाळेच्या खिचडीमध्ये बुरशी लागलेली मसूराची डाळ वापरली गेली नव्हती एवढे या निमित्ताने सांगू इच्छितो.

श्रीमती विद्याताई चव्हाण : सभापती महोदय, सन्माननीय मंत्री महोदयांचे लक्ष मला वेधावयाचे आहे की, या ठिकाणी सन्माननीय महिला व बालविकास मंत्री महोदया उपस्थित असून आमचीही कमिटी आश्रमशाळांना भेटी देत असते. समिती येणार म्हटल्यावर शाळेचे किचन स्वच्छ केले जाते. समितीने तलासरी येथील आश्रमशाळेला भेट दिली असता त्या ठिकाणी खराब झालेले कोबीचे गड्डे पडलेले होते. ही सर्व शाळेतील वस्तुस्थिती आहे. मग तुमचे सरकार असो किंवा आमचे सरकार असो. त्या ठिकाणचे स्थानिक लोक काय करतात हे आम्ही निदर्शनास आणून देत असतो. मला हे सांगावयाचे आहे की, तामिनाडूच्या मुख्यमंत्री श्रीमती जयललिता यांचे नुकतेच निधन झाल्यामुळे आपण त्यांना या सभागृहात श्रध्दांजली देखील वाहिली आहे. नामिळनाडू येथे “अम्मा किचन” योजना अतिशय चांगल्या प्रकारे राबविली जाते. “अम्मा किचन” स्वच्छ असते तसेच त्या ठिकाणी महिलांना मोठया प्रमाणात रोजगार देखील मिळतो, लहान

श्रीमती विद्याताई चव्हाण....

तसेच गरीब मुलांना चांगला आहार देखाील मिळतो. आपण नेहमी भेट देत असतो त्यामुळे आपण आमदारांची कमिटी घेऊन तामिळनाडू येथील “अम्मा किचन”ला भेट दिली तर आपल्या राज्याला त्याचा फायदा होऊ शकतो. त्यांच्या योजना कोणत्या कारणामुळे यशस्वी होतात हे पाहून तशा प्रकारच्या योजना आपण आपल्याही राज्यात राबवू शकतो यासाठी तामिळनाडूतील योजनांची पाहणी करणे आवश्यक आहे. तामिळनाडू राज्यातील योजना आपल्याकडे राबवली तर आपले पैसही वाचतील आणि मुलांना चांगले अन्नही मिळू शकेल. परवा लातूर येथे २०० मुलांना विषबाधा झाली होती. हे प्रकार वारंवार होत असून ते होऊ नये यासाठी आपल्याला कठोर उपाययोजना राबवाव्या लागणार असून त्या योजना आपण राबविणार आहात काय ?

या नंतर श्री. शिगम

ता.प्र.क्र.२५८७३....

श्री.विनोद तावडे : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्य श्रीमती विद्या चव्हाण यांनी जी सूचना केलेली आहे त्याबाबत सांगू इच्छिता की, जर आपण तशा प्रकारची व्यवस्था अम्मा किचन किंवा अक्षयपात्र सेंट्रल किचन सुरु केले तर आता महिला बचत गटातील महिलांना जो रोजगार मिळत आहे त्यांच्या रोजगाराचा प्रश्न निर्माण होईल. कारण या सेंट्रल किचनमध्ये ऑटोमाईज जास्त आहे. तेव्हा याबाबत अभ्यास करून विचार करावा लागेल. सध्या महिला बचत गटात १ लाख ६५ हजार महिला काम करीत आहेत. जर आपण तशी पद्धत सुरु केली तर ती संख्या १० हजारावर येईल. तेव्हा याबाबत विचार करावा लागेल.

डॉ.नीलम गोऱ्हे : सभापती महोदय, ही वरकरणी छोटी घटना वाटत असली तरी त्या निमित्ताने या कार्यपद्धतीबाबत प्रश्न उपस्थित झालेले आहेत. माननीय मंत्र्यांनी अतिशय तपशीलवारपणे उत्तर दिलेले आहे. जे अन्न शिजवले जाते त्याची शिक्षकांनी चव घेऊन ते योग्य आहे किंवा कसे हे तपासून नंतर विद्यार्थ्यांना द्यायचे असा नियम आहे. परंतु या ठिकाणी तसे झालेले दिसत नाही. तेव्हा ही बाब तपासून घेतली पाहिजे. अन्न कशा पद्धतीने तपासून घ्यावे अशाप्रकारच्या सूचना राज्य स्तरावर देण्यात याव्यात. जर शिक्षकांना ते तपासावयाचे नसेल तर कोण तपासणार याचा देखील विचार झाला पाहिजे. पावसाळी भागातील अनेकांच्या घरात डाळींना बुरशी येते. त्याचे कारण म्हणजे ती हलविली जात नाही, फिरवली जात नाही किंवा लक्ष दिले जात नाही. आपण शाळेतील मुलांसाठी मुगाची डाळ देतो, असे असताना तेथे मसूर डाळ कशी आली ? माझा प्रश्न आहे की, डाळ खराब होऊ नये म्हणून दक्षता घेण्याबाबत संबंधितांना सांगण्यात येईल काय ?

ता.प्र.क्र.२५८७३...

श्री.विनोद तावडे : सभापती महोदय, मध्यान्ह भोजनामध्ये किती प्रोटीनचे अन्न द्यावे, कोणत्या दिवशी कोणती डाळ द्यावी, याबाबत निकष आहेत. त्यामुळे विद्यार्थ्यांच्या जेवणात एकाच प्रकारची डाळ देण्यात येत नाही. जेवणामध्ये तीन प्रकारची कडधान्ये असतात, फळे असतात. शाळांमध्ये मध्यान्ह जेवणाचा होणारा पुरवठा व्यवस्थित कसा राहिल याबाबत अधिक विचार केला पाहिजे. जर मोठ्या प्रमाणात धान्याचा साठा केल्यामुळे असे प्रकार होत असतील तर १५-१५ दिवसांचा माल पाठविण्याबाबत विचार करावा लागेल.

अॅड.निरंजन डावखरे : सभापती महोदय, मध्यान्ह जेवणाची चव पाहण्याची जबाबदारी मुख्याध्यापकांवर निश्चित करण्यात आलेली आहे. या प्रकरणामध्ये मुख्याध्यापकांकडून दंड म्हणून ५५८ रुपये वसूल करण्यात आले आहे. माननीय मंत्र्यांना मुख्याध्यापकांच्या संघटना भेटून वारंवार सांगितलेले आहे की, मुख्याध्यापकांवर संपूर्ण शाळेचा भार असतो, शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांचा भार असतो तसेच त्यांना ऑनलाईनचा डेटा अपडेट करावयाचा असतो. तेव्हा या जबाबदारीतून मुख्याध्यापकांना मुक्त करावे. माझा प्रश्न आहे की, मुख्याध्यापकांना या जबाबदारीतून मुक्त करण्यात येऊन ही जबाबदारी अन्य सामाजिक संस्था किंवा महिला बचत गटांवर सोपविण्यात येईल काय ?

श्री.विनोद तावडे : सभापती महोदय, महिला बचत गट अन्न शिजवून देतात. ते शिजवलेले अन्न चांगले आहे किंवा कसे पाहण्याचे काम शाळेचा प्रमुख म्हणून मुख्याध्यापकांनी पहावे असे अपेक्षित आहे. जर त्यांच्याकडून चुकून काही राहिले असेल तर त्याकडे दुर्लक्ष करता येईल असा सरकारचा असा दृष्टीकोन आहे. आपण त्यांना शिक्षाही करित नाही. परंतु जेथे कर्तव्यामध्ये कसूर झाली असे दिसत असेल तेथे शिक्षा करण्यात येते आणि ती शिक्षाही सौम्य असते.

ता.प्र.क्र.२५८७३...

श्री.जयंत प्र.पाटील : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्या श्रीमती विद्या चव्हाण यांनी येथे तामिळनाडूमधील “अम्मा किचन” उल्लेख केला. परंतु अम्मा किचन हे शाळांतील मुलांसाठी मध्यान्ह भोजन पुरविणारे किचन नाही. “अम्मा किचन” हे सर्वसामान्य लोकांसाठी आहे. “अम्मा किचन”मध्ये पाच रुपयांत जेवण मिळते. मी त्याठिकाणी जेवलो आहे. आपल्या नेतृत्वाखाली तामिळनाडू येथील “अम्मा किचन” पाहण्याची आमची तयारी आहे. “अम्मा किचनचा” दर्जा, तेथील सिस्टीम पाहण्यासाठी कोणी सदस्य येणार असतील तर आपण पुढील महिन्यात त्या ठिकाणी भेट द्यावी. आपण माझी विनंती मान्य कराल काय ?

सभापती : मान्य.

राज्यातील कायम विनाअनुदानित शाळामधील कायम शब्द वगळल्यानंतर
शाळांमधील शिक्षकांना आता अनुदानाद्वारे वेतन मिळणार असल्याबाबत

* 25580 श्री. आनंदराव पाटील (नामनियुक्त), श्री. संजय दत्त (महाराष्ट्र
विधानसभा सदस्यांद्वारा निर्वाचित), अॅड. रामहरी रुपनवर (नामनियुक्त), श्री. शरद
रणपिसे (महाराष्ट्र विधानसभा सदस्यांद्वारा निर्वाचित), आर्कि. अनंत गाडगीळ
(नामनियुक्त) :

- (१) राज्यातील कायम विनाअनुदानित शाळामधील कायम शब्द वगळल्यानंतर सुमारे १३००/१४०० शिक्षकांना आता अनुदानाद्वारे वेतन मिळणार असल्याचे माहे सप्टेंबर, २०१६ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, त्याकरिता 164 कोटी मंजूर केले असताना त्याची टिप्पणी संबंधित प्रशासनाने तयार केली नाही, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून दप्तर दिरंगाई करणाऱ्या संबंधित अधिकाऱ्यांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विनोद तावडे : (१) होय. अनुदानास पात्र घोषित करण्यात आलेल्या शाळांना सरसकट 20 टक्के अनुदान देण्यास विहित अटी व शर्तींच्या अधिन राहून मान्यता देण्यात आली आहे.

(२) हे खरे नाही.

(३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

श्री.आनंदराव पाटील : सभापती महोदय, राज्यातील कायम विनाअनुदानित शाळांमधील कायम शब्द वगळल्यानंतर सुमारे १३०० ते १४०० शिक्षकांना आता अनुदानाद्वारे वेतन मिळणार असल्याचे माहे सप्टेंबर, २०१६ मध्ये जाहीर करण्यात आले हे खरे आहे काय, त्याकरिता १६४ कोटी रुपये मंजूर केले असताना त्याची टिप्पणी प्रशासनाने तयार केली नसल्यामुळे सुमारे १४०० शिक्षकांना वेतन मिळाले नाही, हे खरे आहे काय ?

ता.प्र.क्र. 25580.....

श्री.विनोद तावडे : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्यांनी विचारलेल्या तीनही प्रश्नांची उत्तरे दिलेली आहेत. सभागृहात पुरवणी मागण्या सादर झालेल्या आहेत. प्राथमिक शाळा व तुकड्यांसाठी ११ कोटी ५९ लाख, माध्यमिक शाळांसाठी ४६ कोटी २५ लाख, माध्यमिक तुकड्यांसाठी १३ कोटी ६५ लाख अशी एकूण ७१ कोटी ५० लाख रुपयांची पुरवणी मागणी सभागृहाला सादर झालेली आहे.

प्रा.अनिल सोले : सभापती महोदय, राज्य सरकारने कायम विनाअनुदानित शाळांना २० टक्के अनुदान देण्याचा निर्णय घेतला त्याबद्दल मी सरकारचे अभिनंदन करतो. हा निर्णय काही अटींवर घेण्यात आलेला आहे. माझा प्रश्न आहे की, किती शाळांनी विहित अटी व शर्ती पूर्ण केल्या, राज्यातील किती शिक्षकांना अनुदानाद्वारे वेतन मिळालेले आहे ?

श्री.विनाेद तावडे : सभापती महोदय, या संदर्भात एक पत्रक काढण्यात आल्यानंतर सर्व संघटना,संस्थाचालक मला भेटले. मी त्यांना सांगितले की, बायोमेट्रीक उपस्थिती हा सरकारचा आग्रह आहे. तीन वर्षे १०० टक्के निकाल अशी अट आहे. परंतु निकाल ७० टक्केपर्यंत असेल तर तो देखील गृहीत धरण्यात येईल. शैक्षणिक गुणवत्ता वाढविण्यासाठी या अटी घालण्यात आलेल्या आहेत. कोणाला अडविण्यासाठी, कोणाचे पैस रोखण्यासाठी हा निर्णय घेतलेला नाही. उलट ज्या शाळा दर्जामध्ये कमी पडत आहेत त्या शाळांना सपोर्ट सिस्टीम देण्याचा शासन प्रयत्न करीत आहे. शाळेला सपोर्ट करणे म्हणजे विद्यार्थ्यांना सपोर्ट करणे आहे. कोणालाही अडविण्याची शासनाची भूमिका नाही. सरकारने जे काम सुरु केले आहे त्यामध्ये संस्था पुढाकार घेणार असतील तर त्याचा उपयोग होईल. श्री.दत्तात्रय सावंत : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्य प्रा.अनिल सोले यांनी मंत्रीमहोदयांचे अभिनंदन केले. अपक्ष लोकप्रतिनिधी म्हणून मी देखील मंत्री महोदयांचे अभिनंदन करतो. कारण मागील १५ वर्षांपासूनचा प्रलंबित प्रश्न त्यांनी सोडविला आहे. मंत्री महोदयांनी सांगितले की, ७१ कोटी ५० लाख रुपयांची तरतूद करण्यात आलेली आहे. हे अनुदान मिळण्यासाठीच्या अटी शिथिल

ता.प्र.क्र. 25580.....

श्री.दत्तात्रय सावंत...

केलेल्या आहेत. माझा प्रश्न आहे की, पुढील एका महिन्याच्या आत १९ हजार २४७ शिक्षकांच्या खात्यामध्ये पगार जाईल काय, त्यामध्ये क्षेत्रीय अधिकारी काही अडथळा निर्माण करणार नाहीत ना ?

श्री.विनोद तावडे : सभापती महोदय, शिक्षक भाग्यवान आहेत की, त्यांचे प्रश्न मांडणारे आमदार शिक्षक आहेत. शिक्षक आमदारांनी शाळांची यादी तयार करण्यासाठी शासनास मदत करावी. तसेच या संदर्भात बायोमेट्रीकच्या अटी आहेत त्या कशा पूर्ण करता येतील हे पहावे. या शाळा ठरलेल्या आहेत. शिक्षकांची संख्या ठरलेली आहे. पदवीधर आमदार आणि शिक्षक आमदारांनी दोघांनी मिळून शासनास मदत केली तर शासनास शिक्षकांना लवकर पगार देता येईल. त्यासाठी आपण सर्वजण मिळून आवश्यक प्रयत्न करू या. इतके वर्षे हा प्रश्न प्रलंबित होता तो या महिन्यात सोडविला जाईल.

या नंतर श्री. बोर्डे

ता.प्र.क्र.२५५८०....

श्री.कपिल पाटील : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्य प्रा.अनिल सोले यांनी प्रश्न विचारला होता की, किती शाळांना या निर्णयाचा फायदा झाला आहे. परंतु त्यांच्या प्रश्नाला मंत्री महोदयांनी उत्तर दिलेले नाही. तसेच दुसरी बाब अशी की, मंत्रिमंडळाच्या बैठकीत या विषयी १६३ कोटी रुपयांची तरतूद करण्याचा निर्णय घेतला होता. असे असताना ही तरतूद ७१ कोटी रुपयांवर येण्याचे कारण काय आहे, जे अनुदान देण्यात येणार आहे ते पूर्वलक्षी प्रभावाने देण्यात येणार आहे काय, उर्वरित ८० टक्के अनुदान कधी देण्यात येणार आहे, तसेच दिनांक १ व २ जुलैच्या घोषित व अघोषित यादीतील पात्र शाळांचा समावेश यामध्ये करण्यात आलेला आहे काय ?

श्री.विनोद तावडे : सभापती महोदय, यामध्ये एकूण १६२८ शाळा आणि २४५२ तुकड्या आहेत. यामध्ये शिक्षक-शिक्षकेतर यांचा सुध्दा समावेश आहे. या संदर्भातील पूर्ततेची प्रक्रिया आयुक्तांकडून सुरु आहे. ही प्रक्रिया झाल्यानंतर लगेच अनुदानाची रक्कम देण्यात येईल. सन्माननीय सदस्यांनी १६३ कोटी रुपयांची तरतूद ७१ कोटी रुपयांवर कशी आली, असा प्रश्न उपस्थित केला. मी सांगू इच्छितो की, येत्या मार्च महिन्यात नवीन अर्थसंकल्प मांडण्यात येणार आहे. त्यामुळे पुढील तीन महिन्यांचा विचार करून या रकमेची तरतूद केली आहे. शासनाने जी घोषणा केली आहे त्यानुसार नक्की अनुदान मिळेल. तसेच १ आणि २ जुलै रोजी घेतलेल्या निर्णयाच्या अनुषंगाने सांगू इच्छितो की, ज्या शाळा घोषित झालेल्या आहेत, परंतु त्या अनुदानामध्ये नाहीत त्यांची तपासणी दरम्यानच्या काळात पूर्ण केली आहे. या संदर्भातील प्रक्रिया वित्त व नियोजन विभागाकडून सुरु केली आहे. ही प्रोसेस झाल्यानंतर या संदर्भात विचार करण्यात येईल.

राज्यातील कोल्हापूर तसेच इतर जिल्ह्यातील साखरेचा अतिरिक्त साठा
करणान्यांवर कारवाई करण्याबाबत

* 23523 श्री. नरेंद्र पाटील (महाराष्ट्र विधानसभा सदस्यांद्वारा निर्वाचित), श्री. सुनिल तटकरे (महाराष्ट्र विधानसभा सदस्यांद्वारा निर्वाचित), श्री. हेमंत टकले (महाराष्ट्र विधानसभा सदस्यांद्वारा निर्वाचित), श्री. किरण पावसकर (महाराष्ट्र विधानसभा सदस्यांद्वारा निर्वाचित), श्री. जयवंतराव जाधव (स्थानिक प्राधिकारी संस्थांद्वारा निर्वाचित), श्रीमती विद्या चव्हाण (नामनियुक्त), श्री. अमरसिंह पंडित (महाराष्ट्र विधानसभा सदस्यांद्वारा निर्वाचित), अॅड. निरंजन डावखरे (पदवीधर), श्री. आनंद ठाकूर (महाराष्ट्र विधानसभा सदस्यांद्वारा निर्वाचित), आर्कि. अनंत गाडगीळ (नामनियुक्त) :

(1) वस्तू अधिनियम कायद्यांतर्गत साखरेचा अतिरिक्त साठा करण्यास शासनाने निर्बंध घातल्याने माहे सप्टेंबर अखेरपर्यंत साखर उद्योगाकडे ३७ टक्के इतका साठा शिल्लक असणे आवश्यक असून जिल्हा पुरवठा विभागाकडून जिल्ह्यातील सर्वच सहकारी व खाजगी साखर कारखान्यांकडून साखरसाठ्याची माहिती मागविण्यात आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, नियमापेक्षा जास्तीचा साठा आढळून आल्यास संबंधित साखर कारखान्याच्या अध्यक्षांसह संचालक तसेच कार्यकारी संचालक यांच्यावर फौजदारी स्वरूपाची कारवाई करण्याचे अधिकारी जिल्हा पुरवठा अधिकारी यांच्यासह प्रांताधिकारी व तहसिलदारांना देण्यात आले असतानाही कोल्हापूर जिल्ह्यातील कारखानदारांनी अतिरिक्त साखरसाठा केल्याचे माहे सप्टेंबर, 2016 मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीअंती किती साखर कारखान्यांच्या पदाधिकाऱ्यांवर कारवाई करण्यात आली वा येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

ता.प्र.क्र.२३५२३....

श्री.रवींद्र चव्हाण, श्री. गिरीश बापट यांच्याकरिता : (१), (२), (३) व (४) केंद्र शासनाने त्यांच्या दिनांक ८ सप्टेंबर, २०१६ च्या आदेशान्वये जीवनावश्यक वस्तू अधिनियम १९५५ (चा १०) मधील कलम ३ व साखर नियंत्रण आदेश १९६६ च्या खंड ५ नुसार साखर उत्पादकांवर सप्टेंबर, २०१६ व ऑक्टोबर, २०१६ या दोन महिन्याकरिता त्यांच्या वार्षिक उत्पादनाच्या अनुक्रमे ३७% व २४% मर्यादेपर्यंत साठा मर्यादा लागू केली आहे.

सदर आदेशानुसार राज्य शासनाने साखर आयुक्त, पुणे यांचेकडून साखर उत्पादकांकडे उपरोक्त महिन्यातील साखरेच्या साठ्याची माहिती घेऊन, साखर उत्पादकांना त्यांचा साखर साठा मर्यादित ठेवण्याबाबत दक्षता घेण्याचे जिल्हा यंत्रणांना कळविले आहे.

दरम्यान राज्य शासनाने साखर उत्पादकांच्या साखरेची वाहतूक, खरेदीदारांची मागणी नसणे इ. कारणांचा विचार करून सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभागाच्या सहमतीने केंद्र शासनाकडे सदर दिनांक ८ सप्टेंबर, २०१६ च्या साखर साठा मर्यादा आदेशास २ महिन्याची मुदतवाढ देण्याची विनंती केली आहे.

दरम्यान, मुंबई उच्च न्यायालयात या आदेशावर जनहित याचिकेद्वारे आव्हान दिले असून सद्यस्थितीत प्रकरण न्यायप्रविष्ट आहे.

श्री.नरेंद्र पाटील : सभापती महोदय, राज्य सरकारच्या माध्यमातून महाराष्ट्र राज्यात असलेल्या विविध साखर कारखान्यांना कमीत कमी ३७ ते २४ टक्के साठा मर्यादित ठेवण्याचा अधिकार आहे. गेल्या वर्षी मोठ्या प्रमाणावर साखरेचे उत्पादन झाले. परिणामी साखरेचे दर पडल्यामुळे बऱ्याच साखर कारखान्यांनी साठा वाढविलेला आहे. या वर्षीचीच परिस्थिती पुढील वर्षात सुध्दा होणे स्वाभाविक आहे. कारण या वर्षी मोठ्या प्रमाणात पाऊस झाला आहे. यावर्षी मोठ्या

ता.प्र.क्र.२३५२३....

श्री.नरेंद्र पाटील....

प्रमाणात पाऊस झाल्यामुळे बरेच शेतकरी ऊसाचे उत्पादन घेणार आहेत. मी स्पेसिफिक विचारता की, ३७ व २४ टक्के साठ्याची जी मर्यादा घालून दिलेली आहे ती उठविण्यात येईल काय ?

श्री.रवींद्र चव्हाण : सभापती महोदय, राज्यात एकूण २३८ साखर कारखाने आहेत. केंद्र सरकारने दिनांक ८ सप्टेंबर, २०१६ रोजी सुरु असलेल्या कारखान्यांना साखरेच्या साठ्याबाबत कळविले की, सप्टेंबर महिन्यात जवळजवळ ३७ टक्के आणि ऑक्टोबर महिन्यात २४ टक्के साठा ठेवावयास पाहिजे. त्यानंतरच्या काळात हा प्रश्न प्रामुख्याने उपस्थित झाला. केंद्र सरकारने हे कळविण्याचे प्रमुख कारण असे आहे की, बऱ्याच ठिकाणी साखरेचा साठा झाला होता. साखर ही जीवनावश्यक वस्तू आहे. साखरेचा साठा केल्यामुळे साखरेचा दर...(अडथळा)... सभापती महोदय, बाजारामध्ये साखरेचा दर वाढू नये आणि त्यावर नियंत्रण राहावे म्हणून केंद्र शासनाने या संदर्भात निर्देश दिले होते. त्यानंतरच्या काळात राज्य सरकारने सुध्दा सातत्याने या अनुषंगाने बराच प्रयत्न केला. बऱ्याच कारखान्यांमध्ये जाऊन व्हीसी घेऊन त्या ठिकाणी नेमके काय झाले हे बघितले. ४४ कारखान्यांमध्ये मर्यादिपेक्षा अधिकचा साठा होता. नंतरच्या काळात ५५ साखर कारखाने तपासले असता त्या ठिकाणी सुध्दा अधिकचा साठा होता. साखर कारखाना संघ व इतर पक्षातील मंडळी राज्य सरकारकडे आली आणि त्यांनी सांगितले की, आम्हाला दोन महिने असलेली मुदत वाढवून द्यावी. त्यानुसार राज्य सरकारने मुदत वाढवून देण्यासंदर्भात केंद्र सरकारला पत्र लिहिले. त्या पत्राद्वारे सप्टेंबर आणि ऑक्टोबर महिन्याची मुदत दोन महिन्यांनी वाढवून द्यावी, असे कळविले. दरम्यानच्या काळात साखर कारखाना संघ न्यायालयात गेला आणि न्यायालयाने या विषयी तोंडी निर्देश दिले. त्यांनी असे निर्देश दिले

ता.प्र.क्र.२३५२३....

श्री.रवींद्र चव्हाण....

की, या प्रकरणी संबंधितांवर कोणत्याही प्रकारची कारवाई करू नये. त्यामुळे राज्य शासनाच्या माध्यमातून अशा प्रकारे कोणतीही कारवाई करण्यात आलेली नाही. तसेच मी सांगू इच्छितो की, या संदर्भातील संपूर्ण अधिकार हा केंद्र शासनाचा आहे. केंद्र शासनाने राज्य सरकारला जे कळविले त्यानुसार नंतरच्या काळात कार्यवाही केली.

श्री.नरेंद्र पाटील : सभापती महोदय, मी माननीय मंत्र्यांना असे विचारले होते की, केंद्र सरकारने जी बंधने घातली आहेत ती उठविण्यात येणार आहेत काय ? सभापती महोदय, साखरेला भाव नसेल तर साखर सम्राटांनी काय करायचे ? जर साखरेला भावच नसेल तर साखरेचा साठा निर्माण करण्याचा प्रश्नच येत नाही. केंद्र सरकारने साखरेच्या साठ्याच्या बाबतीत ३७ आणि २४ टक्क्यांचा स्लॉब ठेवलेला आहे. त्यामुळे मी विचारू इच्छितो की, राज्य सरकार केंद्र सरकारला कळवून हा स्लॉब उठविणार काय ?

श्री.रवींद्र चव्हाण : सभापती महोदय, केंद्र सरकारने जेव्हा या संदर्भात निर्देश दिले होते तेव्हाच राज्य सरकारने केंद्र सरकारला या संदर्भात पत्राद्वारे कळविले होते.

सभापती : मी राज्यमंत्री महोदयांना सांगू इच्छितो की, आपण या प्रश्नाला चांगले उत्तर दिले आहे. साखर ही जीवनावश्यक वस्तू आहे. त्यामुळे कायदानुसार केंद्र सरकारने राज्य सरकारला साखरेच्या साठ्याच्या बाबतीत निर्देश दिलेले असतील. परंतु विभागाचे राज्यमंत्री आणि शासन म्हणून हे निर्बंध उठविण्यासाठी तुमची शिफारस राहिल काय ?

श्री.रवींद्र चव्हाण : सभापती महोदय, मी मघाशीच उत्तर देताना सांगितले की, केंद्र सरकारने या संदर्भात ज्यावेळी निर्देश दिले त्यावेळीच राज्य सरकारने केंद्र सरकारला पत्र पाठविले होते.

09/12/2016
SJB/MMP

(असुधारित प्रत/ प्रसिद्धीसाठी नाही)
प्रथम श्री. शिगम

Q-89
14:00

**राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज नागपूर विद्यापीठात पदव्युत्तर विभागांमध्ये
प्राध्यापकांची पदे रिक्त असल्याबाबत**

*** 25476 श्री. मितेश भांगडिया (स्थानिक प्राधिकारी संस्थांद्वारा निर्वाचित) :**

- (1) राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज नागपूर विद्यापीठात 43 पदव्युत्तर विभागांमध्ये ९८ प्राध्यापकांची मंजूर पदे रिक्त असल्याबाबत दिनांक २७ सप्टेंबर, २०१६ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (2) असल्यास, मंजूर रिक्त पदांच्या बदल्यात निम्मी रिक्त पदे भरण्याची शासनाने परवानगी दिलेली आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (3) असल्यास, मंजूर रिक्त पदांचा अनुशेष वाढल्यामुळे विद्यार्थ्यांचे शैक्षणिक नुकसान होत आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (4) असल्यास, मंजूर सर्व रिक्त पदांचा अनुशेष त्वरीत पूर्ण करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,,
- (5) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.रवींद्र वायकर, श्री. विनोद तावडे यांच्याकरिता : (१) राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज नागपूर विद्यापीठात पदव्युत्तर विभाग व संचलित महाविद्यालय येथील प्राध्यापक-५३, सहयोगी प्राध्यापक-८९ व सहायक प्राध्यापक-१९२ अशी एकूण ३३४ मंजूरीत पदे आहेत. त्यापैकी प्राध्यापक-२४, सहयोगी प्राध्यापक-४६ व सहायक प्राध्यापक-६६ अशी एकूण १३६ पदे रिक्त आहेत.

(२) होय, शासन निर्णय क्र. संकीर्ण/2015 प्र.क्र.64/2015, वित्तीय सुधारणा-1, दिनांक 15 जानेवारी, 2016 नुसार संवर्गातील एकूण रिक्त पदांपैकी 50 टक्के पर्यंत पदे भरण्यास मुभा देण्यात आलेली आहे.

(३) विद्यापीठात विविध शैक्षणिक विभागातील रिक्त शिक्षकांच्या पदांचा कार्यभार पूर्ण करण्यासाठी अंशदानात्मक शिक्षकांची नियुक्ती करण्यात आली आहे. त्यामुळे विद्यार्थ्यांचे शैक्षणिक नुकसान होत नाही.

ता.प्र.क्र.२५४७६....

- (४) डिसेंबर २०१६ मध्ये रिक्त पदांपैकी ५०% पदे भरण्याबाबत विद्यापीठाकडून कार्यवाही अपेक्षित आहे.
- (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

श्री.मितेश भांगडिया : सभापती महोदय, माझ्या पहिल्या प्रश्नाला लेखी उत्तर देताना मंत्री महोदयांनी मान्य केले आहे की, प्राध्यापकांची १३६ पदे रिक्त आहेत. तसेच दुसऱ्या प्रश्नाला सुरुवातीलाच 'होय' असे लेखी उत्तर दिलेले आहे. प्रश्न क्रमांक दोनच्या उत्तरात नमूद केले आहे की, "शासन निर्णय क्र.संकीर्ण/२०१५ प्र.क्र.६४/२०१५, वित्तीय सुधारणा-१, दिनांक १५ जानेवारी, २०१६ नुसार संवर्गातील एकूण रिक्त पदांपैकी ५० टक्के पर्यंत पदे भरण्यास मुभा देण्यात आलेली आहे. " या निमित्ताने मी स्पेसिफिक विचार इच्छितो की, 'विशेष बाब' म्हणून नागपूर विद्यापीठाच्या पदव्युत्तर विभागांमध्ये मंजूर असलेली प्राध्यापकांची पदे पूर्णपणे भरण्यात येतील काय ?

श्री.रवींद्र वायकर : सभापती महोदय, दिनांक १५ जानेवारी, २०१६ रोजीच्या शासन निर्णयानुसार संवर्गातील एकूण रिक्त पदांपैकी ५० टक्क्यांपर्यंत पदे भरण्याचा निर्णय घेतला आहे. त्या अनुषंगाने जाहिरात दिली जाईल व ५० टक्के पदे भरली जातील. त्यानंतर पुन्हा एकदा त्यांनी शासनाकडे मागणी केल्यानंतर उर्वरित पदे भरण्यास मान्यता देता येईल.

या नंतर श्री. कांबळे

ता.प्र.क्र.२५४७६....

प्रा. अनिल सोले : सभापती महोदय, शासनाने दिनांक १५ जानेवारी, २०१६ ला ५० टक्के जागा भरण्याची मूभा दिली आहे. माझा असा प्रश्न आहे की, ही मूभा दिलेली आहे की हा आदेश दिलेला आहे ? दिनांक १५ जानेवारी, २०१६ ला मूभा दिल्यानंतर डिसेंबर, २०१६ पर्यंत जागा भरायच्या होत्या. आतापर्यंत नागपूर विद्यापीठातील किती जागा भरल्या गेल्या आणि त्याची प्रक्रिया काय आहे ? येथे असलेली डी. लक्ष्मीनारायण इन्स्टिट्यूट ऑफ टेक्नॉलॉजी ही अत्यंत जुनी इन्स्टिट्यूट आहे. त्यांनी डोनेट केलेल्या १० एकर जागेमध्ये आहे. देशातील केमिकल व इंजिनिअरिंगचे एकमेव असे मोठे स्थान आहे. त्या ठिकाणी ९३ जागा आहेत, त्यापैकी फक्त ३३ जागांवर प्राध्यापक आहेत आणि बाकी सर्व जागा रिक्त आहेत. माझी अशी विचारणा आहे की, या जागा भरण्याची प्रक्रिया सुरू झाली आहे का आणि ती केव्हा पूर्ण होणार आहे, विद्यापीठातील शिक्षकेत्तर कर्मचाऱ्यांचा जो अनुशेष आहे, त्याची पूर्तता करण्याच्या दृष्टीने शासनाने काही आदेश दिले आहेत का ?

श्री. रवींद्र वायकर : सभापती महोदय, दिनांक ५ नोव्हेंबर, २००७ च्या शासन निर्णयाच्या अनुषंगाने राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज, नागपूर विद्यापीठातील विविध पदव्युत्तर विभागात संचालित विभागातील एकूण ३३४ पदे मंजूर करण्यात आली आहेत. मंजूर पदांमध्ये प्राध्यापकांची पदे ५३ आहेत, सहयोग प्राध्यापकांची पदे ८९ आहेत, सहायक प्राध्यापकांची पदे १९२ आहेत, अशी एकूण पदे ३२४ आहेत. भरलेल्या पदांमध्ये प्राध्यापकांची पदे २९ आहेत, सहयोग प्राध्यापकांची पदे ४३ आहेत, सहायक प्राध्यापकांची पदे १२६ आहेत, अशी १९८ पदे भरली आहेत. रिक्त पदांमध्ये प्राध्यापकांची पदे २४ आहेत, सहयोगी प्राध्यापकांची पदे ४३ आहेत, सहायक प्राध्यापकांची पदे ६६ आहेत, अशी एकूण १३६ पदे रिक्त आहेत. ती पदे भरण्यासाठी उशिर का झाला, असे सन्माननीय सदस्यांनी विचारले आहे. माननीय उच्च न्यायालयाने वेळोवेळी दिलेल्या निर्णयाच्या अनुषंगाने शासनाने बिंदुनामावली

ता.प्र.क्र.२५४७६....

श्री. रवींद्र वायकर

व आरक्षण निर्धारणासंबंधी वेळोवेळी निर्गमित केलेल्या शासन निर्णयांमुळे वेळोवेळी बिंदुनामावली तयार करणे, सुधारित करणे, त्यास शासनाची मान्यता घेणे, यामुळे पदभरतीच्या प्रक्रियेस विलंब झालेला आहे. ही प्रक्रिया केव्हापर्यंत पूर्ण होईल असे सन्माननीय सदस्यांनी विचारले आहे. विद्यापीठात एकूण पदाच्या ५० टक्के रिक्त पदे आहेत, यासाठी जाहिरात प्रकाशित करण्याची कार्यवाही करण्यात आली आहे, तज्ज्ञ समितीमार्फत कार्यवाही सुरू करण्यात येईल, सदर जाहिरात याच १५ दिवसांत म्हणजे पुढच्या आठवड्यात देण्यात येईल.

राज्यात क्रीडा संकुलाची कामे निधी अभावी प्रलंबित असल्याबाबत

- * 25188 श्री. सतिश चव्हाण (पदवीधर), श्री. अमरसिंह पंडित (महाराष्ट्र विधानसभा सदस्यांद्वारा निर्वाचित), श्री. धनंजय मुंडे (महाराष्ट्र विधानसभा सदस्यांद्वारा निर्वाचित) : (1) राज्यात सन 1998 च्या क्रीडा धोरणानुसार 356 तालुका क्रीडा संकुलाची निर्मिती केली, हे खरे आहे काय,
(2) असल्यास, 356 क्रीडा संकुलापैकी 50 टक्के संकुलाची कामे पुर्ण झाली असुन उर्वरीत क्रीडा संकुलाचे बांधकाम निधी अभावी प्रलंबित आहे, हे खरे ही आहे काय,
(3) असल्यास, ग्रामीण भागातील खेळाडुंना सोई सुविधा व प्रशिक्षक नसल्याने ग्रामीण भागातील खेळाडु चमक दाखवु शकत नाही, हे ही खरे आहे काय,
(4) असल्यास, ग्रामीण भागातील खेळाडुंना प्रशिक्षण देण्यासाठी त्वरीत प्रशिक्षकांच्या नेमणुका व साहित्य उपलब्ध करुन देण्यासाठी शासनाने काेणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
(5) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विनोद तावडे : (1), (2) व (3) हे खरे नाही.

- (4) शासन निर्णय दिनांक 31 जुलै, 1997 व 26 मार्च, 2003 नुसार पूर्ण झालेल्या तालुका क्रीडा संकुल देखभाल दुरुस्तीसाठी (साहित्यासह) व कर्मचाऱ्यांचे मानधनासाठी प्रतीवर्षी रु.3.00 लक्ष दिले जातात. तसेच तालुका क्रीडा संकुलासाठी 1 लिपिक, 1 शिपाई, 1 चौकीदार व 2 क्रीडा मार्गदर्शक यांची मानधन तत्त्वावर नियुक्ती केली जाते.
(5) प्रश्न उद्भवत नाही.

श्री. सतीश चव्हाण : सभापती महोदय, प्रश्नातील क्रमांक १, २, ३ ला “हे खरे नाही” असे म्हटले आहे. मग आपण आतापर्यंत किती संकुले मंजूर केली आणि कोणत्या धोरणानुसार केली, त्यापैकी किती पूर्ण झाली, संपूर्ण संकुलांमध्ये किती

ता.प्र.क्र.२५१८८....

श्री. सतीश चव्हाण

प्रशिक्षकांची आवश्यकता आहे, त्यापैकी किती नियुक्त केले आहेत आणि कुठे-कुठे साहित्य पुरविले आहे ?

श्री. विनोद तावडे : सभापती महोदय, तालुका क्रीडा संकुलाची योजना होती, त्यामध्ये जागा उपलब्ध असलेले तालुके २६० आहेत, निधी वितरित केलेले तालुके २७६ आहेत, संकुले पूर्ण झालेले तालुके ६९ आहेत, काम अंतिम टप्प्यात असलेले तालुके ६७ आहेत, काम प्रगतीपथावर असलेले तालुके ६३ आहेत, प्रशासकीय मान्यता दिलेले, परंतु काम सुरू न झालेले तालुके ११ आहेत, निधी अभावी काम बंद असणारे तालुके २२ आहेत, नव्याने प्रशासकीय मान्यताप्राप्त केलेले तालुके ३ आहेत, प्रशासकीय मान्यता दिल्यानंतर काम बंद, जागेची अडचण, न्यायालयीन प्रकरण असे तालुके २५ आहेत, जागा प्राप्त तथापि अंदाजपत्रके सादर न केलेले तालुके १२ आहेत, अद्याप जागा अप्राप्त तालुके १०९ आहेत. मुद्दा असा आहे की, आपण तालुका क्रीडा संकुलाची योजना सुरू केली, अनेक ठिकाणी अशी संकुले झाली, पण त्यासाठी केअरटेकर कोणी नसल्यामुळे ती रखडली आहेत, खंडर झालेली आहेत, चुकीच्या गोष्टींसाठी वापरली जात आहेत. केअरटेकर पॉलिसी केली आहे. त्या-त्या ठिकाणच्या शैक्षणिक संस्था, किंवा बाकीच्या संस्था असतील तर त्यांना आपण ते चालवायचा देऊ आणि याऊपर काही सूचना असतील तर संबंधित सन्माननीय सदस्यांची बैठक घेऊन त्या सूचना ऐकून घेऊ. क्रीडा संकुले परिपूर्ण पध्दतीने चालू करण्यासाठी नवीन धोरण केले आहे, त्याची अंमलबजावणी जानेवारीमध्ये सुरू होईल.

श्री. सतीश चव्हाण : सभापती महोदय, विचारलेल्या प्रश्नांचे उत्तरच आलेले नाही.(अडथळा)....

ता.प्र.क्र.२५१८८....

सभापती : आपण प्रश्नोत्तराचा तास सव्वा तीन पर्यंत घ्यायचा का, माझी काही हरकत नाही. आपण तसे सांगा. आपण कायदेच पाळू देणार नसाल तर कसे होणार ?

श्री. विनोद तावडे : सभापती महोदय, मी मघाशीही उल्लेख केला आहे. मी सभागृहाला एक चांगली व आनंदाची गोष्ट सांगू इच्छितो की, यावर्षी इंग्रजी शाळांमधून जिल्हा परिषदेच्या मराठी शाळांत १४ हजार मुलांनी प्रवेश घेतला आहे, जिल्हा परिषदेच्या मराठी शाळेत स्पोकन इंग्लिश आणि ॲक्टिव्हिटी बेस लर्निंग सुरू केल्यामुळे अनेक पालकांनी इंग्रजी शाळांतील मुले जिल्हा परिषदेच्या मराठी शाळांत आणली आहेत, अशा जिल्हा परिषदेच्या मराठी शाळांत काम करणारे शिक्षक आता गॅलरीत बसले आहेत. सभागृहाने त्यांचे बाके वाजवून अभिनंदन करावे.

(सन्माननीय सदस्य बाके वाजवून अभिनंदन करतात.)

सभापती : अभिनंदन.

पृ.शी. : लेखी उत्तरे
मु.शी. : अतारांकित प्रश्नोत्तरांची पहिली, दुसरी, तिसरी, चौथी,
पाचवी व सहावी यादी सभागृहाच्या पटलावर ठेवणे.

सचिव : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने अतारांकित प्रश्नोत्तरांची पहिली, दुसरी, तिसरी, चौथी, पाचवी व सहावी यादी सभागृहाच्या पटलावर ठेवतो.

सभापती : अतारांकित प्रश्नोत्तरांची पहिली, दुसरी, तिसरी, चौथी, पाचवी व सहावी यादी सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आल्या आहेत.

(प्रेस : येथे सोबत जोडलेली यादी छापवी.)

नियम २८९ अन्वयेच्या प्रस्तावाच्या सूचनेसंबंधी

सभापती : माझ्याकडे नियम २८९ ची ३ निवेदने आलेली आहेत. पहिले निवेदन सर्वश्री. अमरसिंह पंडित, धनंजय मुंडे, वि.प.स. यांचे आहे. आज दिनांक ९ डिसेंबर, २०१६ रोजी सर्वश्री. अमरसिंह पंडित, धनंजय मुंडे, वि.प.स. यांनी सकाळी ९.२६ वाजता “राज्यात विशेषतः मराठवाडा आणि विदर्भात भीषण दुष्काळानंतर माहे सप्टेंबर, २०१६ च्या सुमारास अतिवृष्टीमुळे मराठवाड्यातील १९ लाख ५८ हजार ६९३ हेक्टर क्षेत्रावरील खरीब पिकांचे मोठ्या प्रमाणावर नुकसान होणे, नुकसानग्रस्त शेतकऱ्यांना अद्याप कोणतीही मदत न मिळणे, औरंगाबाद येथे झालेल्या मंत्रिमंडळ बैठकीनंतर मोठ्या पॅकेजची घोषणा होऊनही अद्याप कोणतीही अंमलबजावणी शासनाकडून करण्यात न येणे” या विषयाबाबत म.वि.प. नियम २८९ अन्वये सूचना दिली आहे. मी सन्माननीय सदस्य श्री. अमरसिंह पंडित किंवा सन्माननीय विरोधी पक्षनेते श्री. धनंजय मुंडे यांना अत्यंत थोडक्यात नियम २८९ च्या प्रस्तावाची सूचना कशी होते हे स्पष्ट करण्यास सांगत आहे.

श्री. अमरसिंह पंडित : सभापती महोदय, राज्यात विशेषतः मराठवाडा व विदर्भ येथे भीषण दुष्काळानंतर यावर्षी अतिवृष्टीमुळे मराठवाड्यात १९ लाख ५८ हजार ६९३ हेक्टरवरील खरीपाच्या पिकांचे मोठ्या प्रमाणावर नुकसान झाले आहे. नुकसानग्रस्त २१ लाख १० हजार शेतकऱ्यांना नुकसानभरपाई मिळावी म्हणून विभागीय आयुक्त यांनी शासनाला प्रस्ताव पाठविला होता. परंतु शेतकऱ्यांना अद्यापपावेतो कसल्याही प्रकारची नुकसानभरपाई मिळालेली नाही. अतिवृष्टीमुळे हजारो तलाव, पॅकोलेशन टँक्स ज्याला पीटी म्हटले जाते ते व बंधारे फुटल्यामुळे फार मोठ्या प्रमाणात जमिनीचे नुकसान झाले आहे. आपल्याला नियम २८९ अन्वये जरी हा विषय योग्य वाटत नसला तरी मी आपल्याला विनंती करतो की, नियम ९७ अन्वये का होईना मला एक संधी द्यावी. कारण हा व्यापक विषय आहे. तालुक्याचा किंवा गावाचा विषय नाही. हा मराठवाड्याचा विषय आहे. मला नियम ९७ अन्वये हा विषय मांडण्यासाठी एक संधी द्यावी ही विनंती आहे.

सभापती : आपण पुढच्या आठवड्यात या संदर्भात प्रयत्न करू. महाराष्ट्र विधानपरिषद नियमांतील एखादा नियम स्थगित करणे या संबंधाचा नियम २८९ हा आहे. कोणत्याही सदस्यास माननीय सभापतींच्या अनुमतीने कोणताही नियम स्थगित करण्यासंदर्भात सूचना देता येईल.

यावरून असे दिसून येते की, प्रश्नोत्तराचा तास किंवा इतर सगळे कामकाज स्थगित करण्यासाठी त्या दिवसाच्या कामकाजाच्या क्रमात असे काम किंवा एखादा विशिष्ट प्रस्ताव सभागृहासमोर असणे आवश्यक आहे.

सदर विषय हा आजच्या कामकाज पत्रिकेत समाविष्ट नसल्यामुळे सूचना मी अमान्य करित आहे.

सूचना क्रमांक - २, आज दिनांक ९ डिसेंबर, २०१६ रोजी श्री. प्रकाश गजभिये, वि.प.स. यांनी सकाळी १०.४७ वाजता "महावितरण कंपनीने महसुलीची तूट रूपये ३८ हजार ९९७ कोटी भरून काढण्यासाठी विजेच्या दरात २२ टक्क्यांनी वाढ करण्याचा निर्णय घेणे व प्रस्ताव महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोगाकडे सादर करणे, राज्यातील ८० टक्के जनता सुमारे ४ तासांहून अधिक भारनियमन सोसत असणे, हा संपूर्ण बोजा सामान्य ग्राहकांवर पडणार असणे" या विषयाबाबत म.वि.प. नियम २८९ अन्वये सूचना दिली आहे. सन्माननीय सदस्यांनी सदर विषयावर थोडक्यात म्हणणे मांडावे.

श्री. प्रकाश गजभिये : सभापती महोदय, सार्वजनिक महत्त्वाच्या व जनतेच्या विषयाच्या संदर्भातील ही सूचना आहे. मागील २ वर्षांतील तूट व आगामी ४ वर्षांत येणारी महसुलाची 40 हजार कोटी रूपयांची तूट भरून काढण्याकरिता विजेच्या दरात २२ टक्क्यांनी वाढ करण्याचा निर्णय शासनाने घेतला आहे.

या नंतर श्री. रोझेकर

श्री.प्रकाश गजभिये.....

विजेचे दर अशाच प्रकारे वाढले तर राज्यातील सामान्य जनतेचे कंबरडे मोडणार आहे. समजा सन २०१६ ते सन २०२० पर्यंत अशीच दरवाढ होत राहिली तर भीषण परिस्थिती निर्माण होणार आहे. अगोदरच ५० टक्के दरवाढ केलेली आहे. या राज्यातील गरीब लोकांचे विद्युत कनेक्शन तोडण्यात आले आहे. मुले शिक्षणापासून वंचित रहात आहेत.

सभापती : सन्माननीय सदस्यांनी ही तातडीची बाब कशी होते, एवढ्यापुरते बोलावे.

श्री.प्रकाश गजभिये : सभापती महोदय, मी तेच सांगण्याचा प्रयत्न करतो आहे. विद्यार्थ्यांना शिक्षणापासून वंचित रहावे लागत आहे. त्यामुळे वीज दरवाढ कमी करण्याच्या संदर्भात आम्हाला याच सभागृहामध्ये न्याय मिळू शकतो. आम्हाला हेच व्यासपीठ आहे. त्यामुळे सर्व कामकाज बाजूला ठेऊन वीज दरवाढीबाबत आपण चर्चा घडवून आणावी, अशी विनंती आहे.

सभापती : महाराष्ट्र विधानपरिषद नियमांतील एखादा नियम स्थगित करणे या संबंधीचा नियम 289 हा आहे. कोणत्याही सदस्यास माननीय सभापतींच्या अनुमतीने कोणताही नियम स्थगित करण्यासंदर्भात सूचना देता येईल. यावरून असे दिसून येते की, प्रश्नोत्तराचा तास किंवा इतर सगळे कामकाज स्थगित करण्यासाठी त्या दिवसाच्या कामकाजाच्या क्रमात असे काम किंवा असा एखादा विशिष्ट प्रस्ताव सभागृहासमोर असणे आवश्यक आहे. परंतु उक्त विषय आजच्या कामकाज पत्रिकेमध्ये समाविष्ट नसल्यामुळे मी ही सूचना अमान्य करित आहे.

यानंतर आज दिनांक ९ डिसेंबर, २०१६ रोजी श्री.कपिल पाटील, वि.प.स. यांनी सकाळी ११.५३ वाजता “डिमॉनेटायझेशन नंतर राज्यातील जिल्हा बँकांवर घालण्यात आलेली बंदी, नव्या नोटांच्या थांबविण्यात आलेल्या पुरवठ्यामुळे जिल्हा बँकेतून शिक्षकांचे पगार अजूनही झालेले नसणे, शिक्षकांचे वेतन राष्ट्रीयकृत बँकांमार्फत करणे” या विषयाबाबत म.वि.प.नियम २८९ अन्वये सूचना दिली आहे.

सभापती.....

महाराष्ट्र विधानपरिषद नियमांतील एखादा नियम स्थगित करणे या संबंधीचा नियम 289 हा आहे. कोणत्याही सदस्यास माननीय सभापतींच्या अनुमतीने कोणताही नियम स्थगित करण्यासंदर्भात सूचना देता येईल. यावरून असे दिसून येते की, प्रश्नोत्तराचा तास किंवा इतर सगळे कामकाज स्थगित करण्यासाठी त्या दिवसाच्या कामकाजाच्या क्रमात असे काम किंवा असा एखादा विशिष्ट प्रस्ताव सभागृहासमोर असणे आवश्यक आहे. परंतु उक्त विषय आजच्या कामकाज पत्रिकेमध्ये समाविष्ट नसल्यामुळे मी ही सूचना अमान्य करित आहे.

पृ.शी. : महाअधिवक्त्यांची नियुक्ती

मु.शी. : महाअधिवक्त्यांची नियुक्ती याबाबत माननीय

सार्वजनिक बांधकाम मंत्र्यांचे निवेदन

श्री.चंद्रकांत पाटील (सार्वजनिक बांधकाम मंत्री) : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्य श्री.संजय दत्त यांनी महाअधिवक्त्यांची नियुक्ती या विषयासंबंधी नियम २८९ अन्वये दिलेल्या प्रस्तावास अनुलक्षण आपण निदेश दिल्याप्रमाणे मी पुढील निवेदन करित आहे.

(येथे निवेदन छापाने.)

श्री.संजय दत्त : सभापती महोदय, मी आपले आभार मानतो की, आपल्या माध्यमातून शासनाचे निवेदन आज सभागृहात झाले आहे.

सभापती महोदय, रेकॉर्डवर चुकीचे राहू नये म्हणून मी काही माहिती सांगू इच्छितो. सभागृहाला हे कळणे गरजेचे आहे की, जे निवेदन मागील अधिवेशनामध्ये केले होते त्या निवेदनातील पहिला भाग आजच्या निवेदनातही आहे. परंतु, कोर्टाने ते चुकीचे ठरविले आहे. शासनाने येत्या १३ तारखेपर्यंत कोर्टात अॅफिडेव्हिट सादर करावयाचे आहे आणि १४ तारखेला त्याची सुनावणी होणार आहे. कोर्टाने याबाबत सरकारवर ताशेरे ओढलेले आहेत आणि नियुक्ती झाली पाहिजे, असे कोर्टाचे मत आहे. सहयोगी महाअधिवक्ता आणि महाअधिवक्ता हे समान मानता येणार नाहीत. महाअधिवक्ता यांच्या नियुक्तीस आठ महिन्यांची दिरंगाई का झाली, यावर मात्र सरकारने पडदा टाकलेला आहे. आजच्या निवेदनातून सरकारने हे मान्य केले आहे की, चुकीचे झाले आहे. त्यामुळे सरकारला महाअधिवक्ता यांची नियुक्ती लवकरात लवकर करावी लागेल.

धन्यवाद.

पृ.शी./मु.शी. : औचित्याचे मुद्दे

सभापती : आता औचित्याचे मुद्दे घेण्यात येतील.

श्री. धनंजय मुंडे : सभापती महोदय, माझा औचित्याचा मुद्दा आहे.

सभापती महोदय, सुमारे ३ ते ४ वर्षांपासून महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगाच्या पोलीस उपनिरीक्षक पदासह इतर भरतीबाबत जाहिरात प्रसिध्द न होणे, ग्रामीण भागातील अनेक युवक-युवती आयोगाच्या परिक्षांकरिता पाच वर्षांपासून पूर्व तयारी करत असणे, शासनाची नोकरभरती बंद असल्यामुळे इतर ठिकाणीही त्यांना नोकरीची संधी नसणे, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगाने नुकतीच ७५० पोलीस उपनिरीक्षक पदासाठी जाहिरात क्रमांक ५४/२०१६ नुसार जाहिरात प्रसिध्द करणे, या जाहिरातीमध्ये खऱ्या प्रवर्गातील उमेदवाराचे वय २८ वर्षांपेक्षा अधिक नसावे आणि मागासवर्गीय उमेदवारांसाठी ३१ वर्ष कमाल मर्यादेची अट टाकणे, शासनाने दिनांक २५/०४/२०१६ रोजी खुल्या प्रवर्गातील उमेदवारासाठी ३८ वर्ष व मागासवर्गीय उमेदवारासाठी ४३ वर्ष कमाल वय करण्याचा निर्णय घेणे, याबाबत सभागृहात सुध्दा शासनाच्या वतीने आश्वासन देण्यात येणे, मात्र महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगाच्या जाहिरातीमध्ये शासन निर्णयाप्रमाणे उल्लेख नसल्यामुळे राज्यातील परिक्षेची पूर्व तयारी करणारे लाखो बेरोजगार तरुण भरती प्रक्रियेपासून वंचित राहणे, यामुळे या तरुणांमध्ये पसरलेले शासनविरोधी प्रचंड नैराश्याचे वातावरण आणि संताप, शासनाने दिलेल्या आश्वासनानुसार व घेतलेल्या निर्णयानुसार खुल्या प्रवर्गासाठी ३८ वर्ष आणि मागासवर्गीय उमेदवारासाठी ४३ वर्ष कमाल वयाची अट तातडीने लागू करावी, अशी मागणी आम्ही या औचित्याच्या मुद्द्याद्वारे करित आहोत.

सभापती महोदय, जी जाहिरात निघाली आहे त्यामध्ये या शासन निर्णयाचे पालन झालेले नाही. या जाहिरातीची प्रत मी आपल्याकडे देतो. त्यामध्ये असे म्हटले आहे की, दिनांक १ एप्रिल, २०१७ रोजी वयोमर्यादा १९ वर्षे किमान व कमाल २८ वर्षांपेक्षा जास्त नसावी. ही अट घातलेली आहे. एकीकडे राज्य शासनाने एप्रिल, २०१६ ला शासन निर्णय काढला आहे आणि दुसरीकडे त्या शासन निर्णयाचे

श्री.धनंजय मुंडे.....

पूर्णपणे उल्लंघन केलेले आहे. त्यामुळे एकतर या जाहिरातीतील अट रद्द करावी लागेल किंवा नव्याने जाहिरात काढावी लागेल. या जाहिरातीमुळे राज्यातील युवकांचे नुकसान होणार आहे. माझी आपल्याला विनंती आहे की, शासनाने याबाबत तत्काळ कार्यवाही करावी.

अॅड निरंजन डावखरे : सभापती महोदय, एमपीएससीने एक जाहिरात काढली आहे. खरे तर ५ वर्षांनंतर खुल्या प्रवर्गासाठी पोलीस उपनिरीक्षकांची जाहिरात सरकारने काढली आहे. शासनाने यापूर्वीच वयोमर्यादेबाबत शासन निर्णय निर्गमित केलेला आहे. त्यामुळे जाहिरातीमधील वयोमर्यादा तातडीने शासनाने वाढवावी आणि राज्यातील उमेदवारांना न्याय द्यावा, ही विनंती आहे.

श्री.चंद्रकांत पाटील : सभापती महोदय, खूपच गंभीर बाब असल्यामुळे मुख्यमंत्री महोदयांनी लगेच याबाबत संबंधित अधिकाऱ्यांना बोलावून घेतले होते आणि त्यांना सांगितले आहे की, जे ठरले आहे तसेच करावे. यामध्ये थोडीशी तांत्रिक अडचण अशी आली आहे की, आपल्याला याबाबतीत कायदा करावा लागेल. त्यामुळे मुख्यमंत्री महोदयांनी आदेश दिलेले आहेत की, जे ठरले आहे तसेच करावयाचे आहे. वेळ पडली तर तुमच्याशी चर्चा करून अध्यादेश काढला जाईल आणि जे ठरले आहे तसेच केले जाईल.

या नंतर श्री. खर्चे

श्री.प्रकाश गजभिये : सभापती महोदय, माझा औचित्याच्या मुद्दा आहे.

सभापती महोदय, काल नियम २८९ चा मुद्दा मी उपस्थित केला होता. निकिता अग्नीकांडातील जखमींना ५ लाख रुपये द्या आणि मृतांच्या नातेवाईकांना...

सभापती : सन्माननीय सदस्य श्री. प्रकाश गजभिये आपल्या औचित्याच्या मुद्दाचा आजचा विषय तो नाही. उच्च न्यायालयाने दोन वर्षापूर्वी नागपूर महानगरपालिकेला फेरिवाल्यांना पर्यायी उपलब्ध करून देण्याचे सूचविले असणे, या विषयाबाबत तुमची तयारी नसेल तर हा विषय मंगळवारी घेता येईल.

श्री. प्रकाश गजभिये : सभापती महोदय, नागपूर शहरात ४० हजारांच्या वर हॉकर्स आहेत, या हॉकर्सची पर्यायी व्यवस्था महानगरपालिकेने केलेली नाही. वेळोवेळी मोर्चे व आंदोलने करून देखील महानगरपालिका हॉकर्स यांना पर्यायी जागा देत नाही. त्यांची नोंदणी करण्यास महानगरपालिका सक्षम नाही. सभापती महोदय, मला आपल्या माध्यमातून असे सांगावयाचे आहे की, महानगरपालिका नागपूर, सुधार प्रन्यास नागपूर, जिल्हाधिकारी नागपूर यांना आपण याबाबत आदेश द्यावेत. एक महिन्यात हॉकर्सची नोंदणी, त्यांची पर्यायी व्यवस्था, त्यांना विजेची व पाण्याची व्यवस्था करण्यासाठी आदेश द्यावेत अशी मी विनंती करतो.

सभापती : शासनाने याबाबत निवेदन करावे.

श्री.अमरसिंह पंडित : सभापती महोदय, माझा औचित्याचा मुद्दा आहे.

सभापती महोदय, बीड जिल्ह्यातील सिंदफणा नदीवरील अनकोटा येथील कोल्हापूर पध्दतीच्या बंधाऱ्याच्या बाजूने नदीचा प्रवाह बदलल्यामुळे शेतजमीन खरडून वाहून जाणे, त्यामुळे शेतकऱ्यांचे कोट्यवधी रुपयांचे नुकसान झाले आहे, शेतातील उभे पीक वाहून गेल्यामुळे परिसरातील इतर शेतकऱ्यांचे मोठे नुकसान झाले आहे. लोकप्रतिनिधी यांनी प्रत्यक्ष नुकसानग्रस्त भागांना भेट देऊन त्यांचे पंचनामे करण्याची मागणी केली आहे. जिल्हाधिकारी बीड यांनी नुकसानग्रस्त भागाचे पंचनामे करण्याचे आदेश देऊनही अद्याप पंचनामे झालेले नाहीत. संबंधित नुकसानग्रस्त शेतकऱ्यांना अद्याप कोणतीही नुकसान भरपाई मिळालेली नाही. यामुळे नुकसानग्रस्त शेतकऱ्यांमध्ये शासना विरोधात संतापाची लाट पसरलेली आहे. नुकसानग्रस्त शेतकऱ्यांना तातडीने आर्थिक मदत करून वाहून गेलेल्या जमीन मालकांना योग्य ती आर्थिक मदत करण्याच्या संदर्भात शासनाने निर्णय करावा, अशी मी मागणी करीत आहे.

सभापती महोदय, जवळपास ४७ एकर जमीन वाहून गेली आहे. एक-दीड एकराचा हा प्रश्न नाही. नदीने अचानक प्रवाह बदलल्यामुळे ४७ एकर जमीन वाहून गेली आहे. मंत्री महोदयांना मी विनंती करतो की, ही जमीन जास्त आहे, ती सात शेतकऱ्यांची आहे, त्याबाबत पंचनामे करून शासनाने शेतकऱ्यांना दिलासा देण्याची कार्यवाही करावी अशी मी विनंती करतो.

सभापती : याबाबत शासनाने कार्यवाही करावी.

श्रीमती विद्या चव्हाण : सभापती महोदय, माझा औचित्याचा मुद्दा आहे.

सभापती महोदय, पंतनगर घाटकोपर (पूर्व) संत ज्ञानेश्वर मार्ग, मुंबई येथे गणेश संस्थान बालोद्यानजवळ मुले, महिला, वयोवृद्ध सांस्कृतिक व सामाजिक कार्यासाठी वापरात असलेल्या मोकळ्या भूखंडावर गणेश संस्थानच्या नावाने विश्वस्त नसलेल्या लोकांनी आमदार प्रकाश महेता यांच्या आमदार निधीतून अभ्यासिका बांधण्याच्या भूमिपूजाच्या कार्यक्रमाचा फलक लावला होता व तेथे भूमिपूजन करण्यात आले. परंतु आमदार प्रकाश महेता यांनी या अभ्यासिकेला निधी दिलेला नाही. ही अभ्यासिका बांधण्यास परवानगी दिलेली नाही. सदर अभ्यासिकेचे बांधकाम या जागेवर करण्यात आले असून त्या जागेची मालकी मुंबई गृहनिर्माण क्षेत्रविकास मंडळाची आहे, कार्यकारी अभियंता, मुलुंड मुंबई मंडळ यांना दिनांक १ ऑगस्ट, २०१६ रोजी सहाय्यक आयुक्त, एन वॉर्ड बृहन्मुंबई महानगरपालिका घाटकोपर (पूर्व) यांनी सदर अनधिकृत बांधकाबाबत कारवाई करण्याचे पत्र दिले आहे. त्यानंतर दिनांक २४/१०/२००१६ रोजी सहाय्यक आयुक्त अभियंता इमारत आणि कारखाने विभाग यांनी अनधिकृत बांधकाम करणाऱ्यांना सदर बांधकाम स्वतःहून निष्कासित करावे तसे न केल्यास मुंबई महानगरपालिका सदर बांधकाम निष्कासित करीन असे पत्र दिले आहे.. परंतु दिनांक ८/१२/२०१६ पर्यंत सदर अनधिकृत बांधकाम स्वतःहून निष्कासित करण्यात आले नाही व मुंबई महानगरपालिकेमार्फत देखील सदर बांधकाम निष्कासित करण्यात आले नाही. हा विषय अतिशय गंभीर असून या जागेवर त्या भागातील वृद्ध बसत आहेत, त्यांची तेथे अभ्यासिका होती. ती जागा आता एका बिल्डरच्या घशात घालण्याचा डाव मांडण्यात आला आहे. याबाबत शासनाने दखल घ्यावी व त्यासंदर्भातील माहिती मला देण्यात यावी.

सभापती : शासनाने निवेदन करावे.

श्री. हरिसिंग राठोड : सभापती महोदय, माझा औचित्याचा मुद्दा आहे.

सभापती महोदय, ७ डिसेंबर, २०१६ रोजी भटक्या विमुक्त समाजाने मोर्चा काढला होता, हा समाज महाराष्ट्रात अत्यंत दुर्लक्षित आहे. हा समाज तांडा,वाडी वस्ती, डोंगर दऱ्यामध्ये राहत आहे, आपल्या मागण्यांसाठी तो अनेक वर्षांपासून मोर्चे काढीत आहे. सभापती महोदय, सभागृहात मराठा, धनगर समाजाच्या आरक्षणाचा उल्लेख होतो, या दुर्लक्षित समाजाला देखील आरक्षणाची गरज आहे. त्याचा उल्लेख येथे करण्यात येत नाही. त्यासाठी त्यांना मोर्चे व आंदोलने करावी लागतात. यांना बेकायदेशीर रित्या क्रिमीलेअर लावण्यात आले आहे. याबाबत सुप्रीम कोर्टाने आदेश दिले हाेते की, भटक्या विमुक्त समाजाला क्रिमीलेअर लावण्यात येऊ नये. असे असताना महाराष्ट्र शासनाने या समाजाला क्रिमीलेअरची अट लावण्यात आली आहे. त्यांना होस्टेलमध्ये सुविधा मिळत नाही, शिष्यवृत्ती वेळेवर मिळत नाही. महाराष्ट्र सरकारने केंद्र सरकारकडे दोन हजार रुपयांची मागणी केली तरी दोन वर्षांपासून केंद्र सरकारने भटक्या विमुक्त समाजाला एक पैसाही दिला नाही. या समाजाला मोर्चे व आंदोलने काढण्यास भाग पाडू नका. मराठा समाजा इतके मोठे मोर्चे हा समाज काढू शकत नाही. मुकमोर्चे काढू शकत नाहीत व बोंबले मोर्चे देखील काढू शकत नाही. या समाजाला मोर्चे काढण्याची पाळी आणू नका. या समाजाचा क्रिमीलेअरचा प्रश्न आहे, धनगर आरक्षणाचा प्रश्न आहे, ते देखील भटके विमुक्त आहेत, गोवारी लोकांचे प्रश्न आहेत, ११४ गोवारी शहीद झाले आहेत, त्याबाबत कधीही ऊहापोह होत नाही. मराठा आरक्षणाबरोबर या समाजाच्या ज्या मागण्या आहेत, त्याकडे शासनाने लक्ष द्यावे अशी माझी विनंती आहे.

सभापती : शासनाने निवेदन करावे.

श्री. संजय दत्त : सभापती महोदय, औचित्याचे मुद्दे सबमीट झाले तेव्हा मी सचिवांच्या कार्यालयातून माहिती घेतली होती व माझा क्रमांक एक नंबरला होता आता माझा क्रमांक मागे गेलेला आहे.

सभापती : मी आपणाला औचित्याचा मुद्दा मांडण्याची परवानगी देणार आहे.

प्रा. अनिल सोले : सभापती महोदय, माझा औचित्याचा मुद्दा आहे.

सभापती महोदय, राज्यात रस्ता अपघातात मोठ्या प्रमाणात जीव जात असून त्यापोटी मृतकांच्या कुटुंबांना आर्थिक मदत तुटपुंजी किंवा पाहिजे त्या प्रमाणात मिळत नाही. केंद्र शासन २०१६ च्या हिवाळी अधिवेशनात मोटार वाहन अधिनियम विधेयक सादर करणार असून केंद्रीय परिवहन विभाग रस्ता वाहतूक व सुरक्षेबाबत समितीला लवकर अहवाल सादर करणार आहे. महाराष्ट्र राज्य रस्ता अपघातात दुसऱ्या क्रमांकावर असून आतापर्यंत ५ लाखांच्यावर नागरिकांचे अपघात झाले आहेत. दीड लाख नागरिकांचा मृत्यू झाला आहे. त्यापैकी फक्त ५० ते ६० हजार कुटुंबांना आर्थिक मदत मिळालेली आहे. त्यामुळे बरेच अपघातग्रस्त कुटुंब मदतीपासून वंचित राहत असल्यामुळे महाराष्ट्रात जलद गतीने निपटारा व न्याय मिळण्याच्या दृष्टीकोनातून प्रत्येक जिल्ह्यात मोटार अपघात वाहन दावा न्यायाधिकरण स्थापन झाल्यास तातडीने अपघात प्रकरणे निकाली निघण्यास मदत होऊ शकते. त्याकरिता तातडीने महाराष्ट्रात अपघात वाहन दावा न्यायाधिकरण स्थापन करण्याची आवश्यकता आहे. अशी मी या औचित्याच्या मुद्द्यांद्वारे विनंती करित आहे.

या नंतर श्री. बोरले

श्री.जगन्नाथ शिंदे : सभापती महोदय, माझा औचित्याचा मुद्दा आहे.

सभापती महोदय, कल्याण तालुक्यातून वाहणाऱ्या वालधुनी नदी विकासाचा प्रस्ताव राज्य शासनाकडे मागील ५ वर्षांपासून धुळ खात पडलेला असून आज आर्थिक क्षमता नसलेल्या वालधुनी लगतच्या स्थानिक स्वराज्य संस्थांनी या नदी पात्राचे संरक्षण व संवर्धनाचा भार उचलावा असे वारंवार सूचित करूनही शासन या प्रकरणी आपली जबाबदारी झटकत असणे, पुणे जिल्ह्यातील मुळा-मुठा नदीचे प्रदूषण, नियंत्रण आणि विकासासाठी शेकडो कोटी रुपये निधी केंद्र शासनाकडून मिळविण्यासाठी राज्य शासनाने प्रस्ताव सादर करून तो मंजूर करून घेतला असताना वालधुनी नदीच्या विकासासाठी त्याच धर्तीवर केंद्र शासनाच्या माध्यमातून निधीची उपलब्धता करण्यासाठी राज्य शासनाने तातडीने कार्यवाही करावी, अशी मी औचित्याच्या मुद्द्याद्वारे शासनाकडे मागणी करीत आहे.

श्री.गोपिकिशन बाजोरीया : सभापती महोदय, माझा औचित्याचा मुद्दा आहे.

सभापती महोदय, सन २००९ पूर्वीच्या अनधिकृत धार्मिक स्थळांचे बांधकाम निष्कासित करण्याचे आदेश दिनांक १८ नोव्हेंबर, २०१५ रोजी राज्य शासनाने सर्वोच्च न्यायालयाने दिलेल्या निर्देशाच्या अनुषंगाने दिले. या आदेशानुसार अकोला जिल्ह्यातील सन २००९ पूर्वीची धार्मिक स्थळे निष्कासित करताना मंदिर, ट्रस्ट किंवा मंदिरातील संबंधित व्यक्तीला पूर्व सूचना न देता परस्पर धार्मिक स्थळे तोडण्यात येत आहेत. त्यामुळे वर्षानुवर्षे भक्ती भावाने धार्मिक स्थळांमध्ये देव दर्शनासाठी जाणाऱ्या भाविकांमध्ये प्रचंड नाराजी निर्माण झालेली आहे. काही धार्मिक स्थळे रस्त्याच्या लगत आहेत तर काही धार्मिक स्थळे खुल्या जागेत असताना सुद्धा ती निष्कासित करण्यात येत आहेत. काही ठिकाणी स्वतःच्या मालकीच्या खुल्या जागेत असलेली धार्मिक स्थळे देखील निष्कासित करण्यात येत आहेत. जिल्ह्यातील काही मंदिरे पिढ्यानपिढ्या वारसा हक्काने सुरु आहेत. ती मंदिरे देखील निष्कासित करण्यात येत आहेत. त्यामुळे भाविकांच्या भावना दुखावल्या जात आहेत. सदर निर्णय भाविकांच्या भावना दुखावणारा असल्यामुळे या संदर्भात फेरविचार होण्याची गरज आहे. राज्य शासनाने या संदर्भात फेरविचार करावा. तसेच, राज्य शासनाने या संदर्भात जो शासन निर्णय काढलेला आहे तो रद्द करण्यात यावा.

सभापती महोदय, सर्वोच्च न्यायालयाच्या निर्देशामध्ये असेही नमूद केलेले आहे की, ज्या धार्मिक स्थळांना लोकमान्यता प्राप्त आहे त्यांना हात लावू नये. माझी विनंती आहे की, ज्या धार्मिक स्थळांना लोकमान्यता प्राप्त आहे ती कायम स्वरूपी तशीच ठेवण्यात यावीत, अशी मी औचित्याच्या मुद्द्याद्वारे शासनास विनंती करीत आहे.

श्री.नरेंद्र पाटील : सभापती महोदय, माझा औचित्याचा मुद्दा आहे.

सभापती महोदय, राज्य सरकारने माता व बालमृत्यू यावर नियंत्रण मिळविण्यासाठी जननी शिशू सुरक्षा योजना सुरु करणे तसेच, केंद्र शासनाच्या निर्देशानुसार आरोग्य विभागाशी संबंधित असलेल्या सर्वच शहरी व ग्रामीण रुग्णालयांमध्ये सदर योजना शंभर टक्के राबविली जात असणे, मात्र वर्षभरात नागपूर शहरातील मेडिकल व मेयो रुग्णालयामध्ये जननी शिशू सुरक्षा योजना राबविली जात नसल्याने सदर योजनेच्या लाभापासून सुमारे २३ हजार गर्भवती माता वंचित राहिल्याचे माहे डिसेंबर, २०१६ च्या पहिल्या सप्ताहात उघडकीस येणे, या रुग्णालयात प्रसुतीसाठी आलेल्या रुग्णांच्या नातेवाईकांना शस्त्रक्रिया साहित्य व औषधे आणण्यासाठी प्रिस्क्रीप्शन नोट दिली जात असणे, म्हणजेच सदर योजना राबविण्यासाठी राज्य शासन अपयशी असल्याचे गृहीत असणे, यामुळे उपरोक्त रुग्णालयामध्ये जननी शिशू सुरक्षा योजना तातडीने राबविण्यात यावी, अशी मी औचित्याच्या मुद्द्याद्वारे शासनास शिफारस करित आहे.

श्री.जयवंतराव जाधव : सभापती महोदय, माझा औचित्याचा मुद्दा आहे.

सभापती महोदय, आदिवासी विभागाचा भोंगळ आणि भ्रष्ट कारभार मागील अनेक वर्षापासून चर्चेत राहिलेला आहे. नाशिक जिल्ह्यात याचा पुन्हा प्रत्यय आलेला आहे. जव्हार येथील कु.श्रावण जाधव नावाच्या विद्यार्थ्यांच्या बँक खात्यात श्वेटरचे पैसे जमा झाले होते. हा प्रश्न मागील दोन वर्षापासून प्रलंबित होता. त्या विद्यार्थ्यांच्या महाराष्ट्र बँकेतील खात्यात ९०० रुपये जमा झाले होते. नोटाबंदीच्या निर्णयाच्या काळातच त्यांच्या बँक खात्यात ही रक्कम जमा झाली होती.

सभापती : मी सन्माननीय सदस्य श्री.जयवंतराव जाधव यांना सांगू इच्छितो की, आपण माझ्याकडे जो औचित्याचा मुद्दा दिलेला आहे तो वगळा आहे. आपण त्याऐवजी या विषयावरील औचित्याचा मुद्दा मांडत आहात काय ?

श्री.जयवंतराव जाधव : सभापती महोदय, होय. कु.श्रावण जाधव या विद्यार्थ्यांचे वडील श्री.दिनेश जाधव ती रक्कम काढण्यासाठी बँकेसमोर असलेल्या लाईनमध्ये उभे होते. परंतु, पुन्हा त्यांचे दुर्दैव आडवे आले. ज्यावेळी पैसे काढण्यासाठी त्यांचा नंबर आला त्यावेळी काही ठिकाणी इंटरनेटचा प्रॉब्लेम झाला आणि त्यांना पैसे मिळू शकले नाहीत. ते दोन दिवस बँकेच्या लाईनमध्ये उभे होते. कारण, इयत्ता ७ वी मध्ये शिक्षण घेणाऱ्या आपल्या मुलासाठी श्वेटर घेऊन जावे या हेतूने ते बँकेतून पैसे काढण्यासाठी लाईनमध्ये उभे होते. परंतु, श्री.दिनेश जाधव त्या दिवशी उपाशी होते आणि त्यांना भोवड येऊन ते खाली पडले. त्यांना नाशिक रुग्णालयामध्ये दाखल करण्यात आले. परंतु, नंतर त्यांना मृत घोषित करण्यात आले. हा भोंगळ कारभार तर आहेच, परंतु अशा काही जेन्युईन केसेस आहेत. सन्माननीय सभागृह नेते सभागृहात उपस्थित आहेत. शासनाने अशा जेन्युईन केसेसचा सहानुभूतिपूर्वक विचार करून संबंधितांना न्याय द्यावा, अशी मी औचित्याच्या मुद्द्याद्वारे शासनास विनंती करतो.

श्रीमती स्मिता वाघ : सभापती महोदय, माझा औचित्याचा मुद्दा आहे.

सभापती महोदय, राज्यात मुत्रपिंड बदल शस्त्रक्रियेनंतर रुग्णांना दरमहा साधारणतः २० हजार रुपयांपर्यंतची औषधे व ५ हजार रुपयांपर्यंत इतर खर्च येतो. म्हणजे अशा रुग्णांना दरमहा २५ हजार रुपये खर्च येतो. त्यांना पुढील जीवन जगण्याच्या दृष्टीने सदर खर्च करणे अत्यावश्यक आहे. सदर शस्त्रक्रियेपर्यंत शासन स्तरावरील विविध योजनांमार्फत अशा रुग्णांना आर्थिक मदत मिळते. परंतु, शस्त्रक्रियेनंतरचा खर्च रुग्णास करणे अशक्य होते. म्हणून अशा रुग्णांना शस्त्रक्रियेनंतर येणाऱ्या औषधोपचाराच्या खर्चासाठी आर्थिक मदतीची अत्यंत गरज असल्याने ज्याप्रमाणे एचआयव्हीग्रस्त रुग्णांना दरमहा मोफत औषधे पुरविण्यासाठी जिल्हा रुग्णालयात केंद्र स्थापन करण्यात आले असून त्याद्वारे जिल्ह्यातील एचआयव्हीग्रस्त रुग्णांना औषधे पुरविली जातात त्याप्रमाणे मुत्रपिंड बदल झालेल्या व कर्करोगग्रस्त रुग्णांना मोफत औषधे पुरविण्यासाठी प्रत्येक जिल्ह्यात स्वतंत्र यंत्रणा उभी करावी, अशी मी औचित्याच्या मुद्द्याद्वारे शासनास विनंती करते.

श्री.आनंदराव पाटील : सभापती महोदय, माझा औचित्याचा मुद्दा आहे.

सभापती महोदय, सदस्यांना जात प्रमाणपत्र ठराविक वेळेत सादर करण्याचे आदेश शासनाने दिले असल्याचे माहे डिसेंबर २०१६ रोजी वा त्या सुमारास निदर्शनास येणे, परंतु दिलेल्या मुदतीत सदरचे प्रमाणपत्र शासनाकडून वेळेत मिळत नसणे, वेळोवेळी संबंधित कार्यालयात जाऊन सुद्धा जात प्रमाणपत्र मुदतीत मिळत नाही. या कारणास्तव सदस्यांना आपले सदस्यत्व गमवावे लागत असणे, परिणामी सदर जागेवर पोट निवडणूक घ्यावी लागते व त्यामुळे गावामध्ये विनाकारण तणाव निर्माण होत असणे, पोट निवडणुकीचा खर्च विनाकारण शासनास सोसावा लागत असणे, शासनाकडून जात प्रमाणपत्र मिळण्यास दिरंगाई होत असणे व त्याबाबत सदस्यांना जबाबदार धरले जात असणे, या गोष्टीचे गाव पातळीवर नाहक राजकारण केले जात असणे, या संदर्भातील कागदपत्रे सादर केल्यानंतर जात प्रमाणपत्र मुदतीत मिळणे बंधनकारक करावे व संबंधित विभागास तशा सूचना देण्यास होत असलेल्या दिरंगाईमुळे स्थानिक जनतेत पसरलेली तीव्र नाराजी याबाबत शासनाने करावयाची कार्यवाही व उपयोजना याबाबत मी औचित्याच्या मुद्द्याद्वारे शासनास विनंती करीत आहे.

डॉ.नीलम गोन्हे : सभापती महोदय, माझा औचित्याचा मुद्दा आहे.

सभापती महोदय, आपण सर्वच लोक कामानिमित्त विविध ठिकाणी प्रवास करतो. माझ्या औचित्याच्या मुद्द्यामध्ये मी एका निवेदनाचा दुर्दैवी प्रवास मांडलेला आहे. कारण, तो विषय अत्यंत गंभीर आहे. भटक्या विमुक्तांच्या प्रश्नांवर काम करणाऱ्या संघर्ष वाहिनी या संघटनेच्या वतीने श्री.दिनानाथ वाघमारे यांनी सन २०१२ मध्ये त्यांच्या प्रश्नांचे निवेदन तत्कालीन सामाजिक न्यायमंत्री श्री.शिवाजीराव मोघे यांना दिले होते. सन २०१३ मध्ये त्यांनी तेच निवेदन सामाजिक न्याय राज्यमंत्री श्री.सचिन अहिर यांना दिले होते. सन २०१३ मध्ये त्यांनी तेच निवेदन अर्थमंत्री श्री.जयंत पाटील यांनाही दिले. सन २०१४ मध्ये सामाजिक न्यायमंत्री श्री.राजकुमार बडोले यांनाही त्यांनी तेच निवेदन दिले. सन २०१५ च्या हिवाळी अधिवेशनामध्ये सामाजिक न्याय राज्यमंत्री श्री.दिलीप कांबळे यांना सुद्धा त्यांनी तेच निवेदन दिले. सन २०१५ मध्ये निवेदन दिल्यानंतर श्री.दिनानाथ वाघमारे यांना असे वाटले की, आपण ४ वर्षांपासून निवेदने दिलेली आहेत. त्या निवेदनांचे काय झालेले आहे हे बघण्यासाठी त्यांनी ऑगस्ट २०१६ मध्ये माहितीच्या अधिकारान्वये अर्ज सादर केला. त्यांनी त्यामध्ये नमूद केले की, मी सन २०१२ पासून सन २०१६ पर्यंत निवेदने दिलेली आहेत. त्या निवेदनांचे काय झालेले आहे ? कारण, त्यांनी नागपूर आणि मुंबई येथे मंत्री महोदयांकडे ही निवेदने दिली होती. त्यांना समाज कल्याण विभागाच्या माहिती व जनसंपर्क अधिकाऱ्यांनी दिलेले उत्तर असे आहे की, तुम्ही दिलेल्या मागण्यांच्या निवेदनाची प्रत कार्यालयात शोध घेतला असता आढळून येत नाही. तसेच, आपण ऑनलाईन अर्जासोबत पीडीएफ जोडलेल्या निवेदनाची प्रत संगणकावरून उपलब्ध करून घेता येत नाही.

या नंतर श्री. भोगले

डॉ.नीलम गोऱ्हे.....

म्हणून तुम्ही आणखी एक निवेदनाची प्रत पाठवावी. हा उफराटा प्रवास सुरु आहे. औचित्याचा मुद्दा मांडायची वेळ आमच्यावर येते. चार चार वर्षे निवेदन सापडत नाही. ऑनलाईन निवेदन पाठविले जाते, मंत्र्यांना प्रत्यक्ष भेटून निवेदन देतात, समाजकल्याण विभागात २०१२ पासूनची निवेदने का सापडत नाहीत? मला आपल्याला विनंती करावयाची आहे, आपण या संदर्भात आपल्या दालनात संबंधित निवेदनकर्त्यांना व संबंधित मंत्र्यांना बोलावून बैठक घ्यावी आणि न्याय मिळवून द्यावा, एकूण कार्यपध्दती ठरवावी.

..२..

डॉ.नीलम गोऱ्हे : सभापती महोदय, माझा औचित्याचा मुद्दा आहे.

अमरावती जिल्हयातील अचलपूर तालुक्यामध्ये येलकीपूर्णा मठ आहे तेथील भयानक प्रकार गेले आठवडाभर अनेक वाहिन्यांवरून दाखविले जात आहेत. तेथील तथाकथित महाराज, त्यांचे वेगवेगळ्या महिलांबरोबरचे निकटचे संबंध याची सीडी दाखविण्यात येते. मी तेथे गेले होते. तेथील महिला आणि पोलिसांना भेटले. पोलिसांनी सांगितले की, आम्ही दखल घेतो. उद्या एक आठवडा होईल. ती सीडी कुठून आली, जेथून आली त्या लोकांना तुम्ही विचारा, तुम्हाला कुठून प्राप्त झाली. त्या सीडीची सत्यता तपासून घ्यावी. ३-४ दिवसात सीडी मिळेल असे मला एसपीनी सांगितले. मी औचित्याच्या मुद्द्याद्वारे राज्य सरकारकडे मागणी करते की, अंधश्रद्धा निर्मूलन कायदानुसार महिलांच्या धार्मिक बाबींवरून अशा पध्दतीने त्यांच्या श्रद्धेचा दुरुपयोग करून विश्वासघात करण्याची परवानगी कोणताही कायदा आणि नैतिकता देते असे मला वाटत नाही. या घटनेची चौकशी करून महाराजाला ताब्यात घेऊन सीडीची सत्यता झाली आहे त्याची चौकशी झाली पाहिजे. तेथील लोक घाबरले आहेत, त्यांना वाटते की, बाबा बाहेर आहे त्यामुळे आपले काही होणार नाही. महिला पुढे येण्यास तयार नाहीत. म्हणून मी मागणी करते की, या संदर्भात पुढील आठवड्यात राज्य सरकारने निवेदन करावे आणि योग्य ती कारवाई करावी.

सभापती : शासनाने निवेदन करावे.

...३...

अॅडनिरंजन डावखरे : सभापती महोदय, माझा औचित्याचा मुद्दा आहे.

मुंबई महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरणाने २०१६ ते २०३६ या कालावधीसाठी प्रादेशिक योजना तयार करणे तसेच योजनेचे प्रारूप १९ सप्टेंबर, २०१६ रोजी जनतेच्या हरकती व अभिप्रायासाठी प्रसिध्द करण्यात येऊन त्या संदर्भात हरकती व अभिप्राय चार महिन्यात देण्याचे आवाहन सरकारने केले. तथापि सदरहू योजनेचे प्रारूप हे इंग्रजी भाषेत प्रसिध्द करण्यात आल्याने कल्याण व आजूबाजूच्या परिसरात ग्रामीण भाग आहे, तेथील जनतेला त्याचा सर्वार्थाने बोध होत नसल्याने जनतेकडून त्याबाबतच्या सूचना व हरकती सादर करण्यास अडचण निर्माण होत आहे. या प्रारूप योजनेवरील हरकती व अभिप्राय पाठविण्याचा कालावधी संपत येत असल्यामुळे मुंबई महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरणाच्या योजनेचे प्रारूप मराठी भाषेत प्रसिध्द करण्यात यावे व त्यावरील सूचना व हरकती मागविण्यात याव्यात, यासाठी कालावधी वाढविण्यात यावा अशी मागणी या औचित्याच्या मुद्द्याद्वारे करित आहे.

सभापती : शासनाने निवेदन करावे.

...४..

श्री.संजय दत्त : सभापती महोदय, माझा औचित्याचा मुद्दा आहे.

मी या महत्वाच्या विषयाकडे आपले, या सभागृहाचे आणि विशेष करून सभागृह नेत्यांचे लक्ष वेधू इच्छितो. सभापती महोदय, नुकतेच सरकारने स्पॉन्सर करून कोल्ड प्ले कॉन्सर्ट आयोजित केला होता. त्याला आमचा विरोध नाही, चांगला कार्यक्रम केला. पैसे देऊन कोणी तिकिट घेऊन कार्यक्रम पाहणार असेल तर त्यांनी तो पहावा. परंतु ज्या पध्दतीने एंटरटेनमेंट इव्हेंटबाबत सरकार को-स्पॉन्सर झाले, छुप्या पध्दतीने नियोजन करण्यात आले. त्यामुळे याबाबत लोकांच्या मनामध्ये शंका निर्माण झाली आहे. राज्यामध्ये अनेक महत्वाचे प्रश्न आहेत. त्या प्रश्नांकडे दुर्लक्ष करून कोल्ड प्ले आयोजित करण्यास सरकार प्राधान्य देते. इंग्रजीमध्ये सांगायचे झाले तर “The Government is ‘cold’ to the suffering of the people and ‘plays’ with their sentiments.” सभापती महोदय, काही मूलभूत प्रश्न यातून निर्माण झाले आहेत. ५०० ते ५००० रुपये किंमतीची तिकिटे होती. लाखो रुपयांची तिकिटे खरेदी करणाऱ्यांना कर माफी कशासाठी देण्यात आली? शासनाचा महसूल बुडवून समाजकार्य करण्याचा अट्टाहास का? असे सांगण्यात आले की, देश विदेशातील अनेक क्षेत्रातील नामवंत मंडळी उपस्थित राहणार असल्याने त्यांच्याकडून देणग्या मिळविण्यासाठी हे केले. शासनाने सवलत देत असताना त्यांच्याकडून देणग्या मिळविल्या पाहिजेत. उद्या एखाद्या स्वयंसेवी संस्थेने सांगितले की, अशा सामाजिक कार्यासाठी आम्ही कार्यक्रम आयोजित करणार आहोत तर त्यांना एंटरटेनमेंट टॅक्समध्ये शासन सवलत देणार का? अण्णा हजारे यांना वांद्रे येथील एमएमआरडीए ग्राऊंडच्या भाड्यामध्ये सवलत नाकारण्यात आली, परंतु कोल्ड प्ले कार्यक्रमासाठी सूट देण्यात आली. यामुळे शासनाला किती महसूल मिळाला, हा इव्हेंट आयोजित करण्यासाठी खर्च किती आला याबाबत कोणतीही स्पष्टता झालेली नाही. महाराष्ट्र शासन व ग्लोबल

श्री.संजय दत्त....

सिटिझन यांच्यामध्ये एमओयू करण्यात आला. याच्या टर्म्स अॅण्ड कण्डीशन्स काय आहेत? त्याबाबत कोणतीही माहिती लोकांना देण्यात आलेली नाही. का देण्यात आली नाही हा प्रश्न उपस्थित होतो. मी याची खोलात जाऊन माहिती घेतली. शिव खेमका नावाचे डिफेन्स डीलमध्ये भाग घेणारे आहेत त्यांचा जीत अॅण्ड मीत नावाचा सोशल ट्रस्ट आहे, त्यांची जान प्रॉडक्ट लिमिटेड नावाची वेगळी संघटना आहे त्यांच्या नावाने एमओयू केला. ही झिरो कॅपिटल कंपनी आहे. सरकारने अगोदरच सांगितले की, कमिटमेंट मिळतात. मी खोलात जाऊन चौकशी केली. रनिंग कमिटमेंट कोणते मिळतात? या इव्हेंटवरून राज्याचा आणि महाराष्ट्रातील जनतेचा काय फायदा झाला? याबाबत सरकार स्पष्टीकरण का देत नाही. जनतेचे आम्ही प्रतिनिधित्व करतो. जनता आम्हाला विचारते म्हणून आम्हाला प्रश्न उपस्थित करावा लागला. आपण विषय उपस्थित करण्याची संधी दिली त्याबद्दल धन्यवाद. विषय कोणी उपस्थित केला हे महत्वाचे नसून मूलभूत प्रश्न उपस्थित झाले आहेत त्याबाबत शासनाने निवेदन करणे गरजेचे आहे. सरकारने याचे उत्तर दिले पाहिजे. या विषयावर शासनाने निवेदन करावे.

सभापती : शासनाने निवेदन करावे.

या नंतर श्री. ओटवणेकर

09/12/2016
BGO/KTG

(असुधारित प्रत/ प्रसिद्धीसाठी नाही)
प्रथम श्री. भोगले

W-123
15:00

प्रा.जोगेंद्र कवाडे : सभापती महोदय, मी औचित्याच्या माध्यमातून एक छोटीशी विनंती करणार आहे. मी पाली भाषा विद्यापीठासंबंधात माझे विचार मांडणार आहे.

सभापती : आपली जी काही लेखी विनंती आहे ती प्रथम माझ्याकडे रेकॉर्डवर आली पाहिजे. आपली लेखी सूचना प्राप्त झाल्यानंतर आपणास मंगळवारी नक्की संधी देण्यात येईल.

श्री.हेमंत टकले : सभापती महोदय, माझा औचित्याचा मुद्दा आहे. राज्यातील कुपोषणाचा प्रश्न दिवसेंदिवस गंभीर स्वरूप धारण करीत आहे. पाच वर्षांच्या आतील कुपोषणाच्या बालकांच्या संख्येत ऑगस्ट ते सप्टेंबर या एका महिन्यात तब्बल २५ हजाराने वाढ झाल्याचा धक्कादायक अहवाल आयसीडीएसकडून प्राप्त झाला आहे. यातील ५६३५ बालके तीव्र कुपोषित तर मध्यम गटात २००८८ बालकांचा समावेश आहे. एकट्या पालघर जिल्ह्यातील संख्या सप्टेंबर २०१६ अखेर ९१३७ वर पोहोचली आहे. आदिवासी आणि महिला बालकल्याण विभागाच्या एकूण कामकाजाबाबत मोठे प्रश्नचिन्ह उभे राहिले आहेत. पालघरच्या पाठोपाठ नंदूरबार व नाशिक जिल्ह्यांचा क्रमांक आहे. राज्यात कुपोषित बालकांच्या संख्येत होत असलेली वाढ चिंताजनक आहे. शक्यता अशी आहे की, यापूर्वी ही संख्या व्यवस्थितपणे मोजली जात नसावी. मुंबई उच्च न्यायालयाने संबंधित खात्याच्या मंत्र्यांना या गंभीरबाबीमध्ये व्यक्तीशः लक्ष घालण्याची सूचना करण्यापर्यंत परिस्थिती निर्माण झाली आहे. यासाठी उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या निधीचे व्यवस्थापन योग्य प्रकारे होत नसल्यास तातडीने कारवाई करण्याची गरज आहे. माननीय उच्च न्यायालयाने आदिवासी, महिला व बालविकास विभाग, सार्वजनिक आरोग्य आणि वैद्यकीय शिक्षण विभागाच्या प्रधान सचिवांना एकत्रित काम करण्याचे सुचविले आहे. आदिवासी बालकांच्या आरोग्याची अशी होणारी हेळसांड तातडीने थांबविण्यासाठी राज्य शासनाने अंमलबजावणी करावी अशी विनंती मी या औचित्याच्या मुद्द्याद्वारे करीत आहे.

.....

श्री.ख्वाजा बेग : सभापती महोदय, माझा औचित्याचा मुद्दा आहे. माननीय मुख्यमंत्री सहाय्यता निधीमधून कर्करोग व इतर गंभीर आजार असलेल्या रूग्णांकरिता तसेच सर्पदंशाने मृत्युमुखी पडलेल्या कुटुंबाला आर्थिक मदत देण्यात येते. ही मदत संबंधित गरजू व्यक्ती करता फार मोलाची व महत्वाची असते. परंतु, ती वेळत न मिळाल्यास उपयोगात येत नाही. त्यामुळे मुख्यमंत्री सहाय्यता निधीची रक्कम देण्याचे अधिकार जिल्हा स्तरावर मा.जिल्हाधिकारी यांना दिले तर कदाचित ती रक्कम संबंधित गरजू व्यक्तींपर्यंत लवकर पोहोचवण्यास मदत होईल असे मला वाटते. तेव्हा याबाबत शासनाने योग्य तो निर्णय घ्यावा अशी मागणी मी या औचित्याच्या मुद्द्याद्वारे शासनास करित आहे.

सभापती : औचित्याचे मुद्दे संपले आहेत. आता कागदपत्रे सभागृहासमोर ठेवण्यात येतील.

.....

पृ.शी./मु.शी. : कागदपत्रे सभागृहासमोर ठेवणे

श्री.चंद्रकांत पाटील (महसूल मंत्री) : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने संत गाडगेबाबा अमरावती विद्यापीठ यांचे सन २०१३-२०१४ व २०१४-२०१५ या वर्षांचे वार्षिक लेखे सभागृहासमोर ठेवतो.

सभापती : वार्षिक लेखे सभागृहासमोर ठेवण्यात आले आहे.

श्री.चंद्रकांत पाटील : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड यांचा दिनांक १ एप्रिल २०१४ ते ३१ मार्च २०१५ या कालावधीचा अंकेक्षण अहवाल सभागृहासमोर ठेवतो.

सभापती : अंकेक्षण अहवाल सभागृहासमोर ठेवण्यात आला आहे.

श्री.चंद्रकांत पाटील : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने सोलापूर विद्यापीठ, सोलापूर यांचा सन २०१५-२०१६ या वर्षाचा वार्षिक लेखापरीक्षण अहवाल सभागृहासमोर ठेवतो.

सभापती : लेखापरीक्षण अहवाल सभागृहासमोर ठेवण्यात आला आहे.

श्री.चंद्रकांत पाटील : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय, रामटेक यांचे सन २०१५-२०१६ या वर्षाचे वार्षिक लेखे सभागृहासमोर ठेवतो.

सभापती : वार्षिक लेखे सभागृहासमोर ठेवण्यात आले आहे.

श्री.चंद्रकांत पाटील : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे यांचे सन २०१५-२०१६ या वर्षाचे वार्षिक लेखे आणि संविधानिक लेखा परीक्षकांचा लेखा परीक्षण अहवाल सभागृहासमोर मांडतो.

सभापती : अहवाल सभागृहासमोर मांडण्यात आले.

श्री.चंद्रकांत पाटील : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने गोंडवाना विद्यापीठ, गडचिरोली यांचा सन २०१५-२०१६ या वर्षाचे वार्षिक लेख सभागृहासमोर ठेवतो.

सभापती : वार्षिक लेख सभागृहासमोर ठेवण्यात आले आहे.

श्रीमती विद्या ठाकूर (महिला व बाल विकास राज्यमंत्री) : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने विदर्भ, मराठवाडा आणि उर्वरित महाराष्ट्र यासाठी विकासमंडळे आदेश, २०११ मधील खंड ८ अन्वये महिला व बाल विकास विभागाची सन २०११-२०१२ या वित्तीय वर्षाची योजनांतर्गत योजनांवरील वैधानिक विकास मंडळनिहाय तरतूद व प्रत्यक्ष खर्चाचा तपशील सभागृहासमोर ठेवते.

सभापती : तरतूद व खर्चाचा तपशील सभागृहासमोर ठेवण्यात आला आहे.

श्री.गिरीष महाजन (जलसंपदा मंत्री) : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने विदर्भ पाटबंधारे विकास महामंडळ, नागपूर यांचा सन २०१४-२०१५ या वर्षाचा अठरावा वार्षिक वित्तीय अहवाल सभागृहासमोर ठेवतो.

सभापती : अहवाल सभागृहासमोर ठेवण्यात आला आहे.

श्री.दिलीप कांबळे (सामाजिक न्याय मंत्री) : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने महात्मा फुले मागासवर्ग विकास महामंडळ मर्यादित, मुंबई यांचा सन २०१३-२०१४ या वर्षाचा वार्षिक अहवाल सभागृहासमोर ठेवतो.

सभापती : वार्षिक अहवाल सभागृहासमोर ठेवण्यात आला आहे.

.....

पृ.शी./मु.शी : नियम ९३ अन्वये सूचना

सभापती : माझ्याकडे शुक्रवार, दिनांक ९ डिसेंबर २०१६ रोजी नियम ९३ अन्वये ज्या सूचना प्राप्त झालेल्या आहेत त्या सूचना व त्यावरील माझे निर्णय सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यासाठी सचिवांना अनुमती देत आहे.

सचिव : माननीय सभापतींच्या अनुमतीने शुक्रवार, दिनांक ९ डिसेंबर २०१६ रोजी प्राप्त झालेल्या नियम ९३ अन्वयेच्या सूचना व त्यावरील माननीय सभापतींचे निर्णय सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात येत आहेत.

(प्रेस : येथे सोबत जोडलेल्या सूचना व निर्णय छपावेत.)

पृ.शी./मु. शी. : विशेष उल्लेखाच्या सूचना

सभापती : आता विशेष उल्लेखाच्या सूचना घेण्यात येतील.

श्री.जयंत पाटील (विधान सभेने निवडलेले) : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने पुढील विशेष उल्लेखाची सूचना मांडतो.

सभापती महोदय, सरखेल कान्होजी राजे आंग्रे यांचा इतिहास जिवंत ठेवण्यासाठी रायगड जिल्ह्यातील अलिबाग शहरातील छत्रीबाग येथील समाधीस्थळी ध्वनिप्रकाश प्रकल्प उभारण्याचा प्रयत्न अलिबाग नगरपरिषदेने केलेला आहे.

ध्वनिप्रकाश प्रकल्पाच्या माध्यमातून सरखेल कान्होजी राजे आंग्रे यांचा जीवनपट मांडण्यात येणार आहे. तसेच येथे एम्फीथिएटरही उभारण्यात येणार असून याठिकाणी सरखेल कान्होजी राजे आंग्रे यांच्या पराक्रमावर आधारित लघुपट तसेच माहितीपट दाखविण्यात येणार आहेत. यासाठी सुमारे ७ कोटी रूपयांच्या निधीची आवश्यकता आहे.

अलिबाग नगरपरिषदेने या प्रकल्पाचा प्रस्ताव राज्याच्या नगरविकास मंत्रालयाकडे ५ वर्षापूर्वीच सादर केलेला आहे. मात्र सदर प्रस्तावावर अद्याप कोणताही निर्णय घेण्यात आलेला नाही.

पुण्यातील शनिवारवाड्याच्या धर्तीवर अलिबाग येथील सरखेल कान्होजी राजे आंग्रे यांच्या समाधीस्थळ परिसरात अलिबाग नगरपरिषदेमार्फत उभारण्यात येणारा ध्वनिप्रकाश प्रकल्पाच्या प्रस्तावास मान्यता देऊन त्यासाठी आवश्यक तो निधी उपलब्ध करून देण्यात यावा यासाठी मी ही विशेष उल्लेखाची सूचना मांडली आहे.

.....

श्री. प्रकाश गजभिये (नामनियुक्त) : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने पुढील विशेष उल्लेखाची सूचना मांडतो.

सभापती महोदय, नागपूर येथील मेडिकल रूग्णालयात अतिदक्षता विभागात नवजात शिशु कक्ष हा केवळ रूग्णालयात जन्मलेल्या रूग्णांसाठी असून बाहेरून आलेल्या रूग्णांना सामान्य वार्डात ठेवण्यात येणे, या वार्डातील व्हेटिलेटर व इतर सोयीसुविधा नसणे, परिणामी चिमुकल्यांची मृत्युची संख्या सातत्याने वाढणे, यात रूग्णालयात गत वर्षी तब्बल ८३५ नवजात शिशुंचा मृत्यू झालेला असणे, याबाबत सदर रूग्णालयातील बालशिशु कक्षाची सखोल चौकशी करून सदर रूग्णालयात जन्मलेल्या शिशुसह बाहेरून आलेल्या नवशिशुंना प्रवेश मिळेल एवढी क्षमता वाढविण्याची आवश्यकता तसेच नवजात शिशुसाठी रूग्णालयात अद्ययावत यंत्रसामुग्री पुरविण्यात यावी अशी शिफारस मी या विशेष उल्लेखाद्वारे शासनास करित आहे.

या नंतर श्री. जुन्नेरे

श्री.हरिसिंग राठोड (विधानसभेने निवडलेले) : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने पुढील विशेष उल्लेखाची सूचना मांडतो.

नागपूर महानगरपालिकेत सेवानिवृत्त,स्वेच्छा सेवानिवृत्त तसेच मृत व्यक्तीच्या मुलांना नोकरी देण्याची योजना आहे. ही योजना अनेक महानगरपालिकेत आहे. गेल्या १०-१५ वर्षांपासून लोक केवळ अर्ज करतात परंतु महानगरपालिका त्यांना नोकरी देण्याचे टाळते.

सभापती महोदय, आपल्या माध्यमातून माझी शासनाला सूचना आहे की, अनुकंपातत्वावर मुलांना नोकरीमध्ये लवकरात लवकर घेण्यात यावे अशी विनंती या विशेष उल्लेखाच्या माध्यमातून मी करीत आहे.

श्री.ख्वाजा बेग (नामनियुक्त) : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने पुढील विशेष उल्लेखाची सूचना मांडतो.

सभापती महोदय, शेख चांद शेख हुसेन रा.भाडेगाव, ता.दारव्हा, जि.यवतमाळ येथील अल्पभूधारक शेतकरी आहेत. त्यांना महाराष्ट्र ग्रामीण रोजगार योजने अंतर्गत सन २०१३ मध्ये सिंचन विहीर मंजूर होणे, सदर विहिरीचे खोदकाम अपूर्ण करण्यात येणे, मंजूर करण्यात आलेला निधी ही पूर्ण मंजूर करण्यात आला नसणे, त्यामुळे शेतकऱ्यांचे नुकसान होत असणे, परंतु संबंधित विभागाचे अभियंता यांनी सदर विहिरीचे बांधकाम पूर्ण झाल्याचे चुकीचे प्रमाणपत्र दि.२६/११/२०१२ रोजी देण्यात येणे आणि विहिरीचे बांधकाम पूर्ण करण्याकरिता संबंधित शेतकऱ्याकडे २०,००० रुपयांची बेकायदेशीर मागणी करण्यात येणे, तथापि श्री.शेख चांद शेख हुसेन यांच्या विहिरीचे बांधकाम अनुदाना अभावी अपूर्ण राहणे, सदर विहिरीचे बांधकाम होणेबाबत अनुदान देण्याची आवश्यकता, तसेच चुकीचे प्रमाणपत्र सादर करणाऱ्या अधिकाऱ्यावर कडक कारवाई करण्यात यावी तसेच विहिरीचे अनुदान तातडीने देण्याबाबत संबंधितांना आदेश व्हावेत, अशी शिफारस या विशेष उल्लेखाद्वारे शासनास करित आहे.

श्री.निरंजन डावखरे (कोकण विभाग पदवीधर) : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने पुढील विशेष उल्लेखाची सूचना मांडतो.

भिवंडी येथील खाडीनजीक खारफुटी तसेच तिवरांची कत्तल करुन त्या जागेवर अनाधिकृतरित्या मोकळी जागा करुन गोडावून बांधले जात आहे. तसेच त्याठिकाणी गाडयांचे गोडावून तयार करुन अनाधिकृतरित्या त्याचा वापर करण्यात येत आहे. त्यामुळे खारफुटी-तिवरांची कत्तल करुन बेकायदेशीररित्या जागा वापरणाऱ्यांविरुद्ध कारवाई करण्यात यावी, एवढीच मागणी या विशेष उल्लेखाच्या माध्यमातून शासनाकडे करीत आहे.

श्री.अनिल सोले (नागपूर विभाग पदवीधर) : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने पुढील विशेष उल्लेखाची सूचना मांडतो.

सभापती महोदय,राज्यातील कृषी विभागांतर्गत कार्यरत अ,ब,क,ड संवर्गातील कर्मचारी व अधिकारी यांचे २७,५०२ मंजूर पदापैकी ७,४११ पदे रिक्त असणे, त्यातच राज्यातील कृषी संचालकांच्या ५ जगापैकी ४ जागा रिक्त असून,कृषी सहसंचालकांच्या १४ जागा पैकी ५ जागा रिक्त असणे, त्यातच गट अ संवर्गातील २८, तर गट-ब संवर्गातील ७९२ व गट-क संवर्गातील ४,९९५ व गट-ड संवर्गातील १५९६ जागा रिक्त असणे, त्यामुळे शेतकऱ्यांना नवीन योजनेची माहिती न मिळणे, त्यामुळे शेतकरी माहितीपासून वंचित असणे, त्यामुळे सदर रिक्त जागा तातडीने भरण्याची आवश्यकता असून ही पदे त्वरित भरण्यात यावी एवढीच मागणी मी विशेष उल्लेखाच्या माध्यमातून शासनास करित आहे.

श्री.भाई गिरकर (विधानसभेने निवडलेले) : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने पुढील विशेष उल्लेखाची सूचना मांडतो.

सभापती महोदय, मुंबईतील कांदिवली(पश्चिम) येथे महावीर नगर संक्रमण शिबीर इमारत क्र.१ म्हाडाने धोकादायक ठरवून तेथील रहिवाशांना राहत्या ठिकाणी इमारत क्र.२ मधील संक्रमण शिबीरात स्थलांतर केले असणे, परंतु आता म्हाडा इमारत क्र.२ मधील रहिवाशांना ५०० रुपये सेवा शुल्क दर असतानाही रुपये ३००० सेवा शुल्काप्रमाणे २,१०,००० इतकी सेवाशुल्काची थकबाकी भरण्यासाठी नोटीसा दिल्या असणे, सदर ठिकाणी राहणारे लोक हे मध्यम वर्गीय कुटुंबातील असल्याकारणाने ही देयके त्यांना परवडणारी नसणे, यामुळे तेथील रहिवाशांमध्ये असंतोषाची भावना निर्माण होणे, उपरोक्त म्हाडाच्या इमारती या पूर्णपणे जीर्ण झाल्या असून लवकरात लवकर त्यांचे पुनर्वसन न केल्यास म्हाडाने जाहीर केलेल्या धोकादायक इमारती पडण्याच्या स्थितीत असणे, या धोकादायक इमारतीचे पुनर्वसन करण्यास म्हाडाकडून होत असलेली दिरंगाई, सदर इमारतीत राहणाऱ्या मध्यमवर्गीय कुटुंबातील रहिवाशांचे लवकरात लवकर पुनर्वसन करून त्यांना कायमस्वरूपी घरे उपलब्ध करून देण्याकरिता ही बाब मी या विशेष उल्लेखाद्वारे शासनाच्या निदर्शनास आणत आहे.

श्री.दत्तात्रय सावंत (पुणे विभाग शिक्षक) : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने पुढील विशेष उल्लेखाची सूचना मांडतो.

सभापती महोदय, महाराष्ट्र खाजगी सेवाशर्ती नियमावली नियम ४१(१)(२)(३) या नियमांतर्गत खाजगी शाळा व्यवस्थापनाला मुख्याध्यापक, शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी यांच्या बदल्याचे अधिकार असणे, त्या अधिकाराचा संस्थामध्ये गैरवापर होत असणे, बदलीची भिती दाखवून आर्थिक पिळवणूक करणे, कधीही कितीही वेळा बदली होत असल्यामुळे कर्मचारी कायमच बेचैन राहणे त्यामुळे अध्यापन प्रक्रियेवर परिणाम होणे, जिल्हा परिषद अंतर्गत शासनाने बदली संदर्भात केलेली नियमावली ही खाजगी व्यवस्थापनाला लागू करणे आवश्यक असणे, पाच वर्षाला बदली, पती-पत्नी एकत्रित बदली, प्रशासकीय बदली, विनंती बदली असे जिल्हा परिषदेचे नियम खाजगी व्यवस्थापनाला लागू करणे आवश्यक असणे, उपरोक्त नियमातील पोट कलमात दुरुस्ती करून जिल्हा परिषद कर्मचारी बदली नियम खाजगी संस्थेस करणे बाबत या विशेष उल्लेखाद्वारे शासनास सूचित करित आहे.

डॉ.नीलम गोऱ्हे : (विधानसभेने निवडलेले) : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने पुढील विशेष उल्लेखाची सूचना मांडते.

सभापती महोदय, अमरावती जिल्हयातील मंगरुळ येथील आश्रमशाळेचे नाव “प्रश्नचिन्ह” असे असून त्या आश्रमशाळेस शासन मान्यता देऊन सदर शाळेस अनुदान तसेच या संस्थेस मिळणाऱ्या देणग्यांना कलम ८० जी (५) नुसार कर सवलत देण्याबाबत आदिवासी कल्याण विभागाने लक्ष घालून मान्यता द्यावी याबाबत विशेष उल्लेखाद्वारे शासनास सूचित करित आहे.

श्रीमती विद्या चव्हाण (नामनियुक्त) : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने पुढील विशेष उल्लेखाची सूचना मांडते.

सभापती महोदय, नियोजन आयोगाचे उपाध्यक्ष असलेल्या धनंजयराव गाडगीळ यांची कन्या डॉ.सुलभा ब्रम्हे यांनी राष्ट्रीय एकात्मता,डंकेल प्रस्ताव, जागतिक व्यापार संघटना, इराकवरील अमेरिकेचे आक्रमण, अन्रॉन करार, खाजगीकरण, उदारीकरणाचा खरा अर्थ, बहुराष्ट्रीय कंपन्या, साम्राज्यवाद, बेरोजगारी तसेच अन्य विषयावर पुस्तके लिहिली तसेच महाराष्ट्राचे अराध्य दैवत छत्रपती शिवाजी महाराज व त्यांचे मावळे यांचे चरित्र लिहिण्यात येणे, त्या उच्च शिक्षित असतानाही उच्चभ्रूषणाची भावना त्यांच्यात कधीच नव्हती,त्यांची साधी राहणी होती. सुलभाताई यांनी जागतिकीकरण विरोधी कृती समिती, पुरोगामी स्त्री संघटना, दुष्काळ निवारण समिती आणि त्यावेळी निर्माण झालेल्या संघटक कार्यकर्त्यांप्रमाणे काम करीत असत. त्यांनी स्वतःचे राहते मोठे घर सोन्यासारखी (मोठी किंमत) मिळत असताना मूळ स्वरूपात जतन करणे तसेच तन,मन,धन आणि कुशाग्र बुध्दीमत्ता या सर्वस्वाने चळवळीशी एकरूप होत्या चळवळीसाठी बौध्दिक आघाडीवर वाहून काम केले, विविध विषयावरील निर्माण केलेले साहित्य हे त्यांच्या भूमिकासाठीचे समर्थनासाठी बौध्दिक हत्यार ठरू शकेल, तसेच महाराष्ट्र शासनाने त्यांना भूषण पुरस्कार देऊन गौरविले आहे, अशा थोर कन्या, थोर साहित्यिक, व्यासंगी बुध्दीवंत असलेल्या डॉ.सुलभा ब्रम्हे यांना मरणोत्तर महाराष्ट्र भूषण पुरस्कार जाहीर करण्यात यावा, अशी शिफारस या विशेष उल्लेखाद्वारे शासनास करीत आहे.

श्री.जगन्नाथ शिंदे (नामनियुक्त) : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने पुढील विशेष उल्लेखाची सूचना मांडतो.

सभापती महोदय, कल्याण रेल्वे स्थानकासमोर एमएमआरडीएच्या कोटयावधी रुपयांच्या निधीतून नागरिकाना रेल्वे स्थानकावरून मोकळेपणाने चालता यावे यासाठी सुमारे १०० कोटी पेक्षा अधिक रक्कम खर्च करून स्कायवॉक उभारलेला असणे, मात्र सदरहू स्कायवॉक नागरिकांना चालण्याऐवजी अनधिकृत फेरीवाले व अनैतिक धंद्यांचे आश्रयस्थान झालेले असल्याने शासनाचा कोटयावधी रुपयांचा निधी वाया गेला असून सदर स्कायवॉक फेरीवालामुक्त ठेवण्यासाठी शासनाने याबाबत जबाबदारी निश्चित करून त्याची त्वरित अंमलबजावणी करावी अशी मागणी मी या विषेश उल्लेखाद्वारे शासनास करित आहे.

श्री.संजय दत्त (विधानसभेने निवडलेले) : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने पुढील विशेष उल्लेखाची सूचना मांडतो.

सभापती महोदय, डॉक्टर जोडण्याचा सन्मान प्राप्त करून देणारी पीएच.डी. साठी कोणत्याही विद्यापीठासाठी कोणत्याही विद्याशाखेच्या जटील विषयांचे प्रबंध आणि आंतरराष्ट्रीय संशोधन पत्रिकांसाठी शोधनिबंध विकणारी यंत्रणा तयार झाली असून त्याद्वारे अवघ्या १० ते १५ हजारात तयार प्रबंध आणि शोधनिबंध सहजासहजी मिळू लागले आहेत. नामांकित संकेतस्थळांवर या बाजाराच्या जाहिराती उघडपणे केल्या जात असणे, क्विकर एज्युकेशन, ओएलएक्स, सुलेखा इंडिया मार्ट यासारख्या संकेतस्थळांवर या प्रबंध विक्रीच्या धंद्याची जाहिरातबाजी सुरु आहे.

या नंतर श्री. शिगम

श्री.संजय दत्त....

राज्यातील मुंबई, नवी मुंबई, पुणे, नागपूर, औरंगाबाद, सोलापूर या पाच ठिकाणी एका महिन्यात साधारणतः २५० जाहिराती संकेतस्थळावर दिसून आल्या. पीएचडी प्रबंधाचा गोरखधंदा राज्यात जोमात सुरु आहे ही अतिशय गंभीर बाब असून बौद्धिक संपत्तेची सरळसरळ गळचेपी असल्याने संबंधित गोरखधंद्यातील लुप्त घटकांवर कडक कारवाई करुन हा प्रकार ताबडतोब थांबविण्यात यावा. तसेच इंटेलेक्युअल प्रॉपर्टी अॅक्ट मध्ये नव्याने संशोधन करण्याची गरज असल्याची मागणी मी या विशेष उल्लेखाद्वारे शासनास करीत आहे. शासनाने या विषयाची गंभीरपणे दखल घ्यावी अशी मी आपल्यामाध्यमातून विनंती करतो.

माहितीच्या मुद्याबाबत

अॅड.निरंजन डावखरे : सभापती महोदय, नोटबंदीचा थेट परिणाम नागपूर येथील विधान भवनात येऊ लागला आहे. मुंबईवरून आलेले विधान भवनातील कर्मचारी असतील किंवा मंत्रालयातील कर्मचारी असतील किंवा आमदार असतील या सर्वांचीच नोटबंदीमुळे गैरसोय होत आहे. नागपूर विधान भवनातील परिसरातील कॅन्टीनमध्ये स्वाईप मशीन देखील नाही त्यामुळे आम्हाला काही खाता येत नाही.तेव्हा आम्हा सर्वांना आपल्यामाध्यमातून न्याय मिळावा अशी विनंती आहे.

नागपूर येथे पाली भाषेचे स्वतंत्र विद्यापीठ स्थापन करण्याबाबत
बौद्ध भिक्खुंनी काढलेला मोर्चा

प्रा.जोगेंद्र कवाडे : सभापती महोदय, नागपूरमध्ये महाकवि कुलगुरु कालिदास संस्कृत विद्यापीठ आहे त्याच पद्धतीवर पाली भाषेचे विद्यापीठ नागपूरमध्ये व्हावे या मागणीसाठी बौद्ध भिक्खुंचा एक मोठा मोर्चा आलेला आहे. त्याकडे शासनाचे लक्ष वेधण्याचा मी प्रयत्न करीत आहे.

सभापती महोदय, पाली भाषा ही भारतीय भाषांचे मूळ आहे. पाली भाषेचा प्रभाव सर्व भारतीय भाषा आणि बोलीभाषांवर आढळतो. सर्व भारतीय संस्कृतीचे संवर्धन आणि प्रकटीकरण करण्याची परंपरा पाली भाषेची राहिलेली आहे. सर्व भारतीय भाषांचे ऐक्य घडविण्याचे सामर्थ्य पाली भाषेमध्ये आहे. जगात सिलोन, थायलंड, म्यानमार, कंबोडिया, लाओस, मलेशिया, व्हिएतनाम या देशांमध्ये पाली भाषेचे अध्ययन करण्यात येते. पाश्चिमात्य देशातील जर्मनी, फ्रान्स, अमेरिका यासह अनेक युरोपियन देशांमध्ये पाली भाषेचे अध्ययन होते. जपान, चीन, तैवान, भूतान, कोरिया या देशांतसुद्धा अध्ययन क्षेत्रात पाली भाषेचा अंतर्भाव करण्यात आलेला आहे.

सभापती महोदय, महाराष्ट्रामध्ये तसेच भारतातील वेगवेगळ्या विद्यापीठांमध्ये नागपूर विद्यापीठासहित पाली भाषेचे अध्ययन-अध्यापन करण्यात येत आहे. भारतीय संस्कृतीमध्ये पाली भाषा आणि दुसरी संस्कृत भाषा असे दोन प्रवाह आहेत. केंद्र आणि राज्य शासनाच्या वतीने संस्कृत भाषेच्या विकासासाठी मोठ्या प्रमाणात प्रयत्न करण्यात येत आहेत. संस्कृत भाषेची अनेक विद्यापीठे व संस्था स्थापन करण्यात आलेल्या आहेत. जैन धर्मियांसाठी प्राकृत विद्यापीठ स्थापन करण्यात आले आहे. परंतु पाली भाषेच्या विकासाकरिता एकही स्वतंत्र विद्यापीठ नाही. अशा परिस्थितीमध्ये महाराष्ट्रामध्ये नागपूर, अमरावती, गडचिरोली, पुणे, मुंबई, नांदेड, औरंगाबाद, उत्तर महाराष्ट्र आदी विद्यापीठांमध्ये पाली भाषेचे अध्ययन आणि अध्यापन होत आहे. माध्यमिक आणि कनिष्ठ महाविद्यालयामध्ये हजारो विद्यार्थी पाली विषय घेऊन दहावी आणि बारावी परीक्षा उत्तीर्ण होत

प्रा.जोगेंद्र कवाडे...

आहेत. कालपरवा पर्यंत एमपीएससी आणि युपीएससीमध्ये पाली भाषेचा समावेश होता, तो आता वगळण्यात आलेला आहे.

सभापती महोदय, परमपूज्य डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर यांनी पाली भाषेचे महत्त्व लक्षात घेऊन भारतीय राज्य घटनेमध्ये पाली भाषेचे नियोजन केले होते. त्यांनीच पाली भाषेचे शब्दकोश आणि पाली व्याकरणाचे संकलन केले होते. पाली भाषेचे महत्त्व लक्षात घेता महाराष्ट्र शासनाने संस्कृत विद्यापीठाच्या धर्तीवर पाली भाषेच्या विकासाकरिता डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर पाली विद्यापीठाची स्वतंत्रपणे स्थापना करण्यात यावी अशी बौद्ध भिक्खुंनी काढलेल्या मोर्चाची मागणी आहे.

सभापती महोदय, केंद्र सरकार आणि राज्य सरकार डॉ.बाबासाहेब आंबेडकरांची १२५ वी जयंत साजरी करित आहे आणि त्या निमित्ताने चांगले निर्णय घेतले आहेत. सरकारने इंदू मिलचे काम देखील हाती घेतलेले आहे.

नागपूरमध्ये डॉ.बाबासाहेब आंबेडकरांची धम्मभूमी आहे. डॉ.बाबासाहेब आंबेडकरांच्या नावाने स्वतंत्र पाली विद्यापीठ स्थापन करण्यात यावे या मागणीसाठी जो मोर्चा आलेला आहे त्याची शासनाने दखल घेऊन या विषयाची तड लावावी अशी माझी आपल्यामार्फत शासनाला विनंती आहे.

सभापती : शासनाने दखल घेऊन उचित कार्यवाही करावी.

सभागृहाच्या कामकाजाबाबत

सभापती : मी सभागृहाला सांगू इच्छिता की, कामकाजपत्रिकेतील क्रमानुसार आता शासकीय विधेयकाचा क्रम आहे. त्यानंतर म.वि.प.नियम २६० अन्वयेच्या प्रस्तावांचा क्रम आहे. परंतु आता म.वि.प. नियम २६० अन्वयेच्या प्रस्तावावर चर्चा होईल. शासकीय विधेयक पुढील आठवड्यात घेण्यात येतील.

आता म.वि.प.नियम २६० अन्वये प्रस्तावावरील चर्चा सुरु करण्यात येत आहे. सन्माननीय सदस्य श्री.भाई जगताप यांनी मराठा आरक्षणाच्या विषयावरील त्यांचे भाषण सुरु करावे.

(सभापतीस्थानी तालिका सभापती श्री.ख्वाजा बेग)

पृ.शी : मराठा व मुस्लीम समाजाचे आरक्षण पूर्ववत लागू करणे

मु.शी : मराठा व मुस्लीम समाजाचे आरक्षण पूर्ववत लागू करणे

या विषयावर सर्वश्री धनंजय मुंडे, शरद रणपिसे, सुनील तटकरे, नारायण राणे, जयंत प्र. पाटील, हेमंत टकले, संजय दत्त, अमरसिंह पंडित, अशोक उर्फ भाई जगताप, कपिल पाटील, सतीश चव्हाण, अनिल भोसले, अॅड्.जनार्दन चांदूरकर, अॅड्.निरंजन डावखरे, आर्कि.अनंत गाडगीळ, सर्वश्री नरेंद्र पाटील, अॅड्.रामहरी रुपनवर , सर्वश्री

ख्वाजा

बेग, जयवंतराव जाधव, श्रीमती हुस्नबानू खलिफे, श्री.जगन्नाथ शिंदे, प्रा.जागेंद्र कवाडे, सर्वश्री प्रकाश गजभिये, रामराव वडकुते, अब्दुल्लखानर दुराणी, आनंद ठाकूर, अॅड्.राहुल नार्वेकर, अॅड्.जयदेव गायकवाड, श्रीमती विद्या चव्हाण, सर्वश्री अमरनाथ राजूरकर, मोहनराव कदम, अमरिशभाई पटेल, चंद्रकांत रघुवंशी, सुभाष झांबड, हरिसिंग राठोड, आनंदराव

पाटील,

वि.प.स. यांचा प्रस्ताव.

(प्रस्ताव पुन्हा प्रस्तुत झाला)

श्री.भाई जगताप (मुंबई स्थानिक प्राधिकारी संस्था) : सभापती महोदय, राज्यात बहुसंख्येने असलेल्या मराठा समाजाच्या आरक्षणासंबंधी या सभागृहात म.वि.प.नियम २६० अन्वये जो प्रस्ताव माननीय विरोधी पक्ष नेते यांनी मांडला आहे, त्यावर माझे विचार मांडण्यासाठी मी उभा आहे.

श्री.भाई जगताप.....

सभापती महोदय, माझी सभागृहाला विनंती आहे की, एका अतिशय संवदेनशील विषयाच्या संदर्भात चर्चा होत असताना एक सामाजिक अभिसरणाचा जो विषय आहे त्या विषयाकडे गांभीर्याने पाहण्याची आवश्यकता आहे. या प्रस्तावावर माझ्या अगोदर माझ्या नेत्यांनी व इतर सन्माननीय सदस्यांनी आपली मते मांडलेली आहेत.

सभापती महोदय, मला सुरुवातीलाच सभागृहाला आणि अदृश्य असलेल्या इतर सर्व घटकांना एक विनंती करावयाची आहे की, मराठा समाजाच्या आरक्षणाच्या बाबतीत किंवा तत्सम बाबींवर बोलत असताना हे आता जातीवाचक बोलू लागले आहे, धर्मवाचक बोलायला लागले आहे, असा कोणी निष्कर्ष काढण्याची आवश्यकता नाही, हे या सभागृहाच्या पटलावर असावे, या भावनाने मी हे बोलत आहे.

सभापती महोदय, मी गेली अनेक वर्षे सार्वजनिक आणि राजकीय क्षेत्रात काम करीत आहे. प्रत्येक समाजाच्या घटकाला आपापल्या समाजाची व्यथा मांडण्याची संधी डॉ.बाबासाहेब आंबेडकरांच्या घटनेने तुम्हा-आम्हाला दिलेली आहे. त्याबद्दल कोणीही कधी आक्षेप घेतलेला नाही. वंचित समाजाच्या बाबतीत मग तो मागासवर्गीय समाज त्यामध्ये अनुसूचित जाती, जमाती, विमुक्त जाती व भटक्या जमाती वा इतर मागासवर्गीय समाज असेल, या सर्व घटकांच्या बाबतीत आजच विचार होत आहे असे नव्हे तर स्वातंत्र्यपूर्व काळात म्हणजे १९०२ सालापासून हा विचार झालेला आहे. देशाला स्वातंत्र्य मिळून ७० वर्षे झाल्यानंतर आपण मागे वळून पाहताना त्याचे पुनरावलोकन करताना या समाजाची व्यथा मांडताना कोणीतरी जातीवाचक बोलतो, कोणीतरी जातीबद्दल बोलता अशी भावना कृपया कोणी करू नये, अशी माझी हात जोडून विनंती आहे.

सभापती महोदय, हा एक सामाजिक प्रश्न निर्माण झालेला असून त्याचा एक प्रचंड व्हॉल्व्हॅनो तयार झालेला आहे. त्याचा उद्रेक होऊ नये यासाठी शासनाने त्या प्रश्नाबाबत निर्णय घेतला पाहिजे. सरकार कोणत्याही पक्षाचे असू द्या, या प्रश्नाकडे राजकीय दृष्टीने न पाहता या प्रश्नाची उकल करण्याच्या दृष्टीने पाहिले पाहिजे.

या नंतर श्री. बोर्डे

श्री.भाई जगताप....

माझी विनंती आहे की, या प्रश्नाकडे राजकीय दृष्टीने न बघता, या प्रश्नाची उकल करण्याच्या दृष्टीने बघितले पाहिजे. माझी नम्र विनंती आहे की, हे करीत असताना कोणीही असे समजण्याचे कारण नाही की, कोणाचे तरी काढून कोणाला देण्यात येत आहे, कोणाला वेठीस धरण्यात येत आहे किंवा कोणाला तरी क्षती पोहचविण्याचा उद्देश आहे.

सभापती महोदय, मराठा समाजाच्या आरक्षणाच्या विषयावरील प्रस्तावावर बोलत असताना सांगू इच्छितो की, १९०२ मध्ये छत्रपती शाहू महाराजांनी या समाजाला आरक्षण देऊ केले. इंग्रजांच्या काळापासून ते १९४२ सालापर्यंत या समाजाला आरक्षण देण्यात आले होते. ज्या अर्थी मराठा समाजाला पूर्वी आरक्षण देण्यात आले होते त्या अर्थी ते कोणत्या ना कोणत्या निकषावर दिले असेल. त्या काळात राजर्षी शाहू महाराजांसारख्या जाणत्या राजाने वंचित आणि मागासवर्गीय समाजाला आरक्षणच नव्हे तर त्यांच्यासाठी शैक्षणिकदृष्ट्या क्रांतिकारी पाऊल उचचले होते, ही गोष्टी तुम्ही-आम्ही नाकारू शकणार नाही. सर्व समाजातील घटकांनी आणि आपण सर्वांनी या बाबतचा ऊहापोह केलेला आहे. हा ऊहापोह करीत असताना छत्रपती शाहू महाराजांनी मराठा समाजाला आरक्षण दिले, ही गोष्ट नाकारता येणार नाही. छत्रपती शिवाजी महाराजांचा उल्लेख करीत असताना सांगू इच्छितो की, तो काळ उलटून ३७५ वर्षे झाली आहेत. त्या काळातील मर्दुमकी असेल, बारा बलुतेदार पद्धती असेल, अठरा पगड जाती असतील, यांच्या विकासाच्या बाबतीत सर्व मावळ्यांना सोबत घेऊन हिंदवी स्वराज्याची स्थापना केलेले ते एक जाणते राजे होते. त्या काळात छत्रपती शिवाजी महाराजांनी समाज परिवर्तन करण्यासाठी आणि समाजाला योग्य तो न्याय देण्यासाठी अनेक महत्त्वाचे

श्री.भाई जगताप....

निर्णय घेतलेले आहेत. त्या कालखंडात आजच्या सारखी न्यायालय व्यवस्था किंवा अन्य व्यवस्था नव्हती. परंतु तरी सुध्दा मी सांगतो की, त्या कालखंडात न्यायालय होते. माझी विनंती आहे की, आपण माझ्या वाक्याचा शब्दशः अर्थ घेण्याची आवश्यकता नाही. परंतु आज आपण एका घटकाला न्याय मिळण्यासाठी खालच्या न्यायालयापासून सर्वोच्च न्यायालयापर्यंत जात आहोत. पूर्वीच्या कालखंडात राज्यघटना नव्हती. देशाला स्वातंत्र्य मिळाल्यानंतर घटना अंमलात आली आणि तेव्हापासून आपल्याला विविध अधिकार मिळाले. त्या कालखंडात घटना नव्हती म्हणून राजे-महाराजे यांना विचारणारे कोणी नव्हते. परंतु तरी सुध्दा त्या काळात राजाने समाजोपयोगी आणि त्या समाजाला आवश्यक असलेले निर्णय घेतले. वंचित, मागासवर्गीय, पीडित या समाजाच्या बाबतीत त्या काळात राजांनी अनेक प्रकारचे चांगले निर्णय घेतले. त्या काळाना मराठा समाजाला मिळालेले आरक्षण पुन्हा मिळविण्यासाठी मराठा समाजाला भांडावे लागत आहे. परंतु या समाजाने उभे भांडण केलेले नाही.

सभापती महोदय, मराठा समाजाने काढलेल्या मोर्चाच्या बाबतीत बोलत असताना अनेक मंडळी दुर्दैवाने कुत्सित बुद्धीने बोलतात. मला कोणावर हेत्वारोप करावयाचे नाहीत. ही मंडळी केवळ कुत्सितपणेच बोलत नाही तर वर्तमानपत्रात सुध्दा छापून आणतात. कोणत्या वर्तमानपत्रात काय छापून आले हे मी सांगण्याची आवश्यकता नाही. मी केवळ रेफरन्स देत आहे. असो.

सभापती महोदय, राज्यात ३२ टक्के लोकसंख्या असलेल्या मराठा समाजाच्या बाबतीत जाणून घेणे गरजेचे आहे. या देशात एकही राज्य असे नाही की, ज्या राज्यात एवढ्या मोठ्या प्रमाणावर हा एक समूह आहे. केवळ महाराष्ट्रात एवढ्या मोठ्या संख्येने हा समाज आहे. ३२ टक्के लोकसंख्या असेला हा समाज ४ कोटी लोकसंख्येचा आहे. मराठा समाज हा मुख्यत्वेकरून शेती व्यवसायातील आहे.

श्री.भाई जगताप....

परंतु या समाजाला आरक्षण मिळत नसल्यामुळे या समाजातील मुलांची फरफट होत आहे. मराठा समाजाला आरक्षण देण्यापासून वंचित ठेवल्यामुळे त्यांनी आपला उद्रेक आणि भावना व्यक्त करण्यासाठी मूक मोर्चे काढले आहेत. या समाजाने केवळ मोर्चेच काढले नाही तर हा समाज रस्त्यावर सुध्दा उतरला आहे. या समाजाने जगाला संदेश दिलेला आहे. जगातील सर्व देश आणि यंत्रणांनी या गोष्टीची नोंद घेतलेली आहे. एवढ्या मोठ्या प्रमाणात रस्त्यावर आलेला समाज जगातील कोणत्याही देशात नाही. एकप्रकारे या समाजाची मूक क्रांती तुम्हा-आम्हाला नाकारता येणार नाही. वास्तविक पाहता क्रांती म्हटल्यानंतर काही ना काही विध्वंस होतो. कोणत्याही क्रियेवर प्रतिक्रिया येत असते. फ्रेंच आणि रशियन क्रांती झाल्याचे आपल्याला माहित आहे. आपल्या देशातील क्रांती सुध्दा तुम्हा-आम्हाला माहित आहे. अशा प्रकारची क्रांती करणे त्यावेळी आवश्यक होते. स्वातंत्र्यापूर्वीच्या काळात इंग्रजांचे डोळे उघडत नव्हते म्हणून आपल्या देशात सुध्दा विध्वंसक स्वरूपाची क्रांती झाली.

सभापती महोदय, २१ व्या शतकात मराठा समाजाने वेगळ्या प्रकारचा निर्णय घेतला आणि जगाला दाखवून दिले की, सौम्यपणे व मूकपणे सुध्दा क्रांती होऊ शकते. मराठा समाजाने मूक मोर्चाच्या माध्यमातून मूक क्रांतीचा संदेश संपूर्ण जगाला दिला आहे. या प्रस्तावावर बोलत असताना मी आकडेवारीत जाणार नाही. पोलिसांनी कोणत्या मोर्चाला किती लोक आले होते या बाबत दिलेली आकडेवारी मी सांगणार नाही. ज्यांना स्वतःचे समाधान करून घ्यावयाचे असेल त्यांनी ते करून घ्यावे, त्याला माझा आक्षेप नाही किंवा अन्य कोणाचा आक्षेप असण्याचे कारण नाही.

सभापती महोदय, मराठा समाजाने पहिला मोर्चा काढताना ९ ऑगस्ट ही तारीख का निवडली ? मराठा समाजाच्या मोर्चाचे, उद्रेकाचे नेतृत्व कोणत्याही राजकीय,

श्री.भाई जगताप....

सामाजिक वा अन्य नेत्याने केले नाही. कोणतेही नेतृत्व नसताना संपूर्ण मराठा समाज एकमुखी मागणीद्वारे रस्त्यावर उतरला आहे. यापूर्वी सुध्दा जो जो समाज अशाप्रकारे रस्त्यावर आला, त्या त्या समाजाने आपल्या व्यथा मांडल्या. मराठा समाजाच्या मोर्चांला इतर समाजाने सुध्दा पाठिंबा दिला आहे. मराठा समाजाच्या क्रांतीला, चळवळीला समाजातील विविध घटकाने समर्थन दिले आहे. मग तो मुस्लीम समाज असेल, धनगर समाज असेल, ओबीसी समाज असेल किंवा मागासवर्ग समाज असेल. मी पुण्याच्या मोर्चात सहभाग झालो होतो. त्या मोर्चाला मागासवर्गीय समाजाने केवळ समर्थनच दिले नाही तर हा समाज मोठ्या संख्येने त्या मोर्चात सहभागी झाला होता. एवढेच नव्हे तर मोर्चेकऱ्यांना पाणी आणि फुड पॅकेट्स देण्याचे काम त्यांनी केले. मी या ठिकाणी विविध समाजाचा मुद्दाम उल्लेख केला आहे. महोदय, आपण सर्वांनी या संदर्भातील भावना लक्षात घेतली पाहिजे. मराठा समाजाचा जो उद्रेक तयार झाला, त्यामागील अर्थ तुम्ही-आम्ही समजून घेणे आवश्यक आहे. तरच या प्रश्नाला खऱ्या अर्थाने न्याय मिळू शकेल अशी माझी भावना आहे.

सभापती महोदय, मराठा समाजाला मोर्चा का काढावा लागला हा मूळ प्रश्न निर्माण होतो. होय, कोपर्डीच्या घटनेची एक ठिणगी पडली आणि त्याचे पर्यावसन सर्व समाज एकत्र येऊन रस्त्यावर येण्यात झाला. सभापती महोदय, याला हे एकच कारण आहे असे नाही. या एका कारणाबरोबरच हे मोर्चे काढण्यामागे अनेक कारणे जोडली गेली आहेत. या मराठा समाजाने शासनाकडे २० मागण्यांची सनद सुपूर्द केली आहे. प्रत्येक जिल्ह्याच्या ठिकाणी जिल्हाधिकाऱ्यांकडे कायदेशीररित्या मराठा समाजातील तरुणी ती सनद सुपूर्द करित आहेत. असे असताना सरकार असे कसे म्हणून शकते की, मराठा समाजाच्या मागण्यांबाबत कोणासोबत चर्चा करावी ? मराठा समाजाच्या मागण्यांवर चर्चा करण्यासाठी कोणाला बोलवावे, असे सरकार म्हणू शकत नाही. त्यामुळे मला सरकारच्या हेतूबद्दल शंका येते. या सरकारकडून वारंवार सांगितले जाते की, आम्हाला मराठा समाजाला आरक्षण

09/12/2016
SJB/KTG

(असुधारित प्रत/ प्रसिद्धीसाठी नाही)
प्रथम श्री. शिगम

Z-154
15:30

श्री.भाई जगताप....

द्यावयाचे आहे. सत्ताधारी नेत्यांकडून मुलाखतींच्या माध्यमातून सांगितले जाते की, आम्हाला मराठा समाजाला आरक्षण द्यावयाचे आहे. परंतु राज्य सरकारकडून या समाजाला आरक्षण देण्याच्या अनुषंगाने ज्या बाबी करणे आवश्यक आहे त्या गेल्या दोन वर्षात करण्यात आलेल्या नाही.

या नंतर श्री. कांबळे

श्री. भाई जगताप

आज २५ वा महिना आहे. माझ्या मनात शंका आहे. मला आनंद होईल जर सरकारने उत्तरामध्ये याचा उल्लेख करताना सांगितले की, अमुक तारखेला, अमुक ठिकाणी, अमुक चौकटीत आम्ही हे आरक्षण देत आहोत. शासनाने हे जाहीर केले तर आम्ही सगळ्यात पहिल्यांदा तुमचे स्वागत करू. मागच्या सरकारला याचे क्रेडिट मिळत आहे की या सरकारला याचे क्रेडिट मिळत आहे किंवा येणाऱ्या सरकारला याचे क्रेडिट मिळत आहे हा प्रश्न नाही. आज जो सामाजिक उद्रेक तयार झाला आहे त्याला आजच योग्यरितीने पाहिले नाही तर त्या उद्रेकाचे पर्यवसान कदाचित डिस्ट्रक्टिव्ह होण्याची शक्यता आहे हे मला येथे मुद्दामहून सांगावेसे वाटते. त्या तरूणांनी ९ ऑगस्ट हा दिवस निवडला. तो दिवस का निवडला, कारण त्या दिवशी मुंबईतील ऑगस्ट क्रांती मैदानातून “चले जाव” ही चळवळ देशात सुरू झाली, क्विट इंडिया मूव्हमेंट सुरू झाली, म्हणून त्यांनी तो दिवस निवडला. दुसऱ्या कोणत्या सरकारविषयी नव्हे तर अस्तित्वात असलेल्या सरकाराविषयी हे होते. त्यांनी २ वर्षे वाट पाहिली. हा दिवस निवडण्याचे कारण विशेष आहे. या सर्व मुलांनी, तरूणांनी, समाजाने २ वर्षे वाट पाहिली आणि त्यानंतर चळवळीसाठी ९ ऑगस्ट हा दिवस निवडला. आज जवळपास २२ मोर्चे झाले आहेत. नागपूरमध्ये सुध्दा १४ तारखेला एक मोर्चा होऊ घातला आहे. आपल्यालाही ते माहित आहे. माझी विनंती आहे की, आपण १४ तारखेच्या आधी आपल्या उत्तरात सांगावे. आपण सर्वांना एकत्र घ्यावे, आम्ही तुमचेच अभिनंदन करू. आम्ही तुमच्या सरकारचे जाहिररित्या अभिनंदन करू. सगळे क्रेडिट तुम्ही घ्या. आपण याचे सर्वार्थाने शिल्पकार बना. परंतु या समाजाला न्याय द्या. या समाजाच्या भावना आहेत, त्यांचा अनादर कृपया करू नका, अशी माझी आपल्याला नम्रतेची विनंती आहे. तकलादू कारणे दिली जात आहेत. का दिले, देऊ का शकत नाही, आम्ही

श्री. भाई जगताप यांची यांचय

कशासाठी देऊ शकतो, काय करू शकतो, त्यांनी काय केले, यांनी काय केले, त्या सरकारने अर्धवट काम केले, या सरकारने अर्धवट काम केले हे चालले आहे. सरकारने अर्धवट काम केले असेल असा आपण दावा करीत आहात, मात्र त्यांच्या माध्यमातून ५४ हजार विद्यार्थ्यांना सवलती मिळाल्या आहेत. आपण अध्यादेशाच्या बाबतीत बोलत आहात, आयोगाच्या बाबतीत बोलत आहात. मग काय झाले, कसे झाले हे प्रश्न पुढे येतात. सन २००४ मध्ये बापट आयोग तयार होतो आणि त्या आयोगाचा रिपोर्ट यायला दिनांक २४ जुलै, २००८ हा दिवस लागतो. आयोगाचेच काम आहे. त्यांनी त्यांच्या पध्दतीने काम केले. आयोगावर टीका करण्याचा माझा आजिबात उद्देश नाही. लोकशाहीला व घटनेला ते अभिप्रेत आहे. अशाप्रकारचे आयोग होतात, अशाप्रकारचे आयोग आपल्या पध्दतीने कामे करतात आणि परिपूर्ण काम करून सरकारपुढे ठेवतात. पण या आयोगाच्या निर्मितीबाबत, त्यांच्या अहवालाबाबत माझ्या मनात तीव्र शंकाच नव्हे तर माझे आक्षेप आहेत. माझे आक्षेप यासाठी आहेत. कारण एका समाजाचा घटक म्हणून राजकारणामध्ये, समाजकारणामध्ये आयुष्यभर काम करणारा मी माणूस आहे. मी केसांना काळा रंग लावत आहे म्हणून कदाचित आपल्या सर्वांना मी तरूण वाटत असेन, पण माझे वय ५८ वर्षे आहे. मी माझ्या वयाच्या ५८ वर्षांपैकी अनेक वर्षे राजकारण व समाजकारण यामध्ये घालविली आहेत.(अडथळा).... हे सांगण्याचा उद्देश एवढाच आहे की, माझ्या आयुष्याची ३२-३३ वर्षे मी मराठा महासंघाचे काम केले. मी राजकीयदृष्ट्या माझ्या पध्दतीने काम करीत असेन, ते नुसते काम नाही तर अनेक वेळेला सामाजिक प्रश्न तयार झाले. आपण आठवा, सन १९९१-९२ मधली वरळीची सवर्ण व मागासवर्गीय दंगल. तेथे कोण आले ? सन १९९१-९२ ला सुध्दा बीडीडी चाळींच्या परिसरात दंगल झाली. त्यावेळी सर्वजण आले, सर्व बाजूंनी प्रक्षोभक भाषणे झाली. तेथे कोण फिरत होते तर तत्कालीन मराठा महासंघाचे अध्यक्ष शशिकांत पवार, भाई जगताप, दिलीपदादा जगताप, राजेंद्र कोंढरे हे फिरत होते. आम्ही फिरत होतो. आम्ही समाजाला सांगत होतो की, हे असे चालणार नाही. तुम्हा-आम्हाला हे छत्रपतींनी सांगितलेले नाही. छत्रपतींनी, शाहू राजांनी,

श्री. भाई जगताप

प्रत्येक राजाने समाजाला एकत्रित घेऊन, १२ बलुतेदारांना बरोबर घेऊन, १८ पगड जातींना बरोबर घेऊन हिंदवी स्वराज्याची स्थापना केली. कर्पूरू होता, कलम १४४ लागले होते. मात्र तरी सुध्दा आम्ही काय होईल, कोण अंगावर येईल असा विचार केला नाही. आम्ही गेलो आणि दोन्ही समाजांना शांत केले. मला मुद्दाम सांगावेसे वाटते की, आमच्याबरोबर रामदास आठवले साहेब सुध्दा होते. आज आपण देशभर छत्रपती शिवाजी महाराज व डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांची जयंती एकत्र साजरी करतो, याची सुरुवात मराठा महासंघाने, आम्ही, आठवले साहेबांनी सगळ्यात पहिल्यांदा वरळीमध्ये केली, आज देशभर आपण छत्रपती शिवाजी महाराज आणि डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांची जयंती एकत्रित साजरी करतो. त्याची सुरुवात, त्याची मुहूर्तमेढ त्यावेळी रोवली गेली. हे सांगण्याचे प्रयोजन एवढेच आहे की, आज या समाजाच्या अनेक संघटना आहेत. मराठा महासंघ ही त्यातील एक संघटना आहे. ४२ संघटना आहेत. कोणाकडून तरी काही तरी बोलले जाते. एका संघटनेने आपला सवता सुबा मांडला आहे. संभाजी ब्रिगेडने आपले राजकीय अस्तित्व पैदा केले. आमचा त्यांच्याशी संबंध नाही, आमच्या समाजाचा संबंध नाही. समाज कोणा एकट्याची प्रायव्हेट जायदाद नाही हे आम्ही त्यावेळीही सांगत आलो आणि आजही हे मी जाहिररित्या पवित्र सभागृहात रेकार्डवर सांगू इच्छितो. समाज म्हणजे कोणाची जायदाद नाही किंवा असे कोणी समजण्याचे कारण नाही. आज एवढ्या संघटना काम करीत आहेत, त्यातील एक मराठा महासंघ ही संघटना आहे, जिचा मी सदस्य आहे, अनेक वर्षे मी सदस्य आहे. परंतु आमच्या वागण्यामध्ये, कृतीमध्ये, कार्यामध्ये आम्ही जातीवाचक राहिलो नाही, राहणार नाही. कारण आम्हाला ती शिकवण नाही. शाहूंनी, छत्रपती शिवाजी महाराजांनी आम्हाला ही शिकवण कधीही दिली नाही. छत्रपतींचा पुतळा उभारून, फोटो लावून आपली दुकानदारी करणारे अनेक लोक आहेत, ज्यांच्यावर माझा आक्षेप आहे आणि तो आजचा नसून वर्षानुवर्षांचा आहे. त्या लोकांच्या दुकानदारीमुळे छत्रपती लहान होत नाहीत हा विचार ज्यावेळी जगभरात मान्यताप्राप्त होतो, त्या विचारांना जगभरात मान्यता मिळते, त्यावेळी तुम्ही-आम्ही यामध्ये कोण राहतो ? माझी विनंती

श्री. भाई जगताप

आहे की, सर्व आंदोलनामध्ये सकारात्मकदृष्ट्या पाहिले तर त्याची उकल होण्याची शक्यताच नव्हे तर त्याची उकल होईल, अशी माझ्या मनात खात्री आहे. मला येथे मुद्दाम सांगावेसे वाटते की, मला कोणावरही हेत्वरोप किंवा कोणाचाही नामोल्लेख करायचा नाही. एवढ्या मोठ्या गंभीर चर्चेला कोणतेही वेगळे वळण लागू नये म्हणून मी ते टाळत आहे. मला काही लोकांचे विचार ऐकावयास मिळाले की, आम्ही अमुक केले, तमुक केले. शासनाची बाजू कोणी तरी मांडायला पाहिजे कोणी तरी करायला पाहिजे याबद्दल माझ्या मनात दुमत नाही. कारण आम्ही जेव्हा सत्ताधारी पक्षात बसत होता ते त्यावेळी आम्हीही हेच करीत होतो. मी सुध्दा हेच करीत होतो. चुकीचे आहे असे मी म्हणत नाही. परंतु ते सांगत असताना आपण कुठून काय केले हे सुध्दा जाणणे गरजेचे आहे. आज ते या सभागृहात असते तर त्यांच्या नावानिशी मी बोललो असतो. मला ती सवय आहे. अयोग्य असेल तर जाहिररित्या माफी मागेन, योग्य असेल तर त्यांनी समजले पाहिजे. समाजाला गृहीत धरून स्वतःच्या राजकीय तुंबड्या भरण्याचे काम काही लोकांनी केले म्हणून ही स्थिती आज सन २०१६ पर्यंत राहिली आहे. आंदोलनाला क्रांतीचे स्वरूप आले आहे, त्याचे कारण असेच काही असेल. कदाचित मी सुध्दा त्यात असेन. आपण काल एका भाषणात मराठवाड्याच्या नामांतराच्या बाबतीत उल्लेख केला. मराठवाड्याचे नामांतर झाले, त्यावेळी तेथे उद्रेक झाला, त्या भागात सरकारचे कोणीही जात नव्हते. दोन्ही समाजाकडून येऊ दिले जात नव्हते, तेव्हा कोण फिरत होते ? शशिकांत पवार, भाई जगताप आणि मराठा महासंघाचे कार्यकर्ते फिरत होते. दोन्ही वस्त्यांवर जाऊन ते फिरत होते. मी हे मुद्दाम सांगत आहे. बंदुकीच्या गोळ्यांनी दोन्ही समाजातील लोक मृत झाले होते, त्यांना १-१ लाख रुपये शासनाने दिले. मला आठवते की, स्व. विलासरावजी देशमुख हे मंत्री होते. ते जेव्हा पैसे घेऊन गेले तेव्हा लोकांनी ते स्वीकारले नाहीत. परंतु मराठा महासंघाचे काम करीत असताना दोन्ही वस्त्यांवरील जखमींना, मृतांच्या कुटुंबीयांना जे आम्ही देऊ केले ते त्यांनी स्वःखुशीने नुसते घेतले नाही तर मंदिरात ठेवले.

या नंतर श्री. रोझेकर

श्री.भाई जगताप.....

मी आजचे सांगत नाही तर गेल्या ३२ वर्षातील सांगतो आहे. या समाजाकडे बघत असताना माझी सुरुवातीपासून हीच विनंती राहिली आहे की, हा समाज कोणाचे काही काढून घेण्यासाठी आला आहे का, काही कमी करण्यासाठी आला आहे का ? नाही. आपल्या देशात घटनेच्या चौकटीत राहून एका राज्यात एक गोष्ट सिध्द होते. मग आपण का करू शकत नाही ? त्यादृष्टीने माझी आपल्या माध्यमातून सरकारला विनंती आहे की, या मोर्चाचा तुम्ही सरकार म्हणून अभ्यास केला असेलच. तसा करणे सरकार म्हणून आवश्यकही आहे. या सभागृहाचे नेते म्हणून सुध्दा आपल्याला अभ्यास करणे आवश्यक आहे. मला माहीत आहे की, या राज्याचे मुख्यमंत्री या सर्व गोष्टीमध्ये बारकाईने पहात असतील, मुख्यमंत्री महोदय या गोष्टीचा निपटारा करण्यासाठी प्रयत्न करीत असतील. मला तशा आशा आहे. ही आशा व्यक्त करीत असताना एक गोष्ट मला अजूनही कळली नाही की, शासनाच्या प्रतिनिधींकडे जी गोष्ट मिळते ती गोष्ट शासनाला प्राप्त झाली नाही, अशा प्रकारचा संदेश समाजाला देण्याचा प्रयत्न आपण का करीत आहात ? या निवडणुकीमध्ये तुम्हाला मिळालेल्या यशाबद्दल आम्ही तुमचे अभिनंदन केले, आपले कौतुक केले आहे. परंतु, या गोष्टीची सांगड अमूक समाज तुमच्या पाठीशी उभा राहिला, असा आपण करीत आहात. हा समाज तुमच्या पाठीशी आहे, असे आपण समजू. मग तुम्ही त्यांना १४ तारखेच्या आत काय देणार आहात ? तुम्ही म्हणता त्याप्रमाणे हा समाज तुमच्या पाठीशी उभा राहिला. पण एक समाज पाठीशी उभा राहून निवडणुका जिंकता येत नाहीत. तरी सुध्दा हा समाज निर्णायक आहे. ३२ टक्के असलेला समाज पाठीशी उभा राहिला, असे एका मिनिटापुरते गृहित धरले तरी आपले त्या समाजाप्रती उत्तरदायित्व काय आहे, हे देखील आपण आम्हाला सांगण्याची आवश्यकता आहे.

तालिका सभापती (श्री.ख्वाजा बेग) : सन्माननीय सदस्यांना बोलण्यासाठी आणखी किती वेळ हवा आहे ?

श्री.भाई जगताप : सभापती महोदय, मला आणखी अर्धा तास लागेल. आपण आम्हाला अडवू नका. निदान आमच्या भावना तरी आम्हाला व्यक्त करू द्याव्यात. हरकत काय आहे ? मलाच नाही तर कुणालाही अडवू नका. मी आक्षेपाई काय बोलतो आहे ? आम्हाला सर्वच समाजाबाबत जाणीव आहे. या देशातील अठरापगड जातींना बरोबर घेऊन आम्ही जात असतो. देशपातळीवर आम्ही काम करीत असतो. आम्ही चळवळीतील माणसे आहोत. आम्हाला या मधून काही तरी मिळवायचे आहे. म्हणून मी दुकानदारांचा उल्लेख केला. काही दुकानदारांना काही तरी मिळवायचे होते. म्हणून ते प्रत्येक वेळेला मिळवत आले. समाजाला वापरत आले. त्यांनी समाजाला काही दिलेले नाही. म्हणून हा समाज रस्त्यावर आला आहे. त्यामुळे हा जो उद्रेक आहे तो समजून घेणे आवश्यक आहे. त्यासाठी मी माझ्या भावना व्यक्त करीत आहे. मी किती वेळ बोललो यापेक्षा कशाच्या बाबतीत बोलतो आहे, हे महत्वाचे आहे. मी मुद्दे रिपिट केले तर मला आपण सांगावे. सभापती महोदय, ज्या मुद्द्यांच्या बाबतीत संभ्रम निर्माण केला जात आहे, तिकडे मीडियामध्ये निर्माण केला जात आहे, वृत्तपत्रात निर्माण केला जात आहे, काही सामाजिक कार्यकर्त्यांच्या, सामाजिक कार्यक्रमांमधून निर्माण केला जात आहे. परंतु, हे का आणि कशासाठी केले जात आहे, असा माझा साधा प्रश्न आहे.

सभापती महोदय, या समाजाला सन १९०२ पासून सन १९४२ पर्यंत आरक्षण होते. पण सन १९४२ ते सन २०१६ याकाळात हा समाज एवढा सक्षम झाला ? मुठभर १० ते १२ टक्के लोक सक्षम असतील. होय. मान्य करतो. त्यावर वारंवार बोट ठेवले जाते. शिक्षण संस्था तुमच्याकडे आहेत, सहकारी बँका तुमच्या आहेत. हा. मोठ्या प्रमाणावर आहेत. बाकीचेही बोलले जाते की, जमीन जुमला आहे. पण आपण जरा सर्व्हे करा. ८२ टक्के समाजाच्या बाबतीत जबाबदारीने सांगतो आहे की, आपण सरकार आहात, आपण सर्व्हे करावा. ८२ टक्के समाज हा शेतीवर पोट भरतो आहे. गेल्या अनेक वर्षांपासून १० एकर असलेली जमीन, १५ एकर असलेली जमीन भावकीमध्ये वाटली गेली आणि प्रत्येकाच्या वाट्याला २ एकर, अडीच एकर पेक्षा जास्त लॅण्ड होल्डिंग नाही. ही आकडेवारी तुमच्याकडे आहे. ही वस्तुस्थिती आहे.

श्री.भाई जगताप.....

सभापती महोदय, परिस्थिती अशी आहे की, एखाद्या शेतकऱ्याचा मुलगा कुठे तरी इंजिनिअरिंग मेडिकल, आय.टी. किंवा अन्य क्षेत्रामध्ये जाण्याचा प्रयत्न करतो, त्याची कॅम्पसिटी आहे, तो केपेबल आहे. पण आरक्षण नसल्यामुळे संधी नाही म्हणून वंचित रहात आहे. आपण एकमेकांवर आरोप करित असलो तरी सहा महिन्यांच्या नुसत्या अध्यादेशाने ५४ हजार विद्यार्थ्यांना न्याय मिळत असेल तर त्या अध्यादेशाचे कायद्यात रूपांतर करून, त्यामधील त्रुटी दूर करून त्या ठिकाणी कोर्टात आपली बाजू मांडण्याची भूमिका सरकारने घ्यावयास हवी होती. आपण ज्या पध्दतीची वक्तव्ये करित आहात, मी कुणाचे नाव घेणार नाही. कारण, या मोठ्या आंदोलनाला मला जातीय स्वरूप द्यावयाचे नाही. जरी ते एका जातीचा असले तरी. आम्ही काेणकोणती वक्तव्ये ऐकायची. आता परवा हायकोर्टामध्ये तारीख घेतली गेली. त्यावेळी काय सांगितले ? प्रेस कॉन्फरन्स घेऊन असे सांगितले गेले की, श्री.विनोद पाटील या मराठा समाजाच्या तरुणाने इंटरव्हेन केले, अर्ज दाखल केला म्हणून कोर्टाने तारीखःा दिली. आपण खोटे का बोलत आहात ? हायकोर्टाने सरकारच्या विरोधात स्टिक्चर्स पास केले आहेत आणि ते लिखित स्वरूपात आहेत. भाई जगताप आरोप करित नाही. मी स्टिक्चर्सबाबत बोलतो आहे. त्यामुळे मी काय बोलतो आहे हे मला माहित आहे. मग खोटे सांगण्याची गरज काय आहे ? उद्धोष चालविला आहे, तडाखा चालविला आहे की, आम्ही मराठा समाजाला आरक्षण देणार आहोत, हे करणार आहोत, अमूक करणार आहोत. ती कृती करून दाखवा. तीच आमची विनंती आहे. कसला आधार घेतला जात आहे ? आरोप करताना एवढे भान ठेवले पाहिजे की, सरकार ही निरंतर चालणारी प्रक्रिया आहे. सरकार कोणाचेही असू द्या, काल आमचे होते, आज तुमचे आहे, उद्या कदाचित आमचेही येईल. पण सरकार ही प्रक्रिया निरंतर चालत राहणार आहे. आपल्याला असे सांगता येणार नाही की, त्या सरकारने अमूक केले. समजा त्या अध्यादेशामध्ये जर काही त्रुटी असतील तर त्या कुणी दूर करायच्या आहेत ? सरकार म्हणून तुम्हीस करायच्या आहेत. होय. तुम्हालाच करायच्या आहेत. आपण या ठिकाणी, या सभागृहामध्ये, सर्वांनी एकमताने आरक्षणाचा कायदा पारित

श्री.भाई जगताप.....

केला. तो केल्यानंतर सरकारची बाजू मांडत असताना आपले वकील उभे रहात नाहीत ? यापेक्षा दुसरे दुर्दैव काय असू शकते ? हायकोर्टाने स्टे कशाच्या आधारावर दिला ? हा स्टे चार मुद्द्यांवर दिला आहे. त्या चार मुद्द्यांबाबत योग्यरित्या कोर्टात बाजू मांडली असती तर कोर्ट नाही कस म्हणू शकेल ? यापूर्वी असे झालेले नाही का ? सरकारकडून राणे समितीबाबत लंगडी सबब सांगितली जाते.

सभापती महोदय, आता मी बापट समिती बाबत माझे मत व्यक्त करतो. कृपा करून 'बापट' नाव असल्यामुळे गैरसमज करून घेण्याची आवश्यकता नाही. कारण त्या समितीमध्ये एक 'देशपांडे' नावाचे सदस्य होते व त्यांनी मराठा आरक्षणाच्या बाजूने मत दिलेले आहे. मुद्दाम सांगतो आहे. कारण काही लोकांची गडबड असते. तुम्ही आणि आम्ही काय विचार करतो. मी माझ्याबद्दल बोलतो आहे. आणखी कोणाबद्दल काय बोलू ? दोष असेल तर तो माझ्यामध्ये असू शकतो. दुसऱ्याचा दोष काढण्याएवढा मी महान नाही. सन २००४ मध्ये बापट आयोगाची नियुक्ती झाली. त्यामधील एक सदस्य मृत पावला. शेवटच्या महिन्यामध्ये सन २००४ साली बापट आयोग तयार झाला. शेवटच्या महिन्यामध्ये एक महिन्यांसाठी सदस्य घेतला जातो आणि तो आपले मत कसे काय मांडतो मला माहित नाही.

या नंतर श्री. खर्चे

श्री.भाई जगताप....

तो त्या ठिकाणी आपले मत मांडतो, कसे काय हे मला कळले नाही. बापट कमिटी आणि खत्री कमिटीपासून आपण विचार करू या. २००० पासून २००३-२००४ ते २००८ सराफ कमिटीपासून राणे समितीपर्यंत आपण विचार करू या. राणे कमिटीची निर्मिती कशातून झाली. तो अहवाल आपण स्वीकारला नाही, त्या अहवालातील त्रुटींबाबत मी सांगत आहे, तो अहवाल त्या वेळी योग्यरित्या स्वीकारायला पाहिजे होता. त्या कमिटीच्या एक सदस्या श्रीमती अनुराधा ताई भोईटे ह्या अपसेंट होत्या, परंतु त्यांनी लिहून पाठविले होते. मला सांगा की, ज्यांनी चार वर्षे काम केले त्यांचे म्हणणे आपण ग्राह्य पकडत नाही काय. मी असे पहिले कमिशन पाहिले आहे. त्या सात सदस्यांमध्ये आपले एक एक्स्ट्रा मत देऊन मराठा समाजाला आरक्षण नको अशा पध्दतीचा नतद्रष्टपणा केलेला आहे. त्या गोष्टीचा मला खेद करावासा वाटतो. बापट आयोगाने त्यांच्या सर्व्हेमध्ये सांगितले आहे की, मराठा समाजाचा ओबीसीमध्ये समावेश करावा असा लिखित अभिप्राय दिला होता. प्राचार्य गोसावी यांनी मराठा आणि कुणबी एकच असल्याचे नमूद केले. आरक्षण मिळण्यासाठी जो क्रायटेरिया आहे, त्यानुसार मराठा समाज आर्थिक दृष्ट्या, सामाजिक दृष्ट्या मागासलेला आहे. त्यांच्या ऑब्झर्व्हेशननुसार मराठा समाजाला आरक्षण देणे आवश्यक आहे. आब्झर्व्हेशनमध्ये तुम्ही मान्य करता. या ठिकाणी मी हे मुद्दाम सांगतो की, त्या नंतर राणे कमिटीची नियुक्ती झाली. यामध्ये ज्या त्रुटी होत्या त्यामुळे तत्कालीन आघाडी सरकारवर आरोप केला जातो. तो अहवाल का स्वीकारला नाही, त्याची चर्चा का केली नाही. या देशातील संसदेत व राज्यातील विधानसभेमध्ये किती अहवालावर चर्चा झाली याचा तपशील काढायचा काय, कारण तो तपशील आपण काढू नये, तो तपशील आपल्या कोणाच्याही भल्याचा नाही. याबाबत तकलादू कारणे सांगितली जातात. बापट आयोगाचा अहवाल सभागृहात ठेवला नाही. त्यावर चर्चा झाली नाही. ज्यांना या प्रश्नाची उकल करायची आहे, त्यांनी अशा तकलादू बाबी या ठिकाणी सांगू नये. सरकारने असे अजिबात

श्री.भाई जगताप.....

सांगू नये. मला असे नम्रपणे येथे सांगावेसे वाटते.

सभापती महोदय, राणे समितीच्या बाबतीत मला एक समजत नाही. राणे समितीचे नाव घेतली की, अनेकांच्या अंगावर अशी पाल का पडते. मला हे समजत नाही. राणे यांचे नाव घेतले की, वीज कडकडल्यासारखे अरे बापरे, असे का वाटते, मला काही कळत नाही. राणे समिती सरकारने नियुक्त केलेली समिती आहे. घटनेच्या चौकटीच्या वैधतेबाबत काही प्रश्न काही सदस्यांनी येथे उपस्थित केले आहेत. असे कशासाठी करायला पाहिजे. ज्या राज्यात असे आरक्षण देण्यात आले आहे अशा अनेक कमिट्या आंध्रप्रदेश, कर्नाटक, तामिळनाडू राज्याने केल्या आहेत, एवढेच नव्हे तर जी.बी.मंडल आयोगाने अशी कामे केली आहेत. लोकशाहीच्या व घटनेच्या चौकटीतील ही कामे आहेत, आयोग म्हणजे सरकारपेक्षा मोठा असे होत नाही. घटनेत दिलेले आहे की, सरकार हे सर्वोच्च आहे. अहवाल देण्यापूर्वी समितीला हे जाणणे गरजेचे आहे की, या समितीचे कामकाज काय आहे, हायकोर्टाने स्टे देताना काही गोष्टींचा उल्लेख केला आहे. आपल्याला ही बाब जाणून घेणे गरजेची आहे. मंडला आयोगाने ओबीसीचे आरक्षण देताना ३७४३ जातीपैकी फक्त ४०७ जातीचे सामाजिक व आर्थिक मागासलेपण तपासले होते. यावर आम्ही आक्षेप घ्यायचा काय तर नाही, कारण तसा आक्षेप घेता येत नाही. देशभरातील इतका मोठा समाज आहे, त्याला त्याचे आरक्षण व संरक्षण मिळाले पाहिजे. याबाबत कोणाचेही दुमत असता कामा नये. राणे समितीच्या वैधतेच्या बाबतीत कोणी बोलत असेल तर त्याबाबत आम्ही ठामपणे सांगतो की, डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या घटनेच्या चौकटीतील हा आयोग होता. त्यांनी या चौकटीतच काम केले आहे. त्यांच्या कामाबाबत कोर्टाने मत व्यक्त केले आहे. जे मत व्यक्त केले त्याबाबत मला मोठे आश्चर्य वाटते. आपण सर्व या प्रश्नांबाबत आग्रही आहात, हायकोर्टाने त्यांच्या ऑब्झर्व्हेशनमध्ये असे सांगितले आहे की, फार थोड्या कालावधीमध्ये घाईघाईने केलेला हा सर्व्हे आहे. कोर्टाने असे त्यांच्या

श्री. भाई जगताप.....

टिप्पणीमध्ये नमूद केले आहे. टीक्चर हा शब्द मी मुद्दाम वापरत नाही. कारण तो थोडासा स्टीक होतो म्हणून मी टीक्चर म्हणत नाही. असे कोर्टाचे ऑब्झर्व्हेशन आहे, याबाबत मला मोठे आश्चर्य वाटते. ज्या देशात एक मोठी रिझर्व्हेशनची क्रांती झाली, मंडल आयोगाने ४०६ जातींचे सर्वेक्षण चार दिवसात देशभरातील ओबीसी समूहाचे केले होते. राणे समितीने १७ दिवस सर्वेक्षणासाठी घेतले होते हे सर्वेक्षण राणे साहेबांच्या मुलाने केले नाही, भाई जगताप यांनी केले नाही. मराठा समाजाच्या काही ठराविक लोकांनी हे सर्वेक्षण केले नाही. हे सर्वेक्षण सरकारी यंत्रणेने केले आहे. हे सर्वेक्षण जिल्हाधिकारी यांच्या माध्यमातून सर्व जिल्ह्यामध्ये करण्यात आले आहे. या यंत्रणेद्वारे शास्त्रशुद्ध पध्दतीने हे सर्वेक्षण केले आहे. या सर्वेक्षणाला तुम्ही नाही कसे म्हणू शकता. असे आपण कशाचा आधारावर सांगत आहात.

सभापती महोदय, १९६८ मध्ये मनोहर प्रसाद आयोग आंध्रप्रदेशात स्थापन झाला होता. आंध्रप्रदेश राज्यात इतर मागासवर्गीय समाजाचा समावेश ओबीसीमध्ये करावा यासाठी या आयोगाच्या माध्यमातून निर्णय घेण्यात आला. तो निर्णय झाल्यावर १९६८ मध्ये कायदा पास करण्यात आला, आपणाकडे अध्यादेश काढण्यात आला. त्या कायद्याला कोर्टात तातडीने आव्हान दिले गेले. तसेच महाराष्ट्रात आरक्षणाला आव्हान देण्यात आले आहे. त्यानंतर दोन वर्षांच्या कालावधीत काय झाले ते मी सांगतां, त्या लोकांची मला नावे घ्यावयाची नाहीत त्या लोकांना मला महत्व द्यावयाचे नाही. आमच्या काही नेत्यांना मी म्हणत होतो की, एखाद्याचे नाव घेण्याची काय गरज आहे. एवढ्या मोठ्या समूहाला कोणी दगडगोट्या सारखे अडचणीत आणण्याचा प्रयत्न करीत असेल तर हे वादळ नसून ते चक्रीवादळ आहे. हा ओहोटीचा प्रवास नाही, ही मराठा समाजाची सुनामी आहे, त्यामुळे तुमचे असले प्रकार चालणार नाहीत. घटनेच्या चौकटीत राहून तुम्ही काहीही करा. तुम्हाला तो अधिकार आहे, सर्वसामान्य नागरिकाला अधिकार आहे. हा प्रकार आंध्र प्रदेशात झाला आहे, आंध्रप्रदेशात या निर्णयाला आव्हान दिले व

श्री.भाई जगताप...

हायकोर्टाने दिलेले आरक्षण रद्दबातल केले. आंध्र सरकार त्या निर्णयाच्या विरोधात डबल बेंचकडे गेले. डबल बेंचने देखील हे आरक्षण रद्दबातल केले. या बाबी खूप महत्वाच्या आहेत, शेवटी आपण देशातील संदर्भ देत असतो. इंद्रा सहानी प्रकरणाचा आपण संदर्भ देतो.

या नंतर श्री. बोरले

श्री.भाई जगताप.....

आपण जाट समाजाचा संदर्भ देतो आणि ज्यावर केस लॉ झालेला आहे त्याचा संदर्भ सोईस्करपणे दूर करतो ? सन्माननीय सभागृह नेते श्री.चंद्रकांत पाटील साहेब मी तुमचे, आमचे समजू शकतो. परंतु, मला विधी व न्याय विभागाचे आश्चर्य वाटते. विधी व न्याय विभागामध्ये आयएस अधिकारी आहेत. जनता या देशाचा कणा आहे. तुम्ही, आम्ही प्रशासक आहोत. प्रशासक म्हणून काम करताना स्वतंत्र भारतामध्ये जनता आपल्या लोकशाहीचा कणा आहे. परंतु, विधी व न्याय विभागाच्या अधिकाऱ्यांना माहिती नाही. त्यांना हे सर्व सांगण्यासाठी, हे सर्व संदर्भ देण्यासाठी दोन वर्षे लागतात ? आंध्र प्रदेश राज्यात दोन वेळा आरक्षण रद्दपातल ठरविण्यात आले. आंध्र प्रदेश सरकारने सन १९७० साली सुप्रीम कोर्टात धाव घेतली. सुप्रीम कोर्टात एआयआर-१७२/१३७५ क्रमांकाची याचिका दाखल करण्यात आली होती. त्याचे काय झाले ? सुप्रीम कोर्टाने याबाबतीत निर्णय दिला की, जो निर्णय घेतला होता तो योग्य होता. ज्या घटकांना ओबीसी प्रवर्गामध्ये आरक्षण दिलेले आहे तो निर्णय त्यांनी कायम केला. हा केवढा मोठा ऐतिहासिक निर्णय आहे. लोकशाही आणि न्यायिक संस्थेने घेतलेला हा सर्वात मोठा निर्णय आहे. आपणा सर्वांना या निर्णयाची माहिती आहे आणि त्या निर्णयाचा साधा उल्लेख सुद्धा करता आला नाही. तो उल्लेख का करता आला नाही, हे आपण सांगावे.

सभापती महोदय, कोर्टाने राणे समितीच्या मुद्यावर ऑब्जेक्शन घेतले आणि स्टे दिला. त्यांनी सांगितले की, जास्त कालावधी झालेला नाही. मग मंडल आयोग ४ दिवसात देशातील ४०७ घटकांचा, समाजांचा सर्वे करू शकते तर राणे समितीने सर्वे करण्यासाठी १७ दिवस घेतले. राणे समितीने केवळ सॅम्पल सर्वे केला नाही तर १८.५ लाख लोकांचे सर्वेक्षण केले आणि तुम्ही त्याला छोटे सॅम्पलिंग समजता ? कशाच्या आधारावर हे आम्हाला कळलेच नाही. आंध्र प्रदेशमध्ये असे

श्री.भाई जगताप.....

कोठे झाले होते ? आंध्र प्रदेश सरकार दोन्ही वेळा याच मुद्यावर कोर्टात केस हारले होते. त्यानंतर त्यांनी पुन्हा त्याच मुद्यावर सुप्रीम कोर्टात आपली बाजू मांडली आणि सुप्रीम कोर्टाने त्यांनी दिलेले आरक्षण अबाधित ठेवले. म्हणून मला मुद्दाम सांगावेसे वाटते की, समाजाचा मागासलेपणा सिद्ध करण्याचा घटनेने दिलेला जो निकष आहे तो आपल्याला दाखविला पाहिजे किंवा नाही ? सरकारी नोकऱ्या असतील, इतर नोकऱ्या असतील किंवा रोजगाराच्या संधी असतील, या सर्वांचा सर्वे आहे. तो सरकारकडे आहे, तुमच्याकडे आहे, आपल्या सर्वांकडे आहे. सर्वांनी हा सर्वे केलेला आहे. राणे समितीने जो सर्वे केला तो सर्वे राणे साहेबांच्या घराच्या संस्थेच्या माध्यमातून करण्यात आलेला नाही. तो सर्वे सरकारी यंत्रणेच्या माध्यमातून करण्यात आलेला आहे. या सर्वेक्षणाचे जे मुद्दे आहेत, जे ऑब्झर्वेशन होते त्याचे सिडक या स्वतंत्र एजन्सी मार्फत विश्लेषणही करून घेण्यात आले. हे असे आहे, आमच्या असे लक्षात आलेले आहे, यामध्ये योग्य, अयोग्य काय आहे या सर्व गोष्टींचे विश्लेषण करून घेण्यात आले. म्हणून हे सर्वेक्षण अतिशय तंत्रशुद्ध दृष्ट्या झालेले आहे आणि वेळे अभावी तत्कालीन आघाडी सरकारला अध्यादेश काढावा लागला. नाही तर आघाडी सरकारला कायदा सुद्धा पारीत करता आला असता. समजा कायदा पारीत झाला असता आणि तो अडला असता, म्हणजे ज्याप्रमाणे आंध्र प्रदेशमध्ये कायदा अडला तरी सुद्धा सरकारने हायकोर्टासमोर किंवा संबंधित कोर्टासमोर आपली योग्य बाजू मांडून हा निर्णय, हा सर्वे, राणे समितीने जो शास्त्रशुद्ध अभ्यास केलेला आहे तो कसा योग्य आहे हे दाखविणे गरजेचे होते. परंतु, ते दाखविण्यासाठी सरकारला दोन वर्षे लागतात ? म्हणजे तारीख पे तारीख, तारीख पे तारीख. माननीय श्री.चंद्रकांत पाटील साहेब एका निवडणुकीत यश मिळाल्याबद्दल आम्ही तुमचे अभिनंदन केले. परंतु, दुसऱ्या निवडणुकांवर डोळा ठेऊन असे होत असेल तर मला त्याची भीती वाटते. आपल्या राज्यात तसे होऊ नये. आपले राज्य पुरोगामी राज्य

श्री.भाई जगताप.....

आहे. आपल्या राज्यात अनेक वेळा सामाजिक आंदोलने झाली, सामाजिक प्रक्रिया झाल्या. परंतु, आम्ही आमचे पुरोगामित्व सोडलेले नाही, सोडणार नाही. मला याचा अभिमान आहे. परंतु, मला भीती वाटते. आज जे मूक मोर्चे निघत आहेत त्यांची जर कोणी टिंगल उडविण्याचा प्रयत्न करित असेल, सरकार त्यांना गृहीत धरण्याचा प्रयत्न करित असेल तर दुदैवाने मला सांगावेसे वाटते की, आज त्यांनी आपली तोंडे बंद ठेवलेली आहेत, ते मूक मोर्चा काढत आहेत, त्यांच्या हृदयामध्ये, डोक्यामध्ये आग आहे आणि ती आग प्रचंड मोठी आहे. ती कमीत कमी ४ कोटी जनतेची आग आहे, हे आपण लक्षात ठेवावे. दुदैवाने आपण हे सर्व करायला गेलो आणि अशा पद्धतीने चालढकल केली, केवळ राजकीय उद्दिष्टाने या प्रश्नाकडे पाहिले गेले तर या राज्याचा घात होईल. उद्या हा समाज वार्ड पद्धतीने रस्त्यावर उतरला तर आम्हालाही परमेश्वर माफ करणार नाही आणि तुम्हालाही माफ करणार नाही. निवडणुका येतील आणि जातील. काही निवडणुकांमध्ये तुम्हाला यश मिळेल तर काही निवडणुकांमध्ये आम्हाला यश मिळेल. परंतु, आपण हे सर्व प्रश्न राजकारणाशी निगडित ठेऊन त्याचे अवलोकन करायला लागलो तर ते अयोग्य होईल हे मला मुद्दा सांगावेसे वाटते.

सभापती महोदय, आणखी एका ऑब्झर्वेशनच्या बाबतीत बोलले जाते. मराठा समाजाला जे १६ टक्के आरक्षण दिले त्याबाबतीत मला बोलावेसे वाटते. १६ टक्के हा आकडा कोणाच्या डोक्यातील किंवा मनातील नाही. त्यामागे सुद्धा तंत्रशुद्ध मांडणी आहे, लॉजिक आहे. आता सरकारला कोर्टात ती मांडणी करता आली नाही आणि सरकार त्या ठिकाणी बघ्याची भूमिका घेत असेल, सन्माननीय सभागृह नेते माझा तसा आरोप नाही. ही आमची सर्वांची चिंता आहे. आपल्या सर्वांच्या दृष्टीने १४ तारीख खरोखर महत्वाची आहे. मी त्या समाजाबद्दल बोलतो म्हणून नाही. मला माहिती आहे. इतर समाजाचे देखील मोर्चे निघाले होते. आपण आज

श्री.भाई जगताप.....

बुद्ध समाजाचा मोर्चा निघाल्याचा उल्लेख केला. ओबीसी आणि इतर सर्व समाजाने मोर्चे काढले. मराठा समाजाने कधीही असे कलेले नाही. त्यांनी सर्व समाजाला बरोबर घेऊन जाण्याचीच भूमिका घेतलेली आहे. मराठा समाजाला जे १६ टक्के आरक्षण दिलेले आहे त्यामागे काही कारणे आहेत. त्यामागे लॉजिक आहे. तुम्ही जर हे लॉजिकच सांगितले नाही आणि फक्त मराठा समाज धनदांडग्यांचा समाज आहे, काही साखर कारखान्यांचा मालक आहे, बँकांचा मालक आहे, संस्थांचा मालक आहे आणि म्हणून ४ कोटी जनता सक्षम आहे असे जर कोणी सांगण्याचा प्रयत्न केला तर कृपया तसे सांगू नये. कारण, हा सर्व सरकारी यंत्रणांच्या माध्यमातून करण्यात आलेला आहे. आज ८२ टक्के समाज वंचित आहे. सन्माननीय सभागृह नेते आज कोणाच्या आत्महत्या होत आहेत ? शेतकरी म्हटल्यानंतर तो सर्व जाती-धर्माचा शेतकरी आहे. आपल्याकडे आकडेवारी आहे. मराठा समाजातील जवळपास ७२ ते ७५ टक्के शेतकऱ्यांच्या आत्महत्या झालेल्या आहेत. आपण हे तपासून बघावे. मी फक्त समाज म्हणून हे बोलत नाही. मग अशा वेळी त्यांनी काय करावयाचे ? त्यांनी अस्मानी, सुलतानी संकटाला तोंड दिलेले आहे. सातत्याने मागील ३ वर्षांपासून पाऊस पडलेला नाही. यावर्षी चांगला पाऊस पडलेला आहे. परंतु, आज त्यांची काय स्थिती आहे ? मी याबाबतीत बोलत नाही. कारण ते राजकीय भाषण होईल. त्यांची मुले शिकलेली आहेत. परंतु, त्यांच्या भवितव्याबाबत निर्णय घेताना त्यांना संधी प्राप्त होणे आवश्यक आहे. एकीकडे बाप आत्महत्या करतो, काही लोकांचे तर कुटुंब उद्ध्वस्त झालेले आहे आणि जो घरातील कर्ताकरविता मुलगा आहे त्याला संधी मिळत नाही, ती संधी मागण्यासाठी तो टाहो फोडत असेल आणि त्याचा टाहो जातियवाचक आहे असे जर कोणी म्हणत असेल तर त्याचे मला वाईट वाटेल.

सभापती महोदय, एक अतिशय नाजूक प्रश्न आहेत. परंतु, त्याबाबत बालणे आवश्यक आहे. मी त्याबाबतीत मुद्दाम बोलतो. अॅट्रॉसिटी अॅक्ट बाबत अनेक वेळा

श्री.भाई जगताप.....

उल्लेख केला गेला. ज्यांना या विषयी भावना व्यक्त करावयाच्या आहेत ते आपल्या भावना व्यक्त करतील. ४ कोटी जनता रस्त्यावर आल्यानंतर काही तरुणांनी, समाजातील सर्व घटकांनी त्यांच्या व्यथा किंवा त्यांच्या तीव्र भावना कदाचित व्यक्त केल्या असतील. परंतु, मराठा समाजाने ॲटॉसिटी ॲक्ट रद्द करा असे कधीही म्हटलेले नाही.

या नंतर श्री. भोगले

श्री. भाई जगताप.....

दुदैवाने सांगावेसे वाटते की, जेवढे मोर्चे निघाले, कसे मोर्चे? काऊंटर मोर्चे. कशासाठी तर ॲट्रॉसिटी रद्द करण्यासाठी निघाले आहेत असे कोणी म्हटले आहे? कोणी म्हटलेले नाही. ना समाजाने म्हटले. २० मागण्या काढून बघा. एखाद्या गोष्टीचा गैरवापर होत असेल तर त्याचे संशोधन व्हायला नको? जेवढे कायदे विधिमंडळामध्ये देशाच्या दोन्ही पवित्र सभागृहात झाले, ते कसले कायदे? देशाच्या घटनेमध्ये सुधारणा अनेकदा झाल्या. त्या कसल्या आहेत? का अनुरूप त्यामध्ये सुधारणा केली नाही. म्हणून आमचे म्हणणे आहे की, त्याचा अभ्यास करा. हे योग्य की अयोग्य त्यावेळी ठरेल. परंतु समाजामध्ये एकसंघ असलेला समाज, त्याला कुठे तरी चेतवायचे. ठराविक संघटना, ठराविक लोक जाणीवपूर्वक प्रयत्न करतात ही वस्तुस्थिती आहे हे नाकारता येणार नाही. मी आरोप करीत नाही. ॲट्रॉसिटीबाबत या समाजाचे अजिबात म्हणणे नाही की तो कायदा रद्द करा. केव्हाही असे म्हटलेले नाही. आपण सगळे सामाजिक काम करणारे आहोत. जातीपुरते मर्यादित आहोत का? भाई जगताप मराठा समाजाचा आहे असे मागासवर्गीय म्हणू शकतात का? ही आमची शिकवण नाही. छत्रपतींनी आम्हाला तशी शिकवण दिली नाही. शाहू महाराजांनी दिलेली नाही. सर्व समाजाला बरोबर घेऊन जाण्याची भूमिका तुम्ही आम्ही इतकी वर्षे करीत आहोत. त्यासाठी कोणाच्या सर्टिफिकेटची गरज नाही. तुमची आमची जबाबदारी आहे. ही जबाबदारी पार पाडताना मेजॉरिटी असलेला समाज मूकपणे काय दर्शवितो याची कोणी दखल घेतली नाही.

सभापती महोदय, काय अपेक्षित करतो या समाजाकडून? गाड्या जाळल्या पाहिजेत, विध्वंस केला पाहिजे की राज्यामध्ये कायदा आणि सुव्यवस्थेची परिस्थिती निर्माण केली पाहिजे. असे जर कोणी म्हणत असेल तर महाराष्ट्राचे ते

श्री.भाई जगताप.....

दुदैव आहे. त्यांना शिकवण दिल्यामुळे ते कोणाच्या नेत्यांचे ऐकणार नाहीत. मोठे वादळ तयार झाले आहे. सुनामी तयार झाली आहे. ते अजिबात विध्वंसक मताचे नाहीत. विध्वंसक विचाराचे नाहीत. त्यांचे म्हणणे हेच आहे की, आमचा आक्रोश तुमच्यापर्यंत पोहोचविला आहे, आम्हाला निर्णय द्या. स्वामीनाथन समितीच्या ज्या शिफारशी आहेत त्या लागू करा. स्वामीनाथन समितीच्या शिफारशी काय आहेत त्याबाबत मी बोलत नाही. राज्यामध्ये प्रचंड प्रमाणात शेतकऱ्यांच्या आत्महत्या होत आहेत. मी कोणावर हेत्वरोप करणार नाही. ७/१२ कोरा करण्याची घोषणा करून तुम्ही लोकांच्या डोळ्यात धूळ फेकण्याचे काम केले आणि सत्तेवर आला आहात. ज्या वेळी स्वामीनाथन आयोगाच्या शिफारशीबाबत एवढ्या वर्षापासून पाठपुरावा करीत आहेत, त्या शिफारशी शेतकऱ्यांना न्याय देण्यासाठी लागू करा असे त्यांचे म्हणणे असेल तर त्यात काय चुकले? ७/१२ वर कर्जमाफी, आधुनिक तंत्राचा वापर याचा शिफारशीमध्ये उल्लेख आहे. हे फक्त मराठा समाजाच्या शेतकऱ्यांबाबत करावे असे हा समाज म्हणतो का? नाही. राज्यातील प्रत्येक आत्महत्या करणारा कोणताही शेतकरी हा समाजाचा एक घटक आहे. या घटकाच्या व्यथा आता जे मांडतात, ते सांगतात की, स्वामीनाथन समितीच्या अहवालातील शिफारशी लागू करा.

सभापती महोदय, आणखी एक विनंती करायची आहे. एक एकर, दोन एकर जमीन असेल किंवा तुम्ही कोणताही क्रायटेरिया लावा, चौकट लावा. आपल्याकडे नरेगा आहे, आपण किती मजुरी देतो त्याबाबत मी बोलणार नाही. परंतु देशामध्ये आणि राज्यामध्ये नरेगा व मनरेगाच्या माध्यमातून जेवढ्या हाताला काम उपलब्ध झाले हा इतिहास आहे. देशाची आणि राज्याची आकडेवारी बघा. या योजनेवर कराडे लोकांना रोजगार मिळाला. फक्त रोजगार नव्हे तर राज्याची धरणे बांधून झाली, मोठमोठे रस्ते तयार झाले, विकासाच्या मोठ्या योजनांची कामे झाली.

श्री.भाई जगताप...

आपल्याला विसर पडला आहे का? याबाबत सुध्दा माझी विनंती आहे की, एक एकर, दोन एकर क्रायटेरिया लावा, तो शेतकरी त्याच्या शेतात काम करतो त्याला मनरेगा किंवा नरेगाचा घटक समजून मजुरी द्या. शेतामध्ये काम करायला ३०० ते ३५० रुपये रोज मजुरी द्यावी लागते. मजूर उपलब्ध होत नाहीत. शेती ओस पडू लागली आहे. तो स्वतःच्या शेतामध्ये खपत असेल, मुला बायकोसोबत खपत असेल त्याला नरेगा योजनेचा घटक म्हणून मजुरी दिली पाहिजे. ज्या ज्या योजना गरीब लोकांसाठी, सर्व सामान्य लोकांसाठी आणल्या जातात त्याचा त्यांना फायदा होण्यापेक्षा गैरप्रकार अनेकदा झाले. अनेक वर्षांपासून झाले.

सभापती महोदय, मला सूचित करायचे आहे की, अल्पभूधारक, एक किंवा दोन एकर भूमी असलेला शेतकरी स्वतःच्या शेतात राबत असताना त्याला मजूर समजून मेहनताना दिला तर फार मोठा दिलासा त्याला मिळेल. कायद्याच्या चौकटीचा आधार घेऊन त्याला दिलासा मिळू शकतो. स्वतःच्या शेतात नवरा बायको राबतात त्यांना दररोज ६०० ते ७०० रुपये मिळू शकतील. हा शेतकरी अनेक वर्षे निसर्गाच्या संकटात सापडला आहे. धोरणामुळे पिडलेला आहे. त्याला आपण दिलासा देऊ शकतो. आरक्षण हा फक्त मराठा समाजाचा विषय नाही. मला आश्चर्य वाटते की, राजकारण प्रत्येकाने करावे, आपल्याला ती मूभा आहे. परंतु आम्ही पुढे आहोत अशा प्रकारचा आव आणण्याचा प्रयत्न या ठिकाणी झाला. आम्ही स्वागत केले. जेवढ्या गोष्टी आम्ही मांडल्या, त्यात मुस्लीम समाजाला आम्ही ५ टक्के आरक्षण दिले होते. धनगर समाजाच्या आरक्षणाबाबत काय झाले? ते तुम्ही सांगा. मंत्रिमंडळात तुम्ही दोघांना संधी दिली. चांगली गोष्ट केली. चार दिवसापूर्वी मोर्चाला सामोरे गेलेल्या नेत्यांना विचारा. मी आरोप करणार नाही. नेत्यांना समाजाने काय सांगितले. हाकलून दिले. नाही चालणार. जा तुमच्या खुर्च्या उबवा. त्यांचे उपोषण सोडताना सगळ्यांनी काय सांगितले? पहिल्या कॅबिनेटमध्ये आम्ही निर्णय घेऊ असे तुम्ही समाजाला सांगितले होते. दोन वर्षात

श्री.भाई जगताप...

किती कॅबिनेट बैठका झाल्या. त्या समाजाच्या दोघांना तुम्ही मंत्रिमंडळात स्थान दिले. म्हणजे फार मोठे काही केले असे होत नाही. दुर्दैवाने सांगावेसे वाटते, सरकारच्या हेतूचा संशय का येतो?

सभापती महोदय, मुस्लीमांना ५ टक्के आरक्षण देण्यात आले त्याबाबत कायदा पारित केला. आपण फक्त मराठा समाजाच्या आरक्षणाचा प्रस्ताव आणला. मुस्लीमांबाबत आणला नाही. दुर्दैव असे की, राणे समितीच्या अहवालाच्या आधारे अध्यादेशाला स्टे मिळाला. त्यामध्ये मुस्लीम समाजाला शिक्षणामध्ये दिलेले आरक्षण कोर्टाने ग्राह्य केले होते. आरक्षणाचा इतका मत्सर का? या देशाचा, या राज्याचा घटक असलेला समाज आहे. तुम्ही आम्हाला सांगणार की, राजकारण करता. यात कसले राजकारण आले. आज त्या समाजाची काय स्थिती आहे. मोहल्ल्यामध्ये जाऊन बघा. त्यांनी खितपत रहावे का? अलाहाबाद न्यायालयाने ऐतिहासिक निर्णय दिला आहे. सुप्रीम कोर्टाचा देखील निर्णय येईल अशी अपेक्षा आहे. महिलांना त्यामध्ये दिलासा मिळेल. परिस्थिती कोणी निर्माण केली. मी नम्रपणे सांगू इच्छितो की, आरक्षण हा फक्त एका समाजाचा, एका सरकारचा विषय नाही.

या नंतर श्री. ओटवणेकर

श्री.भाई जगताप....

तरी सुद्धा या देशाचे माननीय पंतप्रधान श्री.नरेद्र मोदी हे १३ वे पंतप्रधान आहेत. त्यांच्या अगोदर ६ ते ७ पंतप्रधान हे इतर पक्षांचे होते. पण ही परिस्थिती कोणी निर्माण केली आहे ? त्या पालखीला आपला खांदा नव्हता काय ? त्या पालखीला आपला देखील खांदा होता. कदाचित जेवढे प्रयत्न करायला पाहिजे होते तेवढे ते झाले नसतील. ज्या गोष्टी व्हावयास पाहिजे होत्या त्या झाल्या नसतील. त्यामुळे आज माननीय मंत्री श्री.चंद्रकांत पाटील हे या सभागृहाचे नेते झाले आहेत. त्यामुळेच ते माननीय मंत्री म्हणून बसले आहेत. हा बदल लोकशाहीला हवाच. सत्ता ही काय कोणा एकाची मत्केदारी नाही. जे काम करीत राहतील त्यांना जनता डोक्यावर घेईल. पण आज काय परिस्थिती आहे ? आज मोर्चातून काय प्रतिक्रिया येत आहेत ? येत्या १४ तारखेला मोर्चा येणार आहे. तेव्हा माझ्या राज्यातील कोणत्याही माननीय मंत्र्यांवर अशी परिस्थिती येता कामा नये यासाठी मी हे सर्व सांगत नाही. मी येथे कोणत्याही प्रकारचा हेतवारोप करणार नाही. आज आपण हा प्रश्न कुठे तरी एका मर्यादित चौकटीत आणण्याचा प्रयत्न केला पाहिजे. भटक्या विमुक्त समाजाच्याबाबतीत आपण काय केले आहे ? धनगड आणि धनगर या शब्दाचा विपर्यास करून धनगरांना वंचित ठेवण्यात येत आहे. हे खरे की खोटे हे सांगावे. आज दिल्लीमध्ये ५६ इंच छातीवाले आहेत. त्यांना धनगर आणि धनगड हा एकच शब्द आहे हे सांगावे. त्यामुळे आपण हा बदल त्यांच्याकडून करून घ्यावा. तसे केले तर माननीय मंत्री श्री.चंद्रकांत पाटील यांचा आम्ही सत्कार करू. कुणत्याही सरकारच्या माध्यमातून मराठा आरक्षणाला डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या घटनेच्या चौकटीत राहून संरक्षण मिळत असेल तर आम्ही त्याचे स्वागत करू.

श्री.भाई जगताप....

आमच्याच हातांनी सर्व झाले पाहिजे असे आमचे कधीच म्हणण नसते. आपण काय बोलला आहात ते आठवावे. मराठा आरक्षणाच्या सुनावणीसाठी कोर्टाने ३० तारीख दिली आहे. शासनाने यापूर्वीच प्रतिज्ञापत्र सादर केले आहे. साळवे वकील येतील याची वाट संपूर्ण मराठा समाज बघत होता. त्यासंबंधी सन्माननीय सदस्य श्री.नारायण राणे यांनी देखील आपले मत व्यक्त केले आहे. कोर्टात बाजू मांडण्यासाठी चांगला निष्णांत वकील देणे आवश्यक आहे. कोर्टात सरकारची बाजू मांडणे आवश्यक आहे. त्यांनी ३ - ४ जे मेन ऑब्जेक्शन काढले आहे त्याचा यथोचित अभ्यास केला पाहिजे. राणे समितीने शास्त्रीयदृष्ट्या अभ्यास केला असेल तर आपल्याला त्याचे वॉईट वाटण्याचे कारण नाही. घटनेच्या चौकटीत राहून राणे समितीने कामकाज केले असल्यामुळे ते स्वीकारावयाचे नाही असे आपण निश्चित केले आहे काय ? कृपया तसे आपण करू नये. दिलेला स्टे हा चुकीच्या बाबीवर आधारित आहे असे आजच्या घडली कोर्टाला सांगणे आवश्यक आहे. घाई घाईने सर्व्हे केला असे आपण कसे काय म्हणू शकता. काही महिन्यांपूर्वीच राणे समितीची नियुक्ती झाली होती. जवळ जवळ सहा महिन्यांचा कालावधी त्या समितीला दिला होता. त्या समितीमध्ये आपण सर्वजण होतो. सहा महिन्यांमध्ये त्या समितीचे काम झाले नाही म्हणून त्या समितीला आपण एक्स्टेंशन दिले. त्याचे आपण सर्वजण साक्षीदार आहोत. कोर्टाने देखील चुकीचा निकष लावला आहे असे म्हणण्याचे धाडस मी येथे करित आहे. मंडल आयोग हा ऐतिहासिक होता. ओबीसींच्या जीवनामध्ये परिवर्तन करणारा हा आयोग होतो. त्या आयोगाचा अहवाल आपण स्वीकारला. राणे समितीने मराठा आरक्षणावर सहा महिन्यांपेक्षा जास्त कालावधी घेऊन अभ्यास केला आहे. तो अभ्यास मांडण्याची भूमिका शासनाला घ्यावी लागणार आहे. २-३ ऑब्जेक्शन्स आहेत. त्याची उत्तरे आपल्याकडे आहेत. आता नवीन काही तयार करायला लागणार नाही. आपण सगळे संदर्भ बघा.

श्री.भाई जगताप....

त्यात सगळी उत्तरे सापडतील. तारीख पे तारीख न होता आम्हाला न्याय मिळेल असे मला वाटते. जेव्हा आपण आपली बाजू मांडत नाही त्यावेळी तारीख पे तारीख येते. या राज्यातील मराठा समाज असेल, धनगर समाज असेल, मुस्लिम समाज असेल, भटका विमुक्त समाज असेल, याकडे आपणास लक्ष द्यावे लागणार आहे. लिंगायत समाजाच्याबाबतीत आपण निर्णय घेतला आहे. त्यात आपण १४ घटक समाविष्ट केले होते. आज नांदेड येथे लिंगायत समाजाचे अधिवेशन सुरू आहे. आता या सर्व समाजातील मुले शिकली आहेत. ती अभ्यास करीत आहेत. कदाचित कोर्टामध्ये ते आपली बाजू मांडू शकत नसतील. परंतु, कोर्टामध्ये काय मांडायला पाहिजे यासंबंधातील सर्व माहिती ते आम्हाला आणून देत असतात. त्यामुळे मी विधि व न्याय विभागाला इशारा देतो. शासनातर्फे कोर्टामध्ये जी बाजू मांडण्यात येणार आहे त्यामध्ये विधि व न्याय विभागाने कोणत्याही प्रकारची कुचराई करू नये, हलगर्जीपणा करू नये. कारण त्याचे परिणाम आणि दुष्परिणाम फक्त आणि फक्त सरकारलाच भोगावे लागणार आहेत.

समाजातील एक घटक म्हणून सार्वजनिक जीवनात वावरत असल्यामुळे मला ३० वर्षापूर्वीच दलित मित्र पुरस्कार मिळाला. हा पुरस्कार माझे चेहरा बघून देण्यात आलेला नाही. तो पुरस्कार माझे काम बघून देण्यात आलेला आहे. डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर यांचे आंबवडे गाव आणि माझ्या गावाची एकच सीमा आहे. त्यामुळे डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर आम्हाला सांगू नका असे मी प्रत्येक वेळी सांगतो. कारण त्या गावाची मातीच आम्ही आमच्या कपाळाला लावून जगभर फिरत असतो. ते मी अभिमानाने सांगतो. मी सातवी, अकरावीमध्ये फर्स्ट क्लास फर्स्ट आलो होतो. त्यावेळी मोठ-मोठी कॉलेजेस आमच्याकडे प्रवेश घ्यावा म्हणून सांगायला यायची. पण मी तसे न करता सिद्धार्थ कॉलेजमध्ये प्रवेश घेतला. कारण त्या भावना होत्या आणि आजही आहेत.

श्री.भाई जगताप....

त्या भावना दाखविण्यासाठी नव्हत्या. त्या आमच्या हृदयात आहेत. माईंच्या गावात कोण आले होते ? आमची एवढीच विनंती आहे की, प्रत्येकाने विचार केला पाहिजे. महाराष्ट्रातील सौहार्दपूर्ण जे वातावरण आहे त्याला कोणत्याही प्रकारचा धक्का लागता कामा नये अशी विनंती करतो आणि आपण मला संधी दिली त्याबद्दल आभार व्यक्त करतो आणि थांबतो. जय हिंद, जय महाराष्ट्र. जय भीम.

.....

या नंतर श्री. जुन्नेरे

श्रीमती स्मिता वाघ (विधानसभेने निवडलेल्या) : सभापती महोदय, महाराष्ट्र विधान परिषद नियम २६० अन्वयेच्या प्रस्तावावर बोलण्यासाठी मी उभी आहे. सभापती महोदय, भारतातील आरक्षण संकल्पनेचे जनक म्हणून ओळखले जाणारे राजर्षी छत्रपती शाहू महाराजांनी १९०२ मध्ये करवीर संस्थानामध्ये सरकारी नोकऱ्यांमध्ये जागा राखून ठेवण्यासाठी दोन अधिसूचना जाहीर केल्या होत्या. या अधिसूचना २६ जुलै व २ ऑगस्ट रोजी केल्या होत्या. त्यामध्ये त्यांनी मागासवर्गीयांच्या आरक्षणाची तरतूद केली होती व त्याच सोबत मराठा आरक्षणाचा अंतर्भाव करण्यात यावा असे म्हटले होते. या घटनेला आज सव्वाशे वर्षे झाली आहेत. आजही आम्हाला मराठा समाजाच्या आरक्षणासाठी भांडावे लागत आहे, रस्त्यावर उतरावे लागत आहे यापेक्षा दुर्दैवाची गोष्ट नाही.

सभापती महोदय, महाराष्ट्रामध्ये मराठा आरक्षणाच्या मागणीसाठी स्व.अण्णासाहेब पाटील यांनी दि.२२ मार्च १९८२ मध्ये मोर्चा काढला होता व त्यालाही आज ३४ वर्षे झालेली आहेत. त्यामध्ये त्यांनी म्हटले होते की, ३४ टक्के असलेला मराठा समाज वर्षानुवर्षे राज्यावर शासन करीत होता परंतु आज त्याची स्थिती अत्यंत दयनीय झालेली आहे. मराठा समाजाचे मोर्चे आता महाराष्ट्रातच नाही तर महाराष्ट्राच्या बाहेर सुद्धा निघत आहेत. आजपर्यंत मराठा समाजाचे ५५ मोर्चे निघालेले आहेत. हे मोर्चे अतिशय शांतपणे, नियोजनबद्ध, टापटिप पध्दतीने काढले जात आहेत. या मोर्चाला कोणत्याही प्रकारे गालबोट लागणार नाही याची काळजी मराठी क्रांती मोर्चाच्या माध्यमातून घेतली जात आहे.

सभापती महोदय, पूर्वी मराठा समाज शेतीसम्राट होता, जमीनदार होता, वतनदार होता. परंतु मराठा समाजाची लोकसंख्या दिवसेंदिवस वाढत गेल्यामुळे कुटुंबे छोटी छोटी होत गेली. जी काही शेती होती ती हिश्यामुळे कमी होत होत ती आता कोणाकडे दोन एकर तर कोणाकडे तीन एकर अशी राहिलेली आहे. आज शेतीची स्थिती फार भयंकर आहे. अस्मानी संकटांचा सामना करत करत शेतकऱ्याची अवस्था दयनीय झालेली आहे. सततच्या ३ वर्षांच्या नापिकीमुळे मराठा समाज

श्रीमती स्मिता वाघ.....

गरिबीच्या दुःखामध्ये होरपोळतो आहे. आज मराठा समाज स्वतःचे पोट भरू शकत नाही तर तो मुलांना शिक्षण कसा देणार अशी स्थिती झाली आहे.

सभापती महोदय, मराठा समाजातील मुलांना शिक्षण घ्यावयाचे असेल तर शाळेमध्ये प्रवेश घेण्यापासून ते नोकरीमध्ये कोणत्याही प्रकारचे आरक्षण नसल्यामुळे त्यांना शाळाप्रवेशामध्ये आणि नोकरी मिळवण्यामध्ये फार मोठ्या प्रमाणात अडचणींना सामना करावा लागत आहे. अगोदरच त्याच्या पोटाला भाकरी मिळत नाही तर मुलांच्या शिक्षणासाठी तो पैसा कोठून आणणार अशा अडचणींना मराठा समाजाला सामोरे जावे लागत आहे.

सभापती महोदय, मराठा समाजाच्या मुलांची स्थिती काय आहे याचा विचार केला तर मराठा आरक्षण कृती समितीचा जो अहवाल आहे त्यावर जे चित्र दिले आहे ते अतिशय विदारक आहे. मराठा समाजातील ८२ टक्के मुले अशिक्षित आहेत, ७० टक्के मुले दारिद्र्य रेषेखाली जगत आहेत. या समाजातील ८० टक्के तरुण मुले दहावी नंतर शिक्षण सोडत आहेत अशी विदारक स्थिती मराठा समाजाची झाली आहे. आज मराठा समाजात ८५ टक्के मुले आणि ९१ टक्के मुलींची शिक्षणातील गळती आहे. मुलांच्या शिक्षणासाठी पैसे पुरवले जात नाही तर मुलींच्या शिक्षणासाठी तो कसा काय पैसे पुरवू शकणार ? आज मराठा समाजातील मुलींची स्थिती अतिशय वाईट आहे. ग्रामीण भागातील मराठा समाजाच्या मुलींना दहावी बारावी नंतर शाळेतून काढले जाते आणि शेवटी तिचे लग्न करून संसाराला लावले जाते.

श्रीमती स्मिता वाघ....

सभापती महोदय, मी या सरकारला खरोखर धन्यवाद देते. सव्वाशे वर्षापूर्वी छत्रपती शाहू महाराजांनी, स्व.अण्णासाहेब पाटील यांनी मराठा आरक्षणाचा विषय मांडला होता. सव्वाशे वर्ष मराठा समाजाला आरक्षण देण्याच्या निर्णयाला लागले. आज मराठा समाजाचे आरक्षणाच्या संदर्भात मूक मोर्चे निघत आहेत. मी माननीय मुख्यमंत्र्यांना धन्यवाद देते की, त्यांनी आरक्षणांमध्ये कोणतीही बाब शिल्लक राहू नये, सर्व गोष्टींचा अभ्यास करून त्यांनी ७ डिसेंबर, २०१६ रोजी कोर्टांमध्ये प्रतिज्ञापत्र सादर केले आहे, त्यामुळे आता मराठा आरक्षणाला कोणत्याही प्रकारची अडचण येणार नाही असे मला वाटते. मराठा आरक्षणाच्या संदर्भात माननीय मुख्यमंत्र्यांनी कोणतीही शंका ठेवलेली नाही. आरक्षणाला कोणकोणत्या अडचणी येतील त्या गृहीत धरून मार्ग काढण्याचा त्यांनी प्रयत्न केलेला आहे. कोणत्याही त्रुटी राहू नये यासाठी त्यांनी थोडा वेळ घेतला आहे. हे सरकार एवढेच करून थांबले नाही तर मराठा समाजाच्यामुलांसाठी काय करता येईल यासंदर्भात विचार करून स्व.अण्णासाहेब पाटील आर्थिक विकास महामंडळाच्या माध्यमातून २०० कोटी रुपयांची व्यवस्था केलेली आहे. ५ लाख मराठा समाजातील मुलांना कौशल्य विकासाच्या माध्यमातून ट्रेनिंग देवून त्यांना स्वतःच्या पायावर उभे करण्यासाठी स्व.अण्णासाहेब पाटील महामंडळाचा फार मोठा उपयोग होणार आहे.

सभापती महोदय, माथार्डी कामगारांच्या संदर्भात घरकूल योजना राबवली जाणार असून त्यांना घरकूल मिळण्यासाठी मोठा निर्णय घेतला आहे. आमचे सरकार यादृष्टीने अतिशय नियोजनबद्ध पावले टाकत आहे.

सभापती महोदय, मराठा समाजाला आदरणीय श्री.देवेंद्र फडणवीस यांच्या सरकारच्या माध्यमातून आरक्षण मिळणार आहे. शेवटी हा ज्याच्या त्याच्या नशिबाचा खेळ आहे. माननीय मुख्यमंत्री श्री.देवेंद्र फडणवीस सरकारच्या पारड्यात हे माप जावयास पाहिजे म्हणून १२० वर्षे आरक्षण अडकले होते असे मला वाटते. परंतु येणाऱ्या काळात मराठा समाजाला आरक्षण नक्की मंजूर होईल यादृष्टीने हे सरकार पाऊल टाकत आहे त्यामुळे मी या सरकारचे अभिनंदन करते.

09/12/2016
SGJ/MMP

(असुधारित प्रत/ प्रसिद्धीसाठी नाही)
प्रथम श्री. ओटवणेकर

GG-183
16:40

श्रीमती स्मिता वाघ....

सभापती महोदय, आपण मला बोलण्याची संधी दिल्याबद्दल आपले आभार मानून
मी माझे दोन शब्द पूर्ण करते.धन्यवाद.

जय हिंद, जय महाराष्ट्र.

श्रीमती विद्या चव्हाण (नामनियुनियुक्त) : सभापती महोदय, महाराष्ट्र विधान परिषद नियम २६० अन्वयेच्या प्रस्तावावर बोलण्याची संधी दिली त्याबद्दल मी आपले आभार मानते. सभागृहाचा फार वेळ न घेता मला मराठा समाजाच्या आरक्षणाच्या संदर्भात काही महत्वाचे मुद्दे मांडावयाचे आहेत.

सभापती महोदय, मराठा समाजाचे मोर्चे एवढ्या मोठ्या प्रमाणात कसे सुरु झाले याची पार्श्वभूमी आपल्या सर्वांना माहिती आहे.परंतु तरीही मी आपल्याला सांगू इच्छिते की, कोपर्डी येथे मराठा समाजाच्या मुलीवर अत्याचाराची घटना झाली. ही मुलगी खूप बहादूर होती, कबड्डी प्लेअर होती. ही मुलगी त्या दिवशी शाळेतून सायकलवर घरी आल्यावर तीने आईला सांगितले की, आई मला भूक लागली आहे. त्यावेळेस आई म्हणाली की, मी तुला अंड्याची पोळी करून देते. परंतु घरातील मसाला संपला असल्यामुळे आजोबांकडून मसाला घेऊन ये. तिच्या आजोबांचे घर ५०० ते १००० मीटर अंतरावर असेल. त्यानंतर ही मुलगी ओजांबाकडून मसाला आणण्यासाठी सायकलवर निघाली. त्यावेळेस सहा साडेसहा वाजले असतील. बराच वेळ झाला तरी मुलगी आली नाही म्हणून आईला काळजी वाटल्यामुळे मुलीच्या आईने आजोबाला फोन करून विचारले की, मुलगी निघाली का ? तेव्हा आजोबांनी सांगितले की, ती केव्हाची निघाली आहे. हे ऐकून आईच्या काळजाचा ठोका चुकला आणि आई आपल्या चुलत भावाला घेऊन आजोबांच्या घराकडे पळत सुटली. वाटेमध्ये तिला मुलीची सायकल मिळाली, सायकलच्या ठिकाणीच मुलगी रक्तबंबाळ अवस्थेत मिळाली. मुलीला क्रूरपणे मारून टाकले होते. या घटनेतील गुन्हेगार मुलीचे प्रेत विहिरीमध्ये टाकण्यासाठी निघाले होते, त्यावेळेस भावाने गुन्हेगारांना पकडण्यासाठी पिच्छा केला. त्यानंतर गावकऱ्यांच्या मदतीने, पोलिसांच्या मदतीने गुन्हेगारांना पकडले. हा प्रकार फारसा अंधार नसताना घडलेला असून तीन दारुड्यांनी मुलीवर जे अत्याचार केले ती घटना अत्यंत चीड आणणारी आहे.

सभापती महोदय, या घटनेनंतर दिल्लीच्या घटनेची सुध्दा आठवण येते. दिल्लीमध्ये एका डॉक्टर मुलीवर अत्याचार झाल्यानंतर काश्मीर पासून कन्याकुमारी

श्रीमती विद्या चव्हाण.....

पर्यंत जनता पेटून उठली होती. आता अत्याचार आम्ही सहन करू शकणार नाही अशी प्रतिक्रिया त्यावेळी जनमानसात उमठली होती.

सभापती महोदय, कोपडीची घटना घडल्यानंतर औरंगाबाद येथून एक मोर्चा निघाला होता. त्यावेळेस या मोर्चाला इतक्या प्रचंड प्रमाणात लोक येतील असे वाटले नव्हते. या मोर्चानंतर लोक जोडत गेले. मूक क्रांती मोर्चा निघण्यास सुरुवात झाली. औरंगाबाद, जळगाव, धुळे, उस्मानाबाद, कोल्हापूर, सोलापूर येथेच नव्हे तर संपूर्ण तालुक्या-तालुक्यातून लोक शांततापूर्वक मराठा मूक मोर्चात सामील झाले. मूक मोर्चाचे लोक शांत जरी असले ते संयमाने मोर्चामध्ये सहभागी होत आहेत. कोपडीच्या घटनेच्या निमित्ताने समाजात जी चीड होती ती चीड मराठा क्रांती मोर्चातून म्हणजे अभूतपूर्व, न भुतो न भविष्यती अशी दिसून आली. मराठा क्रांती मोर्चामध्ये कोणत्याही प्रकारची तोडफोड न करता, जाळपोळ न करता, पब्लीक प्रॉपर्टीचे नुकसान न करता, कोणालाही त्रास न देता, रस्त्यावर कोणत्याही प्रकारचा कचरा न टाकता या मूक मोर्चाने शिस्तबद्धपणा कसा असतो हे दाखवून दिले आहे. अत्यंत आक्रमक असलेल्या, संवेदनशील मराठा मोर्चाने इतिहासामध्ये शिस्तबद्ध पध्दतीने म्हणणे कसे मांडता येते ते या मोर्चातून दाखवून दिलेले आहे. या मोर्चाचे वैशिष्ट्य म्हणजे या मूक मोर्चामध्ये तरुण मुले-मुली मोठ्या प्रमाणात सहभाग घेतला होता. मराठा क्रांती मोर्चाच्या पोस्टरवर संताप व्यक्त करणाऱ्या तरुणीचे चित्र असून आता यापुढे आम्ही अन्याय सहन करणार नाही अशा आशयाचे पोस्टर आहे. आपल्या हक्कासाठी लढण्यासाठी कॉलेज मधील मुला-मुलींना, महिलांना हे पोस्टर आव्हान करित असल्यामुळे मुलं-मुली मोठ्या प्रमाणात या मोर्चात सहभागी होत आहेत. कोपडीच्या घटनेची मराठा समाजामध्ये चीड तर होतीच परंतु वर्षानुवर्षे गरिबी, दारिद्र्य आणि दलदलित गाडत चाललेल्या मराठा समाजाची सहनशिलतेचा हा अंत होता.

या नंतर श्री. शिगम

श्रीमती विद्या चव्हाण.....

सभापती महोदय, मराठा समाजाचे शेती हे उपजीविकेचे साधन होते. परंतु भावाभावांच्या जमिनीची वाटणी होत राहिल्यामुळे शेती कमी होत गेली. शेतमजूर व शेतकरी मराठा समाज मोठ्या प्रमाणात सैन्य दलात भरती झाला. मराठा समाजाचे दोन वैशिष्ट्ये आहेत पहिले वैशिष्ट्य शेती करणे आणि दुसरे वैशिष्ट्य म्हणजे सैन्यदलात भरती होणे. आपण छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या आधीपासूनचा इतिहास पाहिला तर मराठा समाज हा खूप लढाऊवृत्तीचा असल्यामुळे तो कायम लढाईमध्ये सहभागी होत असे. पिढ्यानपिढ्या शेती करणे हे या समाजाचे काम होते. लढवय्या, पराक्रमी, सहनशील, घरादारारवर नांगर फिरले तरी सहन करणारा असा हा समाज आहे.

सभापती महोदय, मी सांगली जिल्ह्यामध्ये प्रचारासाठी गेले होते. तेथे टाकळी नावाचे गाव आहे. त्या गावामध्ये प्रत्येक घरातील एक व्यक्ती सैन्यामध्ये भरती झालेली आहे म्हणून त्या गावाचे नाव "सैनिक टाकळी" असे झालेले आहे. आपल्या गावातील प्रत्येक घरातील एक व्यक्ती सैन्यात आहे याचा त्या गावातील लोकांना अभिमान आहे.

सभापती महोदय, केंद्र सरकार सर्जिकल स्ट्राईकचा ढिंढोरा पिटते. आम्ही असा पराक्रम केला, तसा पराक्रम केला. सर्जिकल स्ट्राईकनंतर पाकिस्तानने केलेल्या विविध हल्ल्यांमध्ये आपले अनेक जवान शहीद झाले. दर दोन-चार दिवसांनी बॉर्डरवरून सैनिकांचे मृतदेह येत आहेत. त्यामध्ये एकतरी मृतदेह हा महाराष्ट्रातील जवानाचा असतो. जेव्हा त्या जवानांच्या शोकाकुल कुटुंबीयांना पाहतो तेव्हा आपणास गहिवरून येते.

सभापती महोदय, या मराठा समाजातील एक भाऊ सैन्य दलात नोकरी करतो तर दुसरा भाऊ शेती करतो. आता शेती करणे परवडत नसल्यामुळे व परिवाराचा सांभाळ करणे होत नसल्यामुळे तो आत्महत्या देखील करित आहे. त्या शेतकरी

श्रीमती विद्या चव्हाण.....

समाजाला, सैनिकी समाजाला आपण श्रद्धांजली वाहतो परंतु त्यांना आरक्षण देण्याचा विषय आला की आपण हात आखडता का घेतो ?

सभापती महोदय, सन २०१४ मध्ये आमच्या आघाडी सरकारने मराठा समाजाला आरक्षण देण्याचा अध्यादेश काढला होता. तो अडविण्याचा कोणीही प्रयत्न करू नये अशी माझी विनंती आहे. मराठा समाजाला आरक्षण मिळाले पाहिजे. मराठा समाजाला आरक्षण देण्यामागे विरोध नको. कारण राजर्षी छत्रपती शाहू महाराज, कोल्हापूर यांनी दिनांक २६ जुलै १९०२ मध्ये जे आरक्षण आणले त्यामध्ये बॅकवर्डसाठी ५० टक्के तरतूद केली. त्याकाळी दलित व मागासवर्गीयांना समाजामध्ये मानवतेची वागणूक मिळत नव्हती. कष्टकरी व खालची हीन कामे करणाऱ्या श्रमजीवी माणसाला माणूस म्हणून जगता आले पाहिजे, यासाठी सयाजी गायकवाड असतील किंवा शाहू महाराज असतील यांनी त्यासाठी प्रयत्न केले. त्या काळात महात्मा जोतिबा फुले यांनी शिक्षणाचे महत्त्व ओळखले. शिक्षणाने हक्क खेचून आणता येतो आणि आरक्षणाने संधी मिळवता येते. डॉ.बाबासाहेब आंबेडकरांना दलित समाजाचे तळमळीने नेतृत्व स्वीकारण्यासाठी राजर्षी शाहू महाराजांनी केलेले प्रयत्न आपण कधीही विसरता कामा नये. रत्न पारखी म्हणावयाचे असेल तर ते राजर्षी शाहू महाराज आणि सयाजी गायकवाड यांना म्हटले पाहिजे. डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर हे दलितांचे नेते झाले तर संपूर्ण दलित समाज डॉ.बाबासाहेबांच्या पाठिमागे उभा राहू शकतो असा विश्वास शाहू महाराजांना होता. त्या समाजाला आरक्षण देऊन ११५ वर्षे झाली. आज त्याची चांगला परिणाम समाजात पहावयास मिळत आहे. डॉ.बाबासाहेब आंबेडकरांसारख्या थोर नेत्यांनी देशाला संविधान दिले. वर्ण व्यवस्था, जाती व्यवस्था, उच्चनीचतेच्या दलदलीत फसलेल्या समाजाला आरक्षण देऊन संविधानाने आरक्षण देऊन बरोबरीत आणले त्याचा आम्हाला रास्त अभिमान आहे.

श्रीमती विद्या चव्हाण....

सभापती महोदय, मी झोपडपट्ट्यांत व इतर ठिकाणी समाजकार्य करते तेथे मोठ्या संख्येने दलित, बहुजन समाज, मागासवर्गीय समाज आहे. पण त्यांच्यात कधीही व कुठेही मतभेद दिसले नाहीत. मला हेही सांगावेसे वाटते की, मराठा समाजाच्या आरक्षणाच्या बातम्या आल्यानंतर मराठा समाज, दलित समाज, मागासवर्गीय समाज, ओबीसी समाज यांच्यामध्ये फूट पाडण्याचे अनेक प्रयत्न झाले. अॅट्रॉसिटीचा कायदा रद्द करावा अशी मागणी मराठा समाज करित आहे अशी बातमी पसरविण्यात आली. परंतु मला असे सांगायचे आहे की, मराठा समाज अॅट्रॉसिटीच्या विरोधात नाही. कोणताही कायदा असतो मग तो महिलांच्या संदर्भातील विनयभंगाचा कायदा असो वा अन्य कोणताही कायदा असो. त्या कायद्याचाही गैरवापर होताना दिसतो. जर अॅट्रॉसिटी कायद्याचा गैरवापर होत असेल किंवा अन्य कोणत्याही कायद्याचा गैरवापर होत असेल किंवा त्याचा हत्यार म्हणून वापर केला जात असेल तर ते निश्चितपणे कोणीही सहन करू शकणार नाही. अॅट्रॉसिटी रद्द करावा असे कोणत्याही मराठा समाजाने सांगितलेले नाही. फक्त मराठा समाजाला आरक्षण मिळाले पाहिजे अशी त्यांची मागणी आहे आणि अॅट्रॉसिटी कायद्याचा जो गैरवापर होत आहे ते थांबले पाहिजे ही त्यामागील रास्त भावना आहे.

सभापती महोदय, मराठा समाजाच्या आरक्षणाचा विषय न्यायालयात प्रलंबित आहे. मराठ्यांच्या अभूतपूर्व एकजुटीमुळे महाराष्ट्रातील राजकीय पक्षांमध्ये जी खळबळ माजली आहे त्यामुळे मराठा समाजाला आरक्षण मिळण्यासाठी प्रयत्न केला पाहिजे. तो प्रयत्न झाला तर त्याचा फायदा निश्चितपणे मराठा समाजाला होऊ शकेल.

सभापती महोदय, महाराष्ट्र शासन राजपत्र असाधारण भाग-८ असाधारण क्र.८६, जुलै २०१४ रोजी महाराष्ट्र अध्यादेश क्रमांक १३ /२०१४ प्रसिद्ध केला

श्रीमती विद्या चव्हाण...

आणि त्यामध्ये अधिकाराचा वापर करून Educationally and Socially backward क्लाससाठी महाराष्ट्र शासनाने आरक्षणाची तरतूद केली. "Maharashtra State Reservation of Seats for Admission In Education Institution in the State of for appointment and course in the public services under the state of educationally and socially backward." अशी जी मागणी केलेली आहे त्याचे समर्थनच केले पाहिजे. मराठा समाजाला १६ टक्के आणि मुस्लिम समाजाला ५ टक्के आरक्षण देण्याची मागणी केलेली आहे, ती अत्यंत रास्त आहे. परंतु दिनांक ९ जुलै, २०१४ रोजीच्या मराठा समाजास १६ टक्के आरक्षण देण्याच्या अध्यादेशास उच्च न्यायालयात आव्हान देण्यात आले आहे. असे असले तरी महाराष्ट्र स्टेट बॅकवर्ड क्लासेस कमिशन, जस्टीस बापट कमिशनने २००८ मध्ये रिपोर्ट दिला. त्यानंतर राणे कमिशनने देखील राज्यभर सर्व्हे करून रिपोर्ट दिला होता. त्याबाबत सभागृहात चर्चा व्हावयास पाहिजे होती. परंतु दुर्दैवाने ती चर्चा झालेली नाही. त्यावेळी निवडणुका आल्या, अनेक अडचणी आल्या. परंतु आज या निमित्ताने सभागृहात चर्चा होत आहे त्या चर्चेचे चांगले फलित व्हावे अशी अपेक्षा आहे. आर्टिकल १३ मध्ये दिलेल्या अधिकाराचा वापर करून प्रसिद्ध केलेला मराठा आरक्षणाच्या अध्यादेश कायदेशीर आहे असे सुद्धा म्हटलेले आहे. एकूण ५२ टक्के आरक्षण आहे त्यामध्ये ४ अ प्रमाणे अनुसूचित जातीसाठी १३ टक्के, अनुसूचित जमातीसाठी ७ टक्के, निरधिसूचित जमाती (अ) साठी ३ टक्के, भटक्या जमाती (ब) करिता २.५ टक्के, भटक्या जमाती (क) करिता ३.५ टक्के, भटक्या जमाती (ड) करिता २ टक्के, विशेष मागासवर्ग प्रवर्गाकरिता २ टक्के, इतर मागासवर्गाकरिता १९ टक्के अशाप्रकारे एकूण ५२ टक्के आरक्षण आहे. म्हणजे ५० टक्क्यापर्यंत आरक्षण व त्यावर सिलिंग अशी थेट तरतूद भारतीय घटनेमध्ये नाही. तथापि अर्टिकल १६ (४) (बी) मध्ये याचा संदर्भ आहे. इंदिरा साहनी विरुद्ध युनियन ऑफ इंडिया या केसमध्ये

श्रीमती विद्या चव्हाण.....

आठ न्यायाधीशांनी आरक्षणाची मर्यादा ५० टक्क्याची निश्चित केली आहे. तथापि त्याच निर्णयामध्ये ५ न्यायाधीशांनी सदरचा नियम असामान्य परिस्थितीमध्ये किंवा असामान्य कारणास्तव शिथिल करता येईल असे सुद्धा सांगितलेले आहे. त्यामुळे आपणास वारंवार सांगितले जाते की, प्रकरण न्यायालयात असल्यामुळे आरक्षण देणे शक्य नाही. परंतु तसे काही नाही.

सभापती महोदय, मला दुसरा एक महत्त्वाचा मुद्दा सांगावयाचा आहे.

या नंतर श्री. बोर्डे

श्रीमती विद्या चव्हाण....

माननीय खासदार श्री.निश्चयप्पन यांनी २००५ मध्ये लोकसभेच्या पटलावर ठेवलेला अहवाल तसाच पडून आहे. त्यांनी जो अहवाल दिला आहे त्यात त्यांनी नमूद केले आहे की, ओबीसी आरक्षणाची मर्यादा आपण वाढवू शकतो. ओबीसी समाजाच्या आरक्षणाची मर्यादा १६ टक्क्याने वाढविण्यात आली तर ओबीसी समाजाची त्यास हरकत नाही. राज्यातील विदर्भ, खानदेश, उत्तर महाराष्ट्र या भागातील शेतकऱ्यांना 'कुणबी' असे संबोधण्यात आलेले आहे. अशा प्रकारे आरक्षणाची मागणी केली तर ती निश्चितपणे ग्राह्य धरली जाईल. परंतु हे करण्याची खरोखरच सरकारची इच्छाशक्ती आहे काय ? दलित आणि मागासवर्गीय समाजावर सवर्णांनी हजारो वर्षे अन्याय-अत्याचार केला. परंतु तो समाज आरक्षण मागण्यासाठी पुढे येत असेल तर ते योग्य नाही. मराठा समाज हा शेतकरी आहे, सैन्यात लढणारा लढवय्या आहे. मराठा समाजाला आरक्षण मिळण्यासाठी मूक मोर्चे काढून रस्त्यावर उतरण्याची वेळ यावी, ही खरोखरच दुर्दैवाची गोष्ट आहे. परंतु या मोर्चावर टीका करणे किंवा टिंगलटवाळी करणे आणि त्याबद्दल माफी सुध्दा न मागणे, अशा प्रकारच्या घटना घडलेल्या आहेत. त्यामुळे त्या घटनांचा मी निषेध करते. सभागृहातील सर्व सन्माननीय सदस्यांच्या भावना मराठा समाजाला आरक्षण मिळाले पाहिजे अशाच आहेत. त्यामुळे या समाजाला आरक्षण मिळवून देण्यासाठी जे काही प्रयत्न करणे आवश्यक आहे ते जलद गतीने करण्याची नितांत आवश्यकता आहे.

सभापती महोदय, इंग्रजांनी नेहमी मराठा, दलित, ओबीसी समाजात आपाप सामध्ये भांडणे लावून आरक्षणाचा मुद्दा बाजूला ठेवण्याचे आणि स्वतः मात्र सत्तेचे लोणी खायचे काम केले आहे. तशाच प्रकारे लोणी खाण्याचा प्रयत्न आता करण्यात येत असेल तर या राज्यातील मराठा समाज, ओबीसी, दलित समाज एकजूट दाखवून सत्तेचे लोणी कधीही मिळू देणार नाही.

श्रीमती विद्या चव्हाण....

यासाठी आम्हाला रस्त्यावर आंदोलन करावे लागले तरी आम्ही ते नक्की करू.

सभापती महोदय, माननीय न्यायालयाने मुस्लीम समाजाला ५ टक्के आरक्षण द्यावे, असे सांगितले आहे. परंतु या समाजाला आरक्षण दिले जात नाही. आजही धर्म भेद, वर्ण भेद जाती भेद केला जात असेल तर अशा सरकारचा निश्चितपणे निषेध केला पाहिजे. माननीय मुख्यमंत्र्यांनी निवडणुकीपूर्वी सांगितले होते की, त्यांच्या पक्षाचे सरकार आल्यानंतर मंत्रिमंडळाच्या पहिल्या बैठकीत धनगर समाजाला आरक्षण देण्यात येईल. परंतु सत्तेत येऊन दोन वर्षे उलटून गेले तरी धनगर समाजाला आरक्षण देण्यात आलेले नाही. जर आपण आम्हाला मूर्ख समजणार असाल तर ते कदापि योग्य नाही. वेळ पडली तर आम्ही रस्त्यावर उतरून आरक्षण घेतल्याशिवाय राहणार नाही, एवढेच या निमित्ताने सांगते व माझे भाषण संपविते.

डॉ.नीलम गोन्हे (विधानसभेने निवडलेल्या) : सभापती महोदय, म.वि.प. नियम २६० अन्वये मांडलेल्या प्रस्तावावर माझे विचार व्यक्त करण्यासाठी मी उभी आहे.

सभापती महोदय, सोमवार, दिनांक ५ डिसेंबर, २०१६ रोजीपासून अधिवेशन सुरु झाले आणि आम्ही मंगळवारी मराठा समाजाला आरक्षण देण्यासंदर्भातील प्रस्ताव सादर केला होता. काहींची अपेक्षा हीच होती की, सत्ताधारी भाजप-शिवसेना पक्ष ही चर्चा टाळत आहे. महोदय, राज्यात एवढ्या मोठ्या संख्येने मोर्चे निघत आहेत. सत्ता परिवर्तन झाले आणि त्यामुळे जनतेच्या मनामध्ये फार मोठा प्रक्षोभ निर्माण झाला असे चित्र किंवा चर्चा कळत-नकळत उभी राहिली. परंतु मी सांगू इच्छिते की, या सरकारच्या पोटात जे आहे तेच त्यांच्या ओठात आहे. या विषयी जे काही आहे ते समोर स्पष्ट आहे अशीच सरकारची स्पष्ट भूमिका आहे.

सभापती महोदय, विधानसभा आणि विधानपरिषद या दोन्ही सभागृहात आम्ही हा प्रस्ताव सादर केला होता. आम्हाला अपेक्षा होती की, मंगळवारी हा प्रस्ताव चर्चेला येईल. परंतु मंगळवारी दुर्दैवाने तामिळनाडूच्या मुख्यमंत्री जयललिता यांचे दुःखद निधन झाले आणि त्यांना आदरांजली वाहून सभागृहाचे कामकाज दिवसभरासाठी स्थगित करण्यात आले. आम्हाला बुधवारी हा प्रस्ताव मांडण्याची इच्छा होती. सध्या सभागृहात जे सन्माननीय सदस्य बसले आहेत आणि ज्यांना शेवटी बोलावे लागते, त्यांना माहित आहे की, त्यांची अशा विषयांवर बोलण्याची किती तळमळ असते. त्यांची आग्रही मागणी असते की, आम्हाला सुध्दा बोलण्याची संधी द्यावी. सन्माननीय सदस्य श्री.प्रवीण दरेकर आणि आम्ही, सन्माननीय सदस्यांना विनंती करित होतो की, आम्हाला हा प्रस्ताव मांडू द्यावा. प्रस्ताव मांडून श्रेय घेण्याचा हा मुद्दा नव्हता. वास्तविक पाहता अशा प्रस्तावावरील चर्चेकडे राज्यातील आणि देशातील लोकांचे लक्ष लागलेले असते. त्यांना वाटते की, आमच्याशी संबंधित असलेल्या विषयावर सभागृहात कितपत गांभीर्याने चर्चा होत आहे. त्यामुळेच आमचा त्या दिवशी प्रस्ताव मांडण्याचा प्रयत्न होता. परंतु शेवटी आम्हाला हा प्रस्ताव मांडण्याची काल संधी मिळाली.

डॉ.नीलम गोन्हे.....

सभापती महोदय, विधानसभेत या विषयावरील प्रस्तावावर चर्चा होऊन, माननीय मुख्यमंत्र्यांनी उत्तर सुध्दा दिलेले आहे. ते उत्तर बाहेर प्रसिध्द झालेले आहे. याचा अर्थ आपण या प्रस्तावावरील चर्चेच्या बाबतीत मागे आहोत. या माध्यमातून मला कोणावर टीका टिप्पणी करावयाची नाही. परंतु मला नेहमी प्रश्न पडतो की, काही प्रश्न नेहमी मागच्या रांगेत का असतात. आपण सर्वजण समाजातील सत्ता, संपत्ती आणि प्रतिष्ठा यांचा विचार करता. आपण घरचे असलो की, घरच्या कार्यक्रमांमध्ये आपण शेवटच्या पंगतीत बसतो. फक्त प्रसादाच्या वेळी पंगत वगैरे हा विषय नसतो. असो.

सभापती महोदय, आरक्षणाच्या प्रस्तावावर बोलत असताना काही सन्माननीय सदस्य विनंती करित होते की, तुम्ही आम्हाला या प्रस्तावावर बोलू द्या. मी त्यांना सांगितले की, मी शिवसेना पक्षाच्या वतीने या प्रस्तावावर एकमेव सदस्या बोलणार आहे. ज्यावेळी मराठा समाजाचे मोर्चे निघायला लागले त्याच्या पूर्वी शिवतीर्थावर एक सभा झाली. त्या सभेच्या वेळी माननीय श्री.उध्दवजी ठाकरे साहेबांनी पक्षाची भूमिका स्पष्ट केली होती. मराठा आरक्षणाचा प्रश्न इतकी वर्षे साचत राहिला. या प्रश्नी कायमस्वरूपी तोडगा निघाला नाही. या प्रश्नी शेवटच्या क्षणी निर्णय घेतला गेला. १९९९ किंवा २००० साली सत्तांतर झाल्यानंतर लगेच निर्णय घेतला नाही, असे म्हटले तर ते राजकारण केल्यासारखे होईल. मी मुद्दाम सांगू इच्छिते की, मध्यंतरी कोपर्डी येथे एक घटना घडली. मी स्वतः कोपर्डी, भांबोरा येथे गेले होते. या घटनेने संपूर्ण महाराष्ट्र ढवळून निघाला होता. पूर्वीच्या काळात 'गावगाडा' हा एक शब्द होता. या घटनेने गावगाड्याचे बदलेले चित्र समोर आले. समाज घटकातील कोणतीही महिला किंवा मुलगी असो, मग ती मराठा सामजातील असो, दलित समाजातील असो, धनगर, ब्राह्मण, मुस्लीम, ख्रिश्चन किंवा अन्य समाजातील असो, ती आपल्यासाठी ओरबडण्याची वस्तू आहे म्हणून धनदांडगे किंवा सत्ता

डॉ.नीलम गोन्हे....

चालविणारे लोक अशा प्रकारचा अत्याचार करण्यासाठी पुढे येऊन त्या मुलीचा किंवा महिलेचा बळी घेतात. परंतु कोपर्डीची घटना घडल्यामुळे लोकांमध्ये जागृती झाली. त्याचा परिणाम काय झाला हे आपल्या सर्वांना पहायला मिळाले. आजपर्यंत ज्या महिलांना आपल्या न्याय मागण्यासाठी मोर्चांमध्ये किंवा रस्त्यावर उतरण्याची संधी मिळत नव्हती, त्या आज रस्त्यावर उतरल्या आहेत. त्यांना वाटत आहे की, वेगवेगळ्या मागण्या मान्य होत आहेत, परंतु आरक्षणाची मागणी मान्य होत नाही, ही मागणी वर्षानुवर्षे अनिर्णीत राहिली आहे. त्यामुळे या प्रश्नाच्या बाबतीत त्यांची अस्मिता जागृत झाली आणि त्यातून मराठा समाजाचे हजारो नव्हे लाखोंच्या संख्येने मोर्चे निघाले.

सभापती महोदय, शिवतीर्थावरील कार्यक्रमाच्या वेळी माननीय श्री.उध्दवजी ठाकरे यांनी आपली भूमिका मांडली. मराठा आरक्षण समन्वय समिती, महाराष्ट्र यांनी माननीय श्री.उध्दवजी ठाकरे यांना निवेदनाची प्रत दिली होती. त्याची प्रत माझ्याकडे आहे. हे निवेदन देणाऱ्या अध्यक्षांची नावे आणि त्यांची नेमकी काय मागणी आहे हे या ठिकाणी नोंदविणे आवश्यक आहे.

सभापती महोदय, यामध्ये सुनील बाप्पा मोरे, अध्यक्ष, सुभाष दादा जावळे, अध्यक्ष, विजयसिंह महाडिक, संस्थापक अध्यक्ष, मराठा आरक्षण समन्वय समिती, यांचे जे निवेदन आलेले आहे त्यामध्ये ४१ संघटनांचा समावेश आहे. मी ही नावे यासाठी घेत आहे की, मराठा आरक्षणाच्या विषयावर कोणासोबत चर्चा करावी, हा प्रश्न उपस्थित होत असल्यामुळे मी ही नावे सांगत आहे. या विषयात या संघटना सातत्याने काम करणाऱ्या आहेत. यामध्ये मराठा आरक्षण समन्वय समिती, शंभूराजे युवा क्रांती, छावा संघटना, अखिल भारतीय मराठा महासंघ, जनक्रांती संघटना, मराठा आरक्षण संघटना, संभाजी ब्रिगेड श्री.संतोष पाटील, सातारा, मराठा महासंग्राम, स्वाभिमानी शिवसंग्राम, महाराष्ट्र, मराठी विद्यार्थी संघटना, मराठा

डॉ.नीलम गोऱ्हे....

शिक्षक संघटना, मावळा जवान संघटना, मराठा रियासत महाराष्ट्र, मराठा शेतकरी संघटना, कुलदैवत ज्योतिबा मराठा भक्त संघटना, ताराराणी ब्रिगेड, जिजाऊ भगिनी ब्रिगेड, जिजाऊ महिला क्रांती संघटना, मराठा पंचायत, महाराष्ट्र, संभाजी सेना महाराष्ट्र, मराठा क्रांती संघटना, महाराष्ट्र, संभाजी ब्रिगेड, महाराष्ट्र, संतोष शिंदे, मराठा स्वराज्य संस्थापक संघटना, मराठा समन्वय समिती, छावा मराठा संघटना,

या नंतर श्री. कांबळे

डा. नीलम गोन्हे

शंभूराजे युवा ब्रिगेड, कोकण मराठा विकास संघटना, मराठा व्यसनमुक्ती संघटना, मराठा कामगार संघटना, मराठा सेनानी गनिमी कावा अशा ३२ संघटनांनी हे एकत्रितपणे दिलेले निवेदन आहे. मलाही ते भेटले होते. आमची बरीचशी चर्चा झाली. त्यांनी असे सांगितले की, सभागृहाकडून त्यांची अपेक्षा आहे की, महाराष्ट्र शासनाने विधानसभा व विधानपरिषद येथे मराठा आरक्षणाचा एकमुखी ठराव करून भारत सरकारला शिफारस करून पाठविण्यात यावा. महाराष्ट्राच्या बाहेर आरक्षण पध्दत वेगळी आहे, जसे की, केरळमध्ये ७२ टक्के, तामिळनाडूमध्ये ७० टक्के, कर्नाटक व राजस्थान येथे ६९ टक्के, आंध्र प्रदेशमध्ये ६५ टक्के आरक्षण लागू आहे. महाराष्ट्र शासनाने न्यायालयात तशी बाजू मांडावी. मला असे वाटते की, माननीय मुख्यमंत्री आल्यावर असेच प्रतिज्ञापत्र करण्याच्या संदर्भात सरकारने काय केले या संदर्भात सविस्तर मार्गदर्शन करतील. मराठा समाजाला आरक्षणा मिळण्याच्या संदर्भात त्यांनी अजून ३-४ अपेक्षा व्यक्त केल्या आहेत, त्या येथे मांडणे मला आवश्यक वाटते. त्यांचे म्हणणे आहे की, दिनांक १ जून, २००४ च्या निर्णयानुसार मराठा-कुणबी व कुणबी-मराठा या संदर्भात आज कुणबी म्हणून सर्टिफिकेट मागायला गेले तर सर्टिफिकेट मिळत नाही. ती सर्टिफिकेट मिळावीत. त्यांच्या समितीची एक मागणी आहे, त्यांनी असे म्हटले आहे की, राज्यघटनेतील मूलभूत हक्कांच्या कलम १६(४) किंवा मार्गदर्शन तत्वातील कलम ४६ अन्वये अध्यादेश काढून आरक्षणाचा निर्णय घ्यावा. मराठा समाजाला १६ टक्के स्वतंत्र आरक्षण देताना इतर कोणत्याही समाजाच्या आरक्षणाला धक्का लागणार नाही अशी दक्षता घेण्यात यावी. महाराष्ट्र शासनाने मागासवर्ग आयोगाचे पुनर्गठण करावे. सभापती महोदय, एक मागणी अशी आहे ज्यावर चर्चा होऊ शकते असे मला वाटते. खुल्या वर्गाच्या जागावर आरक्षण लागू असलेल्यांना लाभ देऊ नये अशी देखील एक मागणी त्यांनी नोंदविली आहे. त्यांनी या पार्श्वभूमीवर ९ मागण्या

डाॅ. नीलम गोन्हे

केलेल्या आहेत. त्यामध्ये कोपर्डी प्रकरणाचा ६ महिन्यांत जलद निकाल लावावा, मराठा समाजाला मराठा म्हणून आरक्षण मिळावे, अण्णासाहेब पाटील आर्थिक विकास महामंडळासाठी भरघोस तरतूद करावी, स्वामीनाथन आयोगाच्या शिफारशी तत्काळ लागू कराव्यात, शेतकऱ्यांना कर्जमुक्ती व आत्महत्याग्रस्त शेतकरी कुटुंबाचे पुनर्वसन करावे, अशा या मागण्या आहेत. शिवस्मारकाच्या कामाच्या संदर्भात काही स्पेसिफिक मागण्या केलेल्या आहेत. त्यांच्या मनात खंत आहे. ती त्यांनी अशी व्यक्त केली आहे की, या शिवस्मारकाची आजची स्थिती काय आहे हे मराठा समाजातील सर्व संघटनांना बरोबर बोलावून त्यांना कळवावे आणि शिवस्मारकाची प्रगती काय झाली आहे याचा दर महिन्याला आढावा घेण्यात यावा. तसेच शिवस्मारकाच्या प्रस्तावित कामांचा आराखडा राज्य शासनाने प्रकाशित करावा. शिवस्मारक कामांचा आढावा प्रत्येक महिन्याला घेताना त्या शिवस्मारकामध्ये छत्रपती शिवयारांच्या स्वराज्यनिर्मितीत असणाऱ्या १८ पगड जाती-जमातीमधील सरदार मावळे यांचा इतिहासाचा देखील समावेश करण्यात यावा अशा प्रकारच्या त्यांनी शिवस्मारकाच्या संदर्भातील मागण्या केल्या आहेत. अण्णासाहेब पाटील आर्थिक विकास महामंडळाबद्दलचे फार महत्त्वाचे मुद्दे मघाशी मुख्यमंत्री महोदयांनी विधानसभेत मांडले आहेत. सभापती महोदय, संघटनांची एक मागणी अशीही आहे की, मराठाभूषण अण्णासाहेब पाटील आर्थिक विकास महामंडळ असे महामंडळाला नाव देण्यात यावे. सन्माननीय सदस्य श्री. नरेंद्र पाटील सभागृहात उपस्थित आहेत. आमचे दत्ताजी गायकवाड आणि जे लोक आपल्या पाटील साहेबांबरोबर मोर्चात होते, त्यातील अनेक लोकांनी मला बऱ्याचशा घटना सांगितल्या आहेत, त्या पार्श्वभूमीवर अण्णासाहेब पाटील महामंडळाचा आढावा प्रत्येक महिन्याला घेण्यात यावा, जिल्हा व राज्य असे स्तर करण्यात यावेत, गाव तेथे भवन, महिला सभागृह बांधण्यात यावे, अशी त्यांची अपेक्षा आहे. परदेशी

डाॅ. नीलम गोन्हे

शिक्षणासाठी शिष्यवृत्तीचे काम मराठाभूषण अण्णासाहेब पाटील आर्थिक विकास महामंडळाने करावे आणि त्यासाठी आर्थिक तरतूद करावी, अशी त्यांनी मागणी केली आहे. राजर्षी शाहू छत्रपतींच्या नावाने विकास प्रबोधिनी सारखी एक प्रशिक्षण संस्था करण्यात यावी की, जेथे मराठा समाजातील मुलामुलींना उच्च शिक्षण देण्यासाठी खास प्रशिक्षण देता येईल, अशा प्रकारची त्यांनी औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था व शेतीविषयक कौशल्य विकास केंद्र याबाबतीत अपेक्षा व्यक्त केली आहे. हिंदूहृदयसम्राट शिवसेनाप्रमुख बाळासाहेब ठाकरे यांची भूमिका होती, जातीनिहाय आरक्षण देण्याऐवजी आर्थिक आरक्षण द्यावे हीच त्यांची मागणी होती. आपल्याला माहित आहे की, जातीनिहाय आरक्षणाच्या मागण्यांपासून आपण येथपर्यंत येऊन पोहचलो. समाजातील बऱ्याच घटकांना सातत्याने हेच जाणवत आहे की, आम्हाला आरक्षण मिळाले तरी त्याची अंमलबजावणी होत नाही. मागासवर्गीय समाज, ओबीसी समाज यांना हे जाणवत आहे. आपण आदिवासींच्या संदर्भात एक चित्र पाहत आहोत की, त्यांना आरक्षण मिळून सुध्दा जेवढा फायदा मिळाला पाहिजे तेवढा मिळालेला नाही. मी मघापासून शिवसेनेच्या संदर्भात टोमणे ऐकत आहे. मला येथे सांगितले पाहिजे की, प्रत्येक पक्षातील आमदार किती टक्के व कोणत्या जातीचे आहेत हे पहाल तर दिसून येईल की, जास्तीत जास्त मराठा, ओबीसी, एससी यातील पदाधिकारी शिवसेनेमध्ये आहेत आणि ही वस्तुस्थिती आहे. आमची मराठा आरक्षणाच्या संदर्भात अशी भूमिका आहे की, तामिळनाडुच्या धर्तीवर आरक्षण असावे. स्वतः माननीय मुख्यमंत्री श्री. देवेंद्र फडणवीस यांनी पुढाकार घेतलेला आहे. आतापर्यंत दुर्दैवाने सर्व समाजामध्ये असेच झाले आहे. सन १९९५ ते सन १९९६ आमचे सरकार होते. त्यावेळी काही व्यक्तींना मराठा समाजाचेच प्रतिनिधीत्व करण्यासाठी विधानपरिषद सदस्यत्व शिवसेनेकडून, युतीकडून देण्यात आले होते. मात्र ते देऊन सुध्दा त्या व्यक्तींनी, त्या नेत्यांनी हा प्रश्न का सोडविला नाही, पुढे का नेला नाही, काय पाठपुरावा केला हा लेखाजोखा आम्ही विचारीत नाही, पण ते ज्यांच्याबरोबर गेले, त्यांनी त्या आश्वासनांची काय परिपूर्ती केली हे सुध्दा पाहणे आवश्यक आहे असे मला वाटते. ही वस्तुस्थिती आहे. मी या

डाॅ. नीलम गोन्हे

मोर्चानंतर अनेक जिल्ह्यांत गेले, संयोजन करणाऱ्या अनेक लोकांशी बोलले. मला अनेक जणांनी आठवणी सांगितल्या की, आम्ही बाळासाहेबांना भेटलो, त्यावेळी बाळासाहेबांनी सांगितले होते की, आम्ही तुम्हाला विधानपरिषदेची सीट देतो आणि तशी दिली, शब्द पाळला. खरे सांगायचे तर मातोश्रीमध्ये त्यावेळी काय बोलणे झाले हे मला देखील एवढे माहीत नव्हते. पण ते मला समजले. आता सुध्दा आमच्या लक्षात आले. मोर्चाबाबत मला सर्वानी सांगितले की, मोर्चामध्ये उत्स्फूर्तता आहे. कोण पाठी आहे, कोण घडवित आहे यापेक्षा सामान्य मराठा समाज बाहेर निघाला आहे हे महत्त्वाचे आहे. उलट असे कारण वाटते की, हे सरकार आहे, आपल्याला पूर्वीच्या याच सरकारने न्याय देण्याचा प्रयत्न केला होता आणि आता सुध्दा हे सरकार येईल, आपला प्रश्न सुटेल. जनतेच्या मनात विश्वास असून त्यामुळे लोक रस्त्यावर उतरले आहेत. कोणीही कितीही राजकारण करण्याचा प्रयत्न केला तरी सुध्दा या सर्व मागण्यांवर १४ तारखेला नागपूरला मोर्चा होणार आहे, तेथे सुध्दा लक्ष लागले आहे. काही लोक त्याला राजकीय वळण देण्याचा प्रयत्न करीत आहेत. समाजातील प्रत्येक घटकाला आर्थिक विकासाची संधी मिळाली पाहिजे. आर्थिकदृष्ट्या मागासलेल्यांसाठी शिष्यवृत्त्या आहेत, उपयोग जेवढ्या जास्त प्रमाणात करता येईल तेवढा करावा ही अपेक्षा, आमच्याकडून माननीय श्री. उद्धवजी ठाकरे यांनी व्यक्त केली. काही दिवसांत माननीय मुख्यमंत्री श्री. देवेंद्र फडणवीस यांनी या संदर्भात घोषणा केली, पण त्यांनी ६० टक्क्यांची अट घातली आहे. ईबीसीमधील विद्यार्थ्यांना ६० टक्के तरी गुण मिळाले पाहिजेत असे सांगण्यात आले. तत्संदर्भात थोडा पुनर्विचार झाला पाहिजे. कारण ज्या मुलांना ५५ टक्के किंवा ५० टक्के गुण मिळतील, ते पुढे शिकले तर एखाद्या वेळी अजून चांगले गुण मिळवू शकतील. काही तांत्रिक बाबीमुळे इतर लोकांना त्याचा फायदा होत नसेल तर त्याबद्दल जरूर विचार करावा असे मला वाटते.

सभापती महोदय, शहरीकरणामध्ये जमिनीचे तुकडे झाले आहेत. शेती किफायतशीर नाही. आम्हाला असे दिसले आहे की, नाशिकसारख्या भागात एका

डाॅ. नीलम गोन्हे

मुलीवर अत्याचार झाला, तेव्हा फार मोठ्या प्रमाणात अफवा पसरल्या, जे लोक गुंडगिरी करून दलित समाजावर अत्याचार करण्यात पुढे होते, दुर्दैवाने सत्ताधारी पक्षापैकी असणारे कैलास पगारे वगैरे लोक ते होते. नाशिकच्या लोकांना त्या सर्वांची नावे माहित आहेत. पोलिसांना धमकाविण्यामध्ये देखील त्यांचा सहभाग होता. मग प्रश्न निर्माण होतो की, कोण कशा पध्दतीने वाद वाढवित आहे. प्रत्येक गोष्टीचा गैरफायदा घेणारे लोक, प्रवृत्ती असतात, ते त्या पक्षामध्ये जातात आणि पक्षाला बदनाम करण्याचा प्रयत्न करतात. भारतीय जनता पक्ष व शिवसेना यांना मराठा, अन्य समाज, जसे की ओबीसी, एससी यांचा आरक्षणाच्या माध्यमातून विकास करण्यासाठी तेवढीच संधी आहे. आमचा या भूमिकेतून सर्व कामकाजाकडे रोख आहे. प्रस्तावाला समर्थन आहे. कोणाला असे वाटत असेल की, राजकारणामधून राजकारण करून कोणाबद्दल गैरसमज पसरवयाचा तर त्यांना सांगू इच्छिते की, जास्तीत जास्त मराठा समाजाकडे सत्ता, संपत्ती, प्रतिष्ठा नव्हती, त्यांच्या गळ्यात भगवा दुपट्टा, उपरणे आल्यानंतर त्यांना गाव पातळीवर प्रतिष्ठा मिळू लागली.

या नंतर श्री. रोझेकर

डॉ.नीलम गोऱ्हे.....

हा गरीब मराठा समाज शिवसेनेबरोबर आहे. तो भारतीय जनता पक्षाबरोबर गेला आहे. आमच्या बाजूने आम्ही राजकारणासाठी राजकारण करून कोणत्याही समाजाला मुद्दाम डावलण्याचा प्रश्नच उद्भवत नाही, हे या ठिकाणी सांगून मराठा आरक्षण समन्वय समितीचे ३३ पानी निवेदन जे त्यांनी आदरणीय श्री.उद्धवजी ठाकरे यांना दिले होते ते मी सभागृहाला सादर करणार आहे. जेणेकरून विधानसभा आणि विधानपरिषदेत एकमुखाने ठराव करून केंद्र सरकारकडे पाठवावा, अशी मागणी करते आणि थांबते.

श्री.दत्तात्रय सावंत (पुणे विभाग शिक्षक) : सभापती महोदय, महाराष्ट्र विधानपरिषद नियम २६० अन्वये सत्तारूढ व विरोधी पक्षाने दिलेल्या प्रस्तावावर माझे मत मांडण्यासाठी मी उभा आहे.

सभापती महोदय, “हिंदु, मुस्लीम, शिख, इसाई, हम है सारे भाई भाई”, हा विचार पुढे नेत स्वातंत्र्यपूर्व काळापासून देशातील लोकशाही सुदृढ करण्याचा प्रयत्न आपण केला आहे आणि भविष्यात सुध्दा करणार आहोत. नेहमीच देशाच्या पातळीवर अग्रणी राहिलेले महाराष्ट्र राज्य आणि त्यात बहुसंख्य असणाऱ्या मराठा समाजाची झालेली आजपर्यंतची ससेहोलपट पाहता अत्यंत तरुणांच्या मनामध्ये, आबालवृद्धांच्या मनामध्ये असंतोष निर्माण झाला आहे. त्यांना कोणते तरी तात्कालिक कारण हवे होते. अनेक जण बोलत होते, सांगत होते, पण त्या ठिकाणी अशा पध्दतीने समाज बाहेर पडला नव्हता. परंतु, कोपर्डी सारखी भयानक घटना घडली, एका शाळाकरी मुलीवर बलात्कार झाला, अमानुष अत्याचार झाले आणि तिची हत्या करण्यात आली. या तात्कालिक ठिणगीमुळे राज्यात लाखोंचे मोर्चे निघाले. राज्यात ४६ ठिकाणी, देशात अनेक ठिकाणी आणि परदेशात सुध्दा काही देशांमध्ये मोर्चे निघाले. एकच विचार पुढे आला. बहुसंख्य असणाऱ्या समाजावर अन्याय होत आहे तो दूर व्हावा, त्यांना त्यांच्या हक्काचे राहणे मिळावे आणि त्या अनुषंगाने सेवा व सवलती यामध्ये वाढ करावी. पाठीमागच्या काळात मिळाले नाही. त्याचा परिणाम किती झाला आहे याच्या खोलात गेलो तर खात्रीने प्रत्येकाला विचार करावा लागेल आणि चिंता वाटेल एवढी वाईट अवस्था आज रोजी या मराठा समाजाची झाली आहे.

श्री.दत्तात्रय सावंत.....

सभापती महोदय, आपण सांगितलेल्या वेळेत मी माझे भाषण पूर्ण करणार आहे. परंतु, हा प्रस्ताव आल्यानंतर मी ज्या शहराच्या शेजारी राहतो त्या पंढरपूर शहराचे निरीक्षण करण्यासाठी मी माझ्या संघटनेला सांगितले. केवळ मेडिकल विभागाचा सर्व्हे केला. एकूण लोकसंख्येच्या ४० टक्के मराठा समाज पंढरपूर शहरात आहे. यामधील डॉक्टर किती झाले हे पाहिले असता असे लक्षात आले की, शहरात एकूण १७६ डॉक्टर आहेत आणि त्यापैकी केवळ १६ डॉक्टर मराठा समाजाचे आहेत. जर ४० टक्के लोकसंख्येमधून केवळ १६ डॉक्टर होऊ शकले असतील तर मराठा समाजातील मुले शिकण्यास नको म्हणत होती का, ते विद्यापीठाकडे जात नव्हती का ? ती जात होती. पण त्यांचे दरवाजे अडविले गेले होते. त्यांना शिक्षणामध्ये संधी दिली जात नव्हती. कारण त्यांना जे डोनेशन लागत होते, त्यांना ज्या सवलती लागत होत्या त्या सरकारकडून उपलब्ध करून दिल्या गेल्या नाहीत. साधारण हा प्राथमिक स्वरूपातील सर्व्हे आहे. आपण कोणत्याही शहरात गेला, कोणत्याही गावात गेला तर त्या ठिकाणी अशा पध्दतीने मराठा समाज हा रसातळाला जाताना दिसतो आहे.

सभापती महोदय, पाठीमागच्या काळात मोठे मोर्चे निघाले. त्याला अनुसरून सरकारला वाटले की, आपण काही तरी केले पाहिजे. सरकारने काय केले तर १३ ऑक्टोबर, २०१६ रोजी एक शासन आदेश काढला. त्यांनी सवलती देण्याचा प्रयत्न केला आहे. खरे तर सवलती देत असताना अटी टाकता येतात का ? पाठीमागचा इतिहास पाहिला, अनेक समाजांना दिलेल्या सवलती पाहिल्या तर कुठलीही अट टाकलेली नाही. मात्र, मराठा समाजाला सवलत देत असताना शासन आदेशामध्ये अट घालण्यात आली आहे. आपण विद्यार्थ्यांना सवलत देत आहोत, शिकण्यासाठी सवलत देत आहोत, त्यांच्या शैक्षणिक फीची प्रतिपूर्तीची सवलत देत आहोत. त्यांना ६० टक्के गुणाची अट टाकली आहे. या ठिकाणी सभागृह नेते सभागृहात आले आहेत. मला योग्य संधी आहे, असे मी मानतो. शिकणाऱ्या विद्यार्थ्यांसाठी ही ६० टक्क्यांची अट तत्काळ रद्द झाली पाहिजे. कशासाठी ही अट टाकली आहे ? आजपर्यंत स्वातंत्र्य मिळाल्यानंतर ७० वर्षात

श्री.दत्तात्रय सावंत.....

त्यांना दरवाजे बंद राहिले. आता त्यांना सवलत देतच असाल तर तुमचे मनापासून अभिनंदन आहे. पण हे अभिनंदन करीत असताना आपण ती अट रद्द करावी, अशी आमची विनंती आहे.

सभापती महोदय, मराठा समाजाला आरक्षण देताना न्यायालयीन लढाईत काय होईल, राजकीय पक्षांचे विचार काय असतील, तो भाग जरी भविष्यातील असला तरी आता या ठिकाणी सरकार विद्यार्थ्यांना शिकण्यासाठी सवलती देऊ शकेल. आपण सरकार म्हणून राज्याचे प्रमुख आहात. सवलती देत असताना पाठीमागच्या सरकारने काय केले याच्या खोलामध्ये न जाता त्यांनी केले नाही, करणे आवश्यक होते, अपेक्षित होते, आपण आता प्रमुख आहात आपण ते करा आणि या राज्यामधील रसातळाला चाललेल्या मराठा समाजाला आपण सवलत द्या, एवढी छोटी अपेक्षा व्यक्त करतो.

सभापती महोदय, प्रत्येक तालुक्याच्या ठिकाणी मुले येत आहेत. त्यांची राहण्यासाठी सोय नाही. शासनाने त्यांच्यासाठी वसतीगृहे बांधण्याची व्यवस्था करावी. आपण ती कराल, अशी अपेक्षा व्यक्त करतो आणि वेळेचे भान ठेऊन माझे काही सहकारी अजून बोलणार आहेत, त्यांना वेळ मिळावा म्हणून थांबतो.

जय हिंद. जय महाराष्ट्र.

श्री.सतेज उर्फ बंटी डी.पाटील (कोल्हापूर स्थानिक प्राधिकारी संस्था) : सभापती महोदय, सन्माननीय विरोधी पक्षनेत्यांनी नियम २६० अन्वये मांडलेल्या प्रस्तावावर माझे विचार मांडण्यासाठी मी उभा आहे.

सभापती महोदय, “एक मराठा लाख मराठा” ही भूमिका घेऊन मराठा समाज रस्त्यावर आला आहे. न्याय देणारा मराठा समाज स्वतःवर अन्याय झाल्यावर एकत्रित येतो, हे संपूर्ण जगाला दाखवून देण्याचे काम मराठा समाजाने केले आहे. अनेक अभूतपूर्व मोर्चे या राज्यात निघाले. या मोर्च्यांमध्ये वैशिष्ट्य असे होते की, महाराष्ट्राची पुरोगामी प्रतिमा जपण्याचे काम सामान्य माणसाने केले आणि या प्रतिमेला साजेसे असे मोर्चे शांततेने पार पाडले. या सर्व विषयात मी जाणार नाही. माझी सभागृह नेत्यांना विनंती आहे की, मी जे मुद्दे काढले आहेत ते कुणी मांडलेले नाहीत. ते आपल्या निदर्शनास आणून देतो. मुख्यमंत्री महोदयांच्या उत्तरामध्ये त्याचा खुलासा मला अपेक्षित आहे.

सभापती महोदय, आपण २५००, २७०० पानांचे अॅफिडेव्हिट कोर्टांमध्ये सादर केलेले आहे. त्यामधील ८०० पाने ही महत्वपूर्ण आहेत व राहिलेली अॅनेक्चर म्हणून जोडलेली आहेत. बार्टी या संस्थेकडून आपण सर्व्हे केला आहे. आपण शैक्षणिक, सामाजिक, आर्थिक, असे मागासपणाचे ७४ पुरावे या अॅफिडेव्हिट बरोबर सादर केलेले आहेत. माझा मूळ प्रश्न हा आहे की, ७४ पुरावे सोडून अजून काही पुरावे गोळा करण्याचा प्रयत्न शासन करणार आहे का ?

सभापती महोदय, बार्टी संस्थेबद्दल मघाशी मुख्यमंत्री महोदयांनी विधानसभेत उल्लेख केला आहे. धनगर समाजाला आरक्षण देत असताना धनगर समाजाच्या लोकांनी विनंती केली होती की, बार्टी संस्थेवर आमचा विश्वास नाही. त्यामुळे ती जबाबदारी टाटा इन्स्टिट्यूट ऑफ सोशल सायन्सेसकडे द्यावी. तशा प्रकारे टीआयएसएसकडे जबाबदारी देण्याचा निर्णय राज्य शासनाने घेतला. एका बाजूला धनगर समाजाच्या आरक्षणासाठी निर्णय घेत असताना तुम्ही टीआयएसएसची नेमणूक करता आणि दुसऱ्या बाजूला मराठा समाजाच्या आरक्षणासाठी सर्व्हे करण्याची जबाबदारी बार्टीवर टाकता. या संस्थेला जबाबदारी देत असताना

श्री.सतेज उर्फ बंटी डी.पाटील.....

अधिकारी किती दिले आहेत ? ४ अधिकारी सर्व्हेसाठी दिले आहेत. मला उत्तरामध्ये अपेक्षित आहे की, पुराभिलेखमधील अधिकारी आणखी वाढवून अधिकचे पुरावे आपण सादर करणार आहात का, अजून पुरावे गोळा करण्याचा प्रयत्न तुम्ही पुढच्या काळामध्ये करणार आहात का ?

सभापती महोदय, अण्णासाहेब पाटील आर्थिक विकास महामंडळ हे फक्त मराठा समाजासाठी आपण करणार आहात का ? याबाबतही खुलासा व्हावा.

सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्या डॉ.नीलम गोन्हे यांनी उल्लेख केला आहे की, ईबीसीची सवलत शासनाने जाहीर केली आहे. परंतु, त्यामध्ये अटी टाकल्या आहेत. त्या अटी तुम्ही शिथिल करण्याची भूमिका घेणार आहात का ?

सभापती महोदय, मराठा आरक्षण हा विषय निकालात लागेपर्यंत मंत्रालय स्तरावर स्वतंत्र मराठा आरक्षण कक्ष स्थापन करून स्वतंत्र अधिकाऱ्यांची नेमणूक शासन करणार आहे का ?

सभापती महोदय, घटनेप्रमाणे आणि सर्वोच्च न्यायालयाप्रमाणे राज्य मागासवर्ग आयोग आपण मंडल कमिशननंतर राज्यामध्ये सर्व ठिकाणी स्थापन केला आहे. या राज्य मागासवर्ग आयोगाची मूळ कामे काय आहेत ? ज्यावेळी आरक्षण द्यावयाचे असते त्यावेळी त्याबाबतच्या सर्व गोष्टी त्यांच्याकडून याव्यात, असे घटना सांगते. मग ज्यावेळी ३० तारखेला कोर्टात तारीख असेल आणि तेथे हा मुद्दा उपस्थित झाला की, राज्य मागासवर्ग आयोगाची मान्यता आहे का तर मग तुम्ही राज्य मागासवर्ग आयोग स्थापन करून तारीख पे तारीख ही तुमची आरक्षणाबाबत व्युहरचना आहे का, याचाही खुलासा मुख्यमंत्र्यांच्या उत्तरामध्ये अपेक्षित आहे.

या नंतर श्री. खर्चे

श्री.सतेज ऊर्फ बंटी डी.पाटील....

राज्य मागासवर्गीय आयोग घटनेने निर्माण केला आहे, त्याची नियमावली आपणा सर्वांना माहिती आहे. याचे निमित्त करून ही तारीख पुन्हा वाढविण्याचे षडयंत्र कृपा करून होता कामा नये अशी भूमिका स्वीकारली पाहिजे. बापट आयोगाची चर्चा या ठिकाणी झाली आहे, बापट आयोगाचा अहवाल शासनाने स्वीकारला का नाकारला हे सिद्ध होत नाही. मराठा आरक्षणाच्या संदर्भात यावर चर्चा झाली. सभापती महोदय, बापट आयोगाने जो निष्कर्ष काढला आहे त्यामध्ये स्पष्टपणे नमूद केले आहे की, मराठा समाज हा मागास आहे. आपल्या राज्यात कोर्ट मॅटर झाले आहे, याच पध्दतीने राजस्थान मध्ये गुजर समाजाला आरक्षण देण्याची भूमिका त्या सरकारने घेतली आहे. राजस्थान हायकोर्टाने सन २००९ मध्ये या आरक्षणाला स्थगिती दिली. सन २०१४ मध्ये श्रीमती वसुंधराराजे मुख्यमंत्री असताना त्यांनी पुन्हा नवीन दोन कायदे पारीत केले व गुजर समाजाला आरक्षण देण्याची भूमिका घेतली. हायकोर्टात स्टे मिळाला असताना त्याच विषयावर आरक्षण देण्याची भूमिका राजस्थान सरकारने स्वीकारली आहे.

सभापती महोदय, राजस्थान स्पेशल बॅकवर्ड क्लास असे नाव अॅड करून राजस्थान मध्ये ६८ टक्के आरक्षण देण्यात आले. हरियाणा राज्यात तीच भूमिका स्वीकारून ६७ टक्के आरक्षण देण्यात आले आहे. मुख्यमंत्री महोदयांचे भाषण आम्ही मघाशी ऐकले आहे. टीआयएसएसने सर्व्हे केला, धनगर समाजाबाबत भूमिका घेतली, सर्व जिल्ह्यात जाऊन सर्व्हे करण्यात आला. बाहेरच्या राज्यात जाऊन सर्व्हे करण्यात आला असे मुख्यमंत्री महोदयांनी विधानसभेत सांगितले. मराठा आरक्षणाबाबत बार्टी संस्थेने राज्यात कोठे कोठे सर्व्हे केला, कोणती माहिती मागितली आहे, मध्यप्रदेश, बडोदा, बेळगांव येथे मराठा समाजाचे लोक राहत आहेत, या सर्व ठिकाणचा अभ्यास बार्टी संस्थेने केला आहे काय ? याचा खुलासा होणे गरजेचे आहे. बार्टी संस्थेला मदत करण्यासाठी इतिहासकारांची नवीन टीम देणे

श्री.सतेज ऊर्फ बंटी डी पाटील.....

गरजेचे आहे. ज्या कायदेशीर बाबी करायच्या आहेत, ते करण्याची मानसिकता शासनाची आहे काय हे मुख्यमंत्री महोदयांच्या उत्तराच्या भाषणातून स्पष्ट होणे आवश्यक आहे. सामाजिक, आर्थिक यानिकषावर आरक्षण मिळणार आहे, याबाबत होमवर्क व्यवस्थित होणार नसेल तर ते योग्य नाही. एका बाजूला कोर्टांमध्ये २८०० पानांचा अहवाल सादर करण्यात आला आहे. यातील फक्त ८०० पाने महत्वाची आहेत, त्यामध्ये फक्त ७४ पुरावे जोडण्यात आले आहेत. त्यामधील ४० पुरावे कुणबी-मराठा यासंबंधी आहेत, आणखी पुरावे जोपर्यंत गोळा करित नाहीत तोपर्यंत कोर्टात आपली लढाई टीकणार नाही. दाखवायचे दात वेगळे व खायचे दात वेगळे ही भूमिका शासनाने घेतली तर भविष्यकाळात त्याची किंमत आपणाला मोजावी लागेल, डिव्हाईड आणि रूल ही शासनाची पॉलिसी आहे. ईबीसीची सवलत दिली, शैक्षणिकदृष्ट्या ज्याला मदत पाहिजे तो वर्ग या मोर्च्यातून बाजूला काढता येतो काय ? अशा पध्दतीची भूमिका शासन घेते काय अशी शंका निर्माण होते. मराठा, धनगर, मुस्लिम समाज यांच्या आरक्षणाच्या संदर्भात सकारात्मक भूमिका घ्यावी. देतो, करतो, हे आम्ही गेली दोन वर्षे ऐकत आहोत. कशा पध्दतीने करणार व कायदेशीर मार्गात तुम्ही आरक्षण कसे बसविणार याचा खुलासा मुख्यमंत्री महोदयांच्या भाषणात होणे गरजेचे आहे. मी जे मुद्दे मांडले आहेत ते विधानसभेत आले नाहीत. या सभागृहात कोणत्याही सदस्यांनी मांडले नाहीत. कायदेशीर मुद्दे मी मांडले आहेत, याचा खुलासा झाला तर सरकारची मानसिकता आरक्षण देण्याच्या बाजूची असेल असे मी म्हणेन.

सभापती महोदय, मी मघाशी सांगितले की, मी जास्त वेळ बोलणार नाही. जे मुद्दे कायदेशीर आहेत तेवढेच मी सांगत आहे, इतर सर्व वक्त्यांनी सर्व विषयांचा परामर्श घेतला आहे. मराठा, मुस्लिम व धनगर समाजाला गृहित धरून शासनाने वेळकाढूपणाचे धोरण कृपाकरून स्वीकारू नये अशी मी शासनाला विनंती करतो व माझे भाषण संपवितो. जयहिंद.

अॅड.हुस्नबानू खलिफे (नामनियुक्त) : सभापती महोदय, माननीय विरोधी पक्ष नेत्यांनी नियम २६० अन्वये जो ठराव मांडला आहे, त्यावर माझे विचार व्यक्त करण्यासाठी मी उभी आहे.

सभापती महोदय, माझ्यापूर्वी माझ्या सहकारी मित्रांनी मराठा आरक्षणासंदर्भात जे मुद्दे मांडले आहेत, त्या मुद्द्यांशी मी सहमत आहे, त्या विषयी मी न बोलता येथे थोडे वेगळे विषय मांडणार आहे. मागील तीन चार महिन्यांपासून फार मोठ्या प्रमाणात मराठा समाजाचे मोर्चे निघत आहेत. त्यांच्या सोबत मुस्लिम व धनगर समाजाचे देखील मोर्चे निघत आहेत. मराठा, मुस्लिम, धनगर हा समाज अतिशय आक्रमक म्हणून ओळखला जातो. हे मोर्चे अतिशय शांतपणे व मूक मोर्चे निघत आहेत, याचे कारण म्हणजे ते शासनाला इशारे देत आहेत, आम्ही आज रस्त्यावर उतरलो आहोत, यापुढे काय करू याचा शासनाचा विचार करावा.

सभापती महोदय, राजश्री शाहू महाराज यांनी १९०२ मध्ये जुलै व ऑगस्ट या महिन्यात दोन अधिसूचना काढल्या होत्या. जे मागासवर्गीय समाज आहेत त्यांना आरक्षण देण्याचा विचार करण्यात आला. आरक्षणाचे आद्यप्रवर्तक म्हणून राजश्री शाहू महाराज यांना ओळखले जाते. त्यांनी मागासवर्गीयांची यादी तयार केली होती, त्यामध्ये मुस्लिम समाजाचा उल्लेख होता. त्याच प्रमाणे बॉम्बे शासनाने २३ एप्रिल, १९४८ मध्ये २२८ मागासवर्गीयांची यादी तयार केली होती. त्यामध्ये १५५ क्रमांकावर मुस्लिम समाज आहे. मुस्लिम समाज वर्षानुवर्षे मागासवर्गीय राहिलेला आहे. त्याच्या मागासपणात जास्तीत जास्त भर पडत गेली आहे. त्यामुळे केंद्र शासनाने न्यायमुर्ती राजेंद्र सच्चर यांची कमिटी नियुक्त केली होती. या समितीने भारतभर फिरून अहवाल तयार केला होता. त्यातून सांख्यिकी अहवाल तयार करण्यात आला या अहवालात त्यांना असे आढळून आले की, मुस्लिम समाज हा इतर समाजापेक्षा खूप मागासलेला आहे. त्यानंतर न्यायमुर्ती रंगनाथ मिश्रा यांचा अहवाल आला. न्यायमुर्ती रंगनाथ मिश्रा यांच्या अहवालात मुस्लिम समाज जास्तीत जास्त मागासलेला आहे व त्याच्या मागासलेपणात भर पडत आहे असे दिसून आले म्हणून मुस्लिम समाजाला जास्तीत जास्त आरक्षण दिले पाहिजे असे केंद्र शासनाचे मत झाले. सच्चर आयोगानंतर अल्पसंख्याक यांचा १५ कलमी

अॅड.हुस्नबानू खलिफे....

कार्यक्रम निघाला आहे, हा कार्यक्रम राज्यात राबविण्यात आला. त्यामध्ये महाराष्ट्र राज्यात सर्वात पहिल्यांदा मुस्लिम समाजाच्या विकासासाठी अल्पसंख्याक विकास विभाग सुरु करण्यात आला. त्यानंतर राज्य सरकारने मुहम्मद रहेमान यांचा अभ्यास गट नियुक्त केला, त्या अभ्यास गटाकडे विविध आयोगांच्या शिफारशींची अंमलबजावणी कशा प्रकारे करावी हे काम सोपविण्यात आले होते. त्या अभ्यास गटाने सन २००८ मध्ये असे सांगितले की, मुस्लिम समाजाला शिक्षणात व नोकरीमध्ये आठ टक्के आरक्षण द्यावे. भारतीय घटनेच्या अनुच्छेद १५ (४), १५ (५), १६ (४) आणि ४६ नुसार राज्य सरकारला अधिकार आहेत, राज्य सरकारच्या अधिकाराप्रमाणे मुस्लिम समाजाला आरक्षण देण्यात आले. आरक्षणाचा अध्यादेश काढण्यात आला त्या अध्यादेशाचे रुपांतर २०१४ च्या हिवाळी अधिवेशनात कायद्यात करण्यात आले नाही. त्यामुळे हा अध्यादेश रद्द झाला.

सभापती महोदय, हायकोर्टाने यास मान्यता दिली होती. तरी देखील त्या अध्यादेशाचे रुपांतर कायद्यात न केल्यामुळे तो अध्यादेश रद्द झाला. यामुळे राज्यातील संपूर्ण मुस्लिम समाज अतिशय नाराज झाला. राज्य शासनाकडून हा समाज अपेक्षा करतो की, हायकोर्टाने मान्य केलेले आरक्षण लवकरात लवकर द्यावे.

या नंतर श्री. बोरले

अॅड हुस्नबानू खलिफे.....

तरीही त्या अधिवेशनात मराठा आरक्षणाचे बिल मांडण्यात आले. आम्ही सर्व मुस्लिम आमदार वारंवार मागणी करीत होतो. परंतु, आम्हाला त्यावेळी सांगण्यात आले की, आम्ही अॅडव्होकेट जनरल यांच्याकडून अभिप्राय मागविला आहे. अॅडव्होकेट जनरल यांच्याकडून अभिप्राय मागविण्याचे कारणच नव्हते. कारण, हायकोर्टाने मान्यता दिलेली होती. हायकोर्टाने मान्यता दिलेली असूनही अॅडव्होकेट जनरल यांच्याकडून अभिप्राय का घेण्यात येणार आहे हे आमच्या लक्षात येत नव्हते. परंतु, हे आरक्षण द्यावे अशी शासनाची इच्छाच नसल्याचे आम्हाला यावरून दिसून आले. माझी विनंती आहे की, मुख्यमंत्री ज्यावेळी या प्रस्तावाला उत्तर देतील त्यावेळी त्यांनी अॅडव्होकेट जनरल यांच्याकडून कोणता अभिप्राय मागविण्यात आला आणि त्यांनी कोणता अभिप्राय दिला हे त्यांनी आपल्या उत्तराच्या भाषणात सांगावे. अॅडव्होकेट जनरल यांनी दिलेला अभिप्राय मागील दोन वर्षांपासून गोपनीय ठेवण्यात आलेला आहे. आम्हाला तो अभिप्राय दाखविण्यात येत नाही. अॅडव्होकेट जनरल यांनी दिलेला अभिप्राय आणि त्यांनी जी मागणी केली होती याबाबत आम्हाला मुख्यमंत्री महोदयांच्या उत्तरातून माहिती मिळावी, अशी आम्ही अपेक्षा करतो.

सभापती महोदय, हायकोर्टाने दिनांक १४ नोव्हेंबर, २०१४ रोजी स्पष्टपणे सांगितले होते की, महाराष्ट्र शासनाने मुस्लिम समाजाला आरक्षण देण्याचा जो निर्णय घेतलेला आहे तो पुरेशा सांख्यिकी माहितीच्या आधारे घेतलेला आहे. मुस्लिम समाजाला शैक्षणिक संस्थांमध्ये आरक्षण देण्यात आले आणि ते ५० टक्क्यापेक्षाही जास्त झाले तरी काहीही हरकत नाही, असा हायकोर्टाचा निर्णय आहे. मुस्लिम समाजाला जे आरक्षण दिलेले आहे ते धर्माच्या आधारावर देण्यात आलेले नसून मुस्लिम समाजातील केवळ ५० टक्के मागास जातींना देण्यात

ॲड हुस्नबानू खलिफे.....

आलेले आहे, असे हायकोर्ट म्हणते. हायकोर्टाने आपल्या निर्णयात पुढे असेही म्हटले आहे की, "We see no infringement of Article 15(1) and Article 16(2) of the Constitution of India." हायकोर्टाने स्पष्टपणे निर्णय दिल्यानंतरही मुस्लिम समाजाला आरक्षण देण्यात येत नाही हा मुस्लिम समाजावर या शासनाकडून होणारा फार मोठा अन्याय आहे. मुस्लिम समाजाला आरक्षण देण्याची अपवादात्मक परिस्थिती निर्माण झालेली आहे आणि त्यामुळे जरी ते ५० टक्क्याची मर्यादा ओलांडत असले तरीही मुस्लिम समाजाला ५ टक्के आरक्षण देण्यास हरकत नाही, असा हायकोर्टाने निर्णय दिलेला आहे. परंतु, या शासनाकडून मुस्लिम समाजाला मुद्दाम द्वेषपूर्ण वागणूक देण्यात येत आहे. यामुळे मुस्लिम समाजात फार मोठा असंतोष निर्माण झालेला आहे.

सभापती महोदय, मराठा आरक्षण असो किंवा मुस्लिम आरक्षण असो. कोर्टाची बाब पुढे करून आरक्षण पुढे ढकलण्याबाबत सरकार वेळकाढूपणा करीत असल्याचे दिसून येते. आम्ही सन २०१४ च्या हिवाळी अधिवेशनात मागणी केली होती. त्यावेळी आम्ही ताबडतोब ॲडव्होकेट जनरल यांच्याकडून अभिप्राय मागवितो, असे आम्हाला सांगण्यात आले होते. आता दोन वर्षे झालेली आहेत. तरीही आम्हाला न्याय मिळत नाही. राज्य शासन मुद्दाम वेळकाढूपणा करीत आहे. राज्य शासनाकडून कोर्टाच्या आदेशाची भीती दाखवून किंवा कोर्टाचे निमित्त पुढे करून आरक्षण देण्याबाबत चालढकल होत आहे. मराठा समाज असो, मुस्लिम समाज असो किंवा धनगर समाज असो. हा समाज अतिशय आक्रमक आहे. आज तो समाज गप्प आहे. परंतु, उद्या त्याचा उद्रेक होईल. ज्यावेळी त्याचा उद्रेक होऊन तो ज्वालामुखीप्रमाणे उसळून येईल त्यावेळी याचे गंभीर परिणाम शासनाला भोगावे लागतील, असा मी इशारा देत आहे.

सभापती महोदय, आपण मला बोलण्याची संधी दिली त्याबद्दल मी आपले आभार मानून माझे दोन शब्द संपविते.

सभागृहाच्या कामकाजाबाबत

प्रा.जोगेंद्र कवाडे : सभापती महोदय, म.वि.प. नियम २६० अन्वयेच्या प्रस्तावावर आणखी किती सन्माननीय सदस्य बोलणार आहेत ?

तालिका सभापती : सन्माननीय सदस्य श्री.शरद रणपिसे यांनी आपले अशासकीय विधेयक मांडल्यानंतर आपण म.वि.प. नियम २६० अन्वयेच्या प्रस्तावावरील चर्चेला पुन्हा सुरुवात करू.

प्रा.जोगेंद्र कवाडे : सभापती महोदय, म.वि.प. नियम २६० अन्वयेच्या प्रस्तावावर आणखी किती सन्माननीय सदस्यांना बोलावयाचे आहे ?

तालिका सभापती : म.वि.प. नियम २६० अन्वयेच्या प्रस्तावावर बऱ्याच सन्माननीय सदस्यांना आपले विचार मांडावयाचे आहेत. सन्माननीय सदस्य श्री.शरद रणपिसे यांनी आपले अशासकीय विधेयक मांडल्यानंतर आपण म.वि.प. नियम २६० च्या प्रस्तावावरील चर्चेला सुरुवात करणार आहोत.

(अशासकीय कामकाज-विधेयके)

पृ.शी.: मुंबई महानगरपालिका (सुधारणा) विधेयक

L.C.BILL NO. V OF 2016

(A BILL FURTHER TO AMEND THE MUMBAI MUNICIPAL CORPORATIONS ACT, 1888.)

श्री.शरद रणपिसे (विधानसभेने निवडलेले) : सभापती महोदय, सन २०१६ चे वि.प.वि.क्र.५- मुंबई महानगरपालिका अधिनियम १९८८ यात आणखी सुधारणा करण्याकरिता विधेयक मांडण्यासाठी मी सभागृहाची अनुमती मागतो.

प्रश्न मतास टाकून संमत झाला.

तालिका सभापती : अनुमती देण्यात आली आहे.

श्री.शरद रणपिसे : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने सन २०१६ चे वि.प.वि. क्रमांक ५ मांडतो.

सभापती महोदय, खरे म्हणजे शुक्रवार हा अशासकीय कामकाजाचा दिवस आहे. परंतु, सरकारने एवढे घोटाले केलले आहेत आणि सरकार काहीच करीत नाही. त्यामुळे आम्हाला अशासकीय कामकाजाचा दिवस देखील शासकीय कामकाजासाठी द्यावा लागत आहे, अशी परिस्थिती निर्माण झालेली आहे.

(सभापतीस्थानी माननीय उप सभापती)

सभापती महोदय, हा सर्व पक्षाचा विषय आहे. नवी मुंबई महानगरपालिकेचे सन्माननीय आयुक्त श्री.तुकारामजी मुंडे यांच्या विरुद्ध (...अडथळा...) हा विषय मुख्यमंत्री महोदयांच्या अखत्यारीतील आहे. हा विषय भावी मुख्यमंत्र्यांच्या अखत्यारीत येईल. (...अडथळा....) हा तोच विषय आहे. महापालिका आयुक्त योग्य वागतात किंवा नाही याची मला माहिती नाही. त्यांचा आणि माझा परिचय नाही. परंतु, ७४ व्या घटना दुरुस्तीनुसार स्थानिक स्वराज्य संस्थांना काही अधिकार

श्री.शरद रणपिसे.....

दिलेले आहेत. मुंबई महानगरपालिकेचा कायदा आणि उर्वरित महानगरपालिकांसाठी जो कायदा आहे या दोन्ही कायदांमध्ये अशी तरतूद आहे की, एकूण सदस्य संख्येपैकी ५/८ सदस्यांनी आयुक्तांच्या अकार्यक्षमतेबद्दल किंवा गैरवर्तणुकीबद्दल प्रस्ताव पारीत केला तर राज्य शासनाने त्यांना तत्काळ परत बोलाविले पाहिजे, असा नियम आहे. परंतु, सध्याच्या तरतुदीनुसार राज्य सरकारला त्या प्रस्तावाला स्थगिती देण्याचा किंवा तो प्रस्ताव रद्दपातल करण्याचा अधिकार आहे आणि हे घटनेच्या विरुद्ध आहे. म्हणून मी या विधेयकाच्या माध्यमातून असे सूचित केलेले आहे की, एकूण सदस्या संख्येपैकी ५/८ सदस्यांनी जर असा प्रस्ताव पारीत केला तर राज्य शासनाला संबंधित आयुक्तांना, अधिकाऱ्यांना परत बोलाविणे बंधनकारक राहिल. दुसरे म्हणजे, त्यांच्या सेवा पुस्तकामध्ये त्यांच्या गोपनीय अहवालाची नोंद करण्यात येईल आणि तिसरे म्हणजे त्यांच्या सेवा शर्ती केंद्र सरकार ठरवित असल्यामुळे केंद्र सरकारच्या पर्सनल डिपार्टमेंटला देखील हे कळविण्यात येईल. त्याशिवाय अधिकाऱ्यांवर वचक राहणार नाही.

सभापती महोदय, आजच्या कामकाज पत्रिकेवर दर्शविण्यात आलेल्या दोन्ही विधेयकांचा मतितार्थ सारखाच आहे. त्यामुळे मी दुसऱ्या विधेयकाबाबत बोलणार नाही. मी आता दोन्ही विधेयकांचा उद्देश सांगितलेला आहे.

उप सभापती : विधेयक मांडण्यात आले.

या नंतर श्री. ओटवणेकर

पृ.शी.: महानगरपालिका (सुधारणा) विधेयक

**L.C. BILL NO. VI OF 2016
(A BILL FURTHER TO AMEND THE MAHARASHTRA
MUNICIPAL CORPORATIONS ACT, 1949.)**

श्री.शरद रणपिसे (विधानसभेने निवडलेले) : सभापती महोदय, सन २०१६ चे वि.प.वि.क्रमांक ६ - महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियम, १९४९ यात आणखी सुधारणा करण्याकरिता विधेयक मांडण्यासाठी मी सभागृहाची अनुमती मागतो. तत्पूर्वी जास्त काही भाष्य न करता असे सांगू इच्छितो की, वि.प.वि.क्रमांक ५ आणि वि.प.क्र.६ या दोन्ही विधेयकांमधील सुधारणा एकसमान आहेत. मुंबई महानगरपालिकेचा अॅक्ट आणि उर्वरित महानगरपालिकांचा अॅक्ट वेगळा असला तरी सुधारणा सारख्याच आहेत.

प्रश्न मतास टाकून संमत झाला.

सभापती : अनुमती देण्यात आली आहे.

श्री.शरद रणपिसे : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने सन २०१६ चे वि.प.वि.क्रमांक ६ मांडतो.

उप सभापती : विधेयक मांडण्यात आले आहे.

.....

श्री.नरेंद्र पाटील (विधान सभेने निवडलेले) : सभापती महोदय, म.वि.प.नियम २६० अन्वये माननीय विरोधी पक्ष नेते श्री.धनंजय मुंडे यांनी मराठा आरक्षणासंबंधातील प्रस्ताव मांडला आहे. त्याच बरोबर सत्ताधारी पक्षातील सन्माननीय सदस्य श्री.प्रवीण दरेकर यांनी याच विषयातील प्रस्ताव अधिवेशनाच्या दुसऱ्याच दिवशी मांडलेला आहे. त्या प्रस्तावावर चर्चा करण्यासाठी अनुमती दिल्याबद्दल मी आपला आभारी आहे.

उप सभापती : सन्माननीय सदस्य श्री.नरेंद्र पाटील हे ऑन लेग राहतील. ज्यावेळी या प्रस्तावावर चर्चा होईल त्यावेळी सन्माननीय सदस्य श्री.नरेंद्र पाटील यांना या प्रस्तावावर प्रथम विचार व्यक्त करावे लागतील.

सभागृहाची बैठक आता स्थगित होत आहे. मंगळवार, दिनांक १३ डिसेंबर २०१६ रोजी, दुपारी १२.०० सभागृहाची बैठक पुनः भरेल.

(सभागृहाची बैठक ५ वाजून ५३ मिनिटांनी, मंगळवार, दिनांक १३ डिसेंबर २०१६ च्या दुपारी १२.०० वाजेपर्यंत स्थगित झाली.)

.....

09/12/2016
BGO/KTG

(असुधारित प्रत/ प्रसिद्धीसाठी नाही)
प्रथम श्री. बोरले

NN-219
17:50

श्री.प्रवीण दरेकर, डॉ.नीलम गोऱ्हे, विनायक मेटे, श्रीमती स्मिता वाघ, सर्वश्री गोपीकिसन बाजोरिया, सुजितसिंह ठाकूर, रवींद्र फाटक, प्रा.अनिल सोले, सर्वश्री गिरीश व्यास, प्रशांत परिचारक, डॉ.अपूर्व हिरे